

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi ampuma-aselain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta sekä kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimuksen ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden laittoman valmistuksen ja kaupan torjumista koskevan lisäpöytäkirjan hyväksymisestä ja laiksi lisäpöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi lain ampuma-aselain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta. Lisäksi ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi New Yorkissa 31 päivänä toukokuuta 2001 tehdyn kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimuksen ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden laittoman valmistuksen ja kaupan torjumista koskevan lisäpöytäkirjan siltä osin kuin se kuuluu Suomen toimivaltaan.

Ampuma-aselain (1/1998) uudistaminen liittyy Euroopan parlamentin ja neuvoston 21 päivänä toukokuuta 2008 aseiden hankinnan ja hallussapidon valvonnasta annetun neuvoston direktiivin 91/477/ETY muuttamisesta annetun direktiivin 2008/51/EY kansalliseen täytäntöönpanoon. Direktiivillä on pantu täytäntöön yllä mainitun pöytäkirjan yhteisölainsäädännön alaan kuuluvat määräykset.

Ampuma-aselain muuttaminen johtuu myös kansallisista muutostarpeista.

Ampuma-aselain uudistamisen tavoitteena on aseturvallisuuden lisääminen. Ampuma-aselain käsiaseita eli pistooleita, pienoispistooleita, revolvereja ja pienoisrevolvereja koskevia säännöksiä ehdotetaan uudistettaviksi. Luvan näihin asetyyppeihin saisi jatkossa vain 20 vuotta täyttänyt henkilö. Ampumaurheilu ja -harrastus -perusteella hankkimisluvan voisi saada vain henkilö, joka olisi yhdistyksen jäsen. Metsästysperusteella luvan saisi vain henkilö, joka esittää riistanhoitoyhdistyksen antaman todistuksen harrastuksestaan. Käsiaseen luvan saisi ensiksi enintään viiden vuoden määräaikaisena lupana.

Tämän jälkeen luvanhaltijan tulisi esittää viiden vuoden välein todistus aktiivisesta harrastuksestaan.

Luvanhakijan ja -haltijan henkilökohtaisen sopivuuden valvontaa ehdotetaan tehostettavaksi. Lupaviranomainen saisi puolustusvoimilta luvanhaltijasta palveluksen suorittamista ja palveluskelpoisuuden arviointia koskevia tietoja. Asevelvollisen luvanhakijan olisi lupaa hakiessa esitettävä selvitys suoritetusta palveluksesta taikka sen lykkäyksen tai keskeytyksen syystä. Luvanhakija ehdotetaan veloitettavaksi suorittamaan hänen henkilökohtaista sopivuuttaan mittaavan soveltuvuustestin. Lupaviranomaiselle ehdotetaan oikeutta saada luvanhakijasta ja -haltijasta terveystietoja hänen suostumuksellaan. Suostumuksen antamatta jättäminen olisi peruste olla antamatta lupaa tai peruste peruuttaa voimassa oleva lupa. Terveystietojen antamatta jättäminen ehdotetaan oikeutetuksi tehdä poliisille ilmoitus henkilöstä, joka ei olisi sopiva aseluvan haltijaksi.

Ampuma-aseen hankkimisluvan saamisen yleiseksi alaikärajaksi ehdotetaan 18 vuotta. 15 vuotta vaan ei 18 vuotta täyttänyt henkilö voisi saada huoltajien suostumuksella rinnakkaisluvan haulikkoon, kivääriin, pienoiskivääriin tai yhdistelmäaseeseen.

Ampuma-aseen osien luvanvaraisuutta ehdotetaan laajennettavaksi. Aseen rungot ja äänenvaimentimet tulisivat luvanvaraisiksi. Lisäksi ampuma-aseen deaktivointia koskevia säännöksiä ehdotetaan tiukennettaviksi.

Suomi allekirjoitti ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden laittoman valmistuksen ja kaupan torjumista koskevan lisäpöytäkirjan New Yor-

kissa 23 päivänä tammikuuta 2002. Euroopan yhteisö allekirjoitti pöytäkirjan 16 päivänä tammikuuta 2002. Pöytäkirja on tullut voimaan 3 päivänä heinäkuuta 2005. Pöytäkirja on yksi kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimuksen kolmesta lisäpöytäkirjasta. Yleissopimus on jo hyväksytty eduskunnassa 12 päivänä joulukuuta 2003 ja se on tullut voimaan Suomen osalta 11 päivänä maaliskuuta 2004.

Pöytäkirjan velvoitteet liittyvät ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden laittoman valmistuksen ja kaupan torjumiseen. Pöytäkirja sisältää pääosin määräyksiä, jotka parantavat sopimusvaltioiden viranomaisten välistä yhteistyötä ja tietojenvaihtoa sekä asettavat vähimmäisvaatimukset ampuma-aseiden vientiä ja tuontia koskevalle kansalliselle sääntelylle.

Pöytäkirja sisältää myös määräyksiä ampu-aseiden merkitsemisestä tunnistetuilla ja asevälitystä koskevan toiminnan luvanvarais-
tamisesta. Eräät pöytäkirjan määräykset kuuluvat Euroopan yhteisön toimivaltaan.

Suomen ampuma-aseita koskeva lainsäädäntö täyttää pääosin pöytäkirjassa asetetut velvoitteet. Pöytäkirjan voimaansaattaminen edellyttää rikoslain 41 luvun 1 §:n muuttamista. Pöytäkirja ehdotetaan saatettavaksi voimaan blankettimuotoisella lailla. Lain voimaantulosta säädettäisiin tasavallan presidentin asetuksella.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian. Lisäpöytäkirjan voimaansaattamista koskeva laki on tarkoitettu tulemaan voimaan samana ajankohtana kuin lisäpöytäkirja tulee kansallisesti voimaan.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	3
YLEISPERUSTELUT.....	5
1 JOHDANTO.....	5
2 NYKYTILA.....	8
2.1 Ampuma-aseet Suomessa.....	8
2.2 Oikeusvertailu.....	19
Ruotsi.....	19
Norja.....	20
Saksa.....	21
Belgia.....	22
2.3 Nykytilan arviointi.....	24
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	25
3.1 Tavoitteet.....	25
3.2 Toteuttamisvaihtoehdot ja keskeiset ehdotukset.....	26
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	30
4.1 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	30
4.2 Vaikutukset asealan elinkeinonharjoittajien toimintaan.....	31
5 ASIAN VALMISTELU.....	31
5.1 Lausunnot.....	31
6 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ.....	36
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	37
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	37
1.1 Ampuma-aselaki.....	37
1.2 Rikoslaki.....	60
41 luku Aserikoksista.....	60
1.3 Poliisilaki.....	61
1.4 Asevelvollisuuslaki.....	62
2 AMPUMA-ASEPÖYTÄKIRJAN SISÄLTÖ JA SEN SUHDE SUOMEN LAINSÄÄDÄNTÖÖN.....	63
2.1 Laki kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimuksen ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden laittoman valmistuksen ja kaupan torjumista koskevan lisäpöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.....	79
3 VOIMAANTULO.....	79
4 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS.....	79
4.1 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys.....	85
LAKIEHDOTUKSET.....	87
1. Laki ampuma-aselain muuttamisesta.....	87
2. Laki rikoslain 41 luvun 1 §:n muuttamisesta.....	97
3. Laki poliisilain 35 ja 36 §:n muuttamisesta.....	98
4. Laki asevelvollisuuslain muuttamisesta.....	99
5. Laki kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimuksen ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden laittoman valmistuksen ja kaupan torjumista koskevan lisäpöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.....	100
LIITTEET.....	101

RINNAKKAISTEKSTIT	101
1. Laki ampuma-asetlain muuttamisesta	101
2. Laki rikoslain 41 luvun 1 §:n muuttamisesta	121
3. Laki poliisilain 35 ja 36 §:n muuttamisesta.....	122
SOPIMUSTEKSTI	124

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi lain ampuma-aselain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaansaattamisesta. Lisäksi ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi New Yorkissa 31 päivänä toukokuuta 2001 tehdyn kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimuksen ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden laittoman valmistuksen ja kaupan torjumista koskevan lisäpöytäkirjan (*ampuma-asepöytäkirja*) siltä osin kuin se kuuluu Suomen toimivaltaan.

Ampuma-aselain (1/1998) uudistaminen liittyy Euroopan parlamentin ja neuvoston 21 päivänä toukokuuta 2008 aseiden hankinnan ja hallussapidon valvonnasta annetun neuvoston direktiivin 91/477/ETY muuttamisesta annetun direktiivin 2008/51/EY (*asedirektiivin muuttamisesta annettu direktiivi*) kansalliseen täytäntöönpanoon. Nykyinen ampuma-aselainsäädäntö ei vastaa niitä vaatimuksia, jotka on asetettu direktiivissä 2008/51/EY. Direktiivillä on pantu täytäntöön yllä mainitun ampuma-asepöytäkirjan yhteisöläinsäädännön alaan kuuluvat määräykset.

Ampuma-aselain muuttaminen on ajankohdasta myös kansallisten muutostarpeiden vuoksi. Julkisuudessa on esitetty vaatimuksia käsiaseiden täydellisestä kieltämisestä. Käsiaseilla tarkoitetaan pistoolia, pienoispistoolia, revolveria ja pienoisrevolveria. Esityksessä ei kuitenkaan ole kielletty mitään käsiaseityyppejä. Esityksessä sen sijaan rajoitetaan käsiaseiden saatavuutta asettamalla käsiaseiden saannille uusia ehtoja ja lisätään lupaviranomaisen mahdollisuuksia saada luvan hakijasta ja luvan hakijan ilmoittamasta käyttötarkoituksesta enemmän tietoja lupaharkintaa varten. Käsiaseiden luvansaannin edellytysten tiukentamisella ja luvan hakijoiden ja luvanhaltijoiden terveydentilan valvonnan tehostamisella voidaan parantaa lupajärjestelmän toimivuutta ja luotettavuutta sekä samalla aseturvallisuutta.

Lasten ja nuorten henkilöiden ollessa kysymyksessä ampumaurheilun ja -harrastuksen vakavuuteen ja henkilön soveltuvuuden edellytyksiin on kiinnitettävä erityistä huomiota. Nykyinen ampuma-aselainsäädäntö ei vastaa niitä vaatimuksia, jotka on asetettu asedirektiivin muuttamisesta annetussa direktiivissä. Sen mukaan alle 18 -vuotias ei saa hankkia ampuma-asetta ostamalla. Käsiaseiden saatavuutta rajoitetaan muun muassa esittämällä, että käsiaseluvan voi saada vasta 20 vuotta täyttänyt henkilö.

Hankkimisluvan käsiaseeseen on nyt muutettavan ampuma-aselain perusteella voinut saada käytännössä hyvin vähäisin selvityksin. Ampuma-aselaissa ei kuitenkaan ole ollut säännöksiä siitä, miten ampumaurheilu- ja harrastusperuste voidaan osoittaa. Esityksessä ehdotetaan käsiaseluvan saamisen yhdeksi edellytykseksi, että ampuma-aseluvan hakija on hakiessaan lupaa ampumaurheilu- ja -harrastusperusteella harrastanut ammuntaa vähintään kaksi vuotta. Luvan hakijan on kuuluttava ampumaseuraan ja hänen on esitettävä seuran ampuma-asekouluttajan antama todistus harrastuksestaan. Ampuma-aselakiin ehdotetaan uutta ampuma-asekouluttajajärjestelmää.

Yhdistyslain (503/1989) 4 §:n tarkoittaman ampumayhdistyksen jäsen voidaan ehdotetun lain 45 d §:ssä mainituilla edellytyksillä hyväksyä ampuma-asekouluttajaksi. Hyväksymisen edellytyksenä on muun muassa sisäasiainministeriön määrittämät vaatimukset täyttävän koulutuksen suorittaminen.

Ampuma-aseluvat on ampuma-aselain pääsäännön mukaan annettu toistaiseksi voimassaolevina. Rinnakkaisluvut annetaan kuitenkin enintään kymmeneksi vuodeksi. Työperusteella annettavat luvat annetaan enintään viideksi vuodeksi. Hallussapitoluvan antaminen määräaikaisena on mahdollista erityisesti syystä. Erityinen syy on aina hakijalle perusteltava. Määräaikaisia lupia käsiaseille on annettu ampumaurheilu- ja -harrastusperusteella silloin, kun hakijan esittämä selvitys harrastuksestaan ei ole ollut riittävä. Hallussapitoluvan ollessa voimassa toistaiseksi ei luvanhaltijan edellytyksiä

aseen hallussapitoon ole voitu tarkastaa kuin satunnaisesti. Myöskään sitä, käyttääkö luvanhaltija asetta hyväksytyyn käyttötarkoitukseen vai onko esimerkiksi ampumaurheilu ja -harrastusperusteella myönnetyn ampumaseen käyttäminen kokonaan loppunut, ei ole voitu tarkastaa. Käyttämättömät ampumaseet muodostavat etenkin säännösten vastaisesti säilytettynä turvallisuusongelman.

Lain ampuma-aselain muuttamisesta tultua voimaan 15 vuotta vaan ei 18 vuotta täyttänyt henkilö voi edelleen kuten aikaisemmankin ampuma-aselain aikana saada rinnakkaisluvan huoltajien suostumuksella haulikkoon, kivääriin, pienoiskivääriin tai yhdistelmäaseeseen metsästystarkoitukseen taikka ampumaurheilu ja -harrastustarkoitukseen. Alle 18 -vuotias voi harrastaa ampumaurheilua ja -harrastusta tai metsästystä rinnakkaisluvalla, joka hänelle on myönnetty huoltajan hallussa pitämään edellä mainittuihin asetyyppeihin kuuluvaan ampuma-aseeseen. Jos huoltajalla ei ole omaa hallussapitolupaa metsästyslainsäädännön mukaan sallittuun eläinten ampumiseen tai ampuma-urheilu ja -harrastusperusteella, on huoltajalla esityksen mukaan mahdollisuus hakea hallussapitolupaa 15 vaan ei 18 vuotta täyttäneen henkilön hallussa pidettäväksi tarkoitettua ampumaseen säilyttämiseen ja kuljettamiseen. Tämän vuoksi ampuma-aselain 43 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi käyttötarkoituseruste. Alle 18 -vuotiaalla on mahdollisuus saada rinnakkaislupa edellä mainittuihin asetyyppeihin huoltajan hallussapitoluvalla säilytettävänä ja kuljetettavana oleviin ampumaseisiin.

Esityksessä ehdotetaan henkilön soveltuvuuden arvioinnin kehittämiseen ja viranomaisten väliseen tietojenvaihtoon uusia menetelmiä. Ampuma-aseen hankkimisluvan voi esityksen mukaan muun kuin käsiaseen hankkimista varten saada 18 vuotta täyttänyt henkilö ampuma-aselain mukaisten edellytysten ollessa olemassa. Ampuma-aseen hankkimislupa voidaan antaa vain, jos luvan hakija on antanut suostumuksensa siihen, että poliisilla on oikeus saada hakijasta lääketieteellinen arvio luvan hakijan soveltuvuuden arviointia varten.

Lääkärille ja muulle terveydenhuollon ammattihenkilölle ehdotetaan oikeutta tehdä

perustellusta syystä salassapitosäännösten estämättä poliisille ilmoitus henkilöstä, joka saattaa olla sopimaton pitämään hallussaan ampuma-asetta, aseensa osaa, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia.

Tämän ilmoituksen perusteella lupaviranomainen voi harkintansa mukaan pyytää luvanhaltijalta tai luvan hakijalta lisäselvityksiä aseluvan edellytysten tarkistamista varten. Mikäli ilmoituksen kohteena olevalla henkilöllä ei ole poliisin tietojärjestelmien perusteella ampuma-aseen hankkimis- tai hallussapitolupaa tai vireillä olevia hankkimislupahakemuksia eikä henkilöllä myöskään ole voimassa ampuma-aselain mukaisia hyväksyntöjä tai vastaavia hakemuksia, ilmoitukset hävitetään viivytyksettä.

Poliisilain 35 §:ään nyt ehdotettavilla muutoksilla lisätään myös poliisin mahdollisuuksia saada luvan hakijana ja luvanhaltijana olevasta henkilöstä tietoja henkilön soveltuvuuden arviointia varten. Poliisille ehdotetaan oikeutta saada salassapitosäännösten estämättä henkilökohtaisen sopivuuden arviointia varten välttämättömiä tietoja asevelvollisen palveluksesta ja palveluskelpoisuudesta sekä muita ehdotetun poliisilain 35 §:n 2 momentissa tarkoitettuja muita kuin terveystietoja. Samalla tavalla tietoja voidaan saada myös hyväksynnän saajaksi haettavasta sekä hyväksynnän saaneesta henkilöstä. Henkilön suostumuksella poliisi voi saada myös henkilöä koskevia terveystietoja. Mikäli luvanhaltija tai hyväksynnän saanut ei poliisin pyynnöstä anna edellä mainittua suostumusta, voi lupaviranomainen ehdotetun ampuma-aselain 67 §:n 4 kohdan muutoksen perusteella aloittaa aselupaa tai hyväksyntää koskevan peruutusmenettelyn.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan asevelvollisuuslain muuttamista niin, että asevelvollisrekisteristä voidaan salassapitovelvollisuuden estämättä antaa välttämättömiä tietoja poliisille ampuma-aselain mukaisen luvan hakijan ja haltijan sekä hyväksynnän saajaksi haettavan ja hyväksynnän saaneen henkilön sopivuuden arviointia varten välttämättömiä tietoja. Asevelvollisen on esitettävä lupaviranomaiselle selvitys suoritetusta varusmiespalveluksesta tai siviilipalveluksesta tai palveluksen siirrosta tai keskeytyksestä syineen. Lisäksi luvan hakijoiden terveydentilan val-

vonnan tehostamiseen kehitetään puolustusvoimien asevelvollisten testaukseen käyttämästä testistä aseluvan hakijoiden soveltuvuutta mittaava testi. Suoritetun testin tuloksen perusteella voidaan hakijalta pyytää lisäselvityksiä terveydentilasta kuten esimerkiksi lääkärintodistus.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan rikoslain 41 luvun 1 §:n muuttamista. Asedirektiivin muuttamisesta annetun direktiivin 16 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on säädettävä seuraamusjärjestelmästä, jota sovelletaan direktiivin täytäntöönpanemiseksi annettujen kansallisten säännösten rikkomiseen, ja toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet seuraamusten täytäntöönpanon varmistamiseksi. Säädettyjen seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia.

Järjestäytynyt rikollisuus on pitkään ollut vakavan kansainvälisen huomion ja valtioiden välisen yhteistyön kohteena. Laiton asekauppa on tullut enenevässä määrin osaksi järjestäytyntä rikollisuutta ja terrorismia. Kehitystä ovat tukeneet aseellisten konfliktien jälkeiset tilat kriisialueilla, joista useimmat ovat myös kansainvälisen laittoman asekaupan lähteitä. Euroopassa ongelma on erityisesti tullut esille Balkanin alueella. Kansainväliseen laittomaan asekauppaan kuuluu myös aseiden ja ampumatarvikkeiden välittäminen kriisialueille, mikä on omiaan pitkittämään konflikteja ja levottomuuksia sekä estämään kestävä kehitys näillä alueilla. Laiton asekauppa on siten erityisesti kehitysmaita koskeva ongelma. Tyypillistä on aseiden ja ampumatarvikkeiden siirtyminen sellaisilta alueilta, joissa aseellinen konflikti on päättynyt, sellaisille alueille, joissa aseellinen konflikti on käynnissä tai se on alkamassa. Usein aseita ja ampumatarvikkeita siirtyy myös terroristijärjestöjen haltuun. Tämä on omiaan synnyttämään uusia konflikteja sekä pitkittämään jo alkaneita. Välittäjinä ovat yhä useammin järjestäytyneet rikollisryhmät. Laittoman asekaupan estäminen auttaa siten torjumaan ja vastustamaan aseellisia konflikteja sekä parantaa erityisesti kehitysalueiden kehitystä ja vähentää terroristijärjestöjen mahdollisuuksia aseiden ja ampumatarvikkeiden saantiin.

Yhdistyneiden Kansakuntien (YK) yleiskokous hyväksyi joulukuussa 1998 päätös-

lauselman 53/111, jolla se päätti perustaa hallitustenvälisen ad hoc -komitean järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa koskevan yleissopimuksen valmistelua varten. Komitean tehtävänä oli lisäksi keskustella asiakirjoista, jotka koskisivat ihmiskaupan ja -salakuljetuksen sekä ampuma-aseiden laittoman valmistamisen ja kaupan torjumista. Päätöslauselmalla 53/114 yleiskokous antoi komitealle tehtäväksi yleissopimuksen sekä siihen liittyvien pöytäkirjojen laatimisen.

Vuonna 1999 yleissopimuksesta ja sen pöytäkirjoista neuvoteltiin ad hoc -komiteassa kuuden istunnon aikana. Joulukuussa 1999 YK:n yleiskokous hyväksyi päätöslauselman 54/126, jossa se kehotti ad hoc -komiteaa jatkamaan työtä yleissopimuksen ja sen pöytäkirjojen aikaansaamiseksi. Työ oli määrä saada päätökseen vuoden 2000 kuluessa. Komitea jatkoi työskentelyään viiden istunnon ajan. Yleissopimus ja sen kaksi muuta lisäpöytäkirjaa hyväksyttiin YK:n yleiskokouksessa 15 päivänä marraskuuta 2000 päätöslauselmalla 55/25. Yleissopimukseen liittyvä ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden laittoman valmistuksen ja kaupan torjumista koskeva lisäpöytäkirja saatiin valmiiksi vasta ad hoc -komitean 11. ja 12. istunnoissa vuonna 2001 ja se hyväksyttiin YK:n yleiskokouksessa 31 päivänä toukokuuta 2001 päätöslauselmalla 55/255.

Suomi on allekirjoittanut ampuma-asepöytäkirjan 23 päivänä tammikuuta 2002. Yleissopimus on tullut kansainvälisesti voimaan 29 päivänä syyskuuta 2003. Suomen osalta yleissopimus on tullut voimaan 11 päivänä maaliskuuta 2004 (SopS 18/2004 ja 20/2004). Ampuma-asepöytäkirja on tullut voimaan 3 heinäkuuta 2005.

Yleissopimuksen 37 artiklan mukaan ampuma-asepöytäkirjaa tulkitaan yhdessä yleissopimuksen kanssa ottaen huomioon ampuma-asepöytäkirjan tarkoitus. Lisäksi ampuma-asepöytäkirjan 1 artiklan mukaan pöytäkirja täydentää yleissopimusta ja sitä tulkitaan yhdessä yleissopimuksen kanssa. Yleissopimuksen määräyksiä sovelletaan tarvittavin muutoksin, mutatis mutandis, ampuma-asepöytäkirjaan, jollei pöytäkirjassa toisin määrätä.

Ampuma-asepöytäkirja on, kuten yleissopimuskin, avoinna myös alueellisille taloudellisen yhdentymisen järjestöille. Euroopan yhteisö (EY) allekirjoitti ampuma-asepöytäkirjan 16 päivänä tammikuuta 2002. EY:n komissio sai sopimusneuvottelujen aikana EY:n neuvostolta valtuudet neuvotella ja allekirjoittaa toimialaansa kuuluvat tietyt pöytäkirjan määräykset. Komissio käyttikin yksinomaista puhevaltaa sopimusneuvotteluissa sen toimivaltaan kuuluvia pöytäkirjan määräyksiä käsiteltäessä. Yleissopimus ja sen ampuma-asepöytäkirja ovat siten luonteeltaan niin sanottuja sekasopimuksia eli jaetun toimivallan sopimuksia, joiden määräyksistä osa kuuluu EY:n toimivaltaan ja osa Euroopan unionin (EU) jäsenvaltioiden toimivaltaan. Neuvoston mukaan EY:n toimivaltaan kuuluvat pöytäkirjan artikkelit 7–10 ja 15. Aseiden hankinnan ja hallussapidon valvonnasta annettua neuvoston direktiiviä (91/477/ETY), jäljempänä asedirektiivi, on muutettu Euroopan Parlamentin ja Neuvoston direktiivillä 2008/51/EY. Direktiivi on tullut voimaan 28.7.2008 ja se on saatettava kansallisesti voimaan kahden vuoden kuluessa sen voimaantulosta eli viimeistään 28.7.2010. Komissio on pöytäkirjan tietojen säilyttämistä koskevan 7 artiklan perusteella muuttanut siviilikäyttöön tarkoitettujen räjähdystarvikkeiden markkinoille saattamista ja valvontaa koskevien säännösten yhdenmukaistamisesta annettua neuvoston direktiiviä (93/15/ETY), jäljempänä räjähdedirektiivi. EY ei kuitenkaan vielä ole hyväksynyt ampuma-asepöytäkirjaa.

Esitys sisältää ehdotuksen ampuma-asepöytäkirjan hyväksymiseksi sekä lakiehdotuksen sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Pöytäkirja ehdotetaan saatettavaksi voimaan blankettimuotoisella lailla.

2 Nykytila

2.1 Ampuma-aseet Suomessa

Ampuma-aselain muuttamisen tärkein tavoite on aseturvallisuuden lisääminen. Ampuma-aselain muuttamisella on tarkoitus myös poistaa ne lupamenettelyn puutteet ja

epäkohdat, jotka vaarantavat yleistä järjestystä ja turvallisuutta.

Yksi aseturvallisuuteen vaikuttava seikka on ampuma-aseiden määrä. Suomi sijoittuu ampuma-aseiden lukumäärässä asukaslukuun suhteutettuna maailman kärkeen Yhdysvaltojen, Jemenin ja Norjan jälkeen ennen Saksaa ja Ruotsia (yhteensä noin 2 miljoonaa luvallista asetta). Suurta asemäärää selittää osaltaan sekä Suomessa että Ruotsissa metsästysharrastuksen laajuus.

Suomessa oli vuoden 1992 lopussa arviolta 2 miljoonaa luvallista ampuma-asetta vuoden 1998 ampuma-aselain esitöiden mukaan (HE 183/97 vp). Tällä hetkellä aseiden määrä on edelleen korkea, aserekisterin mukaan 29.1.2009 niitä oli 1 574 739 kappaletta. Asukasmäärään 31.12.2008 (5 325 600) suhteutettuna Suomessa on jokaista sataa asukasta kohden 30 ampuma-asetta.

Pienoispistoolit, pistoolit, pienoisrevolverit ja revolverit ovat urheiluammuntaa harrastavien aseita. Näille aseille on myönnetty hallussapitolupia etenkin ennen ampuma-aselain voimaantuloa 1.3.1998 helpommin kuin nykyään eikä käyttötarkoituksesta ole aina vaadittu selvitystä. Ennen 1.3.1998 voimassa olleet säännökset edellyttivät vain, että luvan hakijalla tulee olla aseiden hankintaan hyväksyttävä syy, määrittelemättä, mitkä kaikki olivat hyväksyttäviä syitä ampuma-aseiden hankintaan. Käsiaseet ovat myös haluttuja ammatti- ja taparikollisten keskuudessa helpon kätkevävyytensä ja kuljetettavuutensa takia.

Suomessa toteutetun armovuosijärjestelyn seurauksena laittomien aseiden määrä on vähentynyt ja näitä aseita on saatu lupajärjestelmän piiriin. Arpajais- ja asehallintoyksiköön on 1.1.2004–31.12.2008 toimitettu yhteensä noin 29 100 ampuma-asetta. Asehuutokaupoissa on niistä myyty yhteensä 3 688 ampuma-asetta. Noin 18 000 ampuma-asetta on tuhottu.

Luvattomien ampuma-aseiden määrää on erittäin vaikea arvioida. Niiden määrä voi olla 20 000–50 000:n välillä.

Ampuma-aserikoksia, törkeitä ampuma-aserikoksia ja lieviä ampuma-aserikoksia on viime vuosina tullut poliisin tietoon alla luetellut määrät. Näihin määriin sisältyy myös luvattomasti hallussa pidetyt ampuma-aseet,

joita löytyy muun muassa jonkin muun rikos-
jutun yhteydessä ja kotietsinnöissä.

Vuosi	2005	2006	2007	2008
Ampuma- aserikoksia ja tör- keitä ampuma-ase- rikoksia	1 406	1 230	1 260	1 401
Lieviä ampuma- aserikoksia			14	33

Anastusrikoksia, joiden kohteena ovat olleet ampuma-aseet, on tullut poliisin tietoon seuraavasti:

vuosi 2005	vuosi 2006	vuosi 2007	vuosi 2008
276	227	242	227

Yhden tilastoidun anastusrikoksen kohteena voi olla useita ampuma-aseita, joten todellinen anastettujen aseiden määrä voi olla kaksin- jopa kolminkertainen edellä mainittuihin lukuihin verrattuna.

Voimassa olevia Suomen ampuma-asekuuluksia Schengen-järjestelmässä on yhteensä 8 656 kappaletta vuosilta 2001—2008.

Tilastotietoja

Myönnettyt ampuma-aseluvat ja niiden perusteella hallussa pidettävät ampuma-aseet rekisteröidään aserekisteriin. Aserekisteri on teknillisesti ja toiminnallisesti vanhentunut järjestelmä. Sisäasiainministeriö on parhail-

laan uudistamassa aserekisteriä vastaamaan paremmin lupahallinnon toiminnallisia tarpeita sekä tilastointiin ja tiedottamiseen liittyviä tarpeita.

Asekanta

Aserekisterissä oli 23.1.2009 yhteensä 1 574 739 ampuma-asetta. Lupien määrä oli kuitenkin yhteensä 1 884 176, sillä määrä sisältää myös rinnakkaisluvut. 1.2.2009 luvanhaltijoita oli 672 772, mikä määrä sisältää sekä luonnolliset henkilöt että yhteisöt (2 660). Alla olevassa taulukossa on asekan- nassa olevat ampuma-aseet jaoteltu aseryhmittäin ja laskettu kunkin aseryhmän prosenttinen osuus koko ampuma-asemäärästä.

Haulik- koja	Kiväärejä Pienoiskiväärejä Yhdistelmäasei- ta (Pitkät rihla- aseet)	Pistooleja Pienoispistooleja Revolvereja Pienoisrevolvere- ja (Käsiaseet)	Kaasusumut- timia	Kaasuaseita Merkinantopistoo- leja Mustaruutiaseita	Muu am- puma-ase (Ampuma- aselain 6 § 2 mom. koh- ta 12)
591 714	692 170	251 699	15 529	16 433	7 194
37,6 pro- senttia	44 prosenttia	16 prosenttia	1 prosentti	1 prosentti	0,4 pro- senttia

Aserekisterissä olevien sarjatuliaseiden määrä oli helmikuussa 2009 noin 5 300 aset-

ta. Sarjatuliaseiden määrästä aserekisterissä ei voi saada täsmällisiä lukuja monesta syys-

tä. Ennen 1.3.1998 lääninhallitukset myönsivät poikkeuslupia taskuaseen, sarjatuliaseen ja sotilaskäyttöön tarkoitettua muun kuin keralaukauskiväärin hankkimiseen eikä näihin lupiin perustuvat, aserekisteriin tallennetut kaikki tiedot vastaa voimassaolevan aselain vaatimuksia esimerkiksi asetyypin ja toimintatavan osalta. Erityisen vaarallisille ampu- ma-aseille on 2000-luvulla sisäasiainministeriön toimiessa lupaviranomaisena myönnetty keskimäärin 300 hankkimislupaa vuosittain.

Asealan elinkeinonharjoittajia on aserekisterissä noin 600, joista asekauppaa harjoittaa noin 500 elinkeinonharjoittajaa. Ase-

elinkeinonharjoittajien varastoissa olevien niiden ampuma-aseiden määrä, joille on jo aiemmin myönnetty hallussapitoluvat, on aserekisterin mukaan yhteensä noin 18 000.

Aserekisteriin on vielä syöttämättä useita tuhansia kumottujen aselakien voimassa ollessa myönnettyjä ns. pahvikorttilupia. Näiden lupien tiedot ovat lupakortistoissa niin puutteellisia sekä luvanhaltijan että aseentojen osalta, ettei kaikkien niiden tallentaminen aserekisteriin ole ilman aikaa vievää selvittelyä mahdollista.

Aserekisterissä ampuma-aseluvat on jaoteltu L- ja H-sarjan lupiin seuraavalla jaotuksella:

Sarja	Aseet	Käyttötarkoitus ilmenee aserekisteristä	Luvan voimassaoloaika	Asetta koskevien tietojen luotettavuus aserekisterissä
H-sarja	Kaikki ennen 1.3.1998 myönnetty hallussapito- ja rinnakkaisluvat	Ei	Luvat voimassa pääsääntöisesti toistaiseksi	Kaikki asetta koskevat tiedot ovat epäluotettavia, koska poliisi ei ole tarkastanut asetta. Aseen toimintatapa eikä se, onko kyseessä taskuase, eivät ilmene aserekisteristä.
L-sarja	Kaikki 1.3.1998 ja sen jälkeen myönnetty hallussapitoluvat	Kyllä	Luvat voimassa pääsääntöisesti toistaiseksi	Asetta koskevat tiedot ovat pääosin luotettavia, koska poliisi on tarkastanut ase.
H-sarja	1.3.1998 - 28.2.2002 myönnetty rinnakkaisluvat, jos ase on H-sarjassa	Kyllä	Luvat määräaika-aisia, voimassa max 10 vuotta ja toistaiseksi voimassa olevia.	Kaikki asetta koskevat tiedot ovat epäluotettavia, koska poliisi ei ole tarkastanut asetta. Aseen toimintatapa ja se, onko kyseessä taskuase, ilmenevät pääsääntöisesti aserekisteristä.
L-sarja	Kaikki 1.3.2002 ja sen jälkeen myönnetty rinnakkaisluvat	Kyllä	Kaikki luvat määräaika-aisia, voimassa max 10 vuotta	Asetta koskevat tiedot ovat pääosin luotettavia, koska poliisi on tarkastanut ase.

Aserekisteriin tallennettujen H-sarjan lupien tiedot ovat osittain puutteellisia muun mu-

assa sen vuoksi, ettei näissä luvissa ole ollut

merkintää siitä, mihin käyttötarkoitukseen luvat on myönnetty.

L-sarjaan kuuluvien lupien määrä oli vuoden 2009 alussa yhteensä noin 640 000 kappaletta. H-sarjan lupien määrä oli tuolloin noin 1 010 000. L-sarjaan kuuluvien rinnakkaislupien määrä oli noin 80 000 kappaletta ja H-sarjaan kuuluvien rinnakkaislupien määrä noin 220 000 kappaletta. H-sarjaan kuuluvista rinnakkaisluvista oli toistaiseksi voimassa olevia 160 000 kappaletta ja määrääkäsia rinnakkaislupia noin 60 000 kappaletta.

Vuosittain myönnettyt hallussapitoluvat

Aserekisterissä olevien ampuma-aseiden vuosittain myönnettyjen lupien määrää tarkasteltaessa on huomioitava, että määrä sisältää sekä vanhoja että uusia ampuma-aseita. Aserekisterissä olevista aseista huomattava osa siirtyy vuosittain toiselle hallussapitoluvanhaltijalle. Vuonna 2008 oli uusiin ampuma-aseisiin myönnettyjen lupien määrä

22 614 eli noin 37 prosenttia koko vuonna myönnettyistä hallussapitoluvista.

Vuonna 2008 myönnettiin Suomessa yhteensä 61 057 hallussapitolupaa. Edelliseen vuoteen verrattuna vähennystä oli tapahtunut noin viisi prosenttia. Kun otetaan huomioon myös myönnetty rinnakkaisluvut, lupamäärä oli yhteensä 70 889. Verrattaessa viiden viime vuoden aikana myönnettyjen hallussapitolupien määriä ei voida todeta määrissä tapahtuneen merkittäviä muutoksia. Lupien määrä on vuosituhanen alun ensimmäisinä vuosina (2000—2003) jäänyt alle 60 000 vaihdellen 58 000:sta 56 000:een, mutta noussut sen jälkeen yli 60 000:n. Vuonna 2004 tapahtunutta lupamäärän kasvua (+6 151) on vaikea selittää millään yksittäisellä tekijällä. Yhtenä selvittävänä tekijänä voi olla vuonna 2004 voimaan tulleet armo- vuosisäännökset, joiden perusteella luvattomia ampuma-aseita saatiin lupamenettelyyn piiriin. Sitä osoittanee myös vuonna 2004 muistoesineperusteella myönnettyjen lupien suurempi määrä (2 745) verrattuna edelliseen vuoteen (1 647).

Vuosina 2003 - 2008 myönnettyjen ampuma-aseiden hallussapitolupien määrät ja prosenttiset osuudet jaoteltuna asetyypeittäin:

Vuosi	2008		2007		2006		2005		2004		2003	
Asetyyppi	kpl	%	kpl	%	kpl	%	kpl	%	kpl	%	kpl	%
Haulikko	20994	34,4	22293	34,7	20729	33,7	22150	35,9	22259	34,5	20048	34,4
Kivääri	19227	31,5	19544	30,5	19166	31,2	17754	28,8	18977	29,4	17856	30,6
Pienoiskivääri	8323	13,6	8430	13,1	8126	13,2	8187	13,3	8669	13,4	7926	13,6
Pistooli	4075	6,7	4787	7,5	4708	7,7	4652	7,5	5453	8,5	4305	7,4
Pienoispistooli	3283	5,4	4014	6,3	3989	6,5	4063	6,6	3964	6,1	3827	6,6
Revolveri	1074	1,8	1294	2,0	1191	1,9	1218	2,0	1363	2,1	1206	2,1
Pienoisrevolveri	700	1,1	774	1,2	777	1,3	837	1,4	828	1,3	754	1,3
Mustaruutias	342	0,6	337	0,5	341	0,6	347	0,6	415	0,6	386	0,7
Yhdistelmäase	2110	3,5	2085	3,2	1776	2,9	1784	2,9	1841	2,9	1594	2,7
Kaasuase	13	0,0	15	0,0	15	0,0	13	0,0	51	0,1	10	0,0
Kaasumutin	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Merkinantopistooli	173	0,3	142	0,2	153	0,2	176	0,3	214	0,3	170	0,3
Muu ase	743	1,2	439	0,7	468	0,8	460	0,7	459	0,7	260	0,4
Yhteensä	61057	100,0	64154	100,0	61439	100,0	61641	100,0	64493	100,0	58342	100,0

Aselupahakemuksia hylättiin vuonna 2008 koko maassa yhteensä 1 180. Hylkäysperusteina olivat muun muassa terveydentila 38 tapauksessa, käyttäytymisperuste 449 tapauksessa, hyväksyttävän käyttötarkoituksen puuttuminen 633 tapauksessa ja aseiden soveltumattomuus 97 tapauksessa.

Vuonna 2008 aselupia peruutettiin yhteensä 2 422 kappaletta. Peruutusperusteina olivat luvanhaltijan terveydentila tai toisen turvallisuutta vaarantava elämäntapa tai käyttäytyminen 966 tapauksessa, väkivaltaista käyttäytymistä osoittavaan rikokseen, rikoslain 50 luvun 1—4 §:ssä tarkoitettuun tai muuhun rikokseen syyllistyminen 388 tapauksessa, ampuma-aserikokseen tai rikkomukseen syyllistyminen 230 tapaukses-

sa ja lupaehtojen rikkominen tai muu piittaamattomuus ampuma-aseita koskevien säännösten noudattamisessa 153 tapauksessa. Luvanhaltijan omasta pyynnöstä lupa peruutettiin 522 luvan osalta. Muut peruuttamisperusteet koskivat muutamia tapauksia.

Nuorten ja alaikäisten luvanhaltijoiden määrä ja hallussapitoluvilla olevat aseet

Nuorilla, joilla tässä yhteydessä tarkoitetaan 1.1.1983 jälkeen syntyneitä, oli syyskuussa 2008 yhteensä 46 530 ampuma-asetta. Nuorten aseista oli noin 52 prosenttia haulikoita, 34 prosenttia kiväärejä, pienoiskiväärejä ja yhdistelmäaseita sekä 8 prosenttia käsiaseita.

**Alle 20 -vuotiaiden ampuma-aseen hallussapitolupien ja luvanhaltijoiden määrät
17.2.2009:**

Ikäryhmä	Lupalaji	Lupamäärä	Luvanhaltijoiden määrä
Alle 18 -vuotiaat	Hallussapitolupa	4859	2310
Alle 18 -vuotiaat	Rinnakkaislupa	6653	2645
18 vaan ei 20 -vuotiaat	Hallussapitolupa	6847	1063
18 vaan ei 20 -vuotiaat	Rinnakkaislupa	6513	2281
Yhteensä		24872	8299

Ampuma-aseiden käyttötarkoitukset

Ampuma-aselain 43 §:n mukaan hankkimislupa voidaan antaa seuraaviin käyttötarkoituksiin:

- 1) metsästyslainsäädännön mukaan sallittu eläinten ampuminen;
- 2) ampumaurheilu ja -harrastus;
- 3) työ, jossa ase on välttämätön;
- 4) näytös, kuvaus tai muu vastaava esitys;
- 5) museossa tai kokoelmassa pitäminen;
- 6) muistoesineenä säilyttäminen;
- 7) merkinanto.

Kaasusumutinlupa voidaan ampuma-aselain 55 b §:n mukaan antaa seuraaviin hyväksyttäviin käyttötarkoituksiin:

- 1) koulutus taikka näytös, kuvaus tai muu vastaava esitys;
- 2) museossa tai kokoelmassa pitäminen;

3) oman tai toisen henkilökohtaisen koskemattomuuden taikka omaisuuden suojeleminen.

Lupa voidaan antaa luonnolliselle henkilölle, joka täyttää ampuma-aselaissa säädetyt edellytykset sekä yhteisölle tai säätiölle, joka täyttää edellytykset.

Kaikista ampuma-aseiden hallussapitoluvista oli helmikuun 2009 asetilaston mukaan myönnetty metsästystarkoitukseen 44,36 prosenttia, ampumaurheiluun ja -harrastukseen 20,70 prosenttia, museossa tai kokoelmassa säilyttämiseen 31,68 prosenttia, muistoesineenä säilyttämiseen 2,8 prosenttia ja työperusteella 0,37 prosenttia. Muut perusteet muodostivat hyvin pienen osan kokonaislupamäärästä.

Vuosina 2003 - 2008 myönnettyjen ampuma-aseiden hallussapitolupien määrät ja prosentit osuudet jaoteltuna perusteittain:

	2008		2007		2006		2005		2004		2003	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%	kpl	%	kpl	%	kpl	%
Metsästys 43 § 1/1	42878	64,3	43890	60,8	41768	60,4	41744	59,3	42020	59,3	38874	60,4
Ampumaurheilu 43 § 1/2	19377	29,1	22993	31,8	21923	31,7	22405	31,8	22990	31,1	21432	32,0
Työ 43 § 1/3	190	0,3	228	0,3	255	0,4	219	0,3	572	0,8	364	0,5
Esitys 43 § 1/4	25	0,0	38	0,1	30	0,0	83	0,1	188	0,3	47	0,1
Kokoelma 43 § 1/5	1222	1,8	1669	2,3	1795	2,6	2564	3,6	3333	4,5	2474	3,7
Muistoesine 43 § 1/6	1404	2,1	1690	2,3	1761	2,5	1933	2,7	2745	3,7	1647	2,5
Merkinanto 43 § 1/7	112	0,2	123	0,2	116	0,2	138	0,2	189	0,3	148	0,2
Muu	1437	2,2	1562	2,2	1546	2,2	1347	1,9	1914	2,6	1902	2,8
Yhteensä *)	66648	100,0	72193	100,0	69194	100,0	70433	100,0	73951	100,0	66888	100,0

*)Koska samaan aseeseen/lupaan voi liittyä useampikin kuin yksi myöntämisperuste, on myöntämisperusteen mukaan tilastoitu lupamäärä suurempi kuin asetyypin mukaan laskettu lupamäärä.

L-sarjan hallussapitolupien määrä oli helmikuussa 2009 yhteensä noin 640 000. H-sarjan hallussapitolupien määrä oli noin 1 010 000. L-sarjaan kuuluvien rinnakkaislupien määrä oli noin 80 000 kappaletta ja H-sarjaan kuuluvien rinnakkaislupien määrä noin 220 000 kappaletta. H-sarjaan kuuluvista rinnakkaisluvista oli toistaiseksi voimassa olevia 160 000 kappaletta ja määräaikaista rinnakkaislupia noin 60 000 kappaletta.

Käsiaseille on ampumaurheilu ja -harrastusperusteella myönnetty L-sarjan hallussapitolupia noin 60 000 ja metsästysperusteella noin 15 000. H-sarjan hallussapitolupia on ampumaurheilu ja -harrastusperusteella myönnetty käsiaseille noin 10 000 ja metsästysperusteella noin 2 000. H-sarjan luissa on noin 80 000 hallussapitolupaa käsiaseille, joiden osalta ampuma-aseen ampuma-aselain 43 §:n mukainen käyttötarkoitus ei ole lupa-
viranomaisen tiedossa. Kun lasketaan ampumaurheiluun ja -harrastukseen myönnettyjen käsiaselupien suhteellinen osuus kaikista L-sarjan käsiaseluvista, saadaan arvioitu prosenttinen osuus ampumaurheilu ja -harrastusperusteella myönnettyjen H-sarjan

käsiaselupien määrän laskemiseen. Näin laskettuna H-sarjan käsiaselupia ampumaurheilu ja -harrastusperusteella olisi myönnetty edellä mainitun 10 000:n lisäksi noin 50 000. Ampumaurheilu ja -harrastusperusteella käsiaseille on näin arvioituna myönnetty noin 120 000 hallussapitolupaa. L-sarjan rinnakkaislupia on myönnetty käsiaseille arviolta noin 7 000 kappaletta ja H-sarjan rinnakkaislupia noin 14 000 kappaletta. Ampumaurheilu ja -harrastusperusteella on käsiaseille myönnetty yhteen laskettuna noin 134 000 lupaa.

Kun lasketaan metsästysperusteella myönnettyjen käsiaselupien suhteellinen osuus kaikista L-sarjan käsiaseluvista, saadaan vastaavasti arvioitu prosenttinen osuus metsästysperusteella myönnettyjen H-sarjan käsiaselupien määrän laskemiseen. Näin laskettuna H-sarjan käsiaselupia metsästysperusteella olisi myönnetty edellä mainitun 2 000:n lisäksi noin 13 000. Metsästysperusteella käsiaseille on näin arvioituna myönnetty noin 30 000 hallussapitolupaa.

Ampuma-aseisiin metsästysperusteella 2000-luvulla myönnettyjen hallussapitolupi-

en määrä on vaihdellut 54 prosentista (vuonna 2000) 61 prosenttiin (vuonna 2007). Ampumaurheilu ja -harrastusperuste ovat olleet luvan myöntämisen perusteena 2000-luvulla lähes säännönmukaisesti 32 prosentissa vuosittain myönnettyistä luvista. Muut ampumaselain mukaiset käyttötarkoitukset ovat vaihdelleet vuosittain 14 prosentista seitse-

mään prosenttiin. Kun verrataan edellä mainittuja lukuja vuoden 2008 lukuihin, huomataan, että metsästysperusteella myönnettyjen lupien prosenttinen osuus (64,35) on kasvanut ja ampumaurheilun ja -harrastuksen osuus (29,1) on pienentynyt.

Alle 20 -vuotiaille myönnettyjen käsiaseiden hallussapitolupien ja rinnakkaislupien määrät metsästysperusteella sekä ampumaurheilu ja -harrastusperusteella:

Ikäryhmä	Lupalaji	Metsästys	Ampumaurheilu ja -harrastus
Alle 18 -vuotiaat	Hallussapitolupa	32	52
Alle 18 -vuotiaat	Rinnakkaislupa	50	60
18 vaan ei 20 -vuotiaat	Hallussapitolupa	122	192
18 vaan ei 20 -vuotiaat	Rinnakkaislupa	60	90

Enemmistö hallussapito- ja rinnakkaisluvista on annettu metsästysperusteella sekä ampumaurheilu ja -harrastusperusteella ns. pitkille aseille (haulikko, kivääri, pienoiskivääri). Alle 20 -vuotiaille käsiaseisiin myönnettyjen hallussapito- ja rinnakkaislupien määrä on hyvin vähäinen verrattuna muihin asetyyppeihin kuuluville aseille annettuihin lupamääriin.

Asekeräilijöitä, joilla on asekeräilijähyväksyntä, on vuoden 2009 alussa ollut yhteensä 1 443. Museossa tai kokoelmassa säilyttämiseen on myönnetty yhteensä 334 956 lupaa. Kun otetaan huomioon ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun lain (33/1933) perusteella myönnettyt luvat, joilla ei ole aserekisterissä käyttötarkoituserustetta, on keräilyaseiden määrä vielä suurempi. Lääninhallitusten ennen vuotta 1998 voimassa olleen aselain perusteella myöntämällä poikkeusluvilla on myös keräilyaseita. Näiden ns. vanhojen lupien perusteella hallussa pidettyjen keräilyaseiden määrä ei ole tiedossa. Keräilyaseeseen voi olla olemassa muukin peruste (esim. metsästys). Näin ollen Suomessa on

merkittävä määrä kokoelmassa säilytettäviä ampuma-aseita.

Aselupia on myönnetty niin kutsutun tarkkuusammunnan perusteella todennäköisesti huomattava määrä, vaikka mitään ammunnan lajia hakija ei ole ilmoittanut eikä sen ilmoittamista myöskään lupaviranomaiset ole vaatineet. Myöskään loukku- ja luolapyyntiin metsästysperusteella myönnettyjen aselupien todellista käyttötarkoitusta lupaa haettaessa ei aina ole selvitetty. Muulla kuin todellisella perusteella myönnettyjen ampuma-aseiden määrää on mahdotonta selvittää.

Ampumaurheilun ja -harrastuksen alaan liittyvät järjestöt ym.

Keskeiset ampuma-aseharrastuksen järjestöt ovat Metsästäjien Keskusjärjestö (MKJ), Suomen Metsästäjäliitto, Suomen Ampumaurheiluliitto (SAL) ja Reserviläisurheiluliitto (RESUL). Lisäksi on joitakin pienempiä harrastuksen ympärille muodostuneita yhteenliittymiä.

Suomen Ampumaurheiluliitto

Suomen Ampumaurheiluliitossa (SAL) on 310 jäsenseuraa ja jäseniä yhteensä 34 165, joista miehiä 28 644 ja naisia 1 677, tyttöjä 661 ja poikia 3 163. Jäsenistä on aktiiviharrastajia noin 15 000. Ampumaurheilulajit ovat 50 m:n pistooli, olympiapistooli, isopistooli, vakiopistooli ja urheilupistooli. Siluettipistoolilajit ovat isopistooli, pienoispistooli ja ratapistooli. Siluettiammunnassa käytettävät ampuma-aseet ovat revolveri, pistooli, pienoispistooli, kivääri ja pienoiskivääri.

Kiväärilajeissa ammutaan ilmakiväärillä, pienoiskiväärillä ja kiväärillä. Practicalia voidaan harrastaa joko pistoolilla, kiväärillä tai haulikolla.

Ampumaharrastusfoorumi

Ampumaharrastusfoorumi on käynnistänyt ampumaharrastuksen kehittämishankkeen, AMPU-hankkeen 2008—2013. Hankkeen tavoitteena on taata ja turvata koko maahan yhtenäiset, turvalliset, toiminnalliset ja koulutukselliset edellytykset vapaaehtoiselle järjestäytyneelle ampumaharrastukselle ja sen kehittämiseksi. Lisäksi toiminnan kehittämisen tavoitteena on muun muassa yhtenäistää turvallisen ja vastuullisen ampumaharrastuksen ohjeistus ja säännöstö.

Yksi AMPU-hankkeen tavoitteista on ampumakortin käyttöön ottaminen. Peruselementtinä on kaikille yhtenäinen peruskoulutus turvalliseen ja vastuuntuntoiseen ampumaharrastuksen aloittamiseen. Järjestelmällä varmistetaan harrastuksen laajamittaiset toimintamahdollisuudet. Järjestelmä tarjoaa mahdollisuuden kouluttautua edelleen eri ampumaharrastuksen toimintatahoille.

Ampumaharrastusfoorumissa ovat edustettuina Suomen Ampumaurheiluliitto, Suomen Ampumahihtioliitto, Metsästäjien keskusjärjestö, Suomen Metsästäjiliitto, Reserviläisurheiluliitto, Suomen Reserviupseeriliitto, Reserviläisliitto, Maanpuolustuskoulutusyhdistys sekä asealan elinkeinonharjoittajat. Ampumaurheiluliitto hallinnoi hanketta ja on sen vastuullinen omistaja.

Metsästäjät

Metsästäjien Keskusjärjestö on perustettu vuonna 1962 metsästyslailla. Metsästyslaissa määriteltiin metsästyksen viranomaiset ja muut metsästyks- ja riistanhoitoasioita edistävät tahot. Näihin kuuluivat metsästäjien oma-toimisuuteen perustuva Metsästäjien Keskusjärjestö, riistanhoitopiirit ja riistanhoitoyhdistykset. Metsästäjien Keskusjärjestön tehtävänä on turvata metsästyksen jatkuvuus kestävä käytön periaatteiden mukaisesti ja edistää tarkoituksenmukaista metsästystä ja riistanhoitoa.

Riistanhoitopiirejä on 15, jotka on jaettu paikallistasolla 298 riistanhoitoyhdistykseen. Riistanhoitoyhdistys on metsästäjäorganisaation paikallistason yksikkö, joka toimialue on yleensä yhden tai kahden kunnan alue.

Suomessa on noin 300 000 metsästäjää. Metsästäjämäärä on pysynyt viime vuosikymmenet likimain samalla tasolla. Metsästäjärekisterissä on noin 360 000 metsästäjän tiedot. Väkilukuun nähden Suomessa on metsästäjiä enemmän kuin missään muussa Euroopan maassa.

Vuonna 1921 perustettu Suomen Metsästäjiliitto - Finlands Jägarförbund r.y. on valtakunnallinen vapaaehtoiseen jäsenyyteen perustuva metsästäjien etujärjestö. Liiton jäsenistö koostuu noin 2 500 metsästysseurasta ja näiden lähes 150 000 jäsenestä. Metsästäjiliitto toimii metsästyksen ja metsästäjien edunvalvojana ja edistää metsästysseuratoimintaa.

Reserviläisurheiluliitto

Reserviläisurheiluliitto on valtakunnallinen urheilujärjestö, jonka jäseniä ovat Suomen Reserviupseeriliitto, Reserviläisliitto ja niiden piirit, Maanpuolustusnaisten Liitto sekä Maanpuolustuskiltojen Liitto. Jäseniä liitossa on tällä hetkellä noin 85 000. Reserviläisliikunnan yksi keskeinen tehtävä on ylläpitää ja kehittää jäsenistön maanpuolustustaitoja. Reserviläisurheiluliitto toimii sovelletun reserviläisammunnan kansallisena lajiliittona. Sovellettu reserviläisammunta (SRA) on vapaaehtoisten maanpuolustusjärjestöjen jäsenille tarkoitettua toiminnallista ja turvallista aseenkäsittely- ja ampumataitoa sekä aseiden

käyttöä kehittävää ja mittaavaa urheiluamuntaa.

Joitakin reserviläisten ampumalajeista on mahdollista harrastaa puhtaasti kilpailukäyttöön suunnitelluilla ampuma-aseilla. Monet ampumalajeista on kuitenkin tarkoitettu nimenomaan palvelus- tai sotilaskäyttöön suunnitelluille ampuma-aseille. Näissä lajeissa on käytetty palvelus- ja sotilasaseita ulkonaoltään vastaavia, mutta toimintatavaltaan itselataavia ampuma-aseita (muu ampuma-ase, itselataava kertatuli). Lajinomaisessa harjoittelussa käytetään usein apuna myös palvelus- ja sotilasaseita vastaavia 22 kaliiperin ampuma-aseita.

Monissa reserviläisten ampumalajeissa ei ole haluttu määrätä tarkasti esimerkiksi aseiden kaliiperia tai kokoa, koska olennaista on sotilastyypisillä aseilla harjoittelu ja kilpailu, eikä jonkin tietyn asemallin tai kaliiperin käyttö. Reserviläisurheiluliiton ampumalajeja ovat sovelletun reserviläisammunnan lisäksi muun muassa pistoolipika-ammunta, palvelusammunta, kenttäammunta ja perinneaseammunta.

Sovellettuun reserviläisammuntaan hyvin soveltuvat ampuma-aseet ovat muu ampuma-ase - kivääri, muu ampuma-ase - pistoolikarbiini, muu ampuma-ase - haulikko, pistooli (kal. minimi 9 mm), pienoispistooli, revolveri, pienoisrevolveri ja pienoiskivääri.

COWS (Cowboy Action Shooting)

COWS on myös virallinen ampumaseura ja järjestää jäsenilleen turvakursseja Cowboy Action Shooting amunnasta. Suuri osa C.O.W.S harrastajista harrastaa myös ampumista joko suustaladattavilla mustaruutiaseilla tai 1800-luvun loppupuolen panosaseilla. Panosaseilla käytävä Cowboy Action Shootingissa kilpailijat kilpailevat yksitoimisilla revolvereilla, vipulukkaisilla kivääreillä ja 1800-luvulle tyypillisillä haulikoilla tai niiden jäljitelmäaseilla.

Upseerien Ampumayhdistys r.y.

Yhdistyksen tarkoituksena on edistää ja kehittää upseerien ampumaurheilua, ampumataitoa ja ampumaopetusta sekä toimia ase-tekniikan edelleen kehittämiseksi puolustus-

voimissa. Yhdistyksessä on jäseniä noin 1300.

Ampuma-ase tekovälineenä henkirikoksissa

Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen (Optula) selvityksen mukaan ampuma-aseella tehty rikokset muodostivat vuosina 2002—2007 16 prosenttia jakson henkirikoksista, osuus oli kasvanut prosenttiyksikön edellisestä mittausjaksosta. Pääsyynä oli Jokelan koulukeskuksessa vuonna 2007 tehty verityöt. Rikoksissa käytetyistä aseista 42 % oli luvallisia (käsiaseiden osuus niistä oli 41 % ja haulikoiden 49 %). Ampuma-aseella tehdyissä rikoksissa osuneiden laukausten määrä vaihteli yhdestä yhdeksään. Uhreista kaksi kolmannesta oli surmattu yhdellä laukauksella. (OPTL Verkkokatsauksia 8/2008)

Optulan ”Henkirikollisuuden kehityslinjoja vuosina 2003—2007” -taulukon mukaan ampuma-ase oli tekovälineenä vuonna 2006 19 rikoksessa ja vuonna 2007 23 rikoksessa (pistoolilla ampumalla 9 ja muulla aseella 14). Vastaavat luvut teräaseiden osalta olivat 44 vuonna 2006 ja 41 vuonna 2007. Yleisin tekoväline Optulan verkkokatsauksen 2/2008 mukaan on katsauskauden henkirikoksissa ollut teräase (39 % rikoksista oli tehty teräaseella) ja yleisin teräase keittiöveitsi, jota oli käytetty 26 prosentissa rikoksista. Miesten tekemissä rikoksista joka neljäs oli tehty ilman asetta, pahoinpitelemällä tai kuristamalla uhri kuoliaaksi. Miehet käyttivät myös ampuma-asetta rikoksissaan naisia yleisemmin.

Nuorten henkirikokset eroavat Optulan tekemän selvityksen mukaan vanhempien ikäryhmien rikollisuudesta myös ryhmäluonteensa, julkisuutensa ja uhriensa osalta. Rikokset tehdään usein ryhmässä, ne ovat (murhien osuudella mitattuna) muuta henkirikollisuutta välineellisempiä ja raaempia ja tekijälle ennalta tuntemattomien uhrien osuus on suurempi kuin vanhempien ikäryhmien rikoksissa. Muutoinkin nuorten henkirikokset ovat yllätyksellisempiä, vaikeammin ennakoitavia kuin vanhempien tekemät.

Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen henkirikollisuuden seurantajärjestelmän mukaan 15—17 -vuotiaat tekivät vuosina 1980—2006 yhteensä 9 henkirikosta ampuma-

aseella ja 18—20 -vuotiaat samana aikana 43 rikosta.

Tilastokeskuksen tietokannan ”tapaturmiin ja väkivaltaan kuolleet 1998—2007” mukaan murha tai tappo pistoolilla ampumalla aiheutti kaikissa ikäluokissa yhdeksän henkilön kuoleman, muulla ampuma-aseella ampumalla kuoli yhteensä 14 henkilöä. Ikäluokissa 15—24 kuoli tilaston mukaan pistoolilla ampumalla viisi henkilöä ja muulla aseella ampumalla neljä henkilöä.

Tilastokeskuksen tilaston mukaan itsemurhan pistoolilla ampumalla teki vuonna 2006 yhteensä 54 ja vuonna 2007 yhteensä 67 henkilöä, kiväärillä ja haulikolla teki itsemurhan vuonna 2006 yhteensä 120 henkilöä ja vuonna 2007 yhteensä 97 henkilöä. Muulla ampuma-aseella luvut olivat vuonna 2006 yhteensä 9 ja vuonna 2007 yhteensä 8. Vuoden 2008 tilastoa ei vielä ole, mutta itsemurhan ampuma-aseella tehneiden henkilöiden määrä on todennäköisesti suurempi ainakin vuoteen 2007 verrattuna. Perheväkivaltata-pauksiinkin liittyy ampuma-aseita, niillä uhkaamista tai muuta häiriökäyttäytymistä. Näistä tapauksista ei ole tähän päivään mennessä saatavissa tilastotietoja.

Kansainvälinen sääntely

Suomea sitovia kansainvälisiä määräyksiä ampuma-aseiden ja ampumatarvikkeiden sääntelystä on yksityiskohtaisesti annettu asedirektiivissä ja patruunoiden osalta myös räjähdedirektiivissä. Schengenin yleissopimuksen (SopS 23/2001) 7 luku sisältää määräykset ampuma-aseista ja ampumatarvikkeista, vaikkakin asedirektiivin säännökset ovat korvanneet nämä määräykset suurelta osin.

Ase- ja räjähdedirektiivin sekä Schengenin yleissopimuksen määräykset on täytäntöönpantu kansallisesti Suomessa aselainsäädännön kokonaisuudistuksella, jonka ensimmäinen vaihe toteutettiin 1 päivänä maaliskuuta 1998 voimaan tulleella ampuma-aselaila ja ampuma-asetuksella (145/1998) sekä toinen vaihe 1 päivänä maaliskuuta 2002 voimaan tulleella ampuma-aselain muuttamisesta annetulla lailla (601/2001). Räjähdedirektiivin määräyksiä on täytäntöönpantu kansallisesti myös räjähdeasetukseen (473/1993)

tehdyillä muutoksilla. Ase- ja räjähdedirektiivi sisältävät hyvin yksityiskohtaisia säännöksiä, jotka koskevat ampuma-aseiden hankintaa, hallussapitoa, kauppaa ja valmistamista sekä vientiä, tuontia ja siirtoa. Ase- ja räjähdedirektiivin säännökset täyttävätkin pitkälti ampuma-asepöytäkirjan määräysten vaatimukset, minkä vuoksi pöytäkirjan kansallinen voimaansaattaminen ei enää edellytä merkittäviä muutoksia Suomen ampuma-aseita ja ampumatarvikkeita koskevaan lainsäädäntöön. Asedirektiivin muuttamisesta annetun direktiivin säännökset saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä 28.7.2010 mennessä.

Ampuma-aseita ja ampumatarvikkeita koskevia Suomea poliittisesti sitovia määräyksiä on annettu myös Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön asiakirjassa pienaseista ja kevyestä aseistuksesta eli niin sanotussa ETYJ:n pienaseasiakirjassa, joka on vahvistettu 24 päivänä marraskuuta 2000. Suomi on yksi järjestön osanottajavaltioista. Suomi on toteuttanut ETYJ:n pienaseasiakirjan suosituksia muun muassa 1 päivänä tammikuuta 2004 voimaan tulleella niin sanotulla armovuosilainsäädännöllä, jolla saatettiin voimaan säännökset luvattomien ampuma-aseiden, ampumatarvikkeiden ja räjähteiden luovuttamisesta poliisille ilman rangaistusuhkaa. Lisäksi lailla puolustustarvikkeiden maastaviennistä ja kauttakuljetuksesta annetun lain muuttamisesta (900/2002) lisättiin asevälytystä koskevat säännökset asiakirjan suositusten mukaisesti puolustustarvikkeita koskevaan lainsäädäntöön.

Ampuma-aseiden ja ampumatarvikkeiden vientiä koskevat säädökset on Suomessa saatettu yhdenmukaisiksi useimpien EU:n jäsenvaltioiden kanssa. EU:n tavanomaisten aseiden viennin työryhmässä (COARM) pyritään harmonisoimaan ja koordinoimaan jäsenvaltioiden asevientipolitiikkaa yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan puitteissa. EU:n neuvosto vahvisti 8 päivänä joulukuuta 2008 neuvoston yhteisen kannan sotilasteknologian ja puolustustarvikkeiden viennin valvontaa koskevien yhteisten sääntöjen määrittämisestä. Se on keskeinen unionitason instrumentti, joka ohjaa Suomen asevientiiä. Yhteinen kanta on jäsenvaltioita oikeudellisesti sitova.

YK:n ampuma-asepöytäkirja on ensimmäinen myös siviiliaseet kattava yleismaailmallinen sopimus, joka sisältää yksityiskohtaisia sitovia määräyksiä koskien ampuma-aseiden, niiden osien ja patruunoiden kauppaa, valmistamista sekä niiden tuontia, vientiä ja siirtoa tarkoituksena vastustaa ampuma-aseisiin liittyvää kansainvälistä rikollisuutta. YK:ssa on myös laadittu toimintaohjelma, jonka tarkoituksena on torjua ja vastustaa pienaseiden laitonta kauppaa (The UN Programme of Action to Prevent, Combat and Eradicate the Illicit Trade in Small Arms and Light Weapons in All Its Aspects). Siihen liittyen YK:n yleiskokous hyväksyi 23 päivänä joulukuuta 2003 pienaseiden laitonta kauppaa koskevan päätöslauselman 58/241. Toimintaohjelman ja päätöslauselman pää tavoitteena on laittonasta asekaupasta johtuvan pienaseiden leviämisen ja väärinkäytön aiheuttamien valtavien inhimillisten kärsimysten vähentäminen etenkin kehitysmaissa ja kriisialueilla. YK:n pienaseiden merkintää ja jäljittämistä koskevasta instrumentista päästiin sopimukseen vuonna 2005. Pienaseiden laitonta välitystoimintaa tarkastellut YK:n asiantuntijatyöryhmä kokoontui vuonna 2008. Sen suositukset raportoitiin YK:n yleiskokouksessa syksyllä 2008. Neuvotteluja pienaseiden välitystoiminnasta ei kuitenkaan ole käynnistetty. Vuonna 2006 hyväksytyn YK:n yleiskokouksen päätöslauselman pohjalta on vuodesta 2008 lähtien käyty asiantuntijatason keskusteluja kansainvälisestä asekauppasopimuksesta (Arms Trade Treaty).

Suomen nykyinen aselainsäädäntö on kansainvälisesti vertaillen hyvin moderni ja toimiva. Se täyttää monelta osin myös mahdolliset tulevaisuudessa kansainvälisesti joko poliittisesti tai oikeudellisesti sitoviksi tulevat aseita koskevat määräykset. Ainoastaan asevälitystä koskevien määräysten ottaminen Suomen siviiliaseita koskevaan lainsäädäntöön eli ampuma-aselakiin ja aseiden merkitsemistä tunnistenumeroilla koskevien säännösten saattaminen sisällöltään kattavimmiksi ovat suurimpia asiallisia muutoksia, jotka joudutaan tekemään kansalliseen lainsäädäntöömme. Asevälityksen sääntely, joka on ampuma-asepöytäkirjassa suositus, toteutetaan siviiliaseiden osalta aselainsäädännön uudistamisen toisessa vaiheessa koor-

dinoidusti puolustustarvikkeiden maastavientiä ja kauttakuljetusta koskevan lainsäädännön uudistamisen kanssa.

2.2 Oikeusvertailu

Ruotsi

Ampuma-aseen hallussapitolupa ampu-maurheilu ja -harrastus -perusteella voidaan antaa vain henkilölle, joka on ampumaseuran aktiivinen jäsen ja joka on suorittanut ampu-makokeen. Aktiivinen jäsenyys tarkoittaa vähintään kuuden kuukauden jäsenyyttä seurassa ja tänä aikana tapahtunutta aktiivista osallistumista sen ampumaharjoituksiin. To-distuksen aktiivisuudesta antaa yhdistyksen hallitus. Hallussapitolupa sarjatuliaseeseen tai itselataava kertatuli -toimiseen pistooliin annetaan määräajaksi, enintään viideksi vuodeksi ellei ole erityistä syytä antaa lupaa toistaiseksi. Muun tyyppisiin ampuma-aseisiin lupa annetaan toistaiseksi voimassa olevana.

Ruotsissa ei ole käsiaseita koskevia kieltoja. Lupa annetaan kuitenkin hyväksyttävään käyttötarkoitukseen ja ampuma-aseen on sovelluttava hyvin tähän haettuun tarkoitukseen. Ampuma-aseiden määrää on rajoitettu siten, että metsästystarkoitukseen saa olla neljä asetta. Tämän jälkeen aseiden määrä on perusteltava. Ampumaurheiluun voi ilman erityisiä perusteluja olla 10 käsiasetta tai 8 muun tyyppistä asetta.

Lääkärillä, joka toteaa henkilön olevan lääketieteellisistä syistä sopimaton aseluvan haltijaksi, on velvollisuus ilmoittaa tästä välittömästi poliisille. Ilmoitusta ei tarvitse tehdä, jos on selvää, että henkilöllä ei ole ampuma-aseen hallussapitoon oikeuttavaa lupaa. Säännös koski aikaisemmin vain psykkisiä syitä, mutta vuonna 2006 sitä laajennettiin koskemaan myös fyysisiä sairauksia. Ampuma-aseen hallussapitoluvan peruutusperuste on se, että lääkäri on ilmoittanut luvanhaltijan olevan terveydellisistä syistä sopimaton aseluvan haltijaksi. Ruotsissa on asetettu selvitysmies selvittämään aselupaviranomaisen mahdollisuuksia saada tietoa terveydenhuolto- ja sosiaaliviranomaisilta.

Ampuma-aseen hallussapitolupa voidaan peruuttaa, jos luvanhaltijan olosuhteet ovat

olennaisesti muuttuneet luvan antamisen jälkeen. Tällainen muutos on esimerkiksi se, että luvanhaltija ei enää käytä ampuma-asetta hyväksyttävään käyttötarkoitukseen.

Ampuma-aseet on säilytettävä turvakaapissa tai turvatasoltaan vastaavassa säilytystilassa. Poliisilla on oikeus tarkastaa luvanhaltijan ampuma-aseiden säilytys. Lupa voidaan peruuttaa, jos luvanhaltija ei salli tarkastusta.

Norja

Norjassa ampuma-aseiden valvontaa koskeva sääntely on aselaissa ja aseasetuksessa. Uusi aseasetus on hyväksytty 11.7.2008, mutta se ei vielä ole voimassa.

Ampuma-aseen hankkimiseen ja hallussapitoon oikeuttava lupa voidaan antaa, jos hakijaa on pidettävä luotettavana ja jos hänellä on hyväksyttävä syy aseiden hankkimiseen. Haulikkoon tai kivääriin lupa voidaan antaa 18 vuotta täyttäneelle. Poikkeustapauksessa lupa voidaan antaa 16 vuotta täyttäneelle. Pistooliin tai revolveriin voi luvan saada 21 vuotta täyttänyt henkilö. Luvanhakijaa ei pidetä sopivana, jos hänellä on psyykinen sairaus. Henkilö, jolla on ollut psyykkisiä ongelmia, on esitettävä selvitys siitä, että hän on parantunut ja ollut ilman lääkitystä vähintään yhden vuoden. Alkoholin tai muiden huumaavien aineiden väärinkäyttö on este luvan saamiselle. Jos on syytä epäillä luvanhakijan terveydentilaa, on lupaviranomaisella luvanhakijan suostumuksella oikeus pyytää lääkäriltä lääkärintodistus. Jos luvanhakija ei anna suostumustaan, hakemus voidaan hylätä. Hoitohenkilöstö voi salassapitovelvollisuuden estämättä ilmoittaa lupaviranomaiselle aseluvanhaltijasta, joka voi olla vaaraksi itselleen tai muille. Lupahakemus voidaan hylätä hakijan käyttäytymisen tai epäluotettavuuden perusteella. Se voidaan hylätä myös, jos luvanhakijan iän tai sairauden perusteella on syytä epäillä hänen kykyään säilyttää asetta asianmukaisesti. Luvanhaltijan henkilökohtaista sopivuutta valvotaan rangaistustietojen ja sopivuutta koskevien ilmoitusten perusteella. Lupa voidaan peruuttaa samoin henkilön sopimattomuutta koskevin perustein kuin lupahakemus voidaan hylätä.

Peruutuskynnys on kuitenkin jonkin verran korkeammalla kuin hylkäyskynnys.

Hankkimislupa ampumaurheilua ja -harrastusta varten voidaan antaa henkilölle, joka kuuluu hyväksytyyn ampumaurheiluorganisaatioon kuuluvaan seuraan. Ampuma-aseen on sovellettava organisaation sääntöjen mukaiseen lajiin. Luvan saamisen edellytyksenä ei ole minkäänlaisen kurssin suorittaminen. Luvanhakijalta, joka hakee lupaa pistooliin tai revolveriin, edellytetään vähintään kuuden kuukauden jäsenyyttä ampumaseurassa. Tänä aikana henkilön on ammuttava esimerkiksi seuran aseella. Uuden asetuksen mukaan myös kivääriin tai haulikkoon lupaa ampumaurheilu ja -harrastusperusteella hakevan on jäsenyystodistuksen lisäksi esitettävä seuran todistus harrastuksestaan.

Practical-ammunta ja siluettiammunta ovat hyväksytyjä ampumaurheilulajeja Norjassa. Poliisin ylijohdolla on kuitenkin kieltänyt sotilaskäyttöön tarkoitettujen haulikoiden käytön practical-ammunnassa.

Norjassa ei ole asetettu lukumäärärajoja aseille. Lupa annetaan tapauskohtaisen harjoituksen perusteella.

Luvanhaltijan on säilytettävä ampuma-aseensa niin, että sivulliset eivät pääse niihin käsiksi. Ampuma-aseessa ei saa olla patruunoita säilytyksen aikana. Jos asunnossa säilytettävien haulikoiden ja kiväärien yhteismäärä on enemmän kuin neljä, aseet on säilytettävä standardoidussa turvakaapissa. Kaapin on täytettävä vähintään standardien NS 5089, INSTA 610 tai NS-EN 1143-1 vaatimukset. Aseiden sijasta turvakaapissa voidaan säilyttää aseiden olennaista osaa. Asunnossa, jossa säilytettävänä on vähemmän kuin viisi ampuma-asetta, on aseet säilytettävä turvallisesti lukittuina. Luvanvaraiset pistoolit, revolverit sekä itselataava kertatuli -toimiset tai sarjatulitoimiset kiväärit ja haulikot taikka näiden olennaiset osat on säilytettävä edellä mainittujen standardien mukaisessa turvakaapissa. Jos asunnossa on säilytettävänä enemmän kuin 25 ampuma-asetta, on siinä oltava hälytysjärjestelmä. Standardin mukaisen turvakaapin vaihtoehtona on ampuma-aseiden säilyttäminen poliisin hyväksymässä säilytystilassa. Ampuma-aseita ei saa säilyttää tiloissa, joissa ei asuta. Tilapäisesti ampuma-asetta saa säilyttää edellä selostetuista

säännöksistä poiketen, mutta luvanhaltijan valvonnassa. Metsästyskaudella saa metsästysasetta säilyttää asumattomassa rakennuksessa turvakaapissa. Uuden aseasetuksen mukaan ampuma-asetta on aina säilytettävä standardoidussa turvakaapissa.

Poliisilla on oikeus tarkastaa ampuma-aseiden säilytys. Tarkastuksesta on ilmoitettava ennalta.

Luvat ampuma-aseen hallussapitoon annetaan pääsääntöisesti toistaiseksi voimassa olevina. Vain poikkeustapauksissa lupa voidaan antaa määräaikaisena.

Lupa pistooliin tai revolveriin voidaan antaa yksityishenkilölle. Itselataavat kertatuliaseet sekä sarjatuliaseet, jotka ovat sotilaseiksi tarkoitettuja, ovat Norjassa pääsääntöisesti kiellettyjä aseasetuksen perusteella. Poliisin ylijohdo (Politidirektoratet) on asetuksessa annetun valtuutuksen perusteella antanut määräyksen, joka sisältää poikkeukset tähän kieltoon. Määräyksessä on lueteltu pistooleille yleiset edellytykset, jotka täyttyessään itselataava kertatuli -toiminen pistooli on sallittu. Tarkoituksena on kieltää sellaiset pistoolit, jotka todellisuudessa ovat pieniä konepistoolieja. Itselataava kertatuli -toimisten haulikoiden osalta on niin ikään määritelty yleiset edellytykset, joiden täytyessä ase on sallittu. Itselataava kertatuli -toimisten kiväärien osalta poliisihallitus on hyväksynyt tietyt asemallit ampumaurheilukäyttöön ja tietyt mallit metsästyskäyttöön. Hyväksyntä annetaan hakemuksesta.

Kiväärin piipun minimipituus on 47 senttimetriä. Haulikon piipun minimipituus on itselataava kertatuli -toimisissa haulikoissa 55 senttimetriä ja muissa haulikoissa 50 senttimetriä.

Voimassaolevissa säännöksissä on todettu, että ampuma-ase on muutettava pysyvästi ampumakelvottomaksi siten, että sen palauttaminen toimintakuntoiseksi ei enää ole mahdollista. Uudessa asetuksessa säädetään, että kaikki aseiden olennaiset osat on muutettava pysyvästi toimintakelvottomiksi siten, että niiden irrottaminen, korvaaminen tai muuntaminen aseiden toimintakelpoiseksi palauttamiseksi ei saa olla mahdollista. Poliisi tai ase-elinkeinonharjoittaja on oikeutettu tekemään aseiden ampumakelvottomaksi tai tarkastamaan aseiden toimintakelvottomaksi te-

kemisen asianmukaisuuden. Poliisi voi antaa deaktivoinnista todistuksen tai tehdä aseeseen deaktivointia osoittavan merkinnän. Poliisin ylijohdo voi antaa tarkempia säännöksiä aseiden ampumakelvottomaksi tekemisestä ja aseiden tarkastamisesta.

Saksa

Saksassa on 11.3.2009 tapahtuneen koulun ampumavälikohtauksen johdosta asetettu osavaltioiden sisäasiainministeriöiden edustajista koostuva työryhmä arvioimaan lainsäädännön uudistamistarvetta. Työryhmä antaa raporttinsa osavaltioiden sisäasiainministeriöille. Edellisen kerran lainsäädäntöä on uudistettu implementoitaessa asedirektiivin muuttamisesta annettua direktiiviä vuonna 2008. Saksassa aselainsäädäntö kuuluu liittovaltion toimivaltaan täytäntöönpanon kuuluessa kuitenkin osavaltioille.

Luvan saamisen edellytykset on lueteltu aselain 4 §:ssä. Luvanhakijan on oltava 18 vuotta täyttänyt, luotettava ja henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan sopiva. Hänellä on oltava aselaissa edellytetty erityistietämys sekä tarve ampuma-aseen hankkimiseen. Lisäksi hänellä on oltava vähintään miljoonan euron määräinen vastuuvakuutus. Laissa on lisäedellytyksiä haettaessa lupaa eri käyttötarkoituksiin. Aselainsäädäntö ei mahdollista hakijan terveystietojen selvittämistä rekisteristä. Jos lupaviranomaisella on syytä epäillä hakijan henkilökohtaista sopivuutta, se voi velvoittaa luvanhakijan hankkimaan omalla kustannuksellaan lääkärin tai psykologin lausunnon. Käytännössä kaikilta alle 25-vuotiaalta edellytetään lääkärinlausunnon hankkimista haettaessa lupaa muuhun kuin pienoiskiväärikaliiperiseen aseeseen. Tämä vaatimus ei kuitenkaan koske metsästysperusteella haettavia lupia. Luvanhaltijan luotettavuus ja henkilökohtainen sopivuus on tarkistettava kolmen vuoden välein. Lupaviranomaisen on kolmen vuoden kuluttua luvan antamisesta tarkistettava lupahakemuksen perusteena olleen käyttötarkoituksen voimassaolo. Jos luvanhaltija ei enää käytä ampuma-asetta lupahakemuksen perusteena olleeseen hyväksyttävään käyttötarkoitukseen, on lupa peruutettava.

Lupa ampuma-aseen hankkimiseen ampu-aurheilu ja –harrastusperusteella voidaan antaa ampumaseuraan kuulumattomalle henkilölle ainoastaan erityisestä syystä. Ampumaradalla voi käydä ampumassa ampumaseuran tai kaupallisen ampumaradan pitäjän aseella myös henkilö, jolla ei ole ampumaseen hallussapitoon oikeuttavaa lupaa. Hallussapitolupa annetaan toistaiseksi lukuun ottamatta suojeluperusteella annettavaa hallussapitolupaa, joka annetaan enintään kolmen vuoden määräajaksi. Aselain liitteen 2 osassa 2 on lueteltu kielletyt ampuma-aseet. Aseasetuksen 6 §:ssä on lueteltu ampuma-aseet, joihin ei anneta lupaa ampumaurheiluperusteella. Lupa ampuma-aseen hankkimiseen ampuaurheiluperusteella voidaan antaa ainoastaan henkilölle, joka on harrastanut urheilua mmuntaa ampumaseurassa vähintään yhden vuoden ajan. Ampuma-aseen on sovellettava seurassa harrastettavaan ampuaurheilulajiin. Luvanhakijan on esitettävä ampumaseuran todistus siitä, että luvanhakija täyttää edellä mainitut vaatimukset. Ampumaseuran on ilmoitettava viranomaiselle henkilöistä, jotka ovat eronneet seuran jäsenyydestä.

Aselaki ei ampuma-aseen kantamista lukuun ottamatta koske pysyvästi ampumakelvottomiksi muutettuja ampuma-aseita. Pysyvästi ampumakelvottomaksi tehty ampumase on tarkastutettava ampuma-aseen käyttöturvallisuuden tarkastavassa laitoksessa, jonka on tehtävä aseiden olennaisiin ja paineenalaisiin osiin hyväksymistä osoittava merkintä.

Belgia

Belgiassa uudistettiin aselainsäädäntöä vuonna 2006. Lakiin tehtiin muutamia merkittäviä muutoksia vuonna 2008.

Belgian lainsäädännössä aseet erotellaan selkeästi kolmeen pääluokkaan: kielletyt aseet, vapaasti myytävät aseet ja luvanvaraiset aseet.

Luvanvaraisen ampuma-aseen tai siihen tarkoitettujen ampumatarvikkeiden hallussapito on kielletty yksityishenkilöltä, paitsi jos hän on saanut aseiden hankkimisluvan sen maakunnan (*provincin*) johtajalta, jonka toimivaltaan hänen kotipaikkansa kuuluu.

Aseluvan myöntäminen edellyttää hakijan kotipaikan paikallispoliisin päällikön lausuntoa.

Mikäli ilmenee, että aseiden hallussapito on uhka yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle (*ordre public*) tai että laillista käyttötarkoitusta, jonka perusteella lupahakemus hyväksyttiin, ei enää ole, maakunnan johtaja voi lisätä lupaan rajoituksia, keskeyttää luvan voimassaolon tai peruuttaa luvan. Lupaviranomaisen tulee pyytää ensin lausunto toimivaltaiselta kuninkaansyyttäjältä siinä maakunnassa, johon hallussapitäjän kotipaikka on rekisteröity.

Aseiden hankkimista ja hallussapitoa varten täytyy esittää laillinen peruste, joka oikeuttaa aseiden ja asetarvikkeiden hankinnan siten, että asetyyppi vastaa hakemuksessa esitettyä käyttötarkoitusta.

Laillisia perusteita ovat seuraavat:

a) Metsästys ja riistanhoitoon liittyvä toiminta: Hakijan on esitettävä voimassa oleva metsästyslupa tai virallinen nimitys vartijan tehtävään, eikä hän saa käyttää asetta muuhun tarkoitukseen, paitsi savikiekkoammuntaan.

b) Urheiluammunta ja ampumaharrastus: Lupaan vaaditaan voimassaoleva urheiluammuntalisenssi tai kirjallinen selvitys siitä, että hakija on harrastanut ammuntaa aikaisemmin. Luvansaaja ei saa käyttää asetta lisäksi muuhun tarkoitukseen kuin kohdassa f) mainittuun tarkoitukseen.

c) Sellainen hakijan harjoittama toiminta, johon sisältyy erityisiä turvallisuusriskejä tai joka edellyttää ampuma-aseiden hallussapitoa: Hakijan tulee perustella, miksi hän on henkilökohtaisesti suuressa vaarassa harjoittaessaan ammattiaan ja selvittää, onko tarve pitää hallussaan tuliasetta, eikä hän saa käyttää asetta mihinkään muuhun tarkoitukseen.

d) Henkilökohtainen suojelutarve: Hakijalla on oltava objektiivisesti arvioituna painava syy kokea olevansa vaarassa ja hän voi osoittaa lisäksi, että aseiden hallussapito vähentää huomattavasti tätä uhkaa ja auttaa häntä suojelemaan itseään. Hakijan on osoitettava, että hän on jo ryhtynyt kaikkiin muihin mahdollisiin toimenpiteisiin henkilökohtaisen turvallisuuden takaamiseksi. Luvansaaja ei saa käyttää asetta mihinkään muuhun tarkoitukseen.

e) Historiallisen asekoelmaan perustaminen: Hakija ei saa käyttää asetta mihinkään muuhun tarkoitukseen.

f) Osallistuminen historiaan, kansanperinteeseen, kulttuureihin tai tieteeseen liittyvään toimintaan: Hakija ei saa käyttää asetta mihinkään muuhun tarkoitukseen.

Ampuma-aseen hankkimisluvan hakijan on oltava täysi-ikäinen. Hakijan tulee esittää aseensa ja sen osien tai varusteiden hankkimiselle ja hallussapidolle laillinen peruste. Asetyypin tulee vastata ominaisuuksiltaan hakijan esittämän käyttötarkoituksen vaatimuksia. Hakijan on toimitettava lääkärintodistus, jonka mukaan hän pystyy käsittelemään asetta aiheuttamatta vaaraa itselleen tai muille. Hakijan on läpäistävä teoriakoe, jossa testataan hänen tietonsa soveltuvista määräyksistä sekä hakemuksen kohteena olevan tuliasetyypin käytöstä. Luvan saaminen edellyttää, ettei hakijan kanssa asuva täysi-ikäinen henkilö vastusta sitä.

Luvan saamisen esteitä ovat muun muassa tuomio laissa luetelluista rikoksista, esimerkiksi väkivaltarikoksesta tai avunannosta niihin, mielisairaudet sekä laitoshoido, joka koskee sosiaaliselta käyttäytymiseltään poikkeavia henkilöitä, taparikollisia ja eräiden seksuaalirikosten tekijöitä. Jos aikaisempi hallussapito- tai aseenkantolupa on peruutettu tai otettu pois toistaiseksi syistä, jotka ovat edelleenkin olemassa, hakijalle ei myönnetä lupaa.

Liittovaltion asevirasto on perustettu liittovaltion oikeusasiavirastoon alaisuuteen. Sen tehtäviin kuuluu ensisijaisesti aselain yhdenmukaisen noudattamisen valvonta, aseelinkeinojen valvonta, eri toimijoiden ja viranomaisten välisen yhteistyön ylläpito sekä oikeusministerin neuvonantajana toimiminen aselainsäädännön alaan kuuluvissa asioissa. Lisäksi se antaa kansainväliset luvat.

Belgian lainsäädännössä erotetaan aseiden hallussapito ja aseenkantolupa.

Hakijan tulee esittää hallussapitolupaa varten lääkäriltä todistus siitä, että hän kykenee käyttämään asetta aiheuttamatta vaaraa itselleen tai muille.

Aseenkantoluvan hakijan on sen sijaan esitettävä tähän asiaan virallisesti päteväksi tunnustetun lääkärin todistus oikeusministeriölle osoittaakseen, ettei ole olemassa luvan

myöntämisen estävää fyysistä tai mielenterveydellistä syytä.

Lääkärin tehtävänä on todistaa käytettävissä olevien tietojen perusteella, ettei hakijalla ole todettavissa aseenkantoluvan estävää fyysistä tai mentaalista sairautta.

Hakijan tulee toimittaa lääkärintodistus itse lupa-asiaa käsittelevälle viranomaiselle.

Lupaviranomainen ei siis saa tietoja suoraan lääkäriltä eikä julkisen terveydenhuollon tai muun organisaation ylläpitämästä rekisteristä. Belgian lainsäädäntö ei anna lupahakemuksia käsitteleville viranomaisille mahdollisuutta hankkia tietoja muilta kuin hakijalta itseltään ja poliisilta.

Lukuun ottamatta aseenkantolupaa ammatimaiseen tai muuhun käyttöön myönnetty luvat ja hyväksynnot ovat yleensä toistaiseksi voimassa, ellei hakemusta ole tehty määräajaksi. Maakunnan johtaja tai oikeusministeri voi asettaa luvalla määrääjän tapauksissa, joissa yleinen järjestys ja turvallisuus sitä edellyttää. Maakunnan johtaja huolehtii viiden vuoden välein siitä, että tarkistetaan, noudattavatko laissa tarkoitettujen lupien haltijat lakia, ovatko he edelleenkin sopivia ja täyttävätkö he vielä lupien edellyttämät ehdot. Tämä ei koske aseenkantolupaa. Maakunnan johtaja pyytää asian tarkistamiseksi lausunnon paikallispoliisilta ja mahdollisesti syyttäjäviranomaiselta. Ammatinharjoittajien ja muiden luvan tai hyväksynnän haltijoiden tulee vahvistaa edellisen luvan myöntämiseen toimitettut tiedot oikeiksi.

Mikäli ilmenee, että ampuma-aseiden hallussapito on vaaraksi yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle tai vaarantaa ihmisten terveyden, tai jos luvan perusteena ollut lailista tarkoitusta ei ole enää olemassa, toimivaltainen maakunnan johtaja voi rajoittaa luvan käyttöä tai peruuttaa sen määräajaksi tai kokonaan.

Ampumaharrastuksen ja urheiluammunnan valvonta kuuluu aluehallinnolle. Tästä johtuu, että Belgiassa sovelletaan kolmen eri yhteisön (*communauté*) omaa lainsäädäntöä.

Hakijan täytyy kuulua ampumaurheiluliittoon saadakseen ampumaurheilulisenssin. Velvollisuutta kuulua yhdistykseen ei ole katsottu ongelmalliseksi, koska kyse on erityisestä harrastustoiminnasta ja koska siitä on

laadittu hyvin tarkat säännöt. Lisäksi liiton jäsen saa valita vapaasti urheiluseuran.

Urheiluammuntaa harrastava saa ensin väliaikaisen luvan enintään vuodeksi. Sen voimassaoloaikana luvanhaltija saa harrastaa ammuntaa valvotusti. Ampumaurheiluluvan haltijan on määräajoin osoitettava liitolle, että hän täyttää luvan voimassaololle asetetut vaatimukset.

Kaikkiin käsiaseisiin paitsi automaattiasesiin voi saada luvan. Ampumaseurojen tehtävänä on määritellä ne aseet, joita käytetään urheilussa. Yksityishenkilöt eivät saa jäljitellä viranomaisten ampumatekniikoita.

Ampuma-aseiden ampumakelvottomaksi tekeminen on Belgian asetarkastuslaitoksen tehtävä. Deaktivoituun aseeseen merkitään deaktivoinnin osoittava leima ja deaktivoinnista annetaan todistus. Tarkastuslaitoksen tehtävänä on myös ampuma-aseiden hävittäminen.

2.3 Nykytilan arviointi

Ampuma-aseen hankkimis- ja hallussapitoluvan antamisen edellytykset on säädetty ampuma-aselain (1/1998) 42 - 45 §:ssä. Lisäksi ampuma-aselain 18 §:n 2 momentissa on säädetty yleinen edellytys kaikkien ampuma-aselaissa tarkoitettujen lupien antamiselle. Sen mukaan lupa voidaan antaa, jos luvan antamiselle on hyväksyttävä peruste eikä ole syytä epäillä, että lupa tai sen nojalla hankittuja tai hallussa pidettyjä esineitä käytetään väärin. Kenelläkään ei ole ehdotonta oikeutta ampuma-aseluvan saamiseen. Lupa- viranomaisen on harkittava sekä yleiset että erityiset edellytykset aselupahakemusta käsitellessään.

Hankkimis- ja hallussapitolupien myöntämiseen ja peruuttamiseen liittyvät lupakäytännöt on havaittu hyvin toisistaan poikkeaviksi eri lupaviranomaisissa. Sisäasiainministeriön 16.10.2007 poliisilaitoksille antamat ”Aselupakäytäntöjen yhtenäistämisohteet” on tarkoitettu yhtenäistämään näitä käytäntöjä sekä henkilön soveltuvuuden että ampuma-aseen soveltuvuuden osalta. Myöhemmin ohjeita on täydennetty sisäasiainministeriön antamilla lisäohjeilla 29.9.2008/SMDno/2008/1009 ja 14.10.2008/SMDno/2008/1009. Lisäohjeissa

kiinnitettiin erityinen huomio käsiaseluvan saannin edellytyksenä olevaan ampuma-aseen käyttötarkoituksiperusteen osoittamiseen ja henkilön soveltuvuuden selvittämiseksi tarvittavaan lääkärintodistukseen.

Ampuma-aselain 44 §:n mukaan hankkimislupa voidaan antaa vain sellaista ampuma-asetta tai aseeseen osaa varten, joka ei lip-paan patruunamäärän, kaliiperin tai muiden ominaisuuksien perusteella ole hakijan ilmoittamaan käyttötarkoitukseen nähden tarpeettoman tulivoimainen ja tehokas sekä joka soveltuu hyvin hakijan ilmoittamaan käyttötarkoitukseen. Jos hakijan ilmoittama käyttötarkoitus on metsästyslainsäädännön mukaan sallittu eläinten ampuminen, ampuma-aseen soveltuvuutta arvioitaessa noudatetaan lisäksi, mitä metsästyslaissa (615/1993) ja sen nojalla säädetään.

Ampuma-aselain 44 §:n sanamuodon mukainen tulkinta määrittää aseiden soveltuvuuden arviointiperusteeksi tarpeettoman tulivoiman ja tehon tai minkä tahansa muun yleistä järjestystä ja turvallisuutta vaarantavan ominaisuuden taikka näiden ominaisuuksien pohjalta tehdyn kokonaisarvioinnin.

Ampuma-aseen soveltuvuutta käyttötarkoitukseen arviointia varten hakijalta on jo voimassaolevan lain ja sisäasiainministeriön ohjeiden mukaan tullut pyytää luotettava selvitys esimerkiksi ampumaurheilu ja -harrastusperusteella hankkimis- ja hallussapitolupaa hakiessaan. Laissa ei kuitenkaan ole vaadittu kuulumista mihinkään ampumaseuraan eikä määritely, mitkä ampuma-aseet ovat soveltuvia kuhunkin ammunnan lajiin. Seuraan kuulumattomilla luvan hakijoilla on ollut vaikeuksia esittää luotettavia selvityksiä harrastuksestaan. Selvitysten heikkotasoisuus on vaikeuttanut asianmukaisten ratkaisujen tekemistä.

Sisäasiainministeriön antamilla lisäohjeilla 29.9.2008/SMDno/2008/1009 ja 14.10.2008/SMDno/2008/1009 täsmennettiin käsiaseilla tapahtuvaan ampumaurheiluun ja -harrastukseen sekä metsästykseseen vaadittavien selvitysten sisältöä.

Ohjeiden mukaan luvan hakijoiden tulisi aloittaa Suomen Ampumaurheiluliiton lajeihin kuuluva tarkkuusammunta pienoispistoolilla, -kiväärillä tai -revolverilla, paitsi jos lajinomainen harrastus edellyttää muuta kali-

peria. Ampumaharrastus voidaan aloittaa yhteisön aseella. Henkilö, joka on harjoittanut aktiivisesti tarkkuusammuntaa yhteisön aseella vähintään vuoden ja osoittaa tämän seuran antamalla harrastustodistuksella, voisi saada pysyvän luvan. Muussa tapauksessa annettaisiin enintään kolmen vuoden määräaikainen lupa.

Hankkimis- ja hallussapitolupia loukussa tai luolassa olevan eläimen lopettamiseen on voitu myöntää myös pistoolityypisiin aseisiin ilman luotettavaa selvitystä harrastuksesta. Metsästysasetuksen 19 §:n mukaan luolassa, loukussa tai muutoin vastaavissa olosuhteissa olevan eläimen sekä haavoittuneen tai loukkaantuneen eläimen ampumiseen saa käyttää tarkoitukseen sopivaa ampumasetta. Sitä, mitkä ampuma-aseet ovat ko. tarkoitukseen hyvin soveltuvia ei kuitenkaan ole missään säädetty.

Ampuma-aseluvat on ampuma-aselain pääsäännön mukaan annettu toistaiseksi voimassa olevina. Rinnakkaisluvut annetaan kuitenkin enintään kymmeneksi vuodeksi. Työperusteella annettavat luvat annetaan enintään viideksi vuodeksi. Hallussapitoluvan antaminen määräaikaisena on mahdollista erityisesti syystä. Erityinen syy on aina hakijalle perusteltava. Määräaikaisia lupia käsiaseille on annettu ampumaurheilu ja -harrastusperusteella silloin, kun hakijan esittämä selvitys harrastuksestaan ei ole ollut riittävä. Lupaviranomaiset ovat myöntäneet tällöin luvan yleensä lyhyeksi määräajaksi, esimerkiksi vuodeksi, jolloin harrastuneisuus on selvitetty uudelleen.

Hankkimisluvan käsiaseeseen on voinut saada käytännössä vähäisin selvityksin.

Hallussapitoluvan ollessa voimassa toistaiseksi ei luvanhaltijan edellytyksiä aseiden hallussapitoon ole voitu tarkastaa kuin satunnaisesti. Myöskään sitä, käyttääkö luvanhaltija asetta hyväksyttyyn käyttötarkoitukseen vai onko esimerkiksi ampumaurheilu ja -harrastusperusteella myönnetyn ampumaseen käyttäminen kokonaan loppunut, ei ole voitu tarkastaa. Käyttämättömät ampumaset muodostavat etenkin säännösten vastaisesti säilytettynä turvallisuusriskin.

Voimassa olevan lain mukaan 15 vuotta vaan ei 18 vuotta täyttäneelle henkilölle voida antaa ampuma-aseen hankkimislupa

metsästyslainsäädännön mukaista eläinten ampumista sekä ampumaurheilua tai -harrastusta varten. Myös rinnakkaisluvan antaminen pääluvanhaltijan suostumuksella on mahdollista asetyypistä riippumatta. Lasten ja nuorten henkilöiden ollessa kysymyksessä, on ampumaurheilun ja -harrastuksen vakavuuteen ja henkilön soveltuvuuden edellytyksiin kiinnitettävä erityistä huomiota. Nykyinen ampuma-aselainsäädäntö ei vastaa niitä vaatimuksia, jotka on asetettu aseiden hankinnan ja hallussapidon valvonnasta annetun neuvoston direktiivin 91/477/ETY muuttamisesta annetussa direktiivissä 21.5.2008/2008/51/EY. Sen mukaan alle 18 -vuotias ei saa hankkia ampuma-asetta ostamalla.

Voimassa olevan poliisilain 35 §:n perusteella poliisi on voinut perustellusta pyynnöstä saada ampuma-aseluvan voimassaolon edellytysten harkitsemista varten luvanhaltijan terveydentilaan, päihteiden käyttöön tai väkivaltaiseen käyttäytymiseen liittyviä tietoja, jos on ollut syytä epäillä ettei luvanhaltija enää täytä luvan saannin edellytyksiä. Tämän säännöksen perusteella lupaviranomainen on voinut saada aseluvanhaltijaa koskevan lääkärintodistuksen. Aseluvan hakijan osalta tätä mahdollisuutta ei ole ollut. Luvan hakijaa on tosin voitu pyytää itse hankkimaan lääkärintodistus lupahakemuksen liitteeksi.

Euroopan unionin jäsenmailla ei ole vielä voimassa olevia yhtenäisiä säännöksiä aseiden osista, merkinnöistä eikä deaktivoinnista. Aseiden hankinnan ja hallussapidon valvonnasta annetun neuvoston direktiivin 91/477/ETY muuttamisesta annetussa direktiivissä 21.5.2008/2008/51/EY säännöksiä jäsenmaissa yhdenmukaistetaan. Ampumaset otettavilla säännöksillä tarkennetaan aseiden osan käsitettä, merkintöjä sekä deaktivoitteja koskevia vaatimuksia.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Tavoitteet

Aselainsäädännön ja eräiden siihen liittyvien säädösten uudistamista koskeva hanke asetettiin 29.9.2008. Hanke toteutetaan kahdessa vaiheessa 29.9.2008—28.2.2011. En-

simmaisessa vaiheessa on valmisteltu käsiaseiden luvansaannin edellytysten tiukentamisen, luvan hakijoiden ja luvanhaltijoiden terveydentilan valvonnan tehostamisen, Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimuksen ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden laittoman valmistuksen ja kaupan torjumista koskevan pöytäkirjan kansallisen voimaansaattamisen sekä aseiden hankinnan ja hallussapidon valvonnasta annetun neuvoston direktiivin (91/477/ETY) muuttamisesta annetun direktiivin (2008/51/EY) edellyttämät muutokset ampuma-aselainsäädäntöön. Hankkeella toteutetaan sekä kansallisiin tarpeisiin perustuvat muutokset että kansainvälisiin velvoitteisiin liittyvät muutokset. Hankkeen toisessa vaiheessa uudistetaan ampumaratoja koskeva lainsäädäntö ja selvitetään tarve jousiaseiden ja tehokkaimpien ilma-aseiden luvanvaraisamiseen sekä kaasusumuttimia koskevien säännösten uudistamiseen. Hankkeen ensimmäinen vaihe on valmisteltu kiireellisenä niin, että hallituksen esitys voitaisiin antaa eduskunnalle kevästuntokaudella 2009. Esitykseen sisältyvien lakien muutokset on tarkoitus saattaa voimaan mahdollisimman pian. Todennäköisin voimaantuloaika on aikaisintaan 1.3.2010. Hankkeen toisessa vaiheessa valmisteltavat säännökset on tarkoitus antaa eduskunnalle viimeistään syysistunto-kaudella 2010.

3.2 Toteuttamisvaihtoehdot ja keskeiset ehdotukset

Käsiaseluvan myöntämisen edellytysten tarkentaminen ja tiukentaminen ja toteuttamisvaihtoehdot

Ampuma-aselakihankkeen alkuvaiheessa arvioitiin useita vaatimuksia käsiaseiden tai tehokkaimpien käsiaseiden hallussapidon kiellon säätämisestä. Nämä vaihtoehdot kuitenkin rajattiin sääntelyvaihtoehtojen ulkopuolelle. Käsiaseiden saatavuuden rajoittaminen on mahdollista myös esityksestä ilmenevillä muilla lainsäädännöllisillä toimenpiteillä.

Käsiaseiden saatavuutta rajoitetaan muun muassa esittämällä, että käsiaseluvan voi saada vasta 20 vuotta täyttänyt henkilö. Ikä-

rajan nostamisella korostetaan vakiintuneen ampumaurheiluharrastuksen merkitystä. Luvan saamisen yhtenä edellytyksenä on, että ampuma-aseluvan hakija on hakiessaan lupaa ampumaurheilu ja -harrastusperusteella harrastanut ammuntaa vähintään kaksi vuotta. Luvan hakijan on kuuluttava ampumaseuraan ja hänen on esitettävä seuran ampumasekouluttajan antama todistus harrastuksestaan. Ampumaseuralla tarkoitetaan yhdistyslain 4 §:n mukaisen luvan saanutta yhdistystä, jonka tarkoituksiin kuuluu harjoittaminen ampuma-aseiden käyttöön ja joka ei ole yksinomaan metsästystä varten. Ampumaurheilun ja -harrastuksen keskittämällä ampumaseuroihin saavutetaan useita sekä luvan hakijaa että lupaviranomaisia hyödyttäviä etuja. Tulevan ampumaurheilun harrastajan osallistuminen ampumaseuran toimintaan perehdyttää harrastajan alan erityistietämykseen. Lupaviranomainen saa tietoja ampumaseuran ja ampumasekouluttajan kautta aseluvan hakijan ja luvanhaltijan harrastuksen aktiivisuudesta.

Käsiaseilla tapahtuva ampumaurheilun ja -harrastamisen keskittäminen seuroihin vaikeuttaa syrjäseudulla asuvien ampumaharrastajien harrastusta. Toisaalta myös pääkaupunkiseudun ampumaratatilanne on tällä hetkellä huono.

Ampuma-aselakiin ehdotetaan uutta ampumasekouluttajajärjestelmää. Yhdistyslain 4 §:n tarkoittaman ampumayhdistyksen jäsen voidaan ehdotetun lain 45 d §:ssä mainituilla edellytyksillä hyväksyä ampumasekouluttajaksi. Hyväksymisen edellytyksenä on muun muassa sisäasiainministeriön määrittämät vaatimukset täyttävän koulutuksen suorittaminen. Ampumasekouluttajan antamilla harrastustodistuksilla on julkinen luotettavuus.

Ensimmäinen hallussapitolupa 6 §:n 2 momentin 4—7 kohdassa mainituille ampumaseille (käsiaseille) metsästystarkoitukseen, ampumaurheiluun ja -harrastukseen taikka näytöstä, kuvausta tai muuta vastaavaa esitystä varten esitetään myönnettäväksi enintään viiden vuoden määräajaksi. Tämän jälkeen hallussapitolupa voidaan myöntää toistaiseksi voimassa olevana. Luvanhaltijan tulee kuitenkin esittää selvitys harrastuneisuudesta viiden vuoden välein.

Voimassa olevan ampuma-aselain mukaan hallussapitolupa annetaan toistaiseksi, jollei sitä erityisestä syystä ole annettava määräajaksi. Uusien ehdotettujen säännösten mukaan hallussapitolupa käsiaseille edellisessä kappaleessa mainittuihin tarkoituksiin olisi voimassa enintään viisi vuotta. Lupien voimassaolosta ja määräajasta esitettiin valmistelun aikana useita vaihtoehtoja. Määräaikaa ehdotettiin enintään viideksi tai kymmeneksi vuodeksi. Vaihtoehtona oli myös lupien voimassaolo toistaiseksi, jolloin harrastus kuitenkin olisi osoitettava viiden vuoden välein. Kun käsiaseelle annettu hankkimislupa on voimassa viisi vuotta, voidaan luvan myöntämisen edellytykset tarkistaa siinä vaiheessa kun luvanhaltija hakee lupaa toistaiseksi voimassaolevaksi. Näin henkilön soveltuvuudessa mahdolliset tapahtuneet muutokset tulevat lupaviranomaisen tarkastettaviksi ja arvioitaviksi.

Henkilö, joka on täyttänyt 15 vuotta vaan ei 18 vuotta, voi saada rinnakkaisluvan huoltajien suostumuksella haulikkoon, kivääriin, pienoiskivääriin tai yhdistelmäaseeseen metsästystarkoitukseen taikka ampumaurheiluun ja -harrastukseen. Alle 18 -vuotias voi harrastaa ampumaurheilua ja -harrastusta tai metsästystä rinnakkaisluvalla, joka hänelle on myönnetty 18 vuotta täyttäneen hallussa pitämään edellä mainittuihin asetyyppeihin kuuluvaan ampuma-aseeseen. Jos lähipiirissä olevalla henkilöllä ei ole omaa hallussapitolupaa metsästyslainsäädännön mukaan sallittuun eläinten ampumiseen tai ampumaurheilu ja -harrastusperusteella, on huoltajalla mahdollisuus hakea hallussapitolupaa 15 vaan ei 18 vuotta täyttäneen henkilön hallussa pidettäväksi tarkoitetun ampuma-aseen säilyttämiseen ja kuljettamiseen. Alle 18 -vuotiaalla on mahdollisuus saada rinnakkaislupa edellä mainittuihin asetyyppeihin huoltajan säilytettävänä ja kuljetettavana oleviin ampuma-aseisiin. Rinnakkaisluvan saaminen edellyttää, että huoltajalla on hallussapitolupa huollettavana olevan 15 vaan ei 18 vuotta täyttäneen henkilön hallussa pidettäväksi tarkoitetun ampuma-aseen säilyttämiseen ja kuljettamiseen. Tämän vuoksi ampuma-aselain 43 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi käyttötarkoituseruste. Tällä perusteella huoltajalle myönnettyyn lupaan tulee asettaa

ehto, jonka mukaan luvanhaltija ei saa ampua aseella. Huoltajan hallussapitolupa raukeaa kun rinnakkaisluvan haltijana oleva huollettava täyttää 19 vuotta.

Käsiaseille on myönnetty hankkimis- ja hallussapitolupia myös loukussa tai luolassa olevan eläimen lopettamiseen. Nyt ehdotetaan, että metsästyslainsäädännön mukaan sallittua eläinten ampumista varten hankkimislupa voidaan antaa vain kertatulitoimiseen pienoispistooliin taikka pienoisrevolveeriin. Nämä asetyypit ovat loukku- ja luolapyyntiin tarpeeksi tehokkaina hyvin soveltuvia. Hakijan tulee esittää lupaa hakiessaan riistanhoitoyhdistyksen antama todistus aktiivisesta harrastuksestaan.

Henkilön soveltuvuuden arvioinnin kehittämiseen ja viranomaisten väliseen tietojenvaihtoon liittyvät uudet menetelmät

Ampuma-aseen hankkimisluvan voi esityksen mukaan muun kuin käsiaseen hankkimista varten saada 18 vuotta täyttänyt henkilö ampuma-aselain mukaisten edellytysten ollessa olemassa. Ampuma-aseen hankkimislupa voidaan antaa vain, jos luvan hakija on antanut suostumuksensa siihen, että poliisilla on oikeus saada hakijasta lääketieteellinen arvio luvan hakijan soveltuvuuden arviointia varten. Lisäksi asevelvollisen on esitettävä selvitys suoritetusta varusmiespalveluksesta tai siviilipalveluksesta tai palveluksen siirrosta tai keskeytyksestä syineen. Näillä ehdoteilla muutoksilla lisätään lupaviranomaisen mahdollisuuksia saada luotettavaa tietoa luvan hakijan henkilön taustoista soveltuvuusharkintaa varten.

Henkilön soveltuvuuden harkintaan esityksessä ehdotetaan uusia menetelmiä. Luvan hakijoiden terveydentilan valvonnan tehostamiseen kehitellään puolustusvoimien asevelvollisten testaukseen käyttämästä testistä aseluvan hakijoiden soveltuvuutta mittaava testi.

Testin tulosta ei voi käyttää kielteisen lupapäätöksen perusteluna. Testin tuloksen perusteella voidaan hakijalta pyytää lisäselvityksiä terveydentilasta kuten esimerkiksi lääkärintodistus.

Lääkärille ja muulle terveydenhuollon ammattihenkilölle ehdotetaan oikeutta tehdä

perustellusta syystä salassapitosäännösten esittämättä poliisille ilmoitus henkilöstä, joka saattaa olla sopimaton pitämään hallussaan ampuma-asetta, aseeseen osaa, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia.

Tämän ilmoituksen perusteella lupaviranomainen voi harkintansa mukaan pyytää luvanhaltijalta tai luvan hakijalta lisäselvityksiä aseluvan edellytysten tarkistamista varten. Mikäli ilmoituksen kohteena olevalla henkilöllä ei ole poliisin tietojärjestelmien perusteella ampuma-aseen hankkimis- tai hallussapitolupaa tai vireillä olevia hankkimislupahakemuksia eikä henkilöllä myöskään ole voimassa ampuma-aselain mukaisia hyväksyntöjä tai vastaavia hakemuksia, ilmoitukset on hävitettävä viivytyksettä. Ilmoitusmenettelyn käytännön järjestelyistä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Poliisilain 35 §:ään nyt ehdotettavilla muutoksilla lisätään myös poliisin mahdollisuuksia saada luvan hakijana ja luvanhaltijana olevasta henkilöstä tietoja henkilön soveltuvuuden arviointia varten. Poliisille ehdotetaan oikeutta saada salassapitosäännösten esittämättä henkilökohtaisen sopivuuden arviointia varten välttämättömiä tietoja asevelvollisen palveluksesta ja palveluskelpoisuudesta sekä ehdotetun poliisilain 35 §:n 2 momentissa tarkoitettuja muita kuin terveystietoja. Samalla tavalla tietoja voitaisiin saada myös hyväksynnän saajaksi sekä hyväksynnän saaneesta henkilöstä. Henkilön suostumuksella poliisi voi saada myös henkilöä koskevia terveystietoja. Mikäli luvanhaltija tai hyväksynnän saanut ei poliisi pyynnöstä anna edellä mainittua suostumusta, voi lupaviranomainen ehdotetun ampuma-aselain 67 §:n 4 kohdan muutoksen perusteella aloittaa aselupaa tai hyväksyntää koskevan peruutusmenettelyn. Luvan hakijan suostumuksella poliisille ehdotetaan oikeutta saada hakijaa koskevia terveystietoja. Jos luvan hakija ei anna suostumusta, se on kielteisen päätöksen peruste.

Aseen osat

Asedirektiivin muutoksella on määriteltävä ampuma-aseen luvanvaraisiksi osiksi voimassa olevassa ampuma-aselaissa määritelly-

jen osien lisäksi ampuma-aseen runko, lukon kehys, luisti tai sylinteri, sulkukappaleet sekä laitteet, jotka on tarkoitettu vaimentamaan ampuma-aseen laukaus tai muunneltu vaimentajaksi. Ampuma-aselain aseeseen osia koskevaan luetteloon lisätään ampuma-aseesta irrallisena oleva aseeseen runko, sulkulaitteen runko, sulkukappale, äänenvaimennin sekä niitä toiminnallisesti vastaavat osat. Merkitävä muutos määritelmässä on äänenvaimentimen lisääminen osia koskevaan luetteloon. Äänenvaimentimia käytetään sekä metsästysaseissa että ampumaurheiluun ja -harrastukseen käytettävissä aseissa. Niiden kaupallinen valmistaminen ja kauppa on kuitenkin vaimentimien mahdollisten rikollisten käyttötarkoitusten vuoksi katsottu aiheelliseksi saattaa direktiivillä valvonnan alaiseksi. Äänenvaimentimen hankkiminen, hallussapito ja luovuttaminen ei kuitenkaan olisi luvanvaraista, jos henkilöllä on ampuma-aseen hallussapitoon oikeuttava lupa. Äänenvaimentimien kauppa, kaupallinen valmistaminen sekä korjaaminen ja muuntaminen edellyttävät, että toiminnan harjoittaja hankkii ennen toiminnan aloittamista asealan elinkeinoluvan. Mikäli asealan elinkeinonharjoittajalla on asealan elinkeinolupa ampuma-aseiden osien kaupan harjoittamiseen ja valmistamiseen, voi elinkeinonharjoittaja jatkaa toimintaansa ilman uuden luvan hakemista. Jos lupaa ei ole, on lupa hankittava vuoden kuluessa lain voimaantulosta.

Merkinnät

Ampuma-aselakiin ehdotetaan otettavaksi säännökset ampuma-aseen yksilöivästä merkinnästä sekä maahantuontimerkinnästä. Lisäksi säädetään patruunoiden pienimmän myyntipakkauksen merkinnöistä. Näiden merkintöjen ottamisella ampuma-aselakiin täytetään YK:n tuliasepöytäkirjan ja asedirektiivin muuttamisesta annetun direktiivin vaatimukset.

Deaktivointi

Lain muutoksella on tarkoitus muuttaa deaktivointia koskevat säännökset direktiivin vaatimukset täyttäviksi niin, ettei deaktivoitujen aseiden muuttaminen uudelleen toimin-

takuntoiseksi enää olisi mahdollista. Asedirektiivin muutoksessa on säädetty vähimmäismääräykset siitä, mitä deaktivoinnilla tarkoitetaan. Ampuma-aseen pysyvästi toimintakelvottomaksi tekemisellä tarkoitetaan sitä, että aseeseen olennaiset osat on tehty pysyvästi toimintakelvottomiksi siten, ettei niitä voida poistaa, asentaa uudelleen tai muuttaa tarkoituksena tehdä ampuma-aseesta uudelleen ampumakelpoinen. Euroopan unionin jäsenmailla ei ole vielä yhtenäisiä deaktivoitumistandardeja. Sen jälkeen kun yhteiset deaktivoitumistandardit komission johdolla laaditaan ja tulevat voimaan EU:n alueella, harkitaan noudatetaanko yhteisen standardin vaatimuksia. Direktiivin deaktivoitumista koskevan säännöksen ottaminen ampuma-aseisiin tiukentaa nykyisiä deaktivoitumista koskevia säännöksiä. Säännösten tiukentamisen tarkoituksena on estää huonosti deaktivoitujen ampuma-aseiden reaktivoiminen ja aseiden päätyminen rikollisiin tarkoituksiin. Deaktivoiminen voi lain muutoksen voimaan tultua tehdä vain asealan elinkeinonharjoittaja, jolla on asealan elinkeinolupa kaupallisessa tarkoituksessa harjoitettavaan ampuma-aseiden valmistamiseen tai korjaamiseen ja muuttamiseen.

Ampuma-asepöytäkirja

Esityksessä ehdotetaan hyväksyttäväksi ja saatettavaksi voimaan ampuma-asepöytäkirja siltä osin kuin sen määräykset kuuluvat Suomen toimivaltaan. Ampuma-asepöytäkirja sisältää pääasiassa ampuma-aselainsäädäntöön ja rikoslakiin liittyviä velvoitteita. Lisäksi pöytäkirjassa on määräyksiä kansainvälisestä viranomaisten välisestä tiedonvaihdosta ja yhteistyöstä. Useat pöytäkirjan keskeisimmistä ehdotuksista kuuluvat kuitenkin yhteisön toimivaltaan.

Keskeisimmät Suomen toimivaltaan kuuluvat ehdotukset ovat tietojenvaihtoa koskeva 12 artikla, yhteistyötä koskeva 13 artikla sekä koulutusta ja teknistä apua koskeva 14 artikla. EU:n keskeisimmiksi välineiksi järjestäytyneen rikollisuuden ja terrorismin vastustamisessa on unionissa katsottu nimenomaan yhteistyön ja tietojenvaihdon lisääminen jäsenvaltioiden viranomaisten kesken. Tämä tavoite on tullut entistä tärkeämmäksi unionin

jäsenvaltioiden lukumäärän kasvettua vuosina 2004 ja 2007. Yllä mainitut artiklat eivät edellytä muutoksia Suomen voimassa olevaan lainsäädäntöön, vaan näissä artikloissa olevat tavoitteet voidaan saavuttaa käytännön toimenpiteillä. Suomen viranomaisten eli käytännössä tullin, rajavartiolaitoksen sekä etenkin poliisin onkin entisestään lisättävä käytännön tasolla tapahtuvaa kansainvälistä yhteistyötä, tietojenvaihtoa sekä keskinäistä koulutusta ja teknistä apua ampuma-aseisiin liittyvissä kysymyksissä sekä aseisiin liittyvän rikollisuuden vastustamisessa ampuma-asepöytäkirjassa asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Todettakoon, että tältä osin pöytäkirjan määräykset on kirjoitettu pitkälti velvoittavaan muotoon, jolloin Suomella ei pöytäkirjan määräysten voimaansaattamisen jälkeen ole enää harkinnanvaraa siinä, parantaako se toimintansa näillä tasoilla vai ei, vaan parannustoimiin on ryhdyttävä välittömästi.

Kriminalisointeja koskeva ampuma-asepöytäkirjan 5 artikla edellyttää rikoslain aserikoksia koskevan 41 luvun ampuma-aserikosta koskevan 1 §:n 1 momentin muuttamista siten, että momenttiin lisätään rangaistaviksi teoiksi myös värien merkintöjen tekeminen ampuma-aseeseen taikka merkintöjen laiton poistaminen tai muuttaminen. Esitys sisältää tätä koskevan lakiehdotuksen.

Keskeisimmät yhteisön toimivaltaan kuuluvat artiklat ovat ampuma-aseiden merkitsemistä koskeva 8 artikla, ampuma-aseiden vientiin, tuontiin ja kauttakuljetukseen liittyviä lupajärjestelmiä koskevia yleisiä vaatimuksia koskeva 10 artikla lukuun ottamatta puolustustarvikkeita sekä asevälitystä koskeva 15 artikla. Mainittuja artikloja voidaan pitää koko ampuma-asepöytäkirjan keskeisimpinä määräyksinä. Etenkin aseiden merkitseminen ja asevälitys ovat kansainvälisesti tällä hetkellä eniten esillä olevia kysymyksiä. Niitä koskevaa sääntelyä pyritään kehittämään ja samalla harmonisoimaan. Yhteisön hyväksyttyä asedirektiivin muuttamisesta annetulla direktiivillä oman toimivaltansa puolesta nämä artiklat, se on edellyttänyt muutoksia jäsenvaltioiden voimassa olevaan lainsäädäntöön. Suosituksena oleva siviiliaseiden välitys tulee viimeistään vireillä olevan aselakihakkeen toisessa vaiheessa säätää valvo-

tuksi toiminnaksi Suomessa. Lisäksi Suomeen tuotaviin ampuma-aseisiin tulee määrätä tunniste- ja maahantuontimerkinnot pakollisiksi ja Suomessa valmistettuihin ampuma-aseisiin tunniste- ja valmistusmerkinnät pakollisiksi. Aseiden vientiä, tuontia ja kauttakuljetusta koskevia lupajärjestelmiä koskevan 10 artiklan määräysten velvoitteet ovat täytettävissä lupien antamista koskevien viranomaiskäytäntöjen muuttamisella ja lupiin asetettavilla ehdoilla. Komissio on valmistelussa neuvoston asetusta siviiliaseiden osalta.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Pistooleilla, pienoispistooleilla, revolvereilla ja pienoisrevolvereilla tapahtuvan ampu-maurheilun ja -harrastuksen keskittämällä seuroihin tulee seurojen ja muiden yhdistys-lain 4 §:n mukaisten yhdistysten merkitys harrastajien piirissä sekä yhteiskunnallisesti kasvamaan. Lupaviranomaisten ja ampu-mayhdistysten väliseltä yhteistyöltä on odo-tettavissa uusia yhteistyön muotoja ja tavoit-teita.

Sisäasiainministeriölle tulee myös uusia tehtäviä tämän lainmuutoksen myötä. Sisä-asiaiministeriö käsittelee ampuma-asekouluttajan hyväksymistä tarkoittavat ha-kemukset. Ehdotetun uuden 114 §:n mukaiset lääkärin ja muun terveydenhuollon ammatti-henkilön lähettämät ilmoitukset käsitellään ensivaiheessa keskitetysti sisäasiainministe-riössä. Sen jälkeen ne toimitetaan asianomai-siin henkilöiden kotikunnan poliisilaitoksiin mahdollisia toimenpiteitä varten. Näitä il-moituksia voidaan kuitenkin arvioida tulevan enintään kymmeniä tai muutama sata vuo-dessa ja ne voidaan käsitellä ilman, että se li-sää henkilötövuosien määrää poliisihallin-nossa.

Käsiase-luvan myöntämisen edellytysten tarkentaminen ja tiukentaminen tulevat vai-kuttamaan ampuma-aselupahakemusten mää-rään niin, että pistoolille, pienoispistoolille,

revolverille ja pienoisrevolverille haettavien aselupien määrä vähenee nykyisestä arviolta noin puoleen. Samalla lupaviranomaisen ha-kemusten käsittelyyn kohdistuva työmäärä vähenee. Toisaalta käsiaseelle annettavan hallussapitoluvan viiden vuoden määräaika aiheuttaa sen, että lupaa kerran uusittaessa hakemusmäärä kaksinkertaistuu eli työmäärä palaa nykytasolle. Lupaviranomainen käsitte-lee hakemuksen, jolla haetaan viiden vuoden määräajan jälkeen lupaa toistaiseksi voimas-sa olevaksi, uuden luvan mukaisessa käsitte-lyjärjestyksessä. Lupaviranomaisen työmäärä lisääntyy joka viides vuosi toimitettavan har-rastustodistuksen käsittelyn verran.

Henkilön soveltuvuuden arviointiin ehdote-tut uudet menettelyt sekä viranomaisten väli-seen tietojenvaihtoon liittyvä yhteistyö lisää-vät myös lupaviranomaisen ampuma-aselupahakemuksiin ja hankkimis- ja hallus-sapitolupiin kohdistuvaa työmäärää. Toisaal-ta aserekisterin uudistamisen käynnistyttyä tänä vuonna uudelleen on mahdollista asere-kisterin tietosisältöä ja valvonnallisia mene-telmiä kehittämällä vähentää aselupa-asioiden käsittelyyn menevää aikaa. Asere-kisterin uudistamistyön loppuun saattaminen ei kuitenkaan toteudu samanaikaisesti tämän lakiehdotuksen voimaantulon kanssa.

Ampuma-asepöytäkirjan voimaantulo pa-rantaa järjestäytyneen rikollisuuden ja terro-rismin sekä niihin liittyvien ampuma-aseiden laittoman valmistamisen ja kaupan torjuntaa, havaitsemista ja vastustamista kehittämällä sopimusvaltioiden välistä yhteistyötä ja tieto-jen vaihtoa sekä aseita koskevia kansallisia säännöksiä.

Suomea sitovien artiklojen voimaantulo li-sää tarvetta kansainväliseen viranomaisyhteistyöhön ja edellyttää lisää valmiuksia vi-ranomaisten kykyyn toimia mukana kansain-välisessä yhteistyössä. Myös teknisiä val-miuksia tietojen nopeaan, turvalliseen ja oi-keansisältöiseen välittämiseen on kehitettävä entisestään. Etenkin poliisin työmäärä tulee pöytäkirjan voimaantullessa lisääntymään. Näiden tavoitteiden toteuttaminen saattaa edellyttää asiantuntevan lisähenkilöstön palk-kaamista ainakin sisäasiainministeriön toimi-alalle.

4.2 Vaikutukset asealan elinkeinonharjoittajien toimintaan

Käsiaseille ampumaurheilu ja -harrastusperusteella annettujen hallussapitolupien määrä vähentyi viime vuonna 1.737:llä eli noin kahdella prosentilla edelliseen vuoteen verrattuna. Edellä mainittuun määrään sisältyy sekä uusia ampuma-aseita että jo aikaisemmin hallussapitoluvilla olleita ampuma-aseita. Käsiaseisiin haettavien lupien määrän pieneneminen vuosittain noin puolella aiheuttaa vajaan 10 prosentin kokonaispudotuksen uusien hallussapitolupien kokonaismäärään. Asekauppiaisiin kohdistuva vaikutus on silloin suunnilleen samansuuruinen. Seurat tulevat hankkimaan jäsentensä käyttöön ampuma-aseita uuden järjestelmän alkuvaiheessa, mikä alkuvaiheessa vähentää asekauppiaille aiheutuvaa myynnin pienenemistä.

Deaktivoitien tekeminen ja deaktivoititodistusten antaminen vain asealan elinkeinonharjoittajalle tulevat lisäämään aseseppien työmääriä. Deaktivoitien keskittämällä kaupallista ampuma-aseiden tai aseosien valmistamista ja kaupallista korjaamista ja muuntamista harjoittaville asealan elinkeinonharjoittajille varmistetaan deaktivoitien säännösten ja määräysten mukainen suorittaminen. Alemmanasteisella säädöksellä tul-taneen säättämään, että sisäasiainministeriö tarkastaa deaktivoinnit, mikä lisää siellä suoritettavan työn määrää ja vastaavasti vähentää poliisilaitosten työmäärää.

Ehdotettujen 110 a—c §:n mukaisten ampuma-aseen merkintöjen varmistaminen ja tekeminen aiheuttavat ase-elinkeinonharjoittajalle jonkin verran lisätyötä. Merkitseminen toteutettaisiin mahdollisimman kustannustehokkaasti ja siten, että edellytettävät toimet haittaisivat mahdollisimman vähän suomalaista ase-elinkeinoa ja sen kilpailukykyä. Maahantuontimerkintä on mahdollista tehdä myös käyttöturvallisuustarkastuksen yhteydessä liiketaloudellisena suoritteena sisäasiainministeriössä.

5 Asian valmistelu

Asiaa on valmisteltu sisäasiainministeriön ja poliisihallinnon jäsenten muodostamassa

työryhmässä sekä ohjausryhmässä. Asiaa on käsitelty viisi kertaa sisäasiainministeriön yhteydessä toimivassa ampuma-aselautakunnassa, jossa on edustettuina asealan harrastajatahot ja ampuma-aseasioissa keskeiset ministeriöt. Järjestöille on lisäksi järjestetty erilliset kuulemiset.

Ampuma-asepöytäkirja neuvoteltiin samanaikaisesti yleissopimuksen kanssa YK:n yleiskokouksen alaisessa ad hoc- komiteassa vuosien 1999—2001 aikana. Suomi osallistui yleissopimuksen ja sen kaikkien kolmen lisäpöytäkirjan valmisteluun aktiivisesti muiden EU:n jäsenvaltioiden kanssa. Ampuma-asepöytäkirjan yhteisön toimivaltaan kuuluvat artikkelit neuvoteltiin EY:n komission johdolla ja niiden osalta puhevaltaa neuvotte-luissa käytti komissio. Suomi allekirjoitti ampuma-asepöytäkirjan New Yorkissa 23 päivänä tammikuuta 2002. Komissio allekirjoitti EY:n puolesta pöytäkirjan 16 päivänä tammikuuta 2002 EY:n neuvoston valtuuttamana.

Valtioneuvosto on lähettänyt eduskunnalle selvityksen E 3/2000 vp Euroopan yhteisöjen komission mandaateista neuvotella järjestäytyneen rikollisuuden vastaiseen YK:n yleissopimukseen liittyvien kolmen lisäpöytäkirjan tietyistä määräyksistä. Selvitykseen sisältyy selostus myös ampuma-asepöytäkirjan valmistelusta ja komission mandaateista neuvotella ampuma-asepöytäkirjan EY:n toimivaltaan kuuluvista määräyksistä.

5.1 Lausunnot

Esityksestä pyydettiin lausunto 41:ltä in-tressi- ja asiantuntijataholta. Näistä lausunnon antoi 34 tahoa. Neljä tahoa antoi lausunnon pyytämättä. Ministeriöistä lausunnon antoivat oikeusministeriö, puolustusministeriö, ulkoasiainministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, opetusministeriö sekä sosiaali- ja terveysministeriö. Keskusvirastoista ja poliisin valtakunnallisista yksiköistä lausunnon antoivat puolustusvoimien pääesikunta, tietosuojavaltuutettu, Tullihallitus, Kuntaliitto, keskusrikospoliisi ja Poliisiammattikorkeakoulu. Kaikki lääninhallitukset antoivat esityksestä lausuntonsa. Muita lausunnonantaneita viranomaisia olivat Helsingin poliisilaitos, Keski-Suomen poliisilaitos, Pohjois-

Savon poliisilaitos, Varsinais-Suomen poliisilaitos, Sotamuseo ja Metsästäjien Keskusjärjestö.

Yksityisoikeudellisista yhteisöistä ja yhdistyksistä lausunnon antoivat Suomen Lääkäriliitto r.y., Suomen Ampumaurheiluliitto r.y., Suomen Ampumahiihtoliitto r.y., Reserviläisurheiluliitto r.y., Suomen Reserviupseeriliitto r.y., Reserviläisliitto r.y., Suomen Metsästäjiliitto - Finlands Jägarförbund r.y., Maanpuolustuskoulutusyhdistys r.y., Asehistorian Liitto r.y., Suomen Asehistoriallinen Seura r.y., Asealan elinkeinonharjoittajat r.y., Suomen Aseseppien Yhdistys r.y., Asekauppiain Liitto r.y. ja NRA Kansallinen Kivääriyhdistys r.y. Aliupseeriliitto r.y., Päälystöliitto r.y. ja Upseeriliitto r.y. antoivat yhteisen lausunnon.

Viranomaisista lausuntoa eivät antaneet työ- ja elinkeinoministeriö, ympäristöministeriö, Maarianhaminan poliisilaitos, liikkuva poliisi ja Poliisin tekniikkakeskus.

Suomen Lääkäriliitto on lausunnossaan kiinnittänyt huomion asiaan liittyvien terveysongelmien yleisyyteen, seulonnan käsitteeseen, terveydenhuollon potilasasiakirjojen sisältämän tiedon käyttökelpoisuuteen aseluvan saantikelpoisuutta arvioitaessa, ilmoitusvelvollisuuden laajuuteen ja terveydenhuoltoon kohdistuvaan työmäärään. Liitto on todennut, että ehdotettu lakimuutos ei tule vaikuttamaan toivotulla tavalla ampuma-aseisiin liittyviin turvallisuusriskeihin. Riski on niin harvinainen ja vaikeasti ennustettava, että luotettavan seulonta- ja tunnistamisprosessin kehittäminen sille tulisi edellyttämään laajaa ja pitkäaikaista kehitystyötä. Esitetty menettely ei täytä lääketieteessä hyviksi ja toimiviksi havaittuja seulontojen laatukriteereitä ja edellytyksiä.

Ehdotuksen tärkein heikkous on Lääkäriliiton mielestä sen kyvyttömyys tavoittaa ja tunnistaa kaikki henkilöt, joilla aseluvanhaltijan lisäksi voi olla pääsy luvan tarkoitamiin aseisiin. Tämän heikkouden korjaaminen tulisi edellyttämään hyvin laajaa ja rutiinimaista tiettyihin diagnooseihin ja ongelmiin liittyvää ilmoitusmenettelyä, joka ei kuulu terveydenhuollon ydintehtävään, terveyshyödyn tuottamiseen. Lääkäriliitto kiinnittää huomion siihen, ettei 114 §:ssä esitetystä ilmoitusoikeudesta tule velvollisuutta.

Tietosuojavaluutettu on lausunnossaan painottanut, että lääkärin ja muun terveydenhuollon ammattihenkilön ilmoitusoikeuteen liittyvässä ilmoitusmenettelyn suunnittelussa ja ohjauksessa tulee henkilötietojen suoja ottaa erityisen huolellisesti huomioon, koska menettelyssä käsitellään arkaluonteisia terveydentilaa kuvaavia henkilötietoja. Tietosuojavaluutetun käsityksen mukaan terveystietojen saaminen vain luvanhaltijan tai hakijan suostumuksella on henkilötietojen suojan näkökulmasta tarkoituksenmukainen. Lähtökohtana on pyrkimys mahdollisimman yksityiskohtaisesti säätää henkilötietojen suojaan liittyvistä seikoista jo lain tasolla. Perustuslakivaliokunnan mukaan perustuslain 10 §:n kannalta tärkeitä lain tasolla säänneltäviä asioita ovat ainakin rekisteröinnin tavoite, rekisteröitävien henkilötietojen sisältö, niiden sallitut käyttötarkoitukset mukaan luettuna tietojen luovutettavuus ja tietojen säilytysaika.

Oikeusministeriö kiinnittää huomiota siihen, että perustuslain 10 §:n mukaan henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Perustuslaki- ja hallintovaliokunnan kannanotot henkilötietojen käsittelystä laintasoisesta sääntelystä tulee ottaa huomioon myös aselain 25 §:ssä tarkoitetun tiedoston osalta. Aseluvan hakijan velvollisuus osallistua soveltuvuuskokeeseen on sinänsä merkityksellinen perustuslain 7 §:ssä turvattu henkilökohtaisen vapauden kannalta. Oikeusministeriö on pitänyt nyt käsillä olevassa sääntelyyhteydessä soveltuvuuskokeeseen osallistumisvelvollisuutta perusteltuna. Perustuslain säännöksellä on nimenomaisesti turvattu myös negatiivinen yhdistymisvapaus eli oikeus olla kuulumatta yhdistykseen. Perustuslakivaliokunta on yhdistyslain tulkinnassa lähtenyt siitä, ettei yhdistyksen jäsenyyden yleisenä periaatteena voi olla automaattinen, suoraan lain säännösten perusteella määräytyvä jäsenyys. Yhdistymisvapauden lähtökohtana tulee olla vapaaehtoinen ja nimenomaiseen tahdonilmaisuun perustuva liittyminen yhdistykseen. Näistä lähtökohdista voidaan poiketa vain, jos poikkeamiselle on olemassa erityiset yhdistymisvapauden kannalta hyväksyttävät perusteet, kuten perusteltu tarve järjestää yhdistys lailla julkista tehtävää varten. Oikeusministeriön mielestä nyt

ehdotetussa sääntelyssä ei ole kyse pakkojäsenyydestä. Yhdistyksen jäsenyys on edellytyksenä luvan saamiselle tietynlaisen aseiden hankintaan, mutta luvan hakeminen tai ampumaharrastuksen aloittaminen ei aiheuta automaattista jäsenyyttä yhdistyksessä. Sääntely vaikuttaa kuitenkin välillisesti yhdistymisvapauden käyttöön. Ehdotuksessa on kysymys yhdistykseen kuulumattomuuteen liittyvistä välillisistä tai epäedullisista seuraamuksista (luvan saamatta jääminen). Sääntelyn tavoite kiinnittyy lupajärjestelmän toimivuuteen ja sitä kautta viime kädessä oikeuteen henkilökohtaiseen turvallisuuteen ja elämään.

Ulkoministeriö on lausunnossaan kiinnittänyt huomiota paitsi YK:n tuliasepöytäkirjan velvoitteisiin myös YK:n merkintää ja jäljittämistä koskevaan instrumenttiin (International Instrument to Enable States to Identify and Trace, in a Timely and Reliable Manner, Illicit Small Arms and Light Weapons, 2005). Aselainsäädännön uudistamisessa on syytä mahdollisuuksien mukaan huomioida myös kansainvälisen politiikan velvoitteet, kuten YK:n pienasetoimintaohjelma pienaseiden laittoman leviämisen ehkäisemiseksi, Etyjin pienase-asiakirja sekä Etyjin ministerikokouksen 2008 päätöslauselma.

Puolustusministeriö on pitänyt uudistuksen tavoitteita kannatettavina. Lain jatkovalmistelussa tulisi huomioida, että ehdotettu 45 § ei ota huomioon esimerkiksi henkilöitä, jotka ovat saaneet määräyksen palvelukseen, mutta eivät ole vielä aloittaneet palvelusta. Puolustusvoimien pääesikunta on ehdottanut esitystä muutettavaksi niin, että puolustusvoimat saisi itse deaktivoida aseitaan tyypikohtaisten työohjeiden mukaisesti ja että puolustusvoimilla olisi oikeus omien aseiden merkintään. Lisäksi tulisi huomioida, että reserviläisurheilun ja reservin ampumataidon kehittämisen kannalta ei ole perusteltua, että ampumaurheiluksi tulkitaan ainoastaan sellaisen ampumalajien harrastaminen, jossa henkilö velvoitetaan osallistumaan myös kilpailutoimintaan.

Sotamuseon mielestä lakiesitys ottaa riittävässä määrin huomioon asehistoriallisten arvojen säilyttämisen.

Opetusministeriö on pitänyt myönteisenä lakiesityksen ehdotuksia ikärajan nostamisesta sekä ampuma-aseiden lupaperusteiden tar-

kentamisesta. Myös sosiaali- ja terveysministeriö on hyväksynyt käsiaseiden luvansaannin edellytysten tiukentamisen. Sosiaali- ja terveysministeriö ehdottaa, että lain 45 §:ää tulee muuttaa niin, että poliisilla on perustelusta syystä oikeus saada luvanhakijasta sellainen lääketieteellinen arvio, jonka avulla lupaviranomainen voi arvioida hänen sopivuuttaan ampuma-aseen hallussapitoon.

Maa- ja metsätalousministeriö on lausunnossaan kannattanut käsiaseiden luvansaannin edellytysten tiukentamista sekä luvan hakijoiden ja luvanhaltijoiden terveydentilan valvonnan tehostamista.

Maa- ja metsätalousministeriö on kannattanut eläinten ampumiseen tarvittavan hankkimisluvan myöntämistä 22 LR –kaliiperisiin käsiaseisiin. Ministeriö on kuitenkin katsonut, että esityksellä on vaikutuksia riistatalouteen, eli metsästyksen ja riistanhoidon järjestämiseen. Aseen tyyppiä ja toimintatapaa rajoittavaa sääntelyä ei voida pitää metsästyslainsäädännön mukaiseen eläinten ampumiseen käytettävien aseiden osalta perusteltuna esityksen tavoitteena olevan aseturvallisuuden lisäämisen näkökulmasta. Aseen tulee myös ominaisuuksiltaan olla sellainen, että sillä on mahdollista ampua mahdollisimman nopeasti tarvittaessa useampi kuin yksi laukaus. Kertatulitoiminen pienoispistooli ei täytä kaikissa käytännön tilanteissa näitä lähinnä eläinsuojelun näkökulmasta asetettuja vaatimuksia. Lippaallisella kertatulilla toimiva pienoismalli täyttää vaaditun riittävän tehokkaan ja nopean lopettamisen vaatimukset kaikissa tilanteissa. Ministeriön mukaan myös itselataava pienoispistooli tulisi sallia edelleen metsästyslainsäädännön mukaan sallittua eläinten ampumista varten.

Tullihallitus on lausunnossaan todennut, että ampuma-aseiden deaktivointia koskevia 112 a ja 112 b §:ä tulee selventää, jotta Tulli tietää miten toimia ja millä edellytyksillä deaktivoituja aseita voi tuoda ja siirtää ja kauttakuljettaa Suomen kautta.

Kuntaliiton mukaan ehdotukset eivät merkittävästi lisää kuntien terveyskeskuslääkärien työmäärää. Kuntaliiton käsityksen mukaan pienoispistoolien ja pienoismalliaseiden käyttö metsästyksessä tulisi olemaan hyvin marginaalista eikä niiden käytön salliminen metsästyksen ole tarpeellista.

Poliisiammattikorkeakoulu on esittänyt, että hankkimislupahakemusten vastaanottajat saisivat nykyistä perusteellisemman haastattelukoulutuksen. He voisivat nykyistä luotettavammin arvioida, onko hakija määrättävä laillistetun psykologin tai lääkärin jatkokoulutukseen. Poliisiammattikorkeakoulu on suhtautunut kriittisesti suunnitellun soveltuvuustestin luotettavuuteen. Lisäksi sen mielestä valvottua harjoittelua käsiaseella tulisi olla mahdollista suorittaa myös kaupallisilla ampumaradoilla ja että ampumasekouluttajia asetettaisiin myös kaupallisesti toimiville ampumaradoille. Keskusrikospoliisi on ehdottanut harkittavaksi ampumaseen hankkimisluvan ikärajaksi 22 vuotta. Laissa tulisi selkeästi säätää se, että poliisilla on lupaharkinnassa hakijan soveltuvuutta arvioitaessa pyynnöstä saada tietoja kaikista terveydenhuollon järjestelmistä. Lisäksi poliisilla tulee olla lakiin perustuva oikeus käyttää sille toimitettuja ajokortin terveysvaatimusten selvittämiseksi annettuja lääkärinlausuntoja myös aselupaharkinnassa. Keskusrikospoliisi on ehdottanut myös, että poliisi voisi kuulla hakijan lähisukulaisia tai muitakin henkilöitä käsiaseen luvanhakijan soveltuvuuden selvittämiseksi. Keskusrikospoliisin arvion mukaan ehdotetun 114 §:n mukainen ilmoitus tulisi säilyttää vastaisten lupahakemusten harkintaa varten aseturvallisuuden varmistamiseksi.

Lääninhallitusten ja poliisin lääninjohtojen sekä poliisilaitosten kannanotot ovat kaikki esitystä puoltavia. Ehdotetut muutokset antavat lupaviranomaiselle lisää mahdollisuuksia arvioida nykyistä tarkemmin luvanhakijan soveltuvuutta. Etelä-Suomen lääninhallitus on esittänyt, että poliisin tulisi voida syöttää kaikkia koskevat 114 §:n mukaiset ilmoitukset aserekisteriin riippumatta siitä, onko kysymyksessä aseluvanhaltija vai ei. Poliisin lääninjohtoon mukaan äänenvaimentimen hankkiminen ja hallussapito tulisi olla ainakin käsiaseiden osalta luvanvaraista myös aseluvan haltijalle. Lapin lääninhallitus on ehdottanut esityksen muuttamista niin, että soveltuvuustestiä koskeva 45 c § tulisi koskea myös kaasusumutinluvan myöntämisestä. Kahden vuoden aktiivisen harrastuksen jälkeen ampumaseen hallussapitolupa voitaisiin myöntää toistaiseksi voimassa olevana.

Lisäksi Lapin lääninhallitus on todennut lausunnossaan ehdotetun 106 b §:n mukaisen tarkastusoikeuden osalta, että poliisin tarkastusoikeuden estäminen kriminalisoitaisiin ampuma-aserikkomuksena.

Metsästäjäin Keskusjärjestö on lausunnossaan ehdottanut lakiesitykseen muutoksia, jotka koskevat muun muassa luvan hakijan ikää, harrastusajan pituutta ja harrastustodistuksen esittämistä.

Henkilön soveltuvuuden arviointiin liittyviä muutosehdotuksia Keskusjärjestö on pitänyt aseturvallisuutta lisäävinä. Se on esittänyt kiellettäväksi alle 18 -vuotiailta vain aseiden ostamisen asedirektiivin edellyttämällä tavalla. Keskusjärjestön mielestä kahden vuoden harrastusvaatimus käsiaseiden osalta on kohtuuttoman pitkä ja siksi on esittänyt kuuden kuukauden mittaista aikaa. Jatkoharrastuksen osoittamiseen tulisi riittää tarvittaessa erityisestä syystä pyydettyä todistus. Todistusten antamisesta tulisi koitumaan etenkin jäsenmäärältään isoille riistanhoitoyhdistyksille huomattavia lisäkustannuksia ja -velvoitteita. Metsästäjäin Keskusjärjestö on esittänyt, että hallituksen esitys laitettaisiin tämän ensimmäisen lausuntokierroksen jälkeen tehtyjen korjausten ja lisäysten jälkeen uudelle kierrokselle lyhyemmällä lausunnonantoajalla.

Suomen Metsästäjäliitto - Finlands Jägarförbund r.y. on pitänyt tärkeänä, että kansallisella lainsäädännöllä turvataan mahdollisuus patruunoiden ns. kotilataukseen. Myös äänenvaimentimien käyttö ja niihin liittyvät säädökset tulee säilyttää nykyisellään. Liitto on esittänyt, että uudessa aselaissakin ikärajat säilytettäisiin nykyisellään.

Asealan harrastajajärjestöt ovat kannattaneet lakiehdotuksen henkilön soveltuvuuden edellytyksien arviointiin liittyviä muutoksia. Muutamat järjestöt ovat olleet sitä mieltä, että lakiehdotus rikkoo perustuslain yhdistymisvapautta ja yksityiselämän suojaa koskevia säännöksiä. Järjestöjen mielestä esitys on niin puutteellinen ja epäselvä, että se on valmisteltava uudelleen ja lähetettävä toiselle lausuntokierrokselle. Kaksi yhdistystä on vaatinut, että koko esitys palautetaan uudelleen valmisteltavaksi intressipiireille.

Suomen Ampumaurheiluliitto ja Reserviläisurheiluliitto ovat esittäneet käsiaseen

saannille ikärajaksi 18 vuotta. Nykyisen käytännön mukaisesti alle 18 -vuotiaalle urheilijalle tulisi myös olla mahdollisuus rinnakkaisluvan saantiin. Suomen Ampumaurheiluliitto on kannattanut soveltuvuustestiä. Ensimmäisen luvan määräaikana 5 vuotta on sopiva. Jatkossa harrastuksen todistamiseksi tulisi riittää tarvittaessa ilman normitettua määräaikaista seurantaan seuran todistus tai päivitetty ampumakortti. Luvan uusiminen tulisi olla maksutonta. Aktiivisen harrastuksen vähimmäisajaksi on esitetty puolta vuotta kerran viikossa tapahtuneena harrastuksena. Ilma-aseella tapahtuva harjoittelun tulee usean järjestön mielestä laskea mukaan ko. harrastusajaksi, mutta ruutiaseella tulee harjoittelua olla vähintään yhden kuukauden ajan (min. 5 kertaa). Ampumaurheiluliitto on suositellut ampumaharrastusfoorumin suunnittelemaa ampumakorttikoulutuksen sisällyttämistä käsiaseiden ensiluvan hakijoille. Myös muuttamat muut harrastajajärjestöt ovat esittäneet käsiaseen luvansaannin ikärajaksi 18 vuotta ja käsiaseella tapahtuvan harrastusajan pituudeksi kuusi kuukautta. Jotkut järjestöt ovat esittäneet vuoden mittaista aktiivista harrastusaikaa ennen ensimmäisen käsiaseluvan myöntämistä. Useat järjestöt ovat ehdottaneet yhdistyksille ja järjestöille uusista tehtävistä aiheutuvien kustannusten korvaamista valtion varoista. Reserviläisurheiluliitto on pitänyt ensimmäiselle käsiaseelle asetettavaa määräaikaan tarkoituksenmukaisena. Tämän jälkeen aselupa tulisi myöntää toistaiseksi voimassaolevana ilman jatkuvaa harrastuksen todistamisvelvoitetta, jotta ei aiheutuisi lisääntyvää työtä niin luvanhaltijalle kuin lupaviranomaiselle. Mikäli harrastustodistus kuitenkin päätetään vaatia toistaiseksi voimassa olevan käsiaseluvan haltijoilta, tulee määräajan Reserviläisurheiluliiton mukaan olla huomattavasti nykyistä esitystä pitempi, vähintään 10—20 vuotta. Yhdistykseen kuulumattomuus ei saa Reserviläisurheiluliiton mielestä olla ehdoton este käsiaseluvan myöntämiselle. Reserviläisurheiluliitto ja Suomen Reserviupseeriliitto esittävät, että vapaaehtoinen maanpuolustustyö sekä siihen liittyvä reserviläisten ampumaharjoittelu lisätään hyväksyttäviin käyttötarkoituksiin omaa kohtanaan.

Asealan Elinkeinonharjoittajat r.y. on vaatinut muutoksia ampuma-aselakiin tehtäväksi vain niiltä osin kuin EU:n asedirektiivit edellyttävät.

Ehdotuksesta ampuma-asepöytäkirjan voimaansaattamista koskevaksi hallituksen esitykseksi on pyydetty jo vuonna 2004 lausunnot ulkoasiainministeriöltä, puolustusministeriöltä, oikeusministeriöltä, kauppa- ja teollisuusministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, valtakunnansyyttäjänvirastolta, rajavartiolaitokselta, tullilaitokselta, tietosuojavaltuutetun toimistolta, keskusrikospoliisilta, suojelupoliisilta, Poliisin tietohallintokeskukselta, Poliisiammattikorkeakoululta, Poliisikoululta, poliisin lääninjohdoilta, Helsingin kihlakunnan poliisilaitokselta ja sisäasiainministeriön yhteydessä toimivalta ampuma-aselautakunnalta, jossa ovat edustettuina keskeisimmät asealan yksityisoikeudelliset yhteisöt ja yhdistykset.

Annetuista lausunnoista on laadittu sisäasiainministeriössä yhteenveto.

Asiasta on järjestetty kuuleminen Otakan-taa.fi -foorumilla. Viestejä saapui yhteensä 745 kappaletta. Keskustelun johdannoksi esitettiin seuraavat kysymykset:

1. Tulisiko käsiaseet (pistoolit, revolverit, pienoispistoolit, pienoisrevolverit) kieltää kokonaan?

2. Mikä olisi sopiva käsiaseluvan saannin alaikäraja (15 v, 18 v, 20 v)

3. Pitäisikö ammuntaa harrastaa vain ampumaseuroissa?

Kysymyksen 1 vastaukset jakautuivat 44:ään kyllä-vastaukseen ja 161:een ei-vastaukseen.

Kysymykseen 2 annetut vastaukset jakaantuivat seuraavasti:

- 15 vuotta: 39 kpl
- 18 vuotta: 148 kpl
- 20 vuotta: 44 kpl
- 22-25 vuotta: 1 kpl
- 25 vuotta: 3 kpl

Kysymyksen 3 vastaukset jakaantuivat 42:een kyllä-vastaukseen ja 143:een ei-vastaukseen.

Vastaajista 77 katsoi esityksen olevan perustuslain vastainen. Lääkärin ilmoitusoikeutta tai -velvollisuutta kannatti 26 viestin kir-

joittajaa. Koska osa vastaajista on ottanut kantaa epäsuorasti, on vastauksia jouduttu tulkitsemaan.

Useat kirjoittajat pitivät nykyistä lainsäädäntöä hyvänä. Ainoastaan lupakäytäntöjä tulisi yhtenäistää ja lupaviranomaisten ammattitaitoa kehittää. Useissa viesteissä todettiin, että kouluampumavälikohtauksiin ei voida puuttua aselainsäädännöllä vaan mielenterveyspalveluja tehostamalla. Lain tiukentamisen katsottiin johtavan laittomien aseiden määrän lisääntymiseen. Ampumaseiden säilyttäminen ampumaradalla sai jonkin verran kannatusta mutta huomattavasti enemmän vastustusta ratojen syrjäisen sijainnin ja puuttuvien säilytystilojen vuoksi. Valvontaa ensimmäisen luvan antamisen yhteydessä esitettiin eri tavoin tehostettavaksi.

6 Riippuvuus muista esityksistä

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi poliisin hallinnosta annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 58/2009 vp) sisältää ehdotuksen Poliisihallituksen perustamisesta. Esityksen mukaan Poliisihallitus jatkossa huolehtisi sisäasiainministeriölle nyt kuuluvista asevalvontatehtävistä.

Esitys on suoraan riippuvainen yleissopimuksesta, koska ampuma-asepöytäkirja täydentää sitä ja pöytäkirjaa tulkitaan yhdessä sen kanssa. Yleissopimus tuli kansainvälisesti voimaan 29 päivänä syyskuuta 2003 ja Suomen osalta 11 päivänä maaliskuuta 2004. EY on 21.5.2004 hyväksynyt yleissopimuksen, mutta ei vielä ole hyväksynyt ampuma-asepöytäkirjaa. Ampuma-asepöytäkirjan hyväksymisen edellytyksenä on yleissopimuksen hyväksyminen.

Ampuma-asepöytäkirjan lisäksi yleissopimukseen liittyy vielä kaksi muutakin lisäpöytäkirjaa: kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimuksen pöytäkirja ihmiskaupan, erityisesti naisten ja lasten kaupan ehkäisemisestä, torjumisesta ja rankaisemisesta (niin sanottu ihmiskauppaa koskeva pöytäkirja) sekä kansainvälisen järjestäytyneen rikol-

lisuuden vastaisen Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimuksen pöytäkirja maitse, meritse ja ilmateitse tapahtuvan maahanmuuttajien salakuljetuksen kieltämisestä (niin sanottu ihmissalakuljetusta koskeva pöytäkirja). Myös nämä pöytäkirjat ovat niin sanottuja sekasopimuksia eli jaetun toimivallan sopimuksia, joiden määräyksistä osa kuuluu EY:n toimivaltaan ja osa jäsenvaltioiden toimivaltaan. Suomi ja EY ovat allekirjoittaneet ihmiskauppaa koskevan pöytäkirjan ja ihmissalakuljetusta koskevan pöytäkirjan kummatkin 12 päivänä joulukuuta 2000. Suomi on 7.9.2006 hyväksynyt pöytäkirjat (SopS 70-71/2006 ja SopS 72-73/2006). EY on hyväksynyt kyseiset pöytäkirjat 6.9.2006.

Ampuma-asepöytäkirjan tavoitteena on määrätä ne vähimmäisvaatimukset, jotka sopimusvaltioiden kansallisten lainsäädäntöjen on pöytäkirjan soveltamisalaan kuuluvissa asioissa täytettävä. Siten ampuma-asepöytäkirjan määräykset eivät estä sopimusvaltioita säätämästä joistakin asioista myös pöytäkirjan määräyksiä tiukemmin. Yhteisön toimivaltaan kuuluvien pöytäkirjan määräysten osalta Suomi on sidottu yhteisön päätösvaltaan ja sitä koskevaan päätöksentekomenettelyyn. Siten Suomi ei voi kansallisesti säätää yhteisön toimivaltaan kuuluvista artikloista yhteisön antamista asiaa koskevista säännöksistä poiketen, jollei tätä ole yhteisön lainsäädäntöä annettaessa nimenomaan tehty mahdolliseksi. Mainittakoon, että esimerkiksi asedirektiivin osalta jäsenvaltiot voivat säätää useasta asiasta direktiiviä tiukemminkin, kunhan ne notifioivat tällaiset kansallisten säännöstensä muutokset komissiolle ja muille jäsenvaltioille eivätkä kansalliset säännökset ole teknisiä standardeja, määräyksiä ja tietoyhteiskunnan palveluja koskevan neuvoston direktiivin vastaisia (Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 98/34/EY, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 98/48/EY, teknisiä standardeja ja määräyksiä ja tietoyhteiskunnan palveluja koskevia määräyksiä koskevien tietojen toimittamisessa noudatettavasta menettelystä).

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut**1.1 Ampuma-aselaki**

1 §. Soveltamisala. Ampuma-aselakia sovelletaan kaasusumuttimiin vain osittain, koska kaasusumuttimet poikkeavat ominaisuuksiltaan useilta osin varsinaisista ampuma-aseista. Pykälään esitetään lisättäväksi ne uudet pykälät, joita ei sovellettaisi kaasusumuttimiin. Kaasusumuttimiin ei sovellettaisi esimerkiksi toimintakelvottomaksi tekemistä, säilytyksen tarkastamista ja merkinottoja koskevia uusia säännöksiä. Kaasusumutintiluvanhakijan olisi suoritettava soveltuvuustesti.

2 §. Ampuma-ase. 1 momentti. Ampuma-aseen määritelmää esitetään muutettavaksi YK:n ampuma-asepöytäkirjasta ja asedirektiivin muuttamisesta annetun direktiivin edellyttämällä tavalla. Ampuma-aseen perusmääritelmä säilyisi nykyisellään. Asedirektiivin muuttamisesta annettu direktiivi edellyttää, että tietyt helposti ampuma-aseeksi muunnettavissa olevat esineet määritellään ampuma-aseiksi. Tarkoituksena on ollut sisällyttää ampuma-aseen määritelmän piiriin sellaiset startti- ja kaasupistoolit, jotka ovat muunnettavissa toimiviksi ampuma-aseiksi. Säännöksen soveltaminen ei kuitenkaan olisi riippuvainen siitä, mihin tarkoitukseen esine alun perin on tehty, vaan tosiasiallisesta muuntamismahdollisuudesta. Koska kaasupistoolit ovat ampuma-aselain 6 §:n mukaan luvvaraisia, ei muutoksella olisi niiden osalta käytännön merkitystä.

Ensimmäinen edellytys olisi se, että esine muistuttaa ampuma-asetta. Edellytyksen tarkoituksena olisi rajata muunnettavissa oleviksi katsottavien esineiden piiriä sellaisiin esineisiin, jotka jo lähtökohtaisesti ovat ampuma-asetta muistuttavia. Näin ollen esimerkiksi pelkkää teräslevyn palaa ei katsottaisi tällaiseksi esineeksi. Ampuma-asetta muistuttavia esineitä olisivat esimerkiksi aselelut, toimintakelvottomaksi tehdyt ampuma-aseet ja starttipistoolit. Säännöksen sovelta-

misalaan eivät kuuluisi sellaiset esineet, joilla on ainoastaan ampuma-aseen ääriiviivat, mutta ei tarkempaa yhtäläisyyttä ampuma-aseen kanssa. Ampuma-aseen muotoon leikattua teräslevyä ei esimerkiksi katsottaisi tällaiseksi esineeksi.

Toisena edellytyksenä olisi, että esine olisi rakenteensa tai valmistusmateriaalinsa puolesta ilman erityistietoja ja -taitoja muunnettavissa ampuma-aseeksi. Esineen tulisi olla sellainen, että sen rakenne ja valmistusmateriaali kestäisivät ampuma-aselain 5 §:ssä tarkoitetun patruunan ampumisesta aiheutuvan rasituksen. Tämä rajaisi esimerkiksi lelut säännöksen soveltamisalan ulkopuolelle. Riittävää olisi, että esine kestäisi yhdenkin patruunan ampumisen aiheuttaman rasituksen niin, että patruunan luoti tai muu ammus olisi omiaan aiheuttamaan vaaraa toisen hengelle tai terveydelle. Esineen tulisi olla muunnettavissa toimivaksi ampuma-aseeksi ilman erityistietoja ja -taitoja. Tämä tarkoittaisi sitä, että esine olisi muunnettavissa tavanomaisin työkaluin ilman asesepän ammatitaitoa ja erityistyökaluja.

3 momentti. Selvyyden vuoksi pykälässä todettaisiin, että pysyvästi ampumakelvottomaksi tehtyä ampuma-asetta ei pidettäisi 1 momentissa tarkoitettuna ampuma-aseena. Sitä ei siis olisi katsottava ilman erityistietoja ja -taitoja mahdolliseksi muuttaa takaisin toimivaksi ampuma-aseeksi. 3 momentin aikaisempi ampumakelvottomaksi tekemistä koskeva valtuussäännös poistettaisiin ja säännös siirrettäisiin ehdotettuun 119 §:n 3 momenttiin, johon koottaisiin kaikki pysyvästi ampumakelvottomaksi ja toimintakelvottomaksi muuttamista koskevat valtuussäännökset.

3 §. Aseen osa. Ampuma-aseen osien luvavaraisuutta laajennettaisiin vastaamaan ampuma-asepöytäkirjan ja asedirektiivin muuttamisesta annetun direktiivin määritelmiä. Voimassaolevan lain mukaan luvvaraisia osia ovat piippu tai putki, patruunapesä ja sulkulaite tai näitä vastaava osa. Uudeksi luvvaraiseksi osaksi ehdotetaan ensinnäkin aseiden runkoa. Voimassaolevan lain mukaan

luvanvaraisia osia ovat aseiden paineenalaiset osat, mutta ei aseiden runko, joka liittyy osat yhteen. Rungon lupavapaudesta on johtunut eräitä käytännön ongelmia. Kun joissakin valtioissa runko on ollut luvanvarainen mutta Suomessa ei, on tämä lainsäädäntöjen eroavaisuus aiheuttanut valvontaongelmia. Toisaalta joitakin ampuma-aseita valmistetaan sekä itselataava kertatuli –toimisina että sarjatulitoimisina. Näiden aseiden eroavaisuudet ovat olleet joko laukaisukoneistossa ja mahdollisesti sen lisäksi rungossa. Runkojen luvanvaraisuus estää sarjatulitoimisen aseiden rungon hankkimisen lupavapaasti. Lisäksi luvanvaraisiksi esitetään sulkulaitteen keskeisiä osia eli sulkukappaletta ja sulkulaitteen runkoa. Määritelmä selventäisi osaltaan nykyisen lain sulkulaitteen määritelmän tulokannanvaraisuutta. Yllämainittujen osien lisäksi luvanvaraisiksi tulisivat äänenvaimentimet. Äänenvaimentimien hankinnan ja hallussapidon osalta luvanvaraisuus toteutettaisiin siten, että ampuma-aseen hallussapitoon oikeuttava lupa oikeuttaisi hankkimaan ja pitämään hallussa äänenvaimenninta.

Pykälän 2 momentti kumottaisiin ja siirrettäisiin 119 §:n 3 momenttiin.

17 §. Soveltamisalaa koskevat poikkeukset. 6 kohta. Kohdassa säädetään ampuma-aseiden valmistamista koskevista poikkeuksista valtion laitoksissa. Asedirektiivin muuttamisesta annetun direktiivin 1 artiklan 2 kohta edellyttää ampuma-asepöytäkirjan 8 artiklaan perustuen myös valtion valmistamisen ampuma-aseiden merkitsemistä ehdotettavan 110 b §:n vaatimusten mukaisesti.

8 kohta. Ampuma-aselain 17 §:ssä säädetään soveltamisalaa koskevista poikkeuksista. Sen 8 kohdan poikkeus koskee valtion omistamien ampuma-aseiden luovuttamista. Koska 110 b §:ssä säädettäisiin velvollisuudesta tarvittaessa merkitä valtion varastoista pysyvään yksityiseen käyttöön siirrettävä ase, olisi poikkeusta supistettava. Muutos perustuu asedirektiivin muuttamisesta annetun direktiivin 1 artiklan 2 kohtaan.

19 §. Poikkeukset luvanvaraisuudesta. Pykälässä säädetään luvanvaraisuutta koskevista poikkeuksista. Säännökseen ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 a kohta, joka koskisi äänenvaimentimen hallussapitoa. Äänenvaimennin säädettäisiin 2 §:ssä luvanvaraiseksi aseiden

osaksi. Sääntely poikkeaisi muita aseiden osia koskevasta sääntelystä siten, että äänenvaimentimista ei pidettäisi rekisteriä. Niiden luovuttamisesta ei tarvitsisi tehdä luovutusilmoitusta eikä niiden hankkimisesta ilmoitusta, jos sekä luovuttajalla että luovutuksensaajalla olisi ampuma-aseen hallussapitoon oikeuttava lupa. Äänenvaimentimien luokittelu tietäntyyppiin ampuma-aseisiin soveltuviksi on siinä määrin ongelmallista, että tietäntyyppisen äänenvaimentimen hallussapitoa ei sidottaisi tietäntyyppisen ampuma-aseen hallussapitoon. Jos henkilöllä ei olisi ampuma-aseen hallussapitoon oikeuttavaa lupaa, olisi äänenvaimentimen hankkiminen ja hallussapito luvanvaraista.

19 a §. Kielto valmistaa ampuma-ase laittomista osista. Ampuma-asepöytäkirja ja asedirektiivin muuttamisesta annettu direktiivi edellyttävät, että ampuma-aseiden valmistus laittomasti maahantuoduista, siirretyistä tai kaupatuista aseiden osista on kiellettyä ja rangaistavaa. Voimassaolevassa lainsäädännössä ei suoranaisesti kriminalisoida tällaista valmistusta. Valmistus voisi tulla rangaistuksi rikoslain osallisuusoppien perusteella, mutta selvyuden vuoksi lakiin esitetään lisättäväksi nimenomainen säännös sen kieltämisestä. Menettely tulisi rangaistavaksi rikoslain 41 luvun 1 §:n taikka mahdollisesti 2 tai 3 §:n nojalla.

25 §. Velvollisuus tiedoston pitämiseen. 1 momentti. Momenttiin on tehty henkilötietojen käsittelylle asetettujen vaatimusten edellyttämät muutokset. Momenttiin on ensinnäkin lisätty tiedoston pitämisen tarkoitus eli ase-elinkeinon harjoittamisen valvonta. Ampuma-aseasetukseen sisältyvä velvollisuus merkitä aseiden ostamisen yhteydessä luovuttajan nimi, aseiden myymisen yhteydessä luovutuksensaajan nimi sekä korjaamisen tai muuttamisen yhteydessä toimeksiantajan nimi ehdotetaan lisättäväksi lakiin. Aselupatiedot ovat ampuma-aselain 113 §:n 2 momentin mukaan salassa pidettäviä tietoja. Tiedostoon merkittävät henkilötiedot ovat aina osa aselupatietoja. Henkilötietojen luovuttaminen esitetään rajattavaksi vain 115 §:ssä mainituille valvontaviranomaisille näiden valvontatehtäviä varten. Esitutkintaviranomaisella on oikeus esitutkintalain perusteella saada kyseisiä tietoja.

Ase-elinkeinonharjoittajan on 2 momentin mukaan toimitettava pitämänsä tiedosto lupaviranomaiselle, kun asealan elinkeinolupa raukeaa tai jos se peruutetaan. Ampuma-aseasetuksen 15 §:n mukaan tiedosto on luovutettava lupaviranomaiselle paperimuodossa. Tiedosto ei ase-elinkeinonharjoittajan toiminnan päättymisen jälkeen enää ole aktiivikäytössä oleva henkilökisteri. Paperimuodossa toimitettava tiedosto, joka on lupaviranomaisen hallussa, on viranomaisen asiakirja. Arkistolain (831/1994) 8 §:n nojalla arkistolaitoksella on mahdollisuus määrätä pysyvästi säilytettävistä asiakirjoista. Mikäli arkistolaitos ei määrää asiakirjaa pysyvästi säilytettäväksi, viranomainen päättää sen säilytysajan arkistonmuodostussuunnitelmasaan.

3 momentti. Asedirektiivin muuttamisesta annettu direktiivi edellyttää ampuma-aseita, aseiden osia, patruunoita ja erityisen vaarallisia ammuksia koskevien tiedostojen säilyttämistä vähintään 20 vuoden ajan. Tämän vuoksi ase-elinkeinonharjoittajien tiedostojen säilytysaikaa esitetään pidennettäväksi 20 vuoteen tiedostoon viimeksi tehdyn merkinnän jälkeen. Tiedostot on pykälän 2 momentin mukaan luovutettava lupaviranomaiselle, kun asealan elinkeinolupa raukeaa tai se peruutetaan. Tiedostonpitovelvollisuuden pidennys koskisi siten lupaviranomaista, joka olisi sisäasiainministeriö. Tiedosto sisältää henkilötietoja, joten se on henkilökisteri. Ampuma-aseen käyttöikä on tyypillisesti useita kymmeniä vuosia. 1900-luvun alkuvuosina valmistetut ampuma-aseet ovat edelleen teknisiltä ratkaisuiltaan käyttökelpoisia ja suuri osa niistä on säilynyt käyttökuntoisina. Myös patruunat säilyvät käyttökuntoisina useita vuosikymmeniä. Tämän vuoksi tiedostojen pitoajan pidennys 10:stä 20 vuoteen on tarpeen tiedostonpitoajan tarkoituksen eli ampuma-aseiden, aseiden osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten jäljitettävyyden toteuttamiseksi. Jäljitettävyyttä ei ole mahdollista toteuttaa muulla tavalla kuin rekisteröimällä esine ja sen omistaja riittävän pitkäksi ajaksi.

27 §. Aseenkäsittelylupa. 3 momentti. Aseenkäsittelyluvan hakija veloitettaisiin suorittamaan 53 c §:ssä tarkoitettu soveltuvuudesta. Perustelujen osalta viitataan 53 c

§:n perusteluihin. Alle 20-vuotiaalle henkilölle ei annettaisi hankkimis- ja hallussapitolupaa ampuma-aselain 6 §:n 2 momentin 4–7 kohdissa tarkoitettuihin ampuma-aseisiin. Tätä on perusteltu tarkemmin ehdotettavaa 45 §:ää koskevissa perusteluissa. Jotta aseenkäsittelylupa ei muodostuisi kiertotieksi saada lupa käsiaseen hallussapitoon alle 20-vuotiaana, ehdotetaan, että lupaviranomaisen olisi asetettava tällaisen henkilön aseenkäsittelylupaan ehto, jonka mukaan lupa ei oikeuttaisi käsittelemään 4–7 kohdissa tarkoitettua ampuma-asetta ennen kuin luvanhaltija olisi täyttänyt 20 vuotta.

43 §. Hyväksyttävät käyttötarkoitukset. 1 momentti. Ampuma-aseen hyväksyttäväksi käyttötarkoitukseksi lisättäisiin 15 vuotta vaan ei 18 vuotta täyttäneen, luvanhaltijan huollettavana olevan henkilön hallussapidettäväksi tarkoitettua ampuma-aseen säilyttäminen ja kuljettaminen. Voimassaolevan lain mukaan 15 vuotta vaan ei 18 vuotta täyttäneelle henkilölle voidaan antaa ampuma-aseen hankkimislupa metsästyslainsäädännön mukaista eläinten ampumista sekä ampu-maurheilua tai -harrastusta varten. Asedirektiivin muuttamisesta annetun direktiivin 1 artiklan 4 kohdan mukaan alle 18-vuotiaalle ampuma-aseen hankkiminen olisi sallittua vain muuten kuin ostamalla. Direktiivin mukaan alle 18-vuotias voi kuitenkin edelleen vanhempansa suostumuksella pitää hallussaan ampuma-asetta. Asedirektiivin muutoksen johdosta ampuma-aselakia on muutettava siten, että hankkimisluvan antaminen alle 18-vuotiaalle ei enää ole mahdollista. Tätä koskeva muutos esitetään tehtäväksi 45 §:n 1 momenttiin. Vastaavasti 54 §:n 2 momenttia esitetään muutettavaksi siten, että rinnakkaisluvan antaminen eräin edellytyksin olisi mahdollista 15 vuotta vaan ei 18 vuotta täyttäneelle henkilölle.

Rinnakkaisluvan hakeminen edellyttää käytännössä sitä, että luvanhakijan lähipiirissä on henkilö, jolla on hallussapitolupa aseeseen, jota luvanhakija käyttäisi omassa harrastuksessaan. Toinen vaihtoehto on, että luvanhakija harrastaa ampu-maurheilua ampu-maseurassa, jolla on yhteisölle annettu hallussapitolupa ampuma-aseeseen. Luvanhakija voi tällöin hakea rinnakkaislupaa seuran aseeseen. Käytännössä voi syntyä tilanne,

jossa harrastuksen esteeksi muodostuu tilanne, jossa 15—17-vuotias henkilö ei voi saada hankkimislupaa eikä myöskään edellämäintuista tai muista syistä johtuen rinnakkaislupaa. Jotta tällaisessakin tilanteessa nuorella henkilöllä olisi mahdollisuus harrastaa, esitetään, että huoltaja voisi saada hankkimisluvan ja hallussapitoluvan tämän nuoren henkilön ampuma-aseen hankkimista, säilyttämistä ja kuljettamista varten.

Huoltajaa koskisivat kaikki ampuma-aseen hankkimiseen oikeuttavan luvan hakijaa koskevat edellytykset. Hänen pitäisi siis olla henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan sopiva luvanhaltijaksi. Lisäksi hänen pitäisi osoittaa käyttötarkoituksen olemassaolo ja ampuma-aseen soveltuvuus haettavaan käyttötarkoitukseen eli käytännössä se, että huollettavan henkilön ampuma-aseen hankkimiseen oikeuttavan luvan saamisen edellytykset ovat olemassa.

Momentin 7 kohtaan tehtäisiin tekninen muutos eli merkinanto-sanan jälkeinen piste muutettaisiin puolipisteeksi.

44 §. *Hankittavaa ampuma-asetta ja aseeseen osaa koskevat edellytykset.* 1 momentti. Loukussa, luolassa tai avuttomassa tilassa olevan eläimen saa metsästysasetuksen 19 §:n mukaan lopettaa tarkoitukseen sopivalla ampuma-aseella. Tämä muun muassa ns. loukkuja luolapyyntiä koskeva säännös on poikkeus metsästyslain (666/1993) 16 §:n 4 momentin pääsääntöön, jonka mukaan käsiaseen käyttö metsästyksessä on kielletty. Käsiasetta ei ole metsästyslainsäädännössä määritelty, mutta sen on yleensä katsottu tarkoittavan ampuma-aselain 6 §:n 2 momentin 4—7 kohdaissa tarkoitettuja ampuma-aseita eli pistooleita, pienoispistooleita, revolvereita ja pienoisholviaseita. Momentin pääsääntöön mukaan hankkimislupa voidaan antaa vain sellaista ampuma-asetta tai aseeseen osaa varten, joka ei lippaan patruunamäärän, kaliiperin tai muiden ominaisuuksien perusteella ole hakijan ilmoittamaan käyttötarkoitukseen tarpeettoman tulivoimainen ja tehokas sekä joka soveltuu hyvin haettuun käyttötarkoitukseen. Momentissa ehdotetaan tarkennettavaksi ampuma-aseen soveltuvuutta koskevia säännöksiä siten, että metsästyslainsäädännön mukaan sallittuun eläinten ampumiseen katsottaisiin soveltuviksi 6 §:n 2 momentin 4—7

kohdassa lueteltuihin asetyyppeihin kuuluvista ampuma-aseista ainoastaan kertatulitoimiset pienoispistoolit sekä pienoisholviaseet. Pienoispistooli tai –revolveri on katsottava riittävän tehokkaaksi aseeksi loukussa tai luolassa olevan eläimen lopettamiseen. Koska eläin lopetetaan hyvin läheltä ammuttavalla laukauksella, ei ampuma-aseen tarvitse olla tulivoimaisempi kuin kertatulitoiminen pistooli tai lippaallisella kertatulilla toimiva revolveri. Pienoisholviase on yleisen järjestyksen ja turvallisuuden kannalta lippaallinen kertatuli –toimista pienoispistoolia vähemmän ongelmallinen. Pistoolin lippaaseen mahtuu pääsääntöisesti enemmän patruunoita kuin revolverin rullaan. Pistoolin lataaminen lipasta vaihtamalla on myös nopeampaa verrattuna revolverin lataamiseen. Pistoolia suuremmaksi revolveri katsotaan taskuaseeksi ja revolverin lippaana toimiva rulla on luvavarainen osa toisin kuin pistoolin lipas. Käytännössä lippaallinen kertatuli –toimisia pienoispistooleja ei markkinoilla ole.

45 §. *Hankkimisluvan saajaa koskevat edellytykset luonnolliselle henkilölle.* Pykälään esitetään lisättäväksi useita luvanhakijaa koskevia uusia vaatimuksia sekä käyttötarkoituksen osoittamista koskevia vaatimuksia.

1 momentti. Hankkimisluvan saajaa koskevia ikävaatimuksia esitetään muutettaviksi. Ensinnäkin hankkimislupaa ei voisi enää saada henkilö, joka on alle 18-vuotias. Henkilö, joka on täyttänyt 15 vaan ei 18 vuotta, voisi saada edelleen tietyin edellytyksin rinnakkaisluvan. Muutos perustuu asedirektiivin muuttamisesta annetun direktiivin määräyksiin, joita on selostettu tarkemmin 43 §:n 1 momentin 8 kohtaa koskevista perusteluista.

Hankkimisluvan antamisen edellytykseksi asetettaisiin se, että luvanhakija antaisi lupaviranomaiselle suostumuksensa siihen, että poliisilla on oikeus saada hänestä lääketieteellinen arvio. Luvanhakija voisi siten halutessaan kieltää terveystietojensa siirtämisen poliisille. Suostumuksen antamatta jättämisestä seuraisi kuitenkin se, että lupaa ei annettaisi. Lääketieteellinen arvio sisältäisi lääkärin ammattihenkilönä tekemän arvion siitä, onko luvanhaltijalla sellainen sairaus tai mielenterveyden ongelma, että häntä olisi pidettävä sopimattomana pitämään hallussa ampuma-asetta. Poliisi ei tarvitsisi henkilöstä

lääketieteellistä diagnoosia, ainoastaan edellä mainitun arvion. Arvion tulisi kuitenkin olla sisällöltään sellainen, että lupaviranomainen voi muun muassa sen perusteella tehdä päätöksensä siitä, onko henkilöä pidettävä henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan sopivana ampuma-aseen haltijaksi.

Luvanhakijan suostumus pyydetäisiin säännönmukaisesti lupahakemuksen jättämisen yhteydessä. Poliisin tiedonsaantioikeuksien tehostumisen ja soveltuvuustestin käyttöönoton jälkeen tarkoituksenmukaista kuitenkin olisi, että lääketieteellistä arviota ei pyydetäisi säännönmukaisesti, vaan ainoastaan silloin, kun saatujen tietojen tai haastattelun perusteella olisi syytä epäillä luvanhakijan henkilökohtaista sopivuutta.

Asevelvollisen luvanhakijan olisi esitettävä lupaviranomaiselle selvitys suoritetusta varusmiespalveluksesta tai siviilipalveluksesta. Varusmiespalveluksen suorittaneen tulisi siis esittää sotilaspassi. Jos varusmiespalvelusta ei ole suoritettu, luvanhakijan tulisi esittää määräys aloittaa palvelus taikka palveluksesta vapauttamista, palveluksen siirtoa tai sen keskeyttämistä koskeva päätös. Päätöksestä käy ilmi esimerkiksi se, että vapauttaminen, siirto tai keskeytys on tapahtunut mielenterveydellisistä syistä. Asevelvollisuuslain (1438/2007) 2 §:n 1 momentin mukaan jokainen miespuolinen Suomen kansalainen on asevelvollinen sen vuoden alusta, jona hän täyttää 18 vuotta, sen vuoden loppuun, jona hän täyttää 60 vuotta, jollei kyseisessä laissa toisin säädetä.

Hankkimisluvan saajaa koskevaa ikärajaa esitetään nostettavaksi pistoolin, pienoispistoolin, revolverin ja pienoislamivierin osalta. Ikärajaksi esitetään 20 vuotta. Jokelassa koulussa lokakuussa 2007 tapahtuneen joukkomurhan tekijä oli 18-vuotias henkilö. Kauhaajoella syyskuussa 2008 tapahtuneen vastaavan teon tekijä oli 22-vuotias. Jotta riski uusiin kouluampumatapauksiin pieneneisi, esitetään, että helposti kätkevässä olevien pistoolien, pienoispistoolien, revolverien ja pienoislamivierien luvansaannin ikärajaa korotettaisiin ikään, jossa opiskelu keskiasteen oppilaitoksissa olisi jo säännönmukaisesti päättynyt ja jossa miesväestö olisi suorittanut asepalveluksen tai ainakin käynyt kutsunnoissa. Tällöin heidän henkilökohtaisista

ominaisuuksistaan olisi lupaviranomaisella käytettävissä huomattavasti paremmin taustatietoa. Hankkimislupaa vastaava korotus koskisi myös rinnakkaislupia esitettävän 54 §:n 2 momentin muutoksen perusteella.

Ikärajan nosto 20 vuoteen vaikeuttaisi 15-19 -vuotiaiden henkilöiden käsiaseella tapahtuvaa ampumaharrastusta, koska nämä henkilöt voisivat harrastaa ainoastaan ampumaselain 88 §:ssä tarkoitettuna valvottuna käyttönä. Harrastuksessa käytettäisiin käytännössä henkilön lähipiiriin kuuluvan luvanhaltijan, ampumaseuran jäsenen tai ampumaseuran asetta. Ampumaseuroilla ei nykyisin ole juurikaan omia ampuma-aseita. Muutos edellyttäisi käytännössä ampumaseurojen toiminnan järjestämistä tältä osin uudelleen. Ampuma-aseiden hankkiminen voitaisiin järjestää esimerkiksi seuran liittymismaksuilla tai muulla vastaavilla tavoilla. Ainakin edistyneemmille tähän ikäryhmään kuuluville ampujille tulisi hankittavaksi ase henkilökohtaiseen käyttöön. Ampumaselain 1.3.2002 voimaan tulleella muutoksella mahdollistettiin ns. yhteisöluvan antaminen, joten lainsäädännöllisiä esteitä aseiden hankkimiseen ampumaseuroille ei ole.

Voimassaolevan ampuma-asetlain mukaan ampumaurheilu- ja -harrastus -perusteella lupaa haettaessa luvanhakijalta ei edellytetä ampumaseuran jäsenyyttä. Ampumaseuran kuulumaton luvanhakija on voinut saada hankkimisluvan esimerkiksi pistooliin osoittamalla harrastavansa tarkkuusammuntaa esimerkiksi jossakin yksityisellä alueella olevalla ammuntaan soveltuvalla paikalla. Ampumaselain hallituksen esityksen perusteissa (HE 183/1997 vp) on todettu seuraavaa: ”Säännöksessä ei edellytetä, että luvan saaminen olisi mahdollista vain varsinaisen kilpa-ammunnan perusteella. Riittävänä olisi pidettävä myös jonkin kilpa-ammunnan lajin aktiivista harrastamista, vaikkei luvanhakijalla olisikaan tarkoitusta osallistua varsinaisiin kilpailuihin. Satunnaista maaliin ampumista ei kuitenkaan voitaisi pitää momentissa tarkoitettuna ampumaurheiluna ja -harrastuksena, vaan ampumaurheilun ja -harrastuksen tulisi käsittää jonkin sellaisen ammunnan lajin aktiivista harrastamista, jossa järjestetään kilpailuja.” Riittävää on siis ollut, että hakija on ilmoittanut harrastavansa

yksinään yksityisellä paikalla jotain sellaista lajia, jossa on säännöt ja jossa järjestetään kilpailuja. Koska suorituspaikka voi käytännössä aina olla hyvin vaatimattomin rakentein järjestettävissä eikä juuri muuta näyttöä kuin suorituspaikkaa koskeva selvitys ja oma väite lajin harrastamisesta ole ollut mahdollistakaan esittää, on lupaviranomaisen edellyttämän selvityksen taso käytännössä pudonnut matalalle. Toisaalta hankkimisluvan hakijalla on ollut velvollisuus osoittaa harrastavansa jotain tiettyä ampumaurheilulajia. Kun harrastaminen yksityisesti ilman omaa asetta on ollut käytännössä mahdotonta, mutta luvansaaminen tällaiseen yksityisesti tapahtuvaan harrastukseen toisaalta hyväksyttävää, on harrastuneisuuden osoittamisenkin osalta jouduttu tilanteeseen, jossa juurikaan muuta selvitystä kuin henkilön oma ilmoitus harrastuksen olemassaolosta tai sen aloittamisesta luvansaannin jälkeen ei ole voitu edellyttää. Edellämainituista syistä hankkimisluvan käsiaseeseen on voinut saada käytännössä hyvin vähäisin selvityksin. Lupaviranomaiset ovat tällaisissa tapauksissa antaneet luvan yleensä lyhyeksi määräajaksi, esimerkiksi vuodeksi, jolloin harrastuneisuus on selvitetty uudelleen. Tällöinkin on käytännössä ollut mahdotonta edellyttää seuraan kuulumattomalta muuta selvitystä kuin henkilön lähipiiriin kuuluvien henkilöiden antama todistus harrastuksesta.

Edellä kuvattujen ongelmien välttämiseksi esitetään, että hankkimisluvan pistooliin, pienoispistooliin, revolveriin tai pienoisrevolveriin saisi ampumaurheilu ja -harrastus –perusteella jatkossa vain henkilö, joka olisi yhdistyksen 4 §:ssä tarkoitetun luvan saaneen yhdistyksen jäsen. Säännöksen mukaan yhdistystä, jonka toimintaan kuuluu harjoittaminen ampuma-aseiden käyttöön ja joka ei ole yksinomaan metsästystä varten, ei saa perustaa ilman lääninhallituksen lupaa. Tällaisia luvan saaneita yhdistyksiä ovat ampumaseurat ja reserviläisyhdistykset. Myös jotkin metsästysseurat ovat hakeneet kyseisen luvan.

Perustuslain 13 §:n 2 momentin mukaan jokaisella on yhdistymisvapaus. Yhdistymisvapauteen sisältyy oikeus ilman lupaa perustaa yhdistys, kuulua tai olla kuulumatta yhdistykseen ja osallistua yhdistyksen toimin-

taan. Samoin on turvattu ammatillinen yhdistymisvapaus ja vapaus järjestäytyä muiden etujen valvomiseksi. Tarkempia säännöksiä kokoontumisvapauden ja yhdistymisvapauden käyttämisestä annetaan lailla.

Kenelläkään ei ole ehdotonta oikeutta ampuma-aseen hankkimiseen oikeuttavan luvan saamiseen. Tämä on ilmaistu muun muassa ampuma-asetlain 18 §:n 1 momentissa, jossa on säädetty yleisistä edellytyksistä luvan saamiselle. Lainkohdassa todetaan, että lupa voidaan antaa siinä mainittuihin tarkoituksiin. Hallituksen esityksen kyseistä kohtaa koskevien perustelujen mukaan ilmaisulla "lupa voidaan antaa" korostettaisiin, ettei kenelläkään ole ehdotonta oikeutta ampuma-aseeseen, aseensa osaan, patruunoihin tai erityisen vaarallisiin ammuksiin liittyvän luvan saamiseen. Ampumaurheilussa tai –harrastuksessa on kysymys vapaaehtoisesta harrastustoiminnasta. Henkilö voi siis vapaasti ratkaista sen, ryhtyykö hän harrastamaan ampumaurheilua. Jos hän ryhtyy, hänen on liityttävä jonkin yhdistyksen 4 §:n mukaisen luvan saaneen yhdistyksen jäseneksi. Hän voi vapaasti ratkaista sen, minkä yhdistyksen jäseneksi hän liittyy. Käytännössä haja-asutusalueella voi olla kuitenkin vain vähän vaihtoehtoja. Ottaen huomioon, että kysymys on harrastustoiminnasta, eikä toimintaa ole sidottu minkään tietyn yhdistyksen jäsenyyteen, ei kysymyksessä ole perustuslain 13 §:n 2 momentin vastaisesta yhdistymisvapauden rajoittamisesta.

Henkilöltä, joka hakee hankkimislupaa pistooliin, pienoispistooliin, revolveriin tai pienoisrevolveriin, esitetään edellytettäväksi kahden vuoden aktiivista harrastusta, ennen kuin hän voisi saada luvan. Luvanhakijan olisi siis jatkossa yksiselitteisesti jo harrastettava aktiivisesti lajia ennen oman luvan saamista. Hänen tulisi osoittaa harrastuksensa olemassaolo ampumaseuran ampumasekouluttajan antamalla todistuksella.

2 momentti. Momentin 1 kohtaa täydennettäisiin loukku- ja luolapyynnin osalta. Vastaavasti kuin ampumaurheilun tai –harrastuksen perusteella haettaessa lupaa pistooliin, pienoispistooliin, revolveriin tai pienoisrevolveriin, edellytettäisiin ampumasekouluttajan antamaa todistusta, edellytettäisiin loukku- ja luolapyynnin osalta riistan-

hoitoyhdistyksen antamaa todistusta loukku- ja luolapyynnin harrastamisesta.

3 momentti. Koska ehdotettava 43 §:n 1 momentin 8 kohdan hyväksyttävä käyttötarcoitus olisi sidonnainen rinnakkaisluvan harastuksen olemassaoloon, ehdotetaan, että lupa huoltajalle asean hankkimiseen annettaisiin vasta sitten kun lupaviranomainen on tutkinut, että rinnakkaisluvan antamiseen on edellytykset. Lupapäätökset tehtäisiin siten samanaikaisesti. Siinä tapauksessa, että hankkimisluvan ja rinnakkaisluvan antaisi eri lupaviranomainen, näiden olisi toimittava yhteistyössä. Vastaava tilanne on jo voimassa-olevassa laissa asealan elinkeinoluvan antamisen yhteydessä. Tällöin lupaviranomaisena toimiva sisäasiainministeriö ei voi antaa asealan elinkeinolupaa ennen kuin vastuuhenkilöksi esitettävällä on aseenkäsittelylupa eikä vastuuhenkilön kotikunnan poliisilaitos voi antaa aseenkäsittelylupaa ennen kuin asealan elinkeinolupa annetaan.

4 momentti. Edellä 1 momentissa ja 2 momentin 1 kohdissa edellytettäisiin ampumaurheiluun ja –harrastukseen sekä metsästyslainsäädännön mukaan sallittuun eläinten ampumiseen niissä tarkemmin määritellyissä tilanteissa haettavien hankkimislupien yhteydessä luvanhakijan harrastuksen aktiivisuutta. Ampumaurheilun ja –harrastuksen aktiivisen harrastamisen muotoja olisivat kyseisen lajin harjoittelu, kilpailuihin osallistuminen, kilpailuissa erinäisinä toimihenkilöinä toimiminen, lajin valmentaminen sekä asean käyttöön kouluttaminen. Nämä harrastuksen muodot huomioitaisiin harrastuksen aktiivisuutta arvioitaessa. Henkilön ei luonnollisestikaan tarvitsisi olla aktiivinen kaikissa harrastuksen muodoissa. Kuitenkin sellainen harrastaminen, joka ei lainkaan tai vain vähän sisältäisi lajin harjoittelua, ei voisi olla säännöksessä tarkoitettulla tavalla aktiivista. Aktiivista voisi ampumaurheilu ja –harrastusperusteella tapahtuvassa harrastuksessa olla keskimäärin noin kerran kuukaudessa tapahtuva harjoittelu. Metsästyslainsäädännön mukaan sallittu eläinten ampuminen –perusteella harrastettaessa aktiivista olisi metsästyskausittain tapahtuva harrastaminen. Pyynnin pitäisi olla metsästyskausittain jatkuvaa, satunnainen pyynti tai jatkuva mutta määrältään vähäinen pyynti ei olisi sään-

nöksessä tarkoitettulla tavalla jatkuvaa. Käytännössä henkilöllä tulisi olla useita loukkuja. Aktiivisuuden arviointi perustuisi pyynnin harjoittajan riistanhoitoyhdistykselle tekemään selvitykseen. Kiistattomien näyttö harrastuksen aktiivisuudesta olisi kyseisillä pyyntitavoilla saatu saaliin lukumäärä.

Luolapyyntiä harjoitetaan pääsääntöisesti ryhmissä niin, että koira päästetään luolaan ja luolassa oleva eläin ammutaan sen paetessa koira tai eläinten ärhennellessä toisilleen. Tällöin luolassa olevan eläimen ampuu pääsääntöisesti koiran omistaja tai koiranohjaajana pysyvästi toimiva henkilö. Ryhmästä vain tällä henkilöllä on tarve luolassa olevan eläimen lopettamiseen. Muut metsästäjät, jotka odottavat luolasta ulos mahdollisesti tulevaa eläintä, eivät harrasta tässä säännöksessä tarkoitettulla tavalla luolapyyntiä. Sellainen pyynti, jossa soveltuu hyvin käytettäväksi myös muu kuin pienoispistooli tai pieno revolveri, ei ole tässä momentissa tarkoitettuna pyynnin aktiivista harjoittamista. Ehdotetussa säännöksessä määriteltäisiin ne metsästyslain mukaan sallitun eläinten ampumisen muodot, jotka olisivat hyväksyttäviä harrastuksen aktiivisuutta arvioitaessa. Näitä olisivat loukussa, luolassa tai vastaavissa olosuhteissa olevan eläimen metsästykseen liittyvä lopettaminen. Muun kuin metsästyksen yhteydessä tapahtuva eläinten lopettaminen ei olisi tällaista harrastusta.

Harrastuksen kertamäärästä säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella ehdotettavan 119 §:n 1 momentin 3 kohdan perusteella.

45 b §. Yhteisön ja säätöön asevastaava. 2 momentti. Velvollisuus osallistua 45 c §:ssä tarkoitettuun soveltuvuustestiin koskisi myös henkilöä, jota esitetään yhteisön asevastaavaksi. Asevastaava voi yhteisölle annetun hankkimis- ja hallussapitoluvan perusteella hankkia, pitää hallussaan ja luovuttaa yhteisön aseita. Tämän vuoksi on tarpeen, että myös asevastaavaksi esitettävä on velvollinen osallistumaan soveltuvuustestiin. Alle 20-vuotiaalle henkilölle ei annettaisi hankkimis- ja hallussapitolupaa ampuma-aselain 6 §:n 2 momentin 4–7 kohdassa tarkoitettuihin ampuma-aseisiin. Tätä on perusteltu tarkemmin ehdotettavaa 45 §:ää koskeissa perusteluissa. Jotta yhteisön asevastaavana toi-

miminen ei muodostuisi kiertotieksi saada lupa käsiaseen hallussapitoon alle 20-vuotiaana, ehdotetaan, että jos asevastaavan tehtävänä on huolehtia 4—7 kohdassa tarkoitettusta ampuma-aseesta, olisi asevastaavaksi esitettävän oltava täyttänyt 20 vuotta.

45 c §. Soveltuvuustesti. Lupa ampuma-aseen, aseiden osan, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hankkimiseen voidaan 45 §:n 1 momentin mukaan antaa ainoastaan henkilölle, jota terveydentilansa ja käyttäytymisensä perusteella on pidettävä sopivana pitämään hallussa ampuma-aseita ja aseiden osia. Luvanhakijan terveydentilan ja käyttäytymisen valvonnan tehostamiseksi esitetään, että luvanhakija olisi velvollinen suorittamaan hänen henkilökohtaista soveltuvuuttaan selvittävän soveltuvuustestin. Testi kehitettäisiin puolustusvoimien käyttämästä soveltuvuustestistä siten, että sillä mitattaisiin luvanhakijan väkivaltaisuutta, väkivallan ihannoitua, paineensietokykyä ja vastaavia ominaisuuksia.

Soveltuvuustesti olisi tietokonepohjainen testi. Testi perustuisi puolustusvoimien käyttämään testiin, jota on käytetty varusmiesten soveltuvuuden arviointiin arvioitaessa varusmiesten soveltuvuutta eri tehtäviin. Testiä muokattaisiin yhdessä puolustusvoimien kanssa niin, että puolustusvoimat ottaisi omaan käyttöönsä soveltuvan version saapuvien varusmiesten soveltuvuuden arviointia varten. Testi laadittaisiin sellaiseksi, että sen tuloksen tulkinta ei edellyttäisi lääketieteellistä koulutusta. Testin tulosta ei käytettäisi suoraan kielteisen lupapäätöksen perusteena, vaan sen antama tulos olisi pohjana mahdollisille soveltuvuuden jatkoarvioinneille, lääkärinlausunnon pyytämiseksi tai tarkemmalle haastattelulle. Testin suorittamiseen kuluisi aikaa noin puoli tuntia. Testin tuloksen käyttö olisi rajattu ainoastaan luvanhakijan henkilökohtaiseen soveltuvuuden arviointiin, eikä sitä voitaisi siten käyttää esim. muiden lupasioiden ratkaisemisessa tai esitutkinnassa.

Soveltuvuustestin luotettavuuden säilyminen edellyttäisi sitä, että testin sisältö eli sen kysymykset ja vastausten arviointiperusteet olisivat salassa pidettäviä. Soveltuvuustestin salassapitoa koskeva säännös sisältyy viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:n 1 momentin 29 koh-

taan, johon 2 momentissa viitattaisiin. Testin lopputulosta ei luovutettaisi muun asianosaisen kuin testin suorittaneen henkilön tietoon. Muita asianosaisia lain soveltamisalaan kuuluvissa asioissa, joissa testiä käytettäisiin, olisivat esimerkiksi yhteisö luvanhakijana silloin kun sen asevastaavaksi esittämä henkilö testattaisiin. Testin lopputulosta säilytetäisiin vain siihen asti, kun hakemukseen, jonka käsittelyyn testi liittyy, annettu päätös olisi lainvoimainen. Lopputuloksen hävittämisellä turvattaisiin luvanhakijan yksityisyydensuojaa. Koska testin lopputulos ei olisi lupahakemuksen tai muun hakemuksen hylkäysperusteena, ei pitempiaikaiselle säilyttämiselle olisi tarvetta.

Testin tarkemmasta sisällöstä säädettäisiin valtuussäännöksen mukaan valtioneuvoston asetuksella. Tällaisia seikkoja olisi esimerkiksi testin tarkempi sisältö ja rakenne sekä tulkintaperiaatteet. Testin suorittamisvelvollisuus olisi jokaisen lupaa tai hyväksyntää koskevan hakemuksen yhteydessä, jos testin suorittamisvelvollisuus olisi luvan tai hyväksynnän saamisen edellytykseksi säädetty. Testin suorittamisvelvollisuudesta voitaisiin säätää poikkeuksia niinikään valtioneuvoston asetuksella. Suorittamisvelvollisuudesta voitaisiin säätää poikkeuksia silloin kun testin suorittamisesta on kulunut lyhyt aika tai hakijan henkilökohtainen soveltuvuus on muualla tavoin, esimerkiksi psykologin todistuksella, tullut luotettavasti selvitettyksi. Testiä ei ole tarkoituksenmukaista suorituttaa henkilöllä lyhyin väliajoin.

45 d §. Ampuma-asekouluttajaksi hyväksyminen. Yhdistyslain 4 §:n mukaisen luvan saaneet yhdistykset voisivat esittää nimettäväksi ampuma-asekouluttajia, joilla olisi oikeus antaa yhdistyksen jäsenten harrastuksen aktiivisuutta koskevia todistuksia.

1 momentti: Kouluttajaksi hyväksyttävälle asetettavista vaatimuksista säädettäisiin 45 d §:ssä. Kouluttajaksi voitaisiin ensinnäkin hyväksyä henkilö, joka olisi täyttänyt 20 vuotta. Ikäraja vastaisi pistoolin, pienoispistoolin, revolverin tai pienoisrevolverin hankkimislupaa saajalle esitettävää ikäraja. Kouluttajaksi hyväksymistä hakisi yhdistys, esitettävän henkilön tulisi lisäksi antaa suostumuksensa tehtävään. Toiseksi kouluttajalta edellytettäisiin, että hän olisi ampuma-aseen

hallussapitoon oikeuttavan luvan haltija. Henkilöllä olisi täten kokemusta ampuma-aseista ja niiden käytöstä. Tällöin henkilö täyttäisi luvanhaltijana ampuma-aseen hankkimisluvan saajaa koskevat henkilökohtaista sopivuutta koskevat edellytykset. Tällaista henkilöä voitaisiin pitää sopivana myös ampuma-asekouluttajan tehtävään. Ampuma-asekouluttajaksi esitettävän henkilön tulisi olla yhdistyksen jäsen tai sen palveluksessa. Esitettävän henkilön tulisi tuntea yhdistyksen toiminta ja henkilöt, joiden harrastuneisuudesta hän antaa todistuksia. Todistuksen antaminen edellyttää, että antaja tuntee tarkoin yhdistyksen toiminnan ja että hän on aktiivisesti mukana harrastustoiminnassa. Siitä, miten kouluttaja keräisi aktiivisuutta koskevat tiedot todistuksen antamisen pohjaksi, säädettäisiin tarkemmin alemmanasteisilla säädöksillä. Ulkopuolisella henkilöllä ei voitaisi lähtökohtaisesti olettaa olevan tällaisia tietoja.

Sisäasiainministeriö määritteli koulutuksen, jonka suorittaminen olisi hyväksynnän saamisen edellytys. Koulutuksen järjestäisi poliisiorganisaatioon kuuluva taho, joka määriteltäisiin hallinnon sisäisillä määräyksillä. Koulutus olisi pituudeltaan noin yhden päivän mittainen. Se sisältäisi ampuma-aselainsäädännön vaatimukset kouluttajana toimimisen kannalta tarpeellisin osin. Lisäksi koulutus sisältäisi ampuma-aseiden käsittelyyn ja säilyttämiseen liittyvät opetusaiheet. Kouluttaja olisi ampuma-aseen hallussapitoon oikeuttavan luvan haltija, joten kysymys olisi lähinnä perusteiden kertauksesta. Keskeisin koulutusaihe olisi käytännössä se, mitä kouluttajalta edellytettäisiin. Koulutuksessa käyttäisiin läpi harrastuksen aktiivisuutta koskevien säännösten sisältö, harrastustodistuksen antamista ja sisältöä koskevat vaatimukset sekä seuraamukset totuudenvastaisen todistuksen antamisesta.

2 momentti. Kouluttajaksi hyväksyminen olisi määräaikainen. Määräaikaisuus mahdollistaisi kouluttajien tehokkaamman valvonnan. Määräajoin tulisi säännönmukaisesti tutkittavaksi kouluttajan sopivuus sekä hänen kuulumisensa yhdistykseen. Hyväksynnän antaja sisäasiainministeriö voisi asettaa hyväksyntään ehtoja ja rajoituksia sekä tarvittaessa muuttaa niitä. Ehtoja tai rajoituksia voisi

olla tarkoituksenmukaista asettaa esimerkiksi silloin, kun yhdistyksen toiminta on alueellisesti tai lajimäärältään niin laajaa, että olisi tarkoituksenmukaista rajata kouluttajan oikeutta antaa todistuksia vain tietyille radalla tai tiettyihin yhdistyksen toimintaan kuuluviin lajeihin.

Sisäasiainministeriö voisi hyväksyä ampuma-asekouluttajakoulutuksen korvaavaksi koulutukseksi muun vastaavan koulutuksen suorittamisen. Tällaisia voisivat olla esimerkiksi jossakin viranomaistehtävässä saatu koulutus.

3 momentti. Ampuma-asekouluttajan hyväksyisi sisäasiainministeriö. Tällä järjestelyllä varmistuttaisiin hyväksynnän saajien yhdenmukaisesta kohtelusta. Toisaalta lupa-viranomaisena toimiva sisäasiainministeriö saisi ajanmukaista tietoa siitä, mitä yhdistystasolla tapahtuu. Koska todistukset henkilöiden aktiivisesta harrastuksesta annettaisiin käytännössä paikalliselle poliisilaitokselle, säädettäisiin sisäasiainministeriölle velvoite ilmoittaa hyväksymisistä ja niitä koskevista ehtojen tai rajoitusten muutoksista kouluttajan kotikunnan poliisilaitokselle. Näin paikallistasolla olisi ajantasainen tieto kouluttajista ja heidän oikeuksistaan. Kouluttajan kotipaikka olisi pääsääntöisesti sama kuin niiden jäsenten kotipaikka, joita koskevia todistuksia kouluttaja antaisi. Kyseiset tiedot syötettäisiin lisäksi aserekisteriin.

46 §. *Hankkimisluvan voimassaoloaika ja lupaehdot.* 3 momentti. Ampuma-aselain 43 §:n 1 momenttiin esitettäisiin lisättäväksi hyväksyttäväksi käyttötarkoitukseksi uusi 8-kohta, joka olisi 15 vuotta vaan ei 18-vuotta täyttäneen, luvanhaltijan huollettavana olevan henkilön hallussapidettäväksi tarkoitettun haulikon, kiväärin, pienoiskiväärin tai yhdistelmäaseen säilyttäminen ja kuljettaminen. Lupa olisi tarkoitettu annettavaksi siinä tapauksessa, että 15—17 -vuotiaan henkilön lähi-piirissä ei olisi sellaista henkilöä, jonka ampuma-aseeseen hän voisi saada rinnakkaisluvan. Lupa huoltajalle annettaisiin tilanteessa, jossa hän itse ei saisi hankkimislupaa harrastusperusteella. Hankkimislupa toimii väliaikaisena hallussapitolupana aseiden hankinnan jälkeen siihen asti, kunnes hallussapitolupa on annettu. Koska huoltajalla ei olisi hyväksyttävää tarkoitusta ampuma-aseen käyttämi-

seen, rajoitettaisiin tätä hänen väliaikaista hallussapito-oikeuttaan lupaehdolla, jonka mukaan hän ei saisi ampua aseella. Rajauksen toteuttaminen lupaehdolla olisi tarkoituksenmukaista siksi, että lupatodistukseen tulisi nimenomainen merkintä ampumakiellosta. Menettely vastaa voimassaolevassa ampumasekselaissa omaksuttua menettelytapaa. Lupaehdon asettamista hallussapitolupa esitetään 53 §:n 2 momentissa.

50 §. *Yksityinen valmistamislupa.* 2 momentti. Yksityisen valmistamisluvan antamisen lisäedellytykseksi asetettaisiin luvanhakijan velvollisuus osallistua 45 c §:ssä tarkoitettuun soveltuvuustestiin.

53 §. *Hallussapitoluvan voimassaoloaika ja lupaehdot.* 1 momentti. Hallussapitolupa annetaan voimassaolevan lain mukaan toistaiseksi voimassa olevana, jollei sitä erityisestä syystä ole annettava määräajaksi. Hallituksen esityksen (HE 183/1997 vp.) mukaan lupa voitaisiin antaa määräajaksi muun ohella silloin, kun kyseessä on luvansaajan ensimmäinen ampuma-ase. Lupakäytäntö on yleisesti ollut se, että ensimmäinen käsiaselupa on annettu määräaikaisena. Ehdotuksen mukaan lupa annettaisiin määräaikaisena, enintään 5 vuoden pituisena, silloin kun lupa olisi ensimmäinen pistooliin, pienoispistooliin, revolveriin tai pienoisrevolveriin annettava hallussapitolupa. Määräaikaisuus koskisi ainoastaan niitä käyttötarkoituksia, jossa ampuma-asetta käytettäisiin aktiivisesti. Näitä olisivat ampumaurheilu ja -harrastus, metsästyslainsäädännön mukaan sallittu eläinten ampuminen sekä näytös, kuvaus tai muu esitys. Työperusteella annettavan hallussapitoluvan voimassaoloajasta on voimassaolevassa lainsäädännössä omat säännöksensä, joihin ei esitetä muutoksia. Ampumaaseen passiivista hallussapitoa koskevien käyttötarkoitusten eli muistoesineenä säilyttämisen sekä museossa tai kokoelmassa pitämisen osalta pääsääntönä olisi edelleen toistaiseksi voimassaoleva hallussapitolupa. Harrastuksen jatkumisen kontrollointi on tarkoituksetonta tilanteessa, jossa hyväksyttävän käyttötarkoituksen edellytykset täyttää pelkkä passiivinen säilyttäminen. Asekeräilijöiden osalta kysymys on myös henkilöistä, jotka asekeräilijähyväksynnän saajina ovat erityisen valvonnan alaisia. Määräaikaisuus

koskisi ainoastaan luonnollisia henkilöitä. Yhteisölle annettavat hallussapitoluvat annettaisiin pääsäännön mukaisesti toistaiseksi voimassaolevina. Yhteisön luvat voidaan voimassaolevan 67 §:n 2 momentin 4 b kohdan mukaan peruuttaa, jos yhteisö ei enää ole toimintansa tarkoituksen ja muiden seikkojen perusteella sopiva pitämään hallussa ampuma-aseita, aseiden osia, patruunoita ja erityisen vaarallisia ammuksia. Tätä on pidettävä riittävä kontrollikeinona yhteisön osalta.

Määräaikaisen luvan voimassaoloaikana kaikki myöhemmin annettavat hallussapitoluvat 6 §:n 2 momentin 4—7 kohdissa tarkoitettuihin aseisiin annettaisiin määräaikaisina siten, että niiden päättymispäivä olisi viimeistään ensimmäisen määräaikaisen luvan päättymispäivä. Näin luvanhakijan harrastuksen jatkuminen kontrolloitaisiin kokonaisuudessaan yhdellä kertaa. Näin luvanhaltijan ei tarvitsisi käydä uudistamassa lupiaan lyhyin väliajoin. Menettely olisi sekä luvanhakijan että lupaviranomaisen kannalta tarkoituksenmukaisin vaihtoehto. Luvan uudistaminen vastaisi menettelyiltään uuden luvan hakemista.

Viiden vuoden määräaikaisen hallussapitoluvan päättymisen jälkeen annettaisiin lupa pääsääntöisesti toistaiseksi voimassaolevana. Määräaikaisen luvan voimassaollessa luvanhaltijalla olisi kuitenkin ehdotetun 53 a §:n mukaan velvollisuus osoittaa harrastuksensa jatkuminen määräajoin.

Silloin, jos käyttötarkoituksia olisi useita ja jokin niistä olisi muu kuin määräaikaisuutta edellyttävä, annettaisiin lupa toistaiseksi voimassaolevaksi.

Sellaisen hallussapitoluvan, joka olisi annettu 15 vaan ei 18 vuotta täyttäneen huollettavan ampuma-aseen säilyttämistä ja kuljetamista varten, voimassaolo päättyisi nuorimman rinnakkaisluvanhaltijan täyttäessä 19 vuotta. Samalla myös rinnakkaislupa raukeaisi. Koska kyseisellä perusteella annettu lupa on annettu ilman luvanhaltijan omaa käyttötarkoitusta huollettavan käytettävänä olevan aseiden hallussapitämiseen, olisi tarkoituksenmukaista säätää luvan voimassaolo päättyvän sen jälkeen kun huollettava on täyttänyt 18 vuotta. Näin tarpeettomaksi käyneiden lupien voimassaolo päättyisi suoraan lain nojalla. Luvan voimassaolon päättyessä

vasta rinnakkaisluvan haltijan täyttäessä 19 vuotta jäisi luvanhaltijoille yksi vuosi aikaa järjestää aseiden hallintaa ja tarvittaessa omistus uudelleen.

Kehitteillä olevasta uudesta aserekisteristä voitaisiin lähettää luvanhaltijoille automaattisesti ennakkoinformaatiota päätyvästä määräaikaisesta luvasta.

2 momentti. Hallussapitolupa, joka on annettu 15 vuotta vaan ei 18 vuotta täyttäneen, huollettavana olevan henkilön hallussapidettäväksi tarkoitetun haulikon, kiväärin, pienoiskiväärin tai yhdistelmäaseen säilyttämistä ja kuljettamista varten, olisi lupaviranomaisen asetettava ehto, jonka mukaan aseella ei saa ampua. Ehto vastaisi 46 §:n 3 momentissa hankkimislupa-asettavaksi esitettyä ehtoa. Sen perusteita on selvitetty tarkemmin 46 §:n 3 momentin perusteluissa.

53 a §. Harrastuksen jatkumisen osoittaminen. Luonnolliselle henkilölle annettaisiin ensimmäinen hallussapitolupa pistooliin, pienoispistooliin, revolveriin tai pienoisperveriin määräajaksi, enintään 5 vuodeksi. Rajoitus koskisi kolmea käyttötarkoitusta, metsästyslainsäädännön mukaan sallittua eläinten ampumista, ampumaurheilua ja -harrastusta sekä näytöstä, kuvausta tai muuta esitystä. Tästä esitetään säädettäväksi 53 §:ssä, jonka perusteluissa on asiaa selostettu tarkemmin.

1 momentti. Sen jälkeen kun määräaikainen hallussapitolupa olisi päättynyt ja luonnollinen henkilö olisi hakenut uuden, toistaiseksi voimassaolevan hallussapitoluvan, olisi hänellä viiden vuoden määräajoin velvollisuus osoittaa harrastuksensa jatkuminen. Hänen tulisi osoittaa se lupaviranomaiselle toimitettavalla todistuksella.

Ampumaurheilu ja -harrastus -perusteella luvan saaneen henkilön tulisi toimittaa ampumasekouluttajan sekä metsästyslainsäädännön mukaan sallittua eläinten ampuminen -perusteella luvan saaneen riistanhoitoyhdistyksen antama todistus aktiivisesta harrastuksestaan. Harrastuksen aktiivisuudesta olisi voimassa, mitä 45 §:n 2 momentissa esitetään säädettäväksi. Tältä osin viitataan edellä mainitun lainkohdan perusteluihin. Näytös, kuvaus tai muu esitys -perusteella luvan saaneen henkilön tulisi esittää luotettava selvitys käyttötarkoituksen jatkumisesta. Tällainen voisi olla toimeksiantajien tai järjestäjien an-

tamat selvitykset aseiden käytöstä kyseisiin tarkoituksiin. Jos luvanhaltija toimii itse tilaisuuksien järjestäjänä, hänen tulisi toimittaa luotettavat omat selvitykset tilaisuuksien määristä ja sisällöistä.

2 momentti. Lupaviranomainen voisi edellyttää luvanhaltijalta tarvittaessa muitakin selvityksiä harrastuksen olemassaolosta. Lisäselvityksiä tulisi pyytää silloin, kun 1 momentissa tarkoitettujen selvitysten jälkeen jää epäselväksi, onko harrastus jatkunut aktiivisesti siten kuin 1 momentissa ja 45 §:n 4 momentissa säädettäisiin. Koska näytös, kuvaus tai muu esitys -perusteella annetun luvan osalta selvitys voi toiminnan monimuotoisuuden johdosta olla hyvinkin erityyppistä ja -tasoista, olisi lisäselvityksen hankkimismahdollisuus erityisen tärkeää tämän lupaperusteen osalta.

54 §. Rinnakkaislupa. 2 momentti. Rinnakkaisluvan hakijalle esitettäisiin lisättäväksi velvollisuus suorittaa 45 c §:ssä tarkoitettu soveltuvuustesti.

Asedirektiivin muuttamisesta annetun direktiivin mukaan ampuma-aseiden hankkiminen ei ole mahdollista alle 18-vuotiaalle muutoin kuin muulla kuin ostamalla tapahtuvalla saannolla. Alle 18-vuotias voisi kuitenkin pitää ampuma-asetta itsenäisesti hallussaan vanhempien suostumuksella. Ampumasekula 45 §:n 1 momentin mukaan huoltajien suostumuksella hankkimislupa voidaan antaa metsästyslainsäädännön mukaan sallittua eläinten ampumista taikka ampumaurheilua ja -harrastusta varten alle 18-vuotiaallekin mutta 15 vuotta täyttäneelle henkilölle, joka muuten täyttää hankkimislupa saajaa koskevat edellytykset.

Koska asedirektiivin muuttamisesta annetun direktiivin 1 artiklan 4 kohdan mukaan hankkimislupa antaminen ei olisi mahdollista alle 18-vuotiaalle muuten kuin poikkeustapauksissa, ehdotetaan 15 vuotta vaan ei 18 vuotta täyttäneitä koskevan poikkeussäännöksen siirtämistä 45 §:n 1 momentista, joka koskee hankkimislupa antamista, 54 §:n 2 momenttiin, joka koskee rinnakkaislupaa. Näin 15 vuotta vaan 18 vuotta täyttäneen henkilön olisi jatkossa mahdollisuus saada rinnakkaislupa 18 vuotta täyttäneen luvanhaltijan ampuma-aseeseen. Rinnakkaisluvanhaltijalla on hallussapidon osalta täysin samat

oikeudet kuin hallussapitoluvan haltijallakin, ellei lupaehdoilla ole asetettu rajoituksia. 15 vuotta vaan ei 18 vuotta täyttänyt luvanhaltija voisi siis kantaa, kuljettaa ja säilyttää ampuma-asetta itsenäisesti.

Rinnakkaislupa voitaisiin antaa 15 vuotta vaan ei 18 vuotta täyttäneelle ainoastaan haulikkoon, kivääriin, pienoiskivääriin tai yhdistelmäaseeseen. Lupaa ei voitaisi antaa pistooliin, pienoispistooliin, revolveriin tai pienoisrevolveriin, joiden osalta alaikäraja olisi sekä hallussapitoluvan että rinnakkaisluvan osalta 20 vuotta. Luvan voisi saada kaikkiin sellaisiin asetyyppeihin, joita käytetään yleisesti metsästyksessä loukku- tai luolapyynnissä mahdollisesti tarvittavaa pienoispistoolia tai revolveria lukuun ottamatta. Muu ampuma-ase -tyyppiseen ampuma-aseeseen lupaa ei saisi. Metsästyksessä tai ampumaurheilussa ei ole välttämätöntä tarvetta tähän luokkaan kuuluvien ampuma-aseiden käyttämiseen. Erityisesti kiväärin minimimittoja lyhyempiä kiväärityyppisiä ampuma-aseita ei kivääreitä helpommin kätettävänä aseina ole tarkoituksenmukaista sallia alle 18-vuotiaiden itsenäisesti hallussapidettäviksi. Lupa voitaisiin antaa vain kaikkien huoltajien suostumuksella. Tältä osin menettely vastaisi nykyistä käytäntöä.

55 §. Rinnakkaisluvan voimassaoloaika ja lupaehdot. 1 momentti: Rinnakkaislupa annetaan voimassaolevan 55 §:n mukaan enintään 10 vuoden määräajaksi. Rinnakkaisluvan voimassaoloaika rajoitettaisiin 6 §:n 2 momentin 4—7 kohdissa tarkoitettujen ampuma-aseiden osalta enintään viiden vuoden pituiseksi. Näin voimassaoloaika vastaisi ensimmäisen hallussapitoluvan voimassaoloajalle esitettävää viiden vuoden määräaikaa ja sen jälkeen tapahtuvaa harrastuneisuuden viisivuotiskontrollia. Selkeyden vuoksi esitetään, että rinnakkaislupien osalta ei olisi erillistä harrastuneisuuskontrollia vaan lupa olisi voimassa näiden aseiden osalta aina enintään viisi vuotta.

Jos luvanhaltijalla olisi enintään viiden vuoden määräajaksi annettu hallussapitolupa 6 §:n 2 momentin 4—7 kohdissa tarkoitettuihin ampuma-aseisiin, annettaisiin myös rinnakkaislupa 4—7 kohdissa tarkoitettuihin ampuma-aseisiin määräajaksi, joka päättyy samanaikaisesti hallussapitoluvan voimassa-

olon päättymisen kanssa. Näin henkilön harrastuneisuuden jatkuminen tulisi arvioitua samanaikaisesti sekä hallussapitoluvan että rinnakkaisluvan osalta. Kaikki tämän enintään viiden vuoden määräaikaisen hallussapitoluvan aikana annetut 4—7 kohdissa tarkoitettuihin ampuma-aseisiin annettavat hallussapitoluvat annettaisiin määräaikaisina niin, että niiden voimassaolo päättyisi samanaikaisesti.

66 §. Lupien ja suostumuksen raukeaminen. 2 momentti. Ampuma-aselain 43 §:n 1 momentin uusi 8 kohta, jossa säädettäisiin ampuma-aseen hyväksyttäväksi käyttötarkoitukseksi 15 vuotta vaan ei 18 vuotta täyttäneen, huollettavana olevan henkilön hallussapitämäksi tarkoitetun haulikon, kiväärin, pienoiskiväärin tai yhdistelmäaseen säilyttäminen ja kuljettaminen, olisi muilla perusteilla annetuista hallussapitoluvista poikkeava siten, että rinnakkaisluvanhaltija olisi asetta käyttävä henkilö, ei hallussapitoluvanhaltija. Hallussapitolupa olisi normaalista hallussapitolupa-rinnakkaislupa -suhteesta poiketen sellainen, että hallussapitolupa olisi alistainen rinnakkaisluvalle. Hallussapitolupa raukeaisi, kun kaikkien sen nojalla annettujen rinnakkaislupien voimassaolo päättyisi. Hallussapitoluvan voimassaololle ei olisi rinnakkaislupien voimassaolon päätyttyä edellytyksiä, koska käyttötarkoitus päättyisi aina samalla kun viimeinen rinnakkaislupa raukeaisi tai peruutettaisiin. Hallussapitoluvan voimassaololle ei olisi rinnakkaislupien voimassaolon päätyttyä edellytyksiä, koska käyttötarkoitus päättyisi aina samalla kun viimeinen rinnakkaislupa raukeaisi tai peruutettaisiin.

67 §. Lupien peruuttaminen. 2 momentti. Poliisilain voimassaolevan 35 §:n 2 momentin mukaan poliisi voisi perustellusta pyynnöstä yksittäistapauksessa pyytää viranomaiselta luvanhakijan terveydentilaa koskevia tietoja. Säännös esitetään siirrettäväksi uuteen 3 momenttiin sillä tavalla muutettuna, että luvanhaltijan terveystietojen saamisen edellytyksenä olisi aina luvanhaltijan suostumus. Näin terveystietoja ei siirtyisi poliisi-viranomaiselle ilman luvanhaltijan tietoa. Kieltäytymisellä suostumuksen antamisesta luvanhaltija ei kuitenkaan voisi saada parempaa asemaa kuin suostumuksen antamisella. Tämän vuoksi lisäyksenä 4 kohtaan esitetään

säädettäväksi, että lupaviranomainen voisi peruuttaa luvan, jos luvanhaltija kieltäytyisi antamasta suostumustaan. Järjestelmä turvaisi terveystietojen suojan paremmin kuin menettely, jossa lupaviranomainen voisi pyytää tiedot suoraan ilman luvanhaltijan suostumusta.

Ampuma-aselaissa on lähtökohtana käyttötarkoitussidonnaisuusperiaate. Lupa ampuma-aseen hankkimiseen ja hallussapitoon annetaan vain lain 43 §:n 1 momentissa tarkoitettuun hyväksyttävään käyttötarkoitukseen. Toisaalta kenelläkään ei ole subjektiivista oikeutta ampuma-aseen hallussapitoon. Tämä ilmenee esimerkiksi ampuma-aselain 18 §:n 2 momentista, jossa säädetään luvanvaraisuuden yleisistä perusteista. Sen mukaan lupa voidaan antaa pykälän 1 momentissa tarkoitettuun toimintaan. Käyttötarkoitussidonnaisuusperiaate on pääsääntöisesti voimassa hankkimisluvan hakuvaiheessa, luvan saamisen jälkeen ampuma-asetta voi käyttää mihin tahansa hyväksyttävään käyttötarkoitukseen, ellei käyttöä ole laissa tai lupaehdoissa rajoitettu. Ampuma-aseen omistaminen ei ole laissa tarkoitettu hyväksyttävä käyttötarkoitus. Käyttötarkoitussidonnaisuuden johdonmukainen seuraus olisi se, että jos luvanhaltija ei enää käytä ampuma-asetta mihinkään hyväksyttävään käyttötarkoitukseen, lupa voitaisiin peruuttaa. Voimassaolevassa ampuma-aselaissa ei kuitenkaan ole käyttötarkoituksen loppumista sisällytetty peruutuserusteisiin. Tämän seurauksena ampuma-aseiden määrä on Suomessa kasvanut kansainvälisesti vertaillen huomattavan suureksi. Toisaalta sellaisia luvanhaltijoita, jotka eivät käytä ampuma-asetta mihinkään hyväksyttävään käyttötarkoitukseen, on yleisperusteluista ilmenevästi erittäin suuri määrä.

Ehdotetun säännöksen mukaan ampuma-aseen hallussapitoon oikeuttava lupa voitaisiin peruuttaa, jos luvanhaltija on muuten kuin tilapäisesti lopettanut ampuma-aseen kantamisen eli käyttämisen hyväksyttävään käyttötarkoitukseen. Käyttötarkoituksen päättymisen tulisi olla pysyvää. Koska ampuma-ase on pääsääntöisesti harrastusväline, on selvää, että harrastuksen aktiivisuus vaihtelee elämäntilanteen mukaan. Esimerkiksi ulkomailta oleskelun, työesteen, sairauden tai muun vastaavan syyn vuoksi harrastus saat-

taa keskeytyä pitkäksi aikaa. Tällainen keskeytyminen ei olisi säännöksessä tarkoitettua muuta kuin tilapäistä ampuma-aseen kantamisen päättymistä. Säännöksessä tarkoitettu keskeytyminen olisi pysyvää harrastuksen päättymistä. Usein tilanne on todettavissa yksiselitteisesti vasta usean vuoden käyttämättömyyden jälkeen. Lupaviranomaisella ei ole keinoja valvoa ampuma-aseiden käyttöä tai käyttämättömyyttä. Pääsääntöisesti tilanne, jossa luvan peruuttaminen voisi tulla harkittavaksi, voisi syntyä silloin kun ampuma-aseen hallussapitoluvan voimassaolo tulisi jostain muusta syystä arvioitavaksi. Lupaviranomaisella olisi velvollisuus osoittaa ampuma-aseen kantamisen päättymisen. Säännöksellä olisi signaalivaikutus siitä, että lupa ampuma-aseen hallussapitoon on annettu laissa tarkoitettua kantamista varten. Ampuma-aselain 8 luvussa on omaisuudensuojan turvaavat säännökset luvan peruuttamisen varalle.

Ehdotetussa 53 a §:ssä asetettaisiin pistoolin, pienoispistoolin, revolverin ja pienoisrevolverin luvanhaltijalle velvollisuus osoittaa harrastuneisuutensa viiden vuoden välein silloin, kun hänelle on annettu näistä asetyypeistä koostuvaan ryhmään kuuluva hallussapitolupa toistaiseksi. Velvollisuus koskisi luonnollisia henkilöitä, jotka olisivat saaneet luvan metsästyslainsäädännön mukaan sallitua eläinten ampumista, ampumaurheilua ja -harrastusta sekä näytöstä, kuvausta tai muuta esitystä varten. Jos luvanhaltija ei kykenisi osoittamaan harrastuneisuuttaan 53 a §:ssä edellytetyllä tavalla, hallussapitolupa voitaisiin ehdotetun säännöksen perusteella peruuttaa. Näin ampuma-aselain 6 §:n 2 momentin 4–7 kohdassa tarkoitettuja ampuma-aseita olisi ainoastaan sellaisilla henkilöillä, jotka aktiivisesti harrastavat urheiluammuntaa tai loukku- ja luolametsästystä. Säännöksellä rajoitettaisiin käyttämättömäksi jääneiden ampuma-aseiden hallussapitoa. On aina olemassa riski, että ampuma-ase anastetaan tai sitä käytetään väärin. Käyttämättömiksi jääneiden ampuma-aseiden osalta voidaan arvioida olevan riskin siitä, että luvanhaltija ei enää huolehdi hänelle tarpeettomasta aseesta yhtä hyvin kuin harrastusaseesta. Koska ampuma-aseella tapahtuvaan harrastustoimintaan liittyy myönteisiä seikkoja, on tarkoituksenmu-

kaista vähentää riskiä sellaisten aseiden osalta, joiden hallussapidon osalta nämä myönteiset seikat puuttuvat.

67 b §. *Ampuma-asekouluttajaksi hyväksynnän raukeaminen ja peruuttaminen.* Ampuma-asekouluttajaksi hyväksyminen voitaisiin peruuttaa laissa säädettyjen peruuttamisperusteiden täyttyessä. Peruuttamisperusteet jakaantuisivat kahteen ryhmään. Ehdotetun pykälän 1 momentissa säädettäisiin ehdottomat peruuttamisperusteet, joiden vallitessa ampuma-asekouluttajaksi hyväksyminen olisi aina peruutettava. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin harkinnanvaraiset peruuttamisperusteet, joiden vallitessa hyväksymisen peruuttaminen jäisi riippumaan viranomaisen harkinnasta. Peruuttamisen vaihtoehtona ampuma-asekouluttajaksi hyväksytylle henkilölle voitaisiin 3 momentin perusteella antaa varoitus. Peruuttavana viranomaisena toimisi sisäasiainministeriö, joka antaisi myös kyseiset hyväksymiset. Hallinnossa on perinteisesti pidetty yleisenä periaatteena sitä, että luvan tai hyväksymisen myöntäneen viranomaisen tulee toimia myös sen peruuttajana.

1 momentti. Hyväksyntä raukeaisi suoraan lain nojalla, kun ampuma-asekouluttajahyväksynnän saanut henkilö kuolee. Hyväksyntä olisi sidoksissa sen yhdistyksen toimintaan, jonka jäsen tai palveluksessa ampuma-asekouluttaja olisi. Yhdistys toimisi myös hyväksynnän hakijana. Tämän vuoksi esitetään, että kouluttajahyväksyntä raukeaa, jos yhdistys olisi sitä koskevien säännösten mukaan lakannut. Jos henkilö haluaisi toimia jonkin toisen yhdistyksen ampuma-asekouluttajana, hänen olisi haettava uutta hyväksyntää. Yhdistysten toiminta poikkeaa toisistaan, joten lupaviranomainen harkitsisi, olisiko henkilö sopiva toimimaan tämän yhdistyksen ampuma-asekouluttajana.

2 momentti. Hyväksymisen ehdottomana peruuttamisperusteena olisi pidettävä sitä, että hyväksynnän saaja itse pyytäisi hyväksymisen peruuttamista. Tällainen tilanne saat-taisi tulla kysymykseen lähinnä silloin, kun hyväksynnän saanut henkilö haluaisi päättää hyväksynnän voimassaolon esimerkiksi kouluttajana toimimisen lopettamisen johdosta. Koska ampuma-asekouluttajaksi hyväksymistä hakisi yhdistys ja ampuma-asekouluttaja toimisi yhdistyksen kouluttaja-

na, olisi hyväksyntä peruutettava myös, jos yhdistys sitä pyytäisi.

3 momentti. Ehdotetussa momentissa säädettäisiin ampuma-asekouluttajaksi hyväksymisen harkinnanvaraiset peruuttamisperusteet, joiden vallitessa hyväksymisen peruuttaminen jäisi riippumaan viranomaisen harkinnasta. Viranomaisen harkinta olisi tapauskohtaista. Hyväksyntä voitaisiin peruuttaa ensinnäkin ampuma-aselain 67 §:n 2 momentin 1–4 kohdissa tarkoitetuissa tapauksissa. Ampuma-asekouluttajan tehtävänä olisi antaa lupaviranomaiselle todistuksia yhdistyksen jäsenten harrastuksen aktiivisuudesta. Koska kouluttajana toimivalta henkilöltä tulisi edellyttää erityistä luotettavuutta, tulisi hyväksyntä peruuttaa niissä tapauksissa, joissa henkilön ei voitaisi katsoa enää olevan soveltuva ampuma-aseen hallussapitoon. Hyväksymiseen asetettujen ehtojen ja rajoitusten rikkominen osoittaisi myös, että kouluttajalla ei enää olisi sellaista luotettavuutta, jota hänen asemansa vaatisi. Yhdistyksen jäsenyydestä tai sen palveluksesta eroaminen voisi niinkään olla peruutusperuste. Käytännössä tällaisissa tapauksissa lupa tulisi peruutettavaksi yhdistyksen tekemän pyynnön perusteella. Jos tällaista pyyntöä ei kuitenkaan esitetäisi, voisi viranomainen peruuttaa hyväksynnän myös oma-aloitteisesti. Hyväksynnän antaneen viranomaisen olisi ilmoitettavan hyväksynnän peruuttamisesta henkilön kotikunnan poliisilaitokselle ja hyväksyntää hakeneelle yhdistykselle. Kotikunnan poliisilaitos olisi pääsääntöisesti se viranomainen, jolle hyväksynnän saaja toimittaisi todistuksen luvanhakijan tai -haltijan aktiivisesta harrastuksesta. Ilmoituksilla varmistettaisiin se, että yhdistys ja poliisilaitos saisivat välittömästi tiedon siitä, että henkilö ei enää toimisi ampuma-asekouluttajana.

Jotta paikallinen lupaviranomaisen saisi nopeasti ja luotettavasti tiedon siitä, että ampuma-asekouluttajan hyväksyntä on peruutettu, ehdotetaan, että hyväksynnän antava viranomainen sisäasiainministeriö ilmoittaisi toimenpiteestä kouluttajan kotikunnan poliisilaitokselle. Vastaavin perustein ilmoitus olisi tehtävä myös kouluttajaksi hyväksymistä hakeneelle yhdistykselle.

69 §. *Varoitus.* Pykälään ehdotettaisiin li-sättäväksi mahdollisuus antaa varoitus am-

puma-asekouluttajalle. Ampuma-asekouluttajalle hyväksynnän antanut viranomainen voisi peruuttamisen sijasta antaa ampuma-asekouluttajalle varoituksen. Tämä tulisi kysymykseen pääsääntöisesti vain lievimmissä tapauksissa. Myös ampuma-asekouluttajaksi hyväksytyn aikaisempi käytös sekä häneen mahdollisesti aikaisemmin kohdistuneet peruuttamistoimet tai varoitukset voisivat vaikuttaa siihen, peruutetaanko hyväksyminen vai annetaanko varoitus. Jotta paikallinen lupaviranomaisen saisi nopeasti ja luotettavasti tiedon siitä, että ampuma-asekouluttajalle on annettu varoitus, ehdotetaan, että hyväksynnän antava viranomainen eli sisäasiainministeriö ilmoittaisi toimenpiteestä kouluttajan kotikunnan poliisilaitokselle. Vastaavin perustein ilmoitus olisi tehtävä myös kouluttajaksi hyväksymistä hakeneelle yhdistykselle.

89 §. Luovutusilmoitus. Luovutusilmoitusta koskevaa säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että luovutusilmoituksen tekemisvelvollisuus ei koskisi eräissä tapauksissa äänenvaimenninta, joka tulisi luvanvaraiseksi aseiden osaksi. Muut uudet aseiden osat tulisivat ilmoitusvelvollisuuden piiriin ja niitä käsiteltäisiin yhdenmukaisesti nykyisten säännösten mukaan luvanvaraisten aseiden osien kanssa. Äänenvaimentimien hallussapito olisi sallittua, jos henkilöllä olisi ampuma-aseen hallussapitoon oikeuttava lupa. Äänenvaimentimia ei seurattaisi aserekisterissä eikä niiden hankkimisesta tarvitsisi tehdä ilmoitusta silloin kun sen luovutuksella ei olisi vaikutuksia luvan voimassaoloon. Tällainen tilanne on silloin kun sekä luovuttajan että luovutuksensaajan oikeus äänenvaimentimen hallussapitoon perustuu ampuma-aseen hallussapitoon oikeuttavaan lupaan. Jos luovuttajalla on äänenvaimentimen hallussapitoon annettu erillinen lupa, raukeaisi lupa luovutushetkellä. Tällaisessa tapauksessa luvanhaltijalla olisi 103 §:ssä säädetyn rangaistuksen uhalla velvollisuus tehdä luovutusilmoitus aseiden osasta. Lupaviranomainen saisi näin tiedon luvan voimassaolon päättymisestä ja voisi merkitä luvan rauenneeksi ja pyytää luovuttajaa toimittamaan hallussapitolupansa lupaviranomaiselle. Luovutusilmoitus olisi tehtävä myös silloin kun luovutuksensaajan oikeus hankkia äänenvaimennin perustuisi aseiden

osalle eli äänenvaimentimelle annettuun hankkimislupaan. Näin varmistettaisiin osaltaan se, että lupaviranomainen saisi tiedon siitä, että hankkimisluvalla on hankittu äänenvaimennin. Tämä olisi välttämätöntä sen valvomiseksi, että luvansaaja hakee osalle hallussapitoluvan. Sääntely vastaisi näiltä osin muita aseiden osia koskevaa sääntelyä.

103 §. Ampuma-aserikkomus. 1 momentti 9 kohta. Ampuma-aserikkomusta koskevaan säännökseen esitettäisiin lisättäväksi rangaistavaksi teoksi ampuma-aseen pysyvästi ampumakelvottomaksi tai aseiden osan pysyvästi toimintakelvottomaksi tekeminen ampumaselain säännösten vastaisesti. 112 b §:ään esitetään lisättäväksi säännös, jonka mukaan pysyvästi ampumakelvottomaksi tai toimintakelvottomaksi tekemisen saisi tehdä ainoastaan ampuma-aseen valmistamiseen taikka korjaamiseen ja muuntamiseen luvan saanut ase-elinkeinonharjoittaja. Muiden henkilöiden tekemänä pysyvästi ampumakelvottomaksi tai toimintakelvottomaksi tekeminen rangaistaisiin ampuma-aserikkomuksena.

106 b §. Säilyttämisen tarkastaminen. Ampuma-aseiden turvallinen ja säännöstenmukainen säilyttäminen on aseturvallisuuden keskeisimpiä seikkoja. Ampuma-aseet säilytetään Suomessa lähes poikkeuksetta luvanhaltijan kotona. Ampuma-aseita anastetaan vuosittain useita satoja. Anastusriskin lisäksi säännösten vastaisesti säilytettyjen ampuma-aseiden osalta on olemassa riski siitä, että muu asunnossa oleskeleva henkilö kuin luvanhaltija ottaa ampuma-aseen käyttöönsä ja käyttää sitä väkivaltarikoksen tai itsemurhan tekovälineenä. Tällaisia tapauksia on viime vuosina tapahtunut ainakin joitakin, rekistereistä ei yksityiskohtaisia tilastotietoja ole tältä osin saatavissa. Ampuma-aseiden säilytysnäkökohtien kolmantena tarkoituksena on estää luvanhaltijaa käyttämästä pikaistuksissaan ampuma-asetta väärin. Ampuma-aseiden säilyttämisen tarkastaminen on tarkastettava ase-elinkeinonharjoittajan, asekeräilijän sekä yhteisön ampuma-aseiden säilytystilat. Yksityisen luvanhaltijan säilytystilojen tarkastaminen voi tapahtua ainoastaan silloin, jos säilytettävänä on erityisen vaarallinen ampuma-ase tai yhteensä enemmän kuin viisi pistoolia, revolveria, itselataavalla kertatulella toimivaa kivääriä tai itselataavalla kertatulella

toimivaa ampuma-aselain muu ampuma-ase - luokkaan kuuluvaa ampuma-asetta. Tällöin luvanhaltijalla on velvollisuus säilyttää ampuma-aseet sisäasiainministeriön asetuksen mukaisessa lukitussa turvakaapissa. Turvakaapin vaihtoehtona on se, että aseiden säilytystilojen sijaintipaikan poliisilaitos hyväksyy säilytystilat. Tällöin tarkastaminen tapahtuu luvanhaltijan pyynnöstä.

Poliisille ehdotetaan oikeutta tarkastaa ampuma-aseen hallussapitoon oikeuttavan luvan haltijan ampuma-aseiden säilytys. Koska näiden henkilöiden ampuma-aseet säilytettäisiin lähes poikkeuksetta pysyvästi asumiseen käytettävissä tiloissa, ehdotetaan, että poliisilla olisi oikeus tehdä tarkastus myös pysyvään asumiseen käytettävissä tiloissa. Tarkastusoikeus jäisi muussa tapauksessa tarkoituksettomaksi.

Tarkastuksen edellytyksenä olisi, että poliisi ilmoittaisi siitä kaksi viikkoa etukäteen. Tarkastuksen suorittamisen tarkoitus ei olisi siten säännöksenvastaisesti säilytettyjen ampuma-aseiden löytäminen vaan sen varmistaminen, että säilytys tapahtuu säännönmukaisesti. Käytännössä tarkastuksella olisi siis ennaltaehkäisevä ja ohjaava vaikutus. Tarkastukset tehtäisiin pistokoeluonteisesti tai poliisin tekemän riskiarvion perusteella. Aserekisteristä poimittaisiin vuosittain satunnaisesti tietty määrä luvanhaltijoita, joiden säilytykset tarkastettaisiin. Säilytysten tarkastuksia voitaisiin kuitenkin painottaa sellaisiin ampuma-aseisiin, joiden säilytys olisi yleisen järjestyksen ja turvallisuuden kannalta normaalia tärkeämpää.

Poliisi ensisijaisesti sopisi tarkastuksen tekemisestä luvanhaltijan kanssa. Jos sopimukseen ei päästäisi, poliisi lähettäisi luvanhaltijalle tarkastusta koskevan kirjeen, jonka mukaan voitaisiin liittää kirje, jolla luvanhaltija voisi ilmoittaa hänelle sopivan toisen tarkastusajankohdan. Tarkastuksessa ei ehdotuksen mukaan saa käyttää voimakeinoja. Tarkastus olisi aina tehtävä luvanhaltijan taikka tämän edustajan läsnä ollessa.

Tarkastuksen mahdollinen vaikeuttaminen tai niskoittelu tarkastuksessa voi olla peruste ampuma-aseen hallussapitoluvan peruuttamiselle. Lupa voidaan ampuma-aselain 67 §:n 2 momentin 3 kohdan mukaan peruuttaa myös silloin, jos luvanhaltija on muuten osoittanut

piittaamattomuutta ampuma-aseita, aseenosia, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia koskevien säännösten noudattamisessa.

Jos luvanhaltijalla olisi ollut oikeudenkäymiskaaren 12 luvun 28 §:ssä tarkoitettu laillinen este ehdotetussa pykälässä tarkoitettujen velvollisuuksiensa noudattamatta jättämiseen, hänen ei voitaisi katsoa osoittaneen piittaamattomuutta ampuma-aselain 67 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettulla tavalla. Tarkastuksen sallimatta jättäminen voisi olla katsottavissa myös rangaistavaksi menettelyksi, esimerkiksi rikoslain 16 luvun 3 §:ssä tarkoitetuksi haitanteoksi virkamiehelle tai luvun 4 §:ssä tarkoitetuksi niskoitteluksi poliisia vastaan.

Ampuma-aselain 117 §:n mukaan lupatodistus sekä lupatodistuksen nojalla hallussa pidetyt ampuma-aseet, aseenosat, patruunat ja erityisen vaaralliset ammukset on pyynnöstä esitettävä poliisille. Poliisi voi säilytystilojen tarkastuksen yhteydessä tarkastaa myös lupatodistukset ja ampuma-aseet. Jos näin olisi tarkoitus menetellä, pyyntö olisi tarkoituksenmukaista esittää jo tarkastusta koskevassa ilmoituksessa.

Jos ampuma-aseet säilytettäisiin rinnakkaisluvanhaltijan luona, tehtäisiin tarkastus hänen säilytystilojensa tarkastuksena.

Tarkastuksesta olisi pidettävä pöytäkirjaa, johon kirjattaisiin päätös tarkastuksen tekemisestä, tarkastusta edeltäneet poliisin toimenpiteet sekä tarkastuksen tulos. Aselupatiedot ovat ampuma-aselain 113 §:n mukaan salassa pidettäviä, joten pöytäkirjan sisältämät lupatiedot eli henkilön tiedot osoitteineen sekä aseita koskevat tiedot olisivat salaisia.

Kysymys olisi tarkastuksesta, ei kotietsinnästä. Ampuma-aselain 97 §:ssä on kotietsintää koskeva viittaussäännös. Sen mukaan silloin kun kyse on ampuma-aseen, aseenosan, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten haltuun ottamisesta epäillyn rikoksen johdosta, oikeudesta päästä kotirauhan suojaamaan paikkaan säädetään pakkokeinolaisissa (450/1987). Jos kyse on vaarallisen teon tai tapahtuman estämisestä, oikeudesta päästä kotirauhan suojaamaan paikkaan säädetään poliisilaissa (493/1995).

110 a §. *Sarja- ja tunnistenumero sekä merkinnät.* Ampuma-asepöytäkirjan 8 artikla ja asedirektiivin muuttamisesta annetun direktiivin 1 artiklan 2 kohta edellyttävät, että markkinoilla olevat ampuma-aseet merkitään aseiden yksilöivillä merkinnöillä. Ampuma-asepöytäkirjassa on kaksi vaihtoehtoa yksilöivän merkinnän sisällölle. Sen tulisi ensisijaisesti koostua aseiden valmistajan nimestä, aseiden valmistusmaasta tai -paikasta sekä sarjanumerosta. Vaihtoehtoinen merkintätapa koostuisi yksilöivästä käyttäjäystävällisestä merkinnästä, joka sisältäisi geometrisia symboleja yhdessä numeroista taikka numeroista ja kirjaimista koostuvan koodin kanssa. Aseiden direktiivin muuttamisesta annettu direktiivi mahdollistaa edellä mainittujen merkintöjen lisäksi Kannettavien ampuma-aseiden tarkastusleimojen vastavuoroisesta hyväksymisestä tehdyn sopimuksen (niinkutsutun C.I.P.-sopimuksen) mukaisen merkinnän käytön. Suomi on liittynyt C.I.P.-sopimukseen (SopS 40/1984). Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi sarja- ja tunnistenumeron sekä merkintöjen määritelmät. Merkintöjen tekemisvelvollisuudesta säädettäisiin ehdotetussa 110 b §:ssä ja ampuma-aseasetuksessa. Koska merkintävaatimusten tarkoituksena on taata esineen jäljitettävyyden, voitaisiin tämän pykälän vaatimukset täyttävänä merkintöinä pitää myös muilla kuin Suomen virallisilla kielillä tehtyjä merkintöjä. Merkintöjen tarkemmasta tekotavasta ja sisällöstä säädettäisiin tarkemmin alemmanasteisilla säädöksillä.

Sarjanumerolla tarkoitettaisiin numeroista taikka numeroista ja kirjaimista koostuvaa tunnistetta. Se olisi juokseva tunniste, jolla samaan sarjaan kuuluvat esineet erotettaisiin toisistaan. Koska sarjanumero olisi juokseva tunniste, se voitaisiin merkitä käytännössä vain ampuma-aseiden valmistuksen yhteydessä. Merkitsijällä tulisi olla tieto seuraavasta vapaasta tunnistesta. Merkintä tulisi tehdä ampuma-aseeseen näkyvään paikkaan ja pysyvinä. Merkitsemisestä annettaisiin tarkempia säännöksiä alemmanasteisilla säädöksillä.

Tunnistenumeron tarkoitettaisiin numeroista taikka numeroista ja kirjaimista koostuvaa tunnistetta. Se eroaisi sarjanumerosta siten, että tunniste ei osoittaisi esineen kulumista mihinkään tiettyyn sarjaan. Tunnistenumero olisi aseeseen jälkikäteen merkittä-

vä tunniste. Ampuma-aseasetuksen 1 a §:n mukaan jos ampuma-aseessa ei hallussapitolupaa haettaessa ole merkittynä sarja- tai tunnistenumeroa, poliisilaitoksen on ennen luvan antamista toimitettava ase sisäasiainministeriölle tunnistenumeron merkitsemistä varten. Merkinnän tekijällä ei käytännössä koskaan ole tässä tapauksessa tietoa muissa vastaavissa aseissa olevista merkinnöistä. Tunnistenumero ei siten välttämättä ole yksilöivä. Merkitsemisestä annettaisiin tarkempia säännöksiä alemmanasteisilla säädöksillä.

Valmistusmerkinnällä tarkoitettaisiin valmistajan nimestä, valmistusmaasta tai -paikasta sekä sarjanumerosta koostuvaa merkintää. Merkinnän tulisi vähintään kokonaisuutena olla yksilöllinen. Merkintä vastaisi ampuma-asepöytäkirjan 8 artiklan merkintävaatimuksia. Yhdistelmästä koostuva merkintä ei vastaisi aivan tarkalleen mitään asedirektiivin muuttamisesta annetun direktiivin merkintävaihtoehtoja, mutta olisi vähintään direktiivin salliman muun vastaavan merkinnän vaatimusten mukainen. Kyseinen yhdistelmä vastaisi asevalmistajien yleisesti käyttämiä merkintöjä ja ampuma-asepöytäkirjan mukaisena aiheuttaisi vähiten uudelleenmerkintätarvetta sekä vietäessä Suomessa valmistettuja ampuma-aseita tuliasepöytäkirjan sopimusvaltioihin että tuotaessa ampuma-aseita muista sopimusvaltioista Suomeen. Ampuma-aseiden valmistusvuotta koskevaa merkintää ei ehdotetussa säännöksessä edellytettäisi. Se ei ensinnäkään sisälly ampuma-asepöytäkirjan merkintävaatimuksiin ja toisaalta valmistusvuoden merkintävelvoite aiheuttaisi kaupallisia ongelmia. Merkinnät tulisi tehdä ampuma-aseeseen näkyvään paikkaan ja pysyvinä. Merkitsemisestä annettaisiin tarkempia säännöksiä alemmanasteisilla säädöksillä.

Ampuma-aselain 110 §:n nojalla annettu ampuma-aseiden käyttöturvallisuutta koskevat säännökset sisältävät merkintävaatimuksia, jotka poikkeavat valmistusmerkinnästä siltä osin, että niiden mukaan ampuma-aseeseen on merkittävä valmistajan nimi tai tavaramerkki, sarjanumero sekä aseiden kaliperi. Nämä vaatimukset perustuvat C.I.P.-sopimukseen. Valmistusmerkintää koskevien vaatimusten lisäksi tulisi kaupallisesti maahantuotuun tai Suomeen siirrettyyn taikka

Suomessa kaupallisesti valmistettuun ampuma-aseeseen käyttöturvallisuussäännösten perusteella merkittäväksi siis aseiden kaliiperi.

Täydennysmerkinnällä tarkoitettaisiin merkintää, joka ampuma-aseeseen olisi tehtävä 110 b §:ssä edellytetyissä tapauksissa silloin kun ampuma-aseesta puuttuisi valmistusmerkintä. Täydennysmerkintä olisi valmistusmerkintää vastaava aseiden yksilöivä merkintä. Koska ampuma-aseiden valmistaja sekä valmistuspaikka tai valmistusmaa ei jälkikäteen ole varmuudella tiedossa, olisi täydennysmerkinnän sisältö valmistusmerkinnästä poikkeava. Maahantuonnin tai siirron yhteydessä merkittäisiin valmistajan sijasta maahantuojan tai siirtäjän nimi. Siirrettäessä valtion ase pysyvään yksityiseen käyttöön merkittäisiin valmistajan sijasta luovuttavan viranomaisen nimi. Valmistuspaikan tai -maan sijasta merkittäisiin täydennysmerkinnässä aseeseen Suomen maakoodi. Sarjanumeron sijasta merkittäisiin tunnistenumero.

Maahantuontimerkintä koostuisi Suomen maatunnuksesta ja maahantuontivuodesta. Esimerkiksi vuonna 2009 merkintä voisi olla FI 2009. Merkinnän tekemisvelvollisuudesta säädettäisiin 110 b §:ssä.

Asedirektiivin muuttamisesta annetun direktiivin 1 artiklan 2 kohdan mukaan patruunoiden myyntipakkaukseen on merkittävä valmistajan nimi, valmistuserän numero, kaliiperi ja tyyppi taikka C.I.P.-sopimuksen edellyttämä merkintä. Direktiivin merkintävaatimus koskisi Suomessa ja muissa Euroopan unionin jäsenvaltioissa valmistettujen patruunoiden myyntipakkauksia. Ehdotettu pakkausmerkintä perustuisi C.I.P. -sopimuksen mukaisiin merkintöihin. Nämä ovat jo kansallisesti voimassa ampuma-aselain 110 §:n 1 momentin nojalla annetuissa tarkastussäädöksissä, joissa määrätään merkittäväksi eräiden muiden merkintöjen lisäksi merkinnät valmistajan nimestä, valmistuserän numerosta ja patruunoiden kaliiperista. Direktiivissä mainittu patruunatyyppejä on käsitteenä epätarkka ja sillä voidaan tarkoittaa ampuma-aselain 5 §:ssä määriteltyjä patruunatyyppejä, patruunan rakennetyyppejä tai C.I.P:n standardeja patruunatyyppejä. Tämän vuoksi sitä ei esitetä sisällytettäväksi merkintävaatimuksiin. Kaliiperit on standardoitu. Kaliiperi ilmaisee sekä pat-

ruunatyypin sekä sen, minkä tyyppisissä aseissa patruunaa voidaan käyttää. Valmistajan nimen, valmistuserän numeron ja patruunoiden kaliiperin yhdistelmä on riittävä taakanaan patruunoiden jäljitettävyyden siten kuin se ylipäänsä on patruunarasiaan tehtävillä merkinnöillä mahdollista.

110 b §. Merkintöjen tekeminen. Ehdotuksessa pykälässä säädettäisiin 110 §:ssä määriteltyjen merkintöjen tekemisvelvollisuudesta. Merkintävaatimukset koskisivat vain lain voimaantulon jälkeen valmistettuja, pysyvään yksityiseen käyttöön siirrettyjä taikka Suomeen maahantuotuja tai siirrettyjä ampuma-aseita. Voimaan jäisi kuitenkin edelleen ampuma-aselain 119 §:n 1 momentin 7 kohdan valtuussäännökseen perustuva ampuma-aseasetuksen 1 a §, jonka mukaan poliisilaitoksen on toimitettava ampuma-ase sisäasiainministeriölle sarja- tai tunnistenumeron merkitsemistä varten, jos aseessa hallussapitolupaa haettaessa ei tällaista tunnistetta ole. Koska yksilöivän merkinnän tekemisestä olisi vastuussa valtion viranomaisen lisäksi aseiden valmistaja taikka Suomeen siirtävä tai maahantuova henkilö, olisi merkintöjen tekemistä koskeva velvollisuus sijoitettava laintasoiseen säännökseen.

1 momentti. Ampuma-aseiden valmistajan tulisi tehdä yksilöivä merkintä aseiden valmistuksen yhteydessä. Merkintävelvoite koskisi ase-elinkeinonharjoittajaa, yksityistä luvanhaltijaa sekä valtiota. Sellaiseen ampuma-aseeseen, joka siirretään valtion varastosta pysyvästi yksityiseen käyttöön, tulisi tehdä täydennysmerkintä, jos ampuma-aseessä ei jo olisi valmistusmerkintä.

2 momentti. Sellaiseen ampuma-aseeseen, joka siirretään Suomeen toisesta Euroopan unionin jäsenvaltiosta tai joka tuodaan Suomeen, tulisi tehdä yksilöivä täydennysmerkintä, jos aseessä ei ole valmistusmerkintä. Ase-elinkeinonharjoittajan, joka siirtää tai tuo pysyvästi Suomeen ampuma-aseen, jossa ei ole valmistusmerkintä, olisi vastuussa siitä, että aseeseen tehdään siirron tai maahantuonnin jälkeen täydennysmerkintä. Tämä tulisi tehdä ennen aseiden luovuttamista edelleen tai ennen sen laskemista kauppaan. Merkintä tulisi tehdä siten ennen kuin ase laitetaan myyntiin. Koska ase-elinkeinon harjoittaminen on luvanvaraista toimintaa, jota poliisi

ampuma-aselain mukaisesti valvoo, voitaisiin vastuu merkinnän tekemisestä jättää ase-elinkeinonharjoittajalle.

Ase-elinkeinonharjoittajalla on lisäksi ampuma-aselakiin perustuva velvollisuus pitää muun muassa ampuma-aseista tiedostoa. Muun kuin ase-elinkeinonharjoittajan eli yksityisen ampuma-aseen siirtoon tai tuontiin oikeuttavan luvan haltijan tulisi toimittaa ampuma-ase, jossa ei olisi valmistusmerkintää, sisäasiainministeriölle merkintöjen tekemistä varten. Toimittaminen tulisi tehdä välittömästi maahantuonnin jälkeen eli ennen hallussapitoluvan hakemista aseeseen. Yksityisellä luvanhaltijalla ei voida olettaa samanlaista tietämystä merkintöjen sisällöstä, paikasta ja tekotavoista kuin erityisen valvonnan alaisella ase-elinkeinonharjoittajalla. Lisäksi yksityishenkilöltä usein puuttuu merkintöjen tekemiseen tarvittava välineistö.

3 momentti. Ampuma-aseeseen olisi yksilöivän merkinnän ja kaliiperimerkinnän lisäksi aina tehtävä pysyvän maahantuonnin yhteydessä maahantuontimerkintä. Maahantuontimerkintä perustuu ampuma-asepöytäkirjan merkintäsäännöksiin. Sen tarkoituksena on nopeuttaa ampuma-aseen viimeisen laillisen omistajan jäljittämistä, koska viranomaisen voi tehdä tämän selvittämiseen tähtäävän tiedustelun suoraan viimeisen maahantuontimerkinnän osoittaman sopimusvaltion viranomaiselle. Merkintävelvoite ei koskisi Euroopan unionin toisesta jäsenvaltiosta siirrettyjä ampuma-aseita. Asealan elinkeinonharjoittaja voisi tehdä maahantuontimerkinnän itse. Yksityishenkilön olisi toimitettava Suomeen pysyvästi maahantuomansa ampuma-ase ennen hallussapitoluvan hakemista sisäasiainministeriölle maahantuontimerkinnän tekemistä varten. Ase-elinkeinonharjoittajan ja yksityishenkilön toisistaan poikkeavaa menettelyä on perusteltu edellä 2 momenttia koskeissa perusteluissa. Maahantuontimerkintä voitaisiin tehdä maksullisena suoritteena sisäasiainministeriössä ampuma-aseen käyttöturvallisuustarkastuksen yhteydessä. Euroopan unionin ulkopuolisista valtioista vain Venäjä ja Chile ovat C.I.P:n jäseniä, joten muualta maahantuoduille ampuma-aseille on tehtävä käyttöturvallisuustarkastus. Jos tarkastus tehdään

muussa EU:n jäsenvaltiossa, on maahantuontimerkintäkin tehtävä siellä.

4 momentti. Patruunoita kaupallisessa tarkoituksessa valmistavan olisi tehtävä patruunoiden pienimpään myyntipakkaukseen pakkausmerkintä. Koska merkintävaatimuksen tarkoituksena on taata patruunan jäljitettävyyden, voitaisiin tämän momentin vaatimukset täyttävänä merkintöinä pitää myös muilla kuin Suomen virallisilla kielillä tehtyjä merkintöjä. Merkinnän tekovelvoite koskisi vain kaupallista valmistusta. Yksityisessä tarkoituksessa valmistettuja patruunoita ei ampuma-aselain 110 §:n mukaan saa luovuttaa ilman tarkastusta, joten patruunoiden jäljitettävyyden ei edellytä niiden merkitsemistä.

5 momentti. Sisäasiainministeriö voisi antaa luvan poiketa merkintävaatimuksista, jos ampuma-aseella, johon merkintä tulisi tehdä, olisi poikkeuksellista keräilyllistä arvoa, jota merkinnän tekeminen alentaisi. Tällainen poikkeuksellinen tilanne saattaa syntyä silloin, jos ampuma-ase on hyvin vanha, esimerkiksi 1800-luvulla valmistettu, tai muutoin erityinen harvinaisuus. Säännös ei tarkoittaisi säännönmukaista keräilytarkoituksessa hankittujen ampuma-aseiden vapauttamista. Vastaava säännös mahdollisuudesta olla merkitsemättä tunnistenumeroa hallussapitolupaa haettaessa on voimassa olevassa ampuma-aseasetuksen 1 a §:ssä.

110 c §. Merkintöjen poistaminen tai muuttaminen. Ampuma-aseen sarja- tai tunnistenumeron taikka 110 §:ssä tarkoitettujen merkintöjen poistaminen tai muuttaminen olisi sallittua ainoastaan sisäasiainministeriön luvalla. Luvan antaminen voisi tulla kysymykseen joissakin harvinaisissa tapauksissa esimerkiksi silloin, jos ilmenisi, että olemassa oleva merkintä ei olisi yksilöivä tai merkintä on muuttunut epäselväksi tulkita. Väärän merkinnän tekeminen taikka oikeudeton poistaminen tai muuttaminen ehdotetaan säädettäväksi ampuma-aserikoksina rangaistaviksi.

112 b §. Pysyvästi ampumakelvottomaksi tai toimintakelvottomaksi tekeminen. Ampuma-aseen saisi muuntaa pysyvästi ampumakelvottomaksi tai aseosan pysyvästi toimintakelvottomaksi vain ase-elinkeinonharjoittaja, jolla olisi ampuma-aselain 20 §:n 2 momentin 2 tai 3 kohdassa

tarkoitettu lupa kaupallisessa tarkoituksessa tapahtuvaan ampuma-aseen tai aseiden osien valmistamiseen taikka korjaamiseen ja muuntamiseen. Ampuma-aseiden deaktivoiminen tekeminen on toimenpide, jonka suorittaminen säännösten mukaisesti on erityisen tärkeää. Viranomaisen jälkikäteistarkastus on toimenpide, jolla pyritään tarkastamaan se, että deaktivointi on tehty säännösten mukaisesti. Joidenkin toimenpiteiden osalta tämä on kuitenkin vaikeaa. Sen vuoksi deaktivoimisen tekijältä on edellytettävä erityistä luotettavuutta. Aseosalla tai muulla yllä mainitun luvan saaneella henkilöllä on ammattitaito deaktivoimisen tekemiseen säännösten edellyttämällä tavalla. Henkilö on myös aseelinkeinharjoittajana erityisen valvonnan alainen.

Deaktivoimisen tekijän olisi annettava toimenpiteistään todistus, jonka perusteella deaktivoimisen tarkastava viranomainen voi todeta deaktivoimisen tekijän ja tekotavan.

114 §. *Ilmoitusoikeus ampuma-aseiden hallussapitoon sopimattomasta henkilöstä.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 114 §, jossa säädettäisiin lääkärin tai muun terveydenhuollon ammattihenkilön ilmoitusoikeudesta. Eräisiin sairauksiin ja mielenterveyden ongelmiin liittyy kohonnut itselle tai toiselle aiheutetun väkivallan riski. Tällainen kohonnut riski on esimerkiksi masennuksesta kärsivien itsemurhariski sekä väkivaltaisen käyttäytymisen riski eräissä persoonallisuushäiriöissä erityisesti päihdeongelmaan yhdistyneenä. Tällaiset henkilöt ovat sopimattomia ampuma-aseiden, aseiden osien, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hallussapitoon. Ampuma-aselain 45 §:n mukaan hankkimislupa voidaan sellaiselle henkilölle, jota on terveydentilansa ja käyttäytymisensä perusteella pidettävä sopivana pitämään hallussa ampuma-aseita ja aseiden osia. Edelleen ampuma-aselain 67 § 2 momentin 4 kohdan mukaan ampuma-aseiden, aseiden osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten hankkimiseen tai hallussapitoon oikeuttava lupa voidaan peruuttaa, jos luvanhaltija on hänen terveydentilansa tai käyttäytymisensä vuoksi pidettävä sopimattomana hankkimaan tai pitämään hallussaan ampuma-aseita, aseiden osia, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia.

1 momentti. Lääkärillä tai muulla terveydenhuollon ammattihenkilöllä olisi oikeus ilmoittaa salassapitosäännösten estämättä poliisille henkilöstä, joka saattaa olla sopimaton pitämään hallussaan ampuma-asetta, aseiden osia, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia. Edellytyksenä ilmoitusoikeudelle olisi, että lääkäri tai muu terveydenhuollon ammattihenkilöllä olisi perusteltua syytä katsoa henkilön olevan sopimaton ampuma-aseiden tai muun edellä mainitun esineen hallussapitoon. Perusteltu syy olisi ammattihenkilön potilastietojen ja henkilön tapaamisen perusteella tekemä arvio siitä, että henkilö saattaa olla itselleen tai toiselle vaarallinen. Ilmoitusoikeus koskisi nimenomaan henkilön sopimattomuutta, ei yksityiskohtaisia terveystietoja. Koska ilmoitettavat tiedot sisältäisivät vain henkilökohtaista sopivuutta koskevan arvion, tiedot rajautuisivat koskemaan tietoja, jotka ovat lupaviranomaiselle välttämättömiä ampuma-aseiden, aseiden osien, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten oikeuttavan luvan haltijan sopivuuden arvioimiseksi.

Ilmoituksen saatuaan lupaviranomainen ryhtyisi selvittämään ampuma-aselain säännösten mukaisesti luvan peruuttamistarvetta. Selvittämiseen saattaisi liittyä esimerkiksi lääkärinlausunnon pyytäminen, rekisteritietojen tarkastaminen, tietojen tiedusteleminen puolustusvoimilta taikka muuta henkilön sopivuuden arviointia koskevia toimenpiteitä.

Ampuma-aselain 113 §:n 2 momentin mukaan poliisin ampuma-aseista, aseiden osista, patruunoista ja erityisen vaarallisista ammuksista pidettäväksi säädetyt tiedostot ovat salassa pidettäviä. Tällaisia ovat myös lupahakemukset ja niistä annetut päätökset. Koska ilmoitusten määrän voidaan olettaa jäävän vuositasolla enintään muutamaan sataan ilmoitukseen, ei ole tarkoituksenmukaista antaa terveydenhuollon ammattihenkilöstölle käyttöoikeutta aserekisteriin. Ilmoitusoikeus toteutettaisiin siten, että lääkäri tai muu terveydenhuollon ammattihenkilö voisi tehdä ilmoituksen riippumatta siitä, onko hänellä tietoa ampuma-aseesta tai muusta säännöksessä tarkoitettusta esineestä. Ilmoituksen voisi tehdä kuka tahansa terveydenhuollon ammattihenkilö. Terveydenhuollon ammattihenkilöt on määritelty terveydenhuollon

ammattihenkilöistä annetun lain (559/194) 2 §:ssä. Muu terveydenhuollon ammattihenkilö, jolla voisi olla henkilön aseluvanhaltijaksi sopivuuteen vaikuttavia tietoja, olisi esimerkiksi kouluterveydenhoitaja.

2 momentti. Poliisiviranomainen tarkastaisi ilmoituksen perusteella aserekisteristä, onko henkilöllä ampuma-aseen, aseiden osan, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hallussapitoon oikeuttavaa lupaa. Jos henkilöllä olisi lupa, ryhdyttäisiin harkitsemaan luvan peruuttamista ja esineiden ottamista poliisin haltuun. Jos henkilöllä ei lupaa olisi, ilmoitus hävitettäisiin. Näin poliisilla ei olisi säilytettävänä sellaisia henkilön yksityiselämän suojaan piiriin kuuluvia tietoja, jotka koskisivat muita kuin luvanhaltijoita. Muuta kuin aseluvanhaltijaa koskevan ilmoituksen hävittäminen välittömästi turvaisi henkilötietojen suojan. Menettely olisi osin ongelmallinen sen vuoksi, että henkilö, joka olisi sopimaton luvanhaltijaksi, saattaa vasta ilmoituksen perusteella tehdyn aserekisteritarkastuksen jälkeen tulla hakemaan lupaa. Jos tiedot säilytettäisiin, niiden tehokas käyttäminen edellyttäisi niiden syöttämistä aserekisteriin odottamaan mahdollista lupahakemusta. Nykyiseen aserekisteriin tietoja ei kuitenkaan kyetä syöttämään, joten säilyttämis-oikeutta ei tässä yhteydessä esitettäisi.

Täsmällisiä säännöksiä ampuma-aseen, aseiden osan, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hallussapitoon vaikuttavista sairauksista tai mielenterveyden ongelmista ei voi antaa. Harkintavallan asiassa tulee olla potilasta hoitavalla lääkärillä tai muulla terveydenhuollon ammattihenkilöllä. Koska sopimattomuuden arviointi ei ole kiinteästi sidoksissa tautiluokitukseen eikä sopimattomuus ole samalla tavalla objektiivisesti mitattavissa kuin esimerkiksi näkökyky, esitetään lääkärille tai terveydenhuollon ammattihenkilölle velvollisuuden sijaan ammattihenkilön harkintaan perustuvaa oikeutta ilmoituksen tekemiseen.

Henkilötietolaki (523/1999) sekä potilaan asemasta ja oikeuksista annettu laki (785/1992) asettavat henkilön suostumuksen lähtökohdaksi asianomaista koskevien henkilötietojen käsittelylle. Tämän vuoksi on pidetty lähtökohtaisesti perusteltuna, ettei lääkäri saisi luovuttaa tietoja informoimatta po-

tilasta siitä tai kysymättä potilaan mielipidettä luovutukselle. Lääkärin ja potilaan välinen luottamussuhde ja potilaan itsemääräämisoikeus asettavat lääkärille velvollisuuden toimia yhteistyössä potilaan kanssa. Potilaan oikea-aikaisen ja perusteellisen informoinnin on katsottu vähentävän lääkärin tarvetta käyttää ilmoitus-oikeutta. Tällä tavoin on katsottu myös voitavan vähentää ilmoitus-oikeuden negatiivista vaikutusta lääkärin ja potilaan väliseen luottamussuhteeseen. Koska esityksessä säännöksessä on kysymys väkivallan tekoon sopivan välineen saamisesta pois henkilöltä, joka saattaa olla itselleen tai toiselle vaarallinen, ei säännöksessä ehdotettaisi velvollisuutta keskustella asiasta potilaan kanssa. Tämä saattaisi laukaista väkivallanteen ryhtymisen. Keskusteleminen asiasta jäisi terveydenhuollon ammattihenkilön harkintaan.

3 momentti. Ilmoitusmenettelyn yksityiskohdat säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Säännöksiä olisi tarpeen antaa ensinnäkin siitä, miten ilmoitukset toimitetaan poliisille. Lisäksi tarpeen olisi säädellä tarkemmin ilmoitusten sisältöä. Pykälän 1 momentissa todettaisiin, että ilmoitus tulisi tehdä henkilöstä, joka saattaa olla sopimaton pitämään hallussaan siinä mainittua esinettä. Tämä säännös rajaa ilmoituksen sisällön ulkopuolelle yksityiskohtaiset terveystiedot. Koska ilmoitukset koskisivat myös sellaisia henkilöitä, joilla ei ole ampuma-aseen, aseiden osan, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hallussapitoon oikeuttavaa lupaa, rajattaisiin asetuksella ne henkilöt, joilla olisi oikeus käsitellä ilmoitukset ennen luvanhaltijoita koskevien ilmoitusten toimittamista lupaviranomaisille. Ilmoitusten käsittelypaikana voisi toimia sisäasiainministeriö.

Ilmoitukset sisältäisivät lääkärin johtopäätöksen, että henkilö ei täytä ampuma-aseen hallussapitoon oikeuttavan luvan haltijalle asetettuja terveystaakkoja. Lisäksi lääkärin olisi mahdollista ehdottaa toimenpiteitä, joita hän pitää tarpeellisina terveydentilan tarkemmaksi selvittämiseksi. Mahdollisuus ehdottaa lisätoimenpiteitä olisi asianosaisten henkilön oikeusturvan mukaista. Lääkäri voisi ottaa ehdottoman kielteisen kannan soveltuvuuteen, mutta hän voisi myös päätyä sellaiseen kielteiseen kantaan, johon sisältyy

henkilön mahdollisuus osoittautua lisäselvitysten kautta henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan sopivaksi aseluvan haltijaksi. Muun terveydenhuollon ammattihenkilön tekemältä ilmoitukselta ei voitaisi edellyttää ylläselostettua yksityiskohtaisuutta. Näiden ilmoitusten perusteella henkilön sopivuus otettaisiin lisäselvittelyn kohteeksi.

Potilastietojen käsittelyyn oikeuttavan erityislain valtuutuksen on täytettävä legaliteetti- ja suhteellisuusperiaatteen mukaiset edellytykset. Legaliteettiperiaate edellyttää perusoikeuksien rajoittamisen tapahtuvan mahdollisimman täsmällisellä tavalla. Suhteellisuusperiaate kieltää perusoikeuden rajoitukset, jos tavoite on mahdollista toteuttaa perusoikeuksia vähemmän rajoittavilla keinoilla. Momentissa henkilön yksityiselämän suojaan tehtävät rajoitukset olisivat suhteellisuusperiaatteen mukaisia, kun otetaan huomioon rajoituksella suojeltava intressi eli muiden henkilöiden henki ja terveys. Tiedonkulkua ei ole mahdollista toteuttaa yksityiselämän suojaan vähemmän puuttuvalla tavalla, vaan tiedon välittyminen edellyttää sen tapahtuvan henkilön tahdosta riippumatta. Tietosuojavaltuutetun kannanottojen perusteella luovutettua tietoa on pidettävä potilastietona, koska siitä voidaan tehdä johtopäätös potilaan terveydentilasta. Potilastiedon luovutus olisi kuitenkin rajoitettu siten, ettei luovutetusta tiedosta ilmenisi potilaan sairastaman sairauden tarkkaa diagnoosinimikettä.

119 §. Tarkemmat säännökset. 1 momentti 3 kohta. Ampumaurheilu ja -harrastus -perusteen aktiivisuudesta voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Aktiivisuuden peruseriaateista esitetään säädettäväksi 45 §:n 4 momentissa. Alemmanasteisella säädöksellä tulisi säänneltäväksi harrastuskertojen lukumäärään ja toistuvuuteen liittyviä seikkoja. Aktiivinen harrastaminen tarkoittaisi käytännössä noin keskimäärin kerran kuukaudessa tapahtuvaa harrastusta. Harrastamisen tulisi lähtökohtaisesti olla tasaisesti jatkuvaa, mutta asetuksessa tulisi huomioitavaksi esimerkiksi tiettyihin lajeihin kuuluva kausittaisuus. Lähtökohtana olisi, että aktiivisuuden edellytyksenä oleva kahden vuoden määräaika ei olosuhteista johtuvista syistä pitenisi. Valtioneuvoston

asetuksella voisi kuitenkin olla tarpeen säätää esimerkiksi siitä, miten toimittaisiin sellaisessa tapauksessa, jossa kahden vuoden määräaika keskeytyisi harrastajasta johtuvista syistä.

Loukku- ja luolapyynnin osalta tarkempia säännöksiä voitaisiin antaa esimerkiksi harrastuksen jatkumisesta metsästyskauden sisällä sekä edellytettävän harrastuksen laajuudesta. Harrastuksen aktiivisuutta voitaisiin arvioida loukkujen määrällä, saalismäärällä tai muilla vastaavilla seikoilla.

1 momentti 7 kohta. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä säätää merkintöjen tekotavasta, merkintöjen koosta ja paikasta sekä muista teknisluontoisista seikoista. Lisäksi tarkempia säännöksiä voitaisiin antaa siitä, miten ja mille viranomaiselle esine on toimitettava merkintöjen tekemistä varten.

3 momentti. Valtuutussäännös ampumaseen pysyvästi ampumakelvottomaksi tekemisestä ja aseiden osan pysyvästi toimintakelvottomaksi tekemisestä siirrettäisiin aseiden osalta 2 §:n 2 momentista ja aseiden osalta 3 §:n 2 momentista 119 §:n 3 momenttiin. Säännös pysyisi tältä osin asiallisesti muuttumattomana. Valtuutussäännöksen nojalla on ampumaseasetuksen 2 §:ssä säädetty määritelmät aseiden ja aseiden osan deaktivoinnista ja romuttamisesta. Voimassaolevan 3 momentin mukaan sisäasiainministeriö voi antaa tarvittaessa tarkempia ohjeita ampumaseen ampumakelvottomaksi tekemisestä ja aseiden osan toimintakelvottomaksi tekemisestä. Sisäasiainministeriö on säännöksen perusteella antanut ohjeet.

Momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että ohjeiden sijasta sisäasiainministeriö voisi antaa ministeriön asetuksella sitovia säännöksiä ampuma- ja toimintakelvottomaksi tekemisestä. Asetuksen antovaltuus koskisi ensinnäkin ampuma- tai toimintakelvottomaksi tekemisen tekotapaa. Asedirektiivin muuttamisesta annettu direktiivi sisältää säännöksiä deaktivoinnin tekotavasta. Direktiivi edellyttää, että kaikki ampumaseen toiminnan kannalta olennaiset osat on tehty pysyvästi toimintakelvottomiksi siten, ettei niitä voida poistaa, asentaa uudelleen tai muuttaa tarkoituksena tehdä ampumaseesta uudelleen ampumakelpoinen. Direktiivin

vaatimusten täyttäminen edellyttää, että on olemassa sitovat säännökset deaktivoinnin tekotavasta. Direktiivin mukaan komissio antaa direktiivissä määrättyä menettelyä noudattaen deaktivoitistandardeja ja -tekniikoita koskevat yhteiset suuntaviivat sen varmistamiseksi, että deaktivoidut ampumaseet on tehty pysyvästi ampumakelvottomiksi. Nämä suuntaviivat, jotka käytännössä jäänevät minimisäännöksiksi, voidaan sisällyttää kansalliseen lainsäädäntöön ministeriön asetuksella.

Direktiivin mukaan jäsenvaltioiden on ryhdyttävä toimenpiteisiin sen järjestämiseksi, että toimivaltainen viranomainen tarkastaa deaktivoititoimenpiteet, jotta varmistetaan, että ampumaseelle suoritettut muutokset tekevät sen pysyvästi ampumakelvottomaksi. Edelleen direktiivi edellyttää, että jäsenvaltiot varmistavat, että mainitun tarkastuksen yhteydessä annetaan todistus tai asiakirja, joka osoittaa ampumaseen deaktivoinnin suoritetuksi, tai että ampumase varustetaan tätä tarkoitusta varten selvästi erottuvalla merkinnällä. Ministeriön asetuksella säädettäisiin deaktivoitua koskevasta merkinnästä ja todistuksesta. Ministeriön asetuksella voitaisiin säätää lisäksi säännöksiä siitä, miten deaktivoitu ampumase tai ase osaksi toimitettaisiin tarkastettavaksi. Tarkastus edellyttää viranomaiselta erityisammattitaitoa, joten tarkastus voitaisiin tehdä ainakin sisäasiainministeriössä. Tämän lisäksi tarkastus voitaisiin tarvittaessa tehdä muussa poliisin yksikössä, jolla olisi tähän tarvittava ammattitaito.

Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

Esitys on tarkoitettu tulevaisuuteen voimaan mahdollisimman nopeasti sen jälkeen kun eduskunta on sen hyväksynyt.

Siirtymäsäännökset:

1. Lain voimaan tullessa voimassa olevat luvat, ennakkosuostumukset, aseelinkeinoluvat sekä asekeräilijöille annetut hyväksynnit jäisivät voimaan. Ehdotettu 53 a §:n harrastustodistuksen esittämismääräys ei koskisi sellaisia lupia, joita koskeva hakemus on jätetty ennen ehdotetun lain

voimaantuloa. Lailla ei olisi tältäkin osin taannehtivaa vaikutusta.

2. Harrastustodistus annettaisiin ampu-maurheilu ja -harrastus -perusteella kahden vuoden ajalta taaksepäin. Metsästyslainsäädännön mukaan sallittu eläinten ampuminen -perusteen ja kuvaus, näytös tai muu esitys -perusteen osalta harrastus tulisi osoittaa valtiotodistuksen asetuksella tarkemmin säädetyltä ajalta. Johdonmukaisuuden vuoksi esitetään, että harrastustodistuksen esittämismääräys koskisi kaikkien perusteiden osalta vain niitä uudistettavia lupia, joissa luvan voimaantuloaika päättyy yli kaksi vuotta sen jälkeen kun ehdotettava laki on tullut voimaan.

3. Ehdotettava laki tekisi luvanvaraisiksi sellaisia osia, joiden hallussapito ei nykyisten säännösten mukaan ole luvanvaraista. Henkilön, jolla olisi hallussaan tällainen osa, tulisi hakea vuoden kuluessa lain voimaantulosta lupa tällaisen esineen hallussapitoon. Asekeräilijä voisi pitää ase osista 60 §:ssä tarkoitettua tiedostoa. Tämä mahdollisuus otettaisiin huomioon siirtymäsäännöksessä. Aseen osan hallussapito ei edellytä erillistä lupaa siinä tapauksessa, että ase osan hallussapitäjällä on oikeus kyseisiin ase osiin vastaavista ase osista kootun ampumaseen hallussapitoon. Tämän vuoksi siirtymäsäännöksessä ehdotetaan säädettäväksi, ettei luvan hankkiminen ase osan hallussapitoon olisi tarpeellista, jos ase osan haltijalla on oikeus vastaavista ase osista kootun ampumaseen hallussapitoon. Koska äänenvaimentimen hallussapito olisi sallittua ampumaseen hallussapitoon oikeuttavalla luvalla eikä sen hankkiminen edellyttäisi ilmoituksen tekemistä, todettaisiin selvyyden vuoksi, että äänenvaimentimen hallussapito olisi sallittua ampumaseen hallussapitoon oikeuttavalla luvalla ilman ilmoitustekovelvollisuutta. Aseen osan omistaja voisi luovuttaa ase osan siirtymäajan kuluessa sen hankkimiseen oikeutetulle tai korvauksetta valtiolle.

4. Sellaisten asealan elinkeinonharjoittajien, jotka harjoittavat elinkeinoa ehdotetussa laissa luvanvaraisiksi tulevilla ase osilla, olisi haettava lupa elinkeinon harjoittamiseen vuoden kuluessa lain voimaantulosta. Silloin kun asealan elinkeinonharjoittajalla on lupa harjoittaa elinkeinoa ase osilla, ei lupaa

tarvittaisi. Käytännössä tämä on pääsääntö. On arvioitavissa, että sellaisia elinkeinonharjoittajia, jotka harjoittaisivat elinkeinoa vain nyt luvanvaraisiksi ehdotettavilla aseilla, on hyvin vähän. Ainakin osalla äänenvaiementimien valmistajista, joita on Suomessa muutama, on lupa asealan elinkeinon harjoittamiseen.

5. Selvytyden vuoksi säädettäisiin, että ennen ehdotetun lain voimaantuloa vireille tulleeseen lupa- tai valitusasiaan sovellettaisiin sen vireille tullessa voimassa olleita säännöksiä.

1.2 Rikoslaki

41 luku Aserikoksista

1 §. *Ampuma-aserikos.* Asedirektiivin muuttamisesta annetun direktiivin 16 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on säädettävä seuraamusjärjestelmästä, jota sovelletaan direktiivin täytäntöönpanemiseksi annettujen kansallisten säännösten rikkomiseen, ja toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet seuraamusten täytäntöönpanon varmistamiseksi. Säädettyjen seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia.

1 momentti 7 kohta. Rikoslain 41 luvun 1 §:n 1 momenttiin lisättäisiin uusi 7 kohta, jossa säädettäisiin rangaistavaksi ehdotetussa ampuma-aselain 110 a §:ssä tarkoitettujen merkintöjen tekemisen laiminlyönti. Merkintöjen tekovelvollisuudesta säädettäisiin 110 b §:ssä. Teko voisi tulla arvioitavaksi myös törkeänä tai lievänä ampuma-aserikoksena sen mukaan kuin ampuma-aserikos 41 luvun 2 ja 3 §:n mukaisesti olisi katsottava törkeäksi tai lieväksi. Myös yritys olisi rangaistava. Näissä säännöksissä tarkoitettuja merkintöjä ovat ensinnäkin ampuma-aseen valmistusmerkintä, jonka tekemisvelvollisuus on ehdotetun 110 b §:n 1 momentin mukaan valmistajalla. Valmistusmerkinnän puuttuessa valtion viranomaisen tulisi tehdä aseeseen ehdotetun ampuma-aselain 110 a §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettu täydennysmerkintä luovutettaessa ampuma-ase valtion varastosta pysyvään yksityiseen käyttöön. Tällöin luovuttajana toimivan valtion viranomaisen on vastattava siitä, että aseessa on valmistusmerkintä tai täydennysmerkintä luovutushet-

kellä. Se, kenen virkamiehen velvollisuutena on varmistua merkinnän olemassaolosta ja tarvittaessa tekemisestä, ratkeaa viranomaisen sisäisten toimivaltasäännösten nojalla. Toinen tilanne, jossa valmistusmerkinnän puuttuessa tulisi tehtäväksi täydennysmerkintä, syntyy, kun Suomeen siirrettävässä tai maahantuotavassa ampuma-aseessa ei ole valmistusmerkintää. Tällöin siirtäjänä tai maahantuojana toimivan aseelinkeinonharjoittajan olisi ehdotetun 110 b §:n 2 momentin mukaan tehtävä aseeseen merkintä. Muun kuin aseelinkeinonharjoittajan ollessa siirtäjänä tai tuojana olisi hänen kyseisen lainkohdan mukaan toimitettava ase sisäasiainministeriölle merkintöjen tekemistä varten.

Ampuma-aseen maahantuontimerkinnän tekemisvelvollisuus olisi ehdotetun 110 b §:n 3 momentin mukaan aseelinkeinonharjoittajalla tämän toimiessa maahantuojana. Yksityisen luvanhaltijan olisi toimitettava ampuma-ase sisäasiainministeriölle merkinnän tekemistä varten.

Pakkausmerkinnän tekemisvelvollisuus patruunoiden pienimpään myyntipakkaukseen perustuisi ehdotettuun 110 b §:n 3 momenttiin. Velvoite koskisi vain patruunoiden kaupallista valmistamista. Yksityinen patruunoiden valmistaminen voi ampuma-aselain 110 §:ssä säädetyistä toiselle luovutettavien patruunoiden tarkastuttamisvelvollisuudesta johtuen tapahtua käytännössä vain omaan käyttöön. Jäljitettävyyttä ei siten edellytä merkintöjen tekemistä.

1 momentti 8 kohta: Rikoslain 41 luvun 1 momenttiin lisättäisiin lisäksi uusi 8 kohta, jossa säädettäisiin lisäksi ampuma-aserikoksena rangaistavaksi teoksi väärän valmistus-, täydennys-, tuonti- tai pakkausmerkinnän tekeminen. Väärän merkinnän tekemistä olisi väärän valmistajan nimen taikka väärän valmistusmaan tai -paikan merkitseminen ampuma-aseeseen. Merkintä voisi sarjanumeron osalta olla väärä silloin, jos merkinnän tekijä merkitsisi aseeseen sellaisen sarjanumeron, joka ei tekisi aseeseen valmistus- tai täydennysmerkinnästä yksilöivää. Väärän tuontimerkinnän tekemisestä olisi kyse esimerkiksi silloin kun maahantuontimerkinnän ajankohta merkittään muuksi kuin todelliseksi tuontiajankohdaksi. Merkinnän

poistamisesta olisi kyse silloin, jos valmistus-, täydennys-, tuonti-, tai pakkausmerkintä poistetaan kokonaisuudessaan tai osittain siten, ettei merkintää enää voitaisi tunnistaa. Silloin kun merkintä muutetaan alkuperäisestä poikkeavaksi, kyseessä olisi merkinnän muuttaminen. Rangaistavaksi säädettäisiin myös sarjanumeron poistaminen tai muuttaminen. Sarjanumero olisi ehdotettavien säännösten mukaan osa valmistus- tai täydennysmerkintää. Sen poistaminen tai muuttaminen olisi rangaistavaa myös silloin, kun aseessa on sarjanumero, mutta merkintä ei täyttäisi ehdotetun säännöksen valmistus- tai täydennysmerkinnän määritelmää. Ampuma-aseen ja patruunapakkauksen merkinnät ovat välttämättömiä aseiden tai patruunoiden jäljittämiseksi. Jäljittämällä pyritään selvittämään aseiden tai patruunapakkauksen viimeinen laillinen omistaja, mikä on usein omiaan helpottamaan aseeseen tai patruunoihin liittyvien rikosten selvittämistä.

Teon pitäisi sisältää tahallisen pyrkimyksen merkitä ase tai patruunapakkaus väärillä merkinnöillä taikka poistaa tai muuntaa olemassa oleva merkintä.

Teko voisi tulla arvioitavaksi myös törkeänä tai lievänä ampuma-aserikoksena sen mukaan kuin ampuma-aserikos 41 luvun 2 ja 3 §:n mukaisesti olisi katsottava törkeäksi tai lieväksi. Myös yritys olisi rangaistava.

Pykälän 1 momentin voimassa olevan 5 kohdan sanamuodosta poistettaisiin sana ”taikka” ja lisättäisiin sen tilalle pilkku sekä 6 kohdan sanamuodosta poistettaisiin piste ja lisättäisiin sen tilalle sana ”taikka”.

1.3 Poliisilaki

35 §. *Tietojen saanti viranomaisilta.* 2 momentti. Momentista poistettaisiin ampuma-aselupiin viittaava teksti. Niitä koskevat säännökset siirrettäisiin uuteen 3 momenttiin. Samalla momenttiin tehtäisiin joitakin teknisluonteisia muutoksia. Ensinnäkin sanamuotoa selkiytettäisiin niin, että momentin tekstissä olisi maininta siitä, että tietoja saisi vain viranomaiselta. Voimassaolevassa säännöksessä maininta viranomaisesta on ainoastaan otsikossa.

Toiseksi momenttiin asetettaisiin välttämättömyysedellytys tietojen saamiseen. Va-

kiintuneen käytännön mukaan viranomaisella on oikeus vain välttämättömiksi katsottuihin tietoihin.

3 momentti. Pykälään lisättäisiin uusi 3 momentti, joka koskisi ampuma-aselain mukaisia lupia ja hyväksyntiä. Tietojensaantioikeus koskisi voimassaolevasta 2 momentista poiketen sekä luvan tai hyväksynnän hake-
misvaihetta että annetun luvan tai hyväksynnän voimassaolon arviointia. Tietoja voitaisiin saada toiselta viranomaiselta salassapitovelvollisuuden estämättä.

Lupa ampuma-aseen, aseiden osien, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hankkimiseen voidaan antaa henkilölle, jota on henkilökohtaisten ominaisuuksiensa perusteella pidettävä sopivana. Sopivuuden arvioinnissa tulee huomiotavaksi kaikki sellaiset seikat, joiden perusteella voidaan arvioida, kykeneekö luvansaaja käyttämään ja muuten hallussapitamaan ampuma-asetta lain ja lupaehtojen mukaisesti. Arvioinnissa vaikuttavia seikkoja ovat muun muassa henkilön syyllistyminen rikoksiin, päihteiden käyttö ja henkilön terveydentila. Erityisesti eräisiin psyykkisiin sairauksiin liittyy kohonnut väkivallan riski. Tällainen yhteys on muun muassa masennuksella ja kohonneella itsemurhariskillä. Toinen yhteys on väkivaltaisuudella ja eräillä persoonallisuushäiriöillä.

Poliisilla olisi oikeus saada henkilöstä asevelvollisuuden suorittamista ja palveluskelpoisuuden arviointia koskevia tietoja. Asevelvollisuuden suorittamista koskeva tieto olisi ensinnäkin tieto siitä, onko asevelvollisuus suoritettu ja milloin. Lisäksi tällaisia tietoja olisivat asevelvollisuuden keskeytystä koskevat tiedot sekä tiedot keskeytymisen perusteista. Palveluskelpoisuuden arviointia koskevat tiedot olisivat kutsunnassa, ennen palvelusta, palveluksen aikana ja sen jälkeen henkilön palveluskelpoisuudesta saatuja tietoja. Lisäksi poliisilla olisi oikeus saada henkilön päihteiden käyttöön tai väkivaltaiseen käyttäytymiseen liittyviä tietoja. Tiedot ovat voimassaolevan lain mukaan saatavissa luvanhaltijasta yksittäistapauksessa perustellusta pyynnöstä. Ehdotetun 3 momentin mukaan poliisilla olisi oikeus saada kyseiset ampuma-aseen hallussapitoon oikeuttavan luvan tai ampuma-aselaissa tarkoitetun hyväksynnän saajaksi esitettävän henkilön tiedot taik-

ka luvanhaltijan tai hyväksynnän saajan tiedot terveystietoja lukuun ottamatta automaattisesti ilman henkilön suostumusta tai perusteltua pyyntöä. Terveystietona ei pidettäisi esimerkiksi keskeytyspäätöksestä ilmenevää keskeytyksen syytä. Päätöksestä voi ilmetä, että palvelus on keskeytynyt esimerkiksi mielenterveydellisistä syistä. Tiedot olisivat tarpeen säännönmukaisesti harkintaa tehtäessä, joten perusteltua pyyntöä tai henkilön suostumusta ei ehdotettavan säännöksen mukaan edellytettäisi.

Henkilön suostumuksella olisi poliisilla oikeus saada ampuma-aselain soveltamisalaan kuuluvan luvan tai hyväksynnän antamista taikka niiden voimassaolon arviointia varten hakijan terveystietoja. Voimassaolevan 2 momentin mukaan poliisilla on oikeus saada kyseiset tiedot ilman henkilön suostumusta, mutta ainoastaan luvanhaltijasta ja perustellusta pyynnöstä. Luvanhaltijan tai hyväksynnän saajan osalta tilanne muuttuisi siten, että luvanhaltijalta olisi aina jatkossa pyydettävä suostumus terveystietojen saamiseen. Luvanhaltija voisi siis halutessaan estää poliisia saamasta terveystietojaan, mutta seurauksena tästä olisi luvan tai hyväksynnän peruttaminen. Ampuma-aselain 67 §:n 2 momentin 4 kohtaan ehdotetaan tehtäväksi muutos, jonka mukaan lupa voidaan peruuttaa, jos luvanhaltija ei poliisin perustellusta pyynnöstä anna suostumustaan terveystietojensa saamiseen. Poliisin tulisi siis lähettää luvanhaltijalle kirjallinen pyyntö suostumuksen antamiseen määrääjässä. Ampuma-aselain 8 luvussa on säännökset siitä, miten poliisin on toimittava, jos on olemassa ampuma-aseiden, aseiden osien, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten väärinkäytön vaara. Luvanhakijan olisi ehdotetun ampuma-aselain 45 §:n 1 momentin mukaan annettava suostumuksensa siihen, että poliisilla olisi oikeus saada hänestä sellainen lääketieteellinen arvio, jonka perusteella poliisi voi arvioida hänen sopivuuttaan ampuma-aseen hallussapitoon. Viittaussäännösten perusteella suostumuksen antamisedellytys koskisi myös hyväksynnän saajaksi esitettyä henkilöä.

4 momentti. Pykälän 3 momentti siirrettäisiin 4 momentiksi. Sen sisältöön ei ehdoteta muutoksia.

5 momentti. Pykälän 4 momentti siirrettäisiin 5 momentiksi. Sitä ehdotetaan muutettavaksi siten, että se sisältäisi viittauksen myös ehdotettavaan uuteen 3 momenttiin. Säännös sisältää rajoituksen siitä, mihin tarkoitukseen 2 momentissa tarkoitettuja tietoja saadaan käyttää. Ehdotettu säännös olisi tältä osin voimassaolevaa säännöstä vastaava.

36 §. Tietojen saanti yksityiseltä yhteisöltä tai henkilöltä. 3 momentti. Koska 35 §:n muutoksessa lisättäisiin uusi 3 momentti, jolloin vanha 3 momentti siirtyisi 4 momentiksi ja 4 momentti 5 momentiksi, muutettaisiin viittaussäännös vastaavasti koskemaan 2—5 momentteja.

1.4 Asevelvollisuuslaki

97 a §. Tietojen luovuttaminen ampuma-aselain mukaisen luvan hakijoista ja haltijoista sekä hyväksynnän saajaksi haettavasta ja hyväksynnän saaneesta. Asevelvollisuuslakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 97 a §. Säännöksessä ehdotetaan oikeutta antaa asevelvollisrekisteristä poliisille tietoja myös asevelvollisen palveluksesta ja palveluskelpoisuudesta silloin, kun tiedot ovat välttämättömiä ampuma-aselaissa tarkoitettujen aseluvanhakijan ja -haltijan sekä hyväksynnän saajaksi haettavan ja hyväksynnän saaneen henkilön sopivuuden arviointia varten.

Tarve viranomaisten väliseen tietojen vaihtoon on tullut esille muun muassa kouluampumatapausten jälkeen. Väkivaltaisen käyttäytymisen ehkäisemiseksi poliisi on selvittänyt aseluvan myöntämiskäytäntöjä ja lupa-harkintaan liittyviä tiedontarpeita. Poliisin näkemyksen mukaan myös asevelvollisrekisterissä on sellaista tietoa esimerkiksi asevelvollisen palveluskelpoisuudesta ja palveluksesta ja mahdollisesta palveluksen keskeyttämisestä, jolla on merkitystä harkittaessa ampuma-aseluvan myöntämistä ja voimassaoloa.

Asevelvollisen palveluskelpoisuudella tarkoitetaan asevelvollisuuslain 9 §:n mukaan sitä, että asevelvollinen suoriutuu asevelvollisuuslaissa tarkoitettua palveluksesta eikä vaaranna omaa eikä muiden palvelusturvallisuutta. Palveluskelpoisuudesta päätetään tietojen perusteella, jotka asevelvollisesta, hänen terveydentilastaan sekä hänen fyysisestä

ja henkisestä suorituskyvystään saadaan häneltä itseltään, terveydenhuollon ammattihenkilön tarkastuksessa ja soveltuvuuskokeessa. Palveluskelpoisuuden arvioimiseen voidaan käyttää myös tietoja, joita sotilasviranomainen saa asevelvollisuuslain 96 §:n mukaan muilta viranomaisilta, yhteisöiltä ja yksittäisiltä henkilöiltä.

Henkilö, joka ei ole asevelvollisuuslain mukaan palveluskelpoinen, vapautetaan palveluksesta. Päätös voidaan tehdä kutsunnassa tai sen jälkeen. Asevelvollisen palvelus voidaan keskeyttää, jos tulee ilmi seikkoja, jotka osoittavat, että asevelvollinen ei kykene suoriutumaan palveluksesta tai että hän on vaaraksi omalle tai muiden turvallisuudelle.

Asevelvollisen palveluskelpoisuutta koskeva tieto merkitään asevelvollisrekisteriin. Jos asianomainen ei ole palveluskelpoinen tai palveluskelpoisuus on rajoitettu, asia ilmoitetaan lähtökohtaisesti puolustusvoimien terveystarkastusohjeesta saatavalla kirjainnumero -yhdistelmällä. Terveystarkastusohjeen luokituksen perustana on Maailman terveysjärjestön (WHO) luokitus ICD-10, International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems. Pääesikunta on antanut terveystarkastusohjeen asevelvollisuuslain 11 §:ssä olevan valtuutuksen nojalla.

Pykälän mukaan poliisille voitaisiin aselupaharkintaa varten antaa tietoja asevelvollisen palveluksesta ja palveluskelpoisuudesta. Käytännössä tietoja annettaisiin poliisiin pyydettyä niitä ampuma-aselaissa tarkoitettua aseluvanhakijan ja -haltijan tai hyväksynnän saajaksi haettavan ja hyväksynnän saaneen henkilön sopivuuden arviointia varten. Hyväksynnällä tarkoitetaan esimerkiksi ampu-asekouluttajaksi hyväksymistä, josta säädetäisiin ampuma-aselain 45 d §:ssä.

Palvelusta koskevan tiedon osalta merkityksellinen on erityisesti tieto palveluksen keskeyttämisestä. Tiedolla on yhtymäkohta palveluskelpoisuuteen. Asevelvollisrekisteriin merkitään 94 §:n mukaan tietoja muun muassa asevelvollisen palveluksesta, palvelupaikasta ja -ajasta, koulutuksen ja osaamisen mukaisesta sopivuudesta ja sijoituksesta, palveluskelpoisuudesta ja soveltuvuuskokeen perusteella tehdystä arviosta, sekä terveydentilasta, jos tiedoilla on merkitystä asevelvollisen

sen palveluksen, sijoittelun tai asevelvollisuuden kannalta. Asevelvollisrekisteriin voidaan merkitä myös tietoja rangaistuksista ja seuraamuksista, jos tiedoilla on merkitystä asevelvollisen palveluksen, sijoittelun tai sotilasarvon kannalta. Poliisin lupaharkinnassa voi olla merkitystä myös tiedolla kurinpitörangaistuksesta.

Palveluskelpoisuuden osalta merkitystä olisi tiedolla palveluskelpoisuuden puuttumisesta tai rajoituksesta. Poliisille ei olisi tarpeen ilmoittaa palveluskelpoisuuden perusteena käytettyä terveystarkastusohjeen koodia. Poliisi voisi pyytää aseluvan hakijaa tai haltijaa toimittamaan asiasta tarkemman selvityksen tai vaihtoehtoisesti antamaan suostumuksen siihen, että poliisi voi hankkia asiaa koskevia tarkempia tietoja sotilasviranomaiselta.

Asekäsittely ja ampumakoulutus ovat tärkeä osa sotilaskoulutusta. Turvallisuustekijöiden huomioon ottaminen on keskeistä koulutusta järjestettäessä. Koulutuksen myötä sotilasviranomainen saa selkeän kuvan kunkin asevelvollisen taidoista aseiden käsitteijänä. Jos puolustusvoimissa arvioidaan, että henkilö ei ole sopiva käyttämään ampumaseita johdetussa koulutuksessa, hän tuskin on sopiva käyttämään aseita siviilissäkään. Esimerkiksi tilanteessa, jossa asianomaisen palvelus keskeytettäisiin ilmeisen turvallisuusriskin takia, sotilasviranomaisella tulisi olla mahdollisuus myös oma-aloitteisesti ilmoittaa asiasta poliisille silloin, kun poliisilla ei tätä tietoa jo ole. Poliisin olisi kuitenkin hävitettävä sotilasviranomaisen oma-aloitteisesti antama tieto välittömästi, ellei tietoa käytettäisi edellä tarkoitettuun lupaharkintaan. Asiasta ehdotetaan nimenomaista säännöstä pykälän 2 momenttiin.

Poliisille annettava tieto on säännöksessä rajattu koskemaan vain välttämättömiä tietoja aseluvanhakijan ja haltijan tai hyväksynnän saajaksi haettavan ja hyväksynnän saaneen henkilökohtaisen sopivuuden arviointia varten.

2 Ampuma-asepöytäkirjan sisältö ja sen suhde Suomen lainsäädäntöön

1 artikla. *Suhde kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaiseen Yhdistynei-*

den Kansakuntien yleissopimukseen. Artiklan 1 kohdan mukaan ampuma-asepöytäkirja täydentää kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaista YK:n yleissopimusta ja pöytäkirjaa tulkitaan yhdessä yleissopimuksen kanssa. Artiklan 2 kohdan mukaan yleissopimuksen määräyksiä sovelletaan ampuma-asepöytäkirjaan, jollei pöytäkirjassa toisin määrätä. Artiklan 3 kohdassa määrätään, että ampuma-asepöytäkirjan 5 artiklan mukaisesti rangaistaviksi säädetty teot katsotaan yleissopimuksen mukaisiksi rikoksiksi, joiden osalta siten sovelletaan yleissopimuksen mukaisia rikoksia koskevia yleissopimuksen määräyksiä.

2 artikla. Tarkoitus. Ampuma-asepöytäkirjan tarkoituksena on edistää, helpottaa ja vahvistaa sopimusvaltioiden välistä yhteistyötä ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden laittoman valmistuksen ja kaupan torjumiseksi, vastustamiseksi ja lopettamiseksi.

3 artikla. Käsitteiden käyttö. Artiklassa määritellään ampuma-asepöytäkirjassa käytettävät käsitteet ”ampuma-ase”, ”osat ja komponentit”, ”ampumatarvikkeet”, ”laiton valmistaminen”, ”laiton kauppa” ja ”jäljittäminen” seuraavasti:

a) ”Ampuma-ase” tarkoittaa kannettavaa piipulla varustettua asetta, jolla voidaan räjähdyspaineen avulla ampua hauleja, luoteja tai muita ammuksia, ja joka on tarkoitettu niiden ampumiseen tai joka voidaan muuntaa ampumakelpoiseksi, mutta ei kuitenkaan asehistoriallisesti arvokkaita vanhoja ampuma-aseita tai niiden jäljitelmiä. Asehistoriallisesti arvokkaat vanhat ampuma-aseet ja niiden jäljitelmät määritellään kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Asehistoriallisesti arvokkailla vanhoilla ampuma-aseilla ei kohdan mukaan missään tapauksessa kuitenkaan tarkoiteta ampuma-aseita, jotka on valmistettu vuoden 1899 jälkeen.

Voimassa olevan ampuma-aselain ampuma-aseen määritelmää ehdotetaan muutettavan niin, että 2 §:n 1 momenttiin lisätään seuraava lause: ” Ampuma-aseeksi katsotaan myös sellainen esine, joka muistuttaa ampuma-asetta ja joka rakenteensa tai valmistusmateriaalinsa puolesta on ilman erityistietoja ja -taitoja muunnettavissa toimivaksi ampuma-aseeksi. Määritelmä vastaa tuliasepöytä-

kirjan ja asedirektiivin muuttamisesta annetun direktiivin vaatimuksia. Koska artiklan a kohdan mukaisesti asehistoriallisesti arvokkaat vanhat ampuma-aseet ja niiden jäljitelmät voidaan määritellä kansallisessa lainsäädännössä, ei niiden osalta ole tarvetta tässä suhteessa muuttaa ampuma-aselakia. Ampuma-aselain mukaan kaikki hauleja, luoteja tai muita ammuksia ampuvat aseet ovat ampuma-aseita niiden valmistusvuodesta riippumatta, vaikkakin ampuma-aselain 19 §:n 2 momentissa säädetään ennen vuotta 1890 valmistettujen mustaruutiaseiden luvanvaraisuuden poikkeuksesta koskien niiden kuljetamista ja säilyttämistä.

b) ”Osat ja komponentit” tarkoittavat mitä tahansa osia tai varaosia, jotka on tarkoitettu nimenomaan ampuma-aseeseen ja ovat oleellisia sen toiminnan kannalta, mukaan luettuihin piiput, lukon kehykset tai rungot, luistit tai sylinterit ja lukot tai sulkukappaleet sekä laitteet, jotka on tarkoitettu vaimentamaan ampuma-aseen laukaus tai on muunnettu vaimentajaksi.

Voimassa olevan ampuma-aselain 3 §:n mukaan aseiden osia ovat ampuma-aseesta irrallisena olevat patruunapesä ja sitä vastaava osa, piippu ja putki sekä sulkulaite. Pykälän määritelmään ehdotetaan lisättäväksi asedirektiivin muuttamisesta annetussa direktiivissä osina myös mainitut ampuma-aseiden runko, sulkulaite ja sen runko, sulkukappale, äänenvaimennin sekä niitä toiminnallisesti vastaavat osat.

c) ”Ampumatarvikkeet” tarkoittavat kokonaisia patruunoita tai niiden osia, mukaan luettuina hylsy, nallit, ruuti, luodit ja muut ammuksien, joita käytetään ampuma-aseissa edellyttäen kuitenkin, että näitä komponentteja varten vaaditaan erillinen lupa sopimusvaltiossa.

Ampumatarvikkeet voidaan määritellä kansallisessa lainsäädännössä niiden luvanvaraisuuden perusteella. Vastaava määritelmä sisältyy asedirektiivin muuttamisesta annetun direktiivin 1 artiklan 1 b kohtaan. Ampuma-aseissa ampumatarvikkeet määritellään sen 4, 5 ja 10 §:ssä. Luvanvaraisia ampumatarvikkeita ampuma-aselain mukaan ovat kokonaiset patruunat ja sellaiset patruunoiden ammuksien, jotka ovat panssarin lävistäviä, räjähtäviä tai sytyttäviä taikka jotka ovat pis-

toolissa tai revolverissa käytettäväksi suunniteltuja ja valmistettuja keskisytytteisten patruunoiden reikäpäisiä tai kohteeseen osuessaan vaikutukseltaan laajenevuuteen perustuvia ammuksia. Ampuma-aselaissa ampumatarvikkeilla tarkoitetaan siten kaikkia kokonaisia patruunoita sekä patruunoissa käytettäviä yllä lueteltuja ammuksia.

d) ”Laiton valmistaminen” tarkoittaa ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien tai ampumatarvikkeiden valmistamista tai kokoamista:

i) sellaisista osista ja komponenteista, jotka on kaupattu laittomasti;

ii) ilman sen sopimusvaltion toimivaltaisen viranomaisen myöntämää lupaa, jossa ne valmistetaan tai kootaan;

iii) ilman että ampuma-aseet merkitään niiden valmistusajankohtana tämän pöytäkirjan 8 artiklan mukaisesti.

Ampuma-aseiden osien ja komponenttien valmistamiseen tarvittavat luvat myönnetään kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

Ampuma-aselain mukaan ampuma-aseiden, aseiden osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten valmistaminen on luvanvaraista. Ilman lupaa tapahtuva valmistaminen on pöytäkirjan mukaista laitonta valmistamista. Pöytäkirjan 8 artiklan 1 a kohdassa edellytetään, että valmistetuissa ampuma-aseissa on aseiden yksilöivä merkintä, josta ilmenee valmistajan nimi, valmistusmaa tai -paikka ja aseiden sarjanumero. Ampuma-aseasetuksen 13 §:n 1 kohdassa edellytetään, että ampuma-aseen valmistajan on merkittävä valmistamansa ampuma-aseet sarjanumerolla. Pöytäkirjan 8 artiklassa siis edellytetään, että ampuma-aseen valmistajan on merkittävä ampuma-aseeseen myös valmistajan nimi ja valmistusmaa tai -paikka. Artikla 8 kuuluu yhteisön toimivaltaan. Asedirektiivin muuttamisesta annetulla direktiivillä merkintöjä koskevat säännökset on saatettu osaksi yhteisön lainsäädäntöä.

e) ”Laiton kauppa” tarkoittaa ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden tuontia, vientiä, hankintaa, myyntiä, toimitusta, kuljetusta tai siirtoa yhden sopimusvaltion alueelta tai sen alueen kautta toisen sopimusvaltion alueelle, jos joku asianomaisista sopimusvaltioista ei ole antanut siihen lupaa tämän pöytäkirjan mää-

räysten mukaisesti taikka jos ampuma-aseita ei ole merkitty tämän pöytäkirjan 8 artiklan mukaisesti.

Sopimusvaltioiden välillä tapahtuva ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden kauppa ja kuljetaminen sopimusvaltion kansallisten säännösten vastaisesti olisi ampuma-asepöytäkirjan vastaista laitonta kauppaa. Lisäksi ampuma-aseita sopimusvaltioiden välillä liikuteltaessa on varmistettava, että aseissa on pöytäkirjan 8 artiklan mukaiset aseiden yksilöivät merkinnät. Jos ampuma-aseet eivät ole 8 artiklan mukaisesti merkittyjä, kun ne tulevat sopimusvaltion alueelle, sopimusvaltion on huolehdittava, että ne merkitään 8 artiklan mukaisin merkinnöin. Muussa tapauksessa kyseessä olisi laitton kauppa. Yhteisölainsäädäntöön on lisätty säännökset sellaisen ampuma-aseiden merkitsemisestä 8 artiklan mukaisin merkinnöin, joista merkinnät puuttuvat niitä tuotaessa. EU:n alueella merkintöjen tekeminen olisi sen sopimusvaltion vastuulla, jonne aseet ensi kertaa EU:n ulkopuolelta tuodaan. Tässä kohdin EU:ta pidettäisiin yhtenä alueena, jonka sisällä ampuma-aseita siirrettäessä ja kuljetettaessa ei merkintöjä edellytettäisi.

f) ”Jäljittäminen” tarkoittaa valmistajalta ostajalle päätyvien ampuma-aseiden ja mahdollisuuksien mukaan niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden järjestelmällistä jäljittämistä tarkoituksessa avustaa sopimusvaltioiden toimivaltaisia viranomaisia esineiden laittoman valmistuksen ja kaupan havaitsemisessa, tutkinnassa ja analysoinnissa.

Pöytäkirjan 8 artikla sisältää määräykset ampuma-aseiden merkitsemisestä. Aseiden osien ja ampumatarvikkeiden jäljittämisen osalta määritelmä on jätetty ehdolliseksi, koska tällä hetkellä niitä ei yleisesti merkitä niiden tunnistamisen helpottamiseksi, vaikkakin itse ampuma-aseen tunnistusmerkintä on yleensä merkitty johonkin tai joihinkin aseiden irrotettavissa oleviin osiin. Jäljittämisen tarkoituksena on saada selville, mistä ase on laittomille markkinoille siirtynyt. Suomen viranomaiset tekevät jo nyt kansainvälistä yhteistyötä aseiden jäljittämiseksi, mikä yhteistyö tulee pöytäkirjan hyväksymisen jälkeen entisestään lisääntymään.

4 artikla. *Soveltamisala.* Artiklan 1 kohdassa todetaan, että jollei pöytäkirjassa toisin määrätä, sovelletaan sitä ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden laittoman valmistuksen ja kaupan torjumiseen sekä tämän pöytäkirjan 5 artiklan mukaisesti rangaistaviksi säädettyjen rikosten tutkintaan ja niitä koskeviin syytöksiin silloin, kun rikos on luonteeltaan kansainvälinen ja siihen on osallisena järjestäytynyt rikollisryhmä.

Kuten jo yllä on 3 artiklan yhteydessä tarkemmin todettu, ampuma-asepöytäkirja jättää monessa kohtaa sen soveltamisen aseiden, komponenttien ja ampumatarvikkeiden osalta pitkälti kansalliseen harkintaan. Ampuma-aseiden osalta määräykset taas ovat melko ehdottomia. Suomen ampuma-aselainsäädäntö noudattaa tässä asedirektiivin edellyttämää sääntelyä ja vastaa siten vaatimuksiltaan muissa EU:n jäsenvaltioissa omaksuttuja sääntelyratkaisuja sekä ehdotettujen muutosten voimaantulon jälkeen täyttää pöytäkirjassa edellytetyt vähimmäisvaatimukset.

Ampuma-asepöytäkirjan 1 artiklan mukaan pöytäkirjaa tulkitaan yhdessä kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen YK:n yleissopimuksen kanssa, jota pöytäkirja siis yleissopimukseen liittyvänä lisäpöytäkirjana täydentää. Yleissopimuksen 2 artiklan a kohdan mukaan ”järjestäytyneellä rikollisryhmällä” tarkoitetaan rakenteeltaan jäsentynyttä ryhmää, joka on ollut jonkin aikaa olemassa ja joka koostuu kolmesta tai useammasta yhdessä toimivasta henkilöstä, joiden tarkoituksena on tehdä yksi tai useampi vakava rikos. Lisäksi edellytetään, että ryhmä toimii saadakseen välitöntä tai välillistä taloudellista tai muuta aineellista etua. Yleissopimuksen 2 artiklan b kohdan mukaan ”vakava rikos” tarkoittaa sellaista rikosta, jonka enimmäisrangaistus on vankeutta vähintään neljä vuotta. Yleissopimuksen 3 artiklan 2 kappaaleessa määritellään ”kansainvälinen rikos”. Rikos on luonteeltaan kansainvälinen ensinnäkin, jos se tehdään useammassa kuin yhdessä valtiossa. Rikos on kansainvälinen myös, jos se tehdään yhdessä valtiossa, mutta olennainen osa sen valmistelusta, suunnittelusta, johtamisesta tai ohjauksesta tapahtuu toisessa valtiossa. Lisäksi rikoksella on kan-

sainvälinen luonne, jos rikos tehdään yhdessä valtiossa, mutta siihen on osallisena järjestäytynyt rikollisryhmä, joka osallistuu rikolliseen toimintaan useammassa kuin yhdessä valtiossa. Neljänneksi rikos on kansainvälinen, jos rikos tehdään yhdessä valtiossa, mutta sillä on merkittäviä vaikutuksia toisessa valtiossa. Ampuma-asepöytäkirjan 4 artiklan 1 kohdan mukaan pöytäkirjaa sovelletaan sen 5 artiklan mukaisesti rangaistaviksi säädettyjen rikosten tutkintaan ja niitä koskeviin syytöksiin silloin, kun rikos on yllä selostetun mukaisesti luonteeltaan kansainvälinen ja siihen on osallisena järjestäytynyt rikollisryhmä. Rikoslain (39/1889) 41 luvun törkeää ampuma-aserikosta koskevassa 2 §:ssä säädetään enimmäisrangaistukseksi neljä vuotta vankeutta, jos ampuma-aserikoksessa rikoksen kohteena on erityisen vaarallinen ampuma-ase tai suuri määrä ampuma-aseita tai aseiden osia taikka jos rikoksella tavoitellaan huomattavaa taloudellista hyötyä tai rikos tehdään erityisen suunnitelmallisesti. Edellytyksenä on myös se, että rikos on kokonaisuutena arvostellen törkeä. Järjestäytyneen rikollisryhmän tekemänä ampuma-aserikos on yleensä törkeä jo jonkin edellä mainitun törkeän ampuma-aserikoksen edellytyksen perusteella. Rikoslain 17 luvun 1 a §:ssä on kriminalisoitu järjestäytyneeseen rikollisryhmään kuuluminen.

Ampuma-asepöytäkirjan 4 artiklan 2 kohdan mukaan pöytäkirjaa ei sovelleta valtioiden välisiin asekauppoihin tai aseiden siirtoihin silloin, kun pöytäkirjan soveltaminen haittaisi sopimusvaltion oikeutta ryhtyä toimenpiteisiin kansallisen turvallisuuden ylläpitämiseksi YK:n peruskirjan mukaisesti. Kohtaa on pöytäkirjan valmistelukokouksissa tulkittu siten, että pöytäkirjan soveltamisalan ulkopuolelle jäisivät sellaiset asekaupat ja -siirrot, jotka tapahtuvat valtioiden välillä tai joissa esineiden vastaanottajana on valtio, ja jotka siten katsotaan liittyvän kansallisen turvallisuuden tarkoituksiin. Tulkinnan perusteella taas esimerkiksi valtion omistamien yksityisoikeudellisten yhtiöiden tekemiin asekauppoihin ja -siirtoihin pöytäkirjaa katsottaisiin kuitenkin sovellettavan, koska toimijana ei tällöin olisi valtio, vaan yksityisoikeudellinen yhteisö. Ampuma-aselain soveltamisalan poikkeuksia koskevan 17 §:n 1

kohdan mukaan ampuma-aselakia ei sovelleta valtion harjoittamaan ampuma-aseiden, aseiden osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten siirtoon, tuontiin, vientiin, hankkimiseen eikä luovuttamiseen valtion tarkoituksiin. Pykälän 1 kohta vastaa siten pöytäkirjan 4 artiklan 2 kohdan tarkoitusta. Artiklan 2 kohtaa tulkitaan kuitenkin tarkalleen sen sanamuodon mukaisesti, jolloin pöytäkirjaa sovellettaisiin muun muassa valtionkin valmistamien ampuma-aseiden merkitsemiseen pöytäkirjan 8 artiklan mukaisin valmistusmerkinnöin, koska kyse ei tällöin olisi valtioiden välisistä asekaupoista ja –siirroista, vaan kansallisesta valmistamisesta. Myös valtion valmistamat ampuma-aseet olisi merkittävä pöytäkirjan 8 artiklan mukaisesti ja niitä koskevat tiedot säilytettävä pöytäkirjan tietojen säilyttämistä koskevan 7 artiklan mukaisesti. Artiklat 7 ja 8 kuuluvat kuitenkin yhteisön toimivaltaan.

5 artikla. *Rikosten säätäminen rangaistaviksi teoiksi.* Artiklan 1 kohdan mukaan sopimusvaltiot ryhtyvät tarvittaviin lainsäädännöllisiin ja muihin toimenpiteisiin säätääkseen rangaistaviksi teoiksi tahallaan tehdyt ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden laittoman valmistamisen ja niiden laittoman kaupan sekä pöytäkirjan 8 artiklan edellyttämien ampuma-aseiden merkintöjen väärentämisen taikka merkintöjen laittoman hävittämisen, poistamisen tai muuttamisen. Artiklan 2 kohdan mukaan sopimusvaltiot ryhtyvät myös tarvittaviin lainsäädännöllisiin ja muihin toimenpiteisiin säätääkseen rangaistaviksi teoiksi artiklan 1 kohdassa määriteltyjen rikosten yrityksen ja osallisuuden tällaisen rikoksen tekemiseen, jollei kyseisen sopimusvaltion oikeusjärjestelmän peruskäsitteistä muuta johdu. Lisäksi 2 kohdassa määrätään, että rangaistaviksi teoiksi tulee säätää myös 1 kohdassa määriteltyjen rikosten tekemisen järjestäminen, ohjaaminen, avustaminen, edistäminen, helpottaminen tai neuvominen.

Rikoslain 41 luvun 1 §:ssä on säädetty rangaistaviksi muun muassa tahallaan tehdyt ampuma-aseiden, aseiden osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten ampumaselain säännösten vastainen luvaton valmistaminen ja luvaton kauppa sekä niiden yritys. Väärin merkintöjen tekeminen ampuma-

aseeseen taikka niiden laitton poistaminen tai muuttaminen taikka näiden tekojen yritys ehdotetaan säädettäväksi rangaistavaksi rikoslain 41 luvun 1 §:ssä tahallisenä rikoksena. Rikoslain osallisuutta koskevassa 5 luvussa säädetään rangaistavaksi rikoksen tekemiseen osallistuminen tai rikoksen tekemiseen yllyttäminen ja avunanto, mikä täyttää artiklan 2 kohdan edellyttämät vaatimukset rikoskumppanuuden, avunannon ja yllytyksen säätämisestä rangaistavaksi.

6 artikla. *Menetetyksi tuomitseminen, takavarikko ja omaisuuden käytöstä määrääminen.* Artiklan 1 kohdassa edellytetään sopimusvaltioiden ryhtyvän, niin suuressa määrin kuin se on niiden kansallisten oikeusjärjestelmien mukaan mahdollista, tarvittaviin toimenpiteisiin mahdollistaakseen laittomasti valmistettujen tai kaupattujen ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden menetetyksi tuomitsemisen, sanotun kuitenkin rajoittamatta yleissopimuksen 12 artiklan soveltamista. Yleissopimuksen 12 artiklassa määrätään yksityiskohtaisemmin omaisuuden ja rikoksen tuottaman hyödyn menetetyksi tuomitsemisesta ja sopimusvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten valtuuksista saada pankki-, rahoitus- ja liiketoimintaa koskevia tietoja pankkisalaisuuden estämättä sekä mahdollisuudesta soveltaa käännettä todistustaakkaa rikoksen tuottamaksi hyödyksi väitetyin tai muun menetetyksi tuomittavan omaisuuden laillisen alkuperän osalta. Säännökset menettämisseuraamuksista sisältyvät rikoslain 10 lukuun, jossa säädetään muun muassa rikosentekovälineen ja rikosesineen menetetyksi tuomitsemisesta. Ampuma-aselain säännösten vastaisesti valmistetut tai kaupatut laitomat ampuma-aseet, aseiden osat, patruunat ja erityisen vaaralliset ammukset tuomitaan rikoslain 10 luvun säännösten perusteella valtiolle menetetyiksi, joten Suomen lainsäädäntö vastaa jo tältä osin artiklan 1 kohdan sisältöä.

Artiklan 2 kohdassa määrätään sopimusvaltiot ryhtymään kansallisten oikeusjärjestelmiensä mukaisesti tarvittaviin toimenpiteisiin estääkseen laittomasti valmistettujen ja kaupattujen ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden joutumisen sellaisten henkilöiden käsiin, joil-

la ei ole lupaa niiden hallussapitoon, takavarikoimalla ja tuhoamalla tällaisia ampumaseita, niiden osia ja komponentteja ja ampumatarvikkeita, jollei niiden muuhun käyttötarkoitukseen ole annettu virallista lupaa edellytyksin, että ampumaseet on merkitty ja näiden aseiden ja ampumatarvikkeiden käyttötarkoitus on ennalta rekisteröity. Edellä artiklan 1 kohdassa selostetuin tavoin ampumaselain säännösten vastaisesti valmistetut tai kaupatut laittomat ampumaseet, aseiden osat, patruunat ja erityisen vaaralliset ammuksien tuomitaan rikoslain 10 luvun säännösten nojalla valtiolle menetetyiksi, jollei niitä palauteta niiden alkuperäiselle lailliselle omistajalle, jolla on lupa esineiden hallussapitoon ja joka ei ole ollut vilpillisessä mielessä osallisena tehtyyn rikokseen. Ampumaselain 119 §:n 2 momentin 2 kohdan nojalla annetussa sisäasiainministeriön asetuksessa valtion omistukseen siirtyneiden ampumaseiden ja -tarvikkeiden käsittelystä (1100/2003) määrätään, että valtiolle menetetyiksi tuomitut ampumaseet ja aseiden osat joko hävitetään, luovutetaan valtion viranomaisten tarpeisiin käytettäväksi tai myydään julkisella myyntitavalla sellaisille tahoille, joilla on poliisin antama lupa niiden hankkimiseen ja hallussapitoon. Valtiolle tuomitut patruunat ja erityisen vaaralliset ammuksien joko hävitetään tai luovutetaan valtion viranomaisten tarpeisiin käytettäväksi. Ampumaseasetuksen 1 a §:ssä säädetään, että jos ampumaseessä ei hallussapitolupaa haettaessa ole merkittynä aseiden yksilöivää tunnistenumeroa, poliisilaitoksen on ennen luvan antamista toimitettava ase sisäasiainministeriölle tunnistenumeron merkitsemistä varten. Edellä mainitun sisäasiainministeriön asetuksen mukaisesti myydyt ampumaseet ja aseiden osat merkitään esine- ja omistajatietoineen poliisin ampumaselain 113 §:n nojalla pitämään valtakunnalliseen atk-pohjaiseen aserekisteriin. Valtiolle menetetyksi tuomitua ampumasetta tai aseiden osaa ei siten voida myydä ennen kuin sen hankintaan on annettu virallinen lupa. Lisäksi ampumaseeseen on oltava merkittynä aseiden yksilöivä tunnistenumero.

7 artikla. Tietojen säilyttäminen. Sopimusvaltioiden on artiklan mukaan varmistettava, että ampumaseisiin sekä mahdolli-

suuksien mukaan tarvittaessa niiden osiin ja komponentteihin ja ampumatarvikkeisiin liittyvät tiedot, jotka ovat tarpeen laittomasti valmistettujen tai kaupattujen esineiden jäljittämiseksi ja tunnistamiseksi sekä niiden laitoman valmistuksen ja kaupan torjumiseksi ja havaitsemiseksi, säilytetään vähintään kymmenen vuoden ajan. Säilytettävien tietojen tulee sisältää:

a) tämän pöytäkirjan 8 artiklan edellyttämät asianmukaiset merkinnät;

b) ampumaseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden kansainvälisessä kaupassa vaadittavien lupien myöntämispäivä ja voimassaolon päättämispäivä, esineiden lähtö- ja määrämaa, kauttakuljetusmaat ja tarvittaessa loppukäyttäjät sekä esineiden kuvaus ja määrä.

Poliisi pitää ampumaselain 113 §:n nojalla tiedostoja, joihin talletetaan kaikki ampumaseisiin, aseiden osiin, patruunoihin ja erityisen vaarallisiin ammuksiin liittyvät ampumaselain mukaiset lupahakemukset ja annettua lupaa koskevat tiedot, kuten muun muassa lupahakemukset ja annetut luvat esineiden valmistamiseen ja kauppaan, hankkimis- ja hallussapitoluvat sekä kaupallista vientiä, tuontia, siirtoa ja kauttakuljetusta koskevat luvat. Poliisin pitämiin tiedostoihin tallennetaan esimerkiksi tiedot ampumaseessä olevista tunnistemerkinnöistä ja muut aseiden yksilöintiä koskevat tiedot, kuten aseiden tyyppiä, toimintatapaa, kaliiperia sekä tiedossa olevaa tehtaan merkkiä, mallia tai mallinumeroa koskevat tiedot. Sisäasiainministeriön antamissa ampumaseiden, aseiden osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten kaupallista vientiä, tuontia ja siirtoa sekä kauttakuljetusta koskevista luvista ovat merkittynä luvan antamispäivä, voimassaoloaika, esineiden lähtö- tai määrämaa sekä luvan kohteena olevien esineiden yksilöintiä ja lukumäärää koskevat tiedot. Lisäksi kaupallisessa kauttakuljetusluvassa on oltava merkittynä sekä lähtömaan että kaikkien määrämäiden tiedot sekä kaupallisessa siirtoluvassa tiedossa oleva esineiden siirtoreitti ja kuljetusväline. Lupaviranomainen voi myös vaatia kaupallisten vienti- ja kauttakuljetuslupien osalta luvan hakijalta tiedon esineiden loppukäyttäjistä. Yllä mainituissa lupahakemuksissa ja luvissa edellytettävistä tiedoista

säädetään yksityiskohtaisesti ampumaseasetuksen 19 – 30 §:ssä. Henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain (761/2003) 23 §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla yllä mainitut tiedot säilytetään poliisin tiedostoissa 10 vuotta annetun luvan voimassaoloajan päättymisestä tai hakemusta koskevan päätöksen tekemisestä lukien. Asedirektiivin muuttamisesta annetulla direktiivillä on säädetty, että ampuma-aseen yksilöintiä koskevat tiedot, toimittajaa ja hankkijaa tai hallussapitäjää koskevat tiedot tulee säilyttää vähintään 20 vuotta.

Ampuma-aselain 25 §:ssä säädetään aseelinkeinonharjoittajan velvollisuudesta pitää tiedostoa muun muassa kaupattujen ja valmistettujen ampuma-aseiden, aseiden osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten tiedoista vähintään kymmenen vuoden ajan merkinnän tekemisestä tiedostoon. Ampumaseasetuksen 12 ja 13 §:ssä säädetään niistä tiedoista, jotka aseelinkeinonharjoittajan on merkittävä pitämänsä tiedostoon. Tiedostoon on muun muassa merkittävä kaupattujen aseiden ja aseiden osien tiedossa oleva sarjanumero ja valmistettujen aseiden sarjanumero sekä ampuma-aseiden, aseiden osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten luovuttajaa, luovutuksensaajaa ja luovutusaikaa koskevat tiedot. Aseelinkeinonharjoittajalle säädetyn tiedostonpitovelvollisuuden laiminlyönti joko kokonaan tai osittain on säädetty rangaistavaksi ampuma-aserikoksena rikoslain 41 luvun 1 §:ssä. Lisäksi ampuma-aselain 116 §:n 1 momentin mukaan poliisin on vuosittain tarkastettava yllä mainitut aseelinkeinonharjoittajan pitämät tiedostot ja kirjanpito.

8 artikla. Ampuma-aseiden merkitseminen. Artiklan 1 kohdassa määrätään, että kunkin ampuma-aseen tunnistamista ja jäljittämistä varten sopimusvaltiot:

a) vaativat kyseisen ampuma-aseen valmistusajankohtana joko aseiden yksilöivän merkinnän, josta ilmenee valmistajan nimi, valmistusmaa tai -paikka ja aseiden sarjanumero, tai käyttävät vaihtoehtoisesti aseiden yksilöivää käyttäjäystävällistä merkintätapaa, joka koostuu yksinkertaisista geometrisistä symboleista ja numero- tai kirjainkoodista siten, että

aseiden valmistusmaa on kaikkien valtioiden tunnistettavissa;

b) vaativat maahan tuotuihin ampumaseisiin merkinnän, josta ilmenee aseiden maahan tuonut sopimusvaltio ja mahdollisuuksien mukaan aseiden tuontivuosi sekä aseiden yksilöivä tunniste, jos aseessa ei ennestään ole sitä yksilöivää tunnistemerkintää, ja joiden merkintöjen avulla sopimusvaltion viranomaiset pystyvät jäljittämään kyseisen ampuma-aseen, edellä mainitun kuitenkin koskematta ampuma-aseiden väliaikaista tuontia valvottua laillista käyttötarkoitusta varten;

c) varmistavat silloin, kun ampumaseita siirretään valtion varastoista pysyvää yksityistä käyttötarkoitusta varten, että aseet on merkitty asianmukaisella yksilöivällä tavalla, jonka avulla sopimusvaltio on tunnistettavissa.

Lisäksi artiklan 2 kohdassa todetaan, että sopimusvaltiot kannustavat ampumaseiteollisuutta kehittämään menetelmiä, joilla estetään merkintöjen poistaminen tai muuttaminen.

Artiklan a kohdan mukaan sopimusvaltiossa valmistetuissa ampumaseissa on oltava aseiden yksilöimistä varten merkittyinä valmistajan nimi, valmistusmaa ja aseiden sarjanumero. Ampuma-aselain 119 §:n 1 momentin 7 kohdan mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ampumaseiden ja aseiden osien merkitsemisestä sarjanumerolla tai muulla vastaavalla esineen yksilöintiin soveltuvalla merkinnällä. Toistaiseksi ampumaseasetuksella on annettu ainoastaan velvoite merkitä ampumaseen yksilöivällä tunnistenumeraalla, jos aseessa hallussapitolupaa haettaessa ei ole tunnistetta. Artikla kuuluu yhteisön toimivaltaan. Artiklan a kohdan mukaiset merkintävelvoitteet sisältyvät asedirektiivin muuttamisesta annettuun direktiiviin. Sen perusteella ampumaseelakiin ehdotetaan lisättäviksi säännökset aseiden merkitsemisestä yllä mainituin tunnistein jo aseiden valmistusajankohtana. Olemassa olevaan käytäntöön säännöksellä ei olisi juurikaan merkitystä, koska suomalaiset asevalmistajat ovat käytännössä jo merkinneet mainitut tiedot valmistamiinsa aseisiin.

Artiklan b kohdan perusteella ampumaseasetukseen olisi otettava säännökset siitä, että Suomeen tuoduissa ampumaseissa on

oltava merkittyinä aseennuontimaa eli Suomi ja myös tuontivuosi sekä aseennu yksilöivä tunnistenumero, jos aseennu ei tunnistenumeroa jo ole merkittyinä. Määräys koskisi vain pysyvästi Suomeennu tuottuja ampuma-aseita. Siten se ei koskisi esimerkiksi Euroopan ampuma-asepassin, muussa pohjoismaassa annettun hallussapitoluvan tai yksityisen tuontiluvan perusteella Suomeennu väliaikaisesti tuottuja ampuma-aseita ampumaurheilu-, metsästys- tai keräilytapahtumaa varten, kun ampuma-aseet on tapahtuman jälkeen tarkoitus kuljettaa takaisin pois Suomesta. Samoin määräys ei koskisi EU:n alueella toisesta jäsenvaltiosta Suomeennu siirrettyjä ampuma-aseita, koska EU:n aluetta pidettäisiin yhtenä alueena, jolloin määräystä sovellettaisiin vain tuottaessa ampuma-aseita EU:n alueelle sen ulkopuolelta. Tällöin velvollisuus artiklan b kohdan mukaisten merkintöjen vaatimiseen olisi sillä EU:n jäsenvaltiolla, jonka alueelle aseet ensi kerran unionin ulkopuolelta tuotaisiin. EU:n alueen tulkitseminen tässä suhteessa yhtenäiseksi alueeksi johtuu siitä, että pöytäkirjan sopijapuolena on myös EY itsenäisenä toimijana alueellisen taloudellisen yhdentymisen järjestönä pöytäkirjan 17 artiklan määräysten mukaisesti, jolloin sen on ilmoitettava toimivaltansa pöytäkirjan alaisissa kysymyksissä.

Erillinen ampuma-aselain muuttamista koskeva ehdotus sisältää valmistusmerkintöjen ja maahan tuontimerkintöjen tekemisvelvollisuutta koskevat säännökset. Ehdotetun 119 §:n muutoksen valtuutussäännöksen perustella sisäasiainministeriön asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä merkintöjen paikasta, koosta, tekotavasta sekä vastaavista seikoista.

Ampuma-aseasetuksen 12 §:n 1 kohdassa velvoitetaan kaupan harjoittamiseen luvan saanut ase-elinkeinonharjoittaja merkitsemään pitämäänsä tiedostoon hankkimiansa eli myös Suomeennu tuomiensa ampuma-aseiden tiedossa olevat sarjanumerot. Samoin ampuma-aseasetuksen 21 §:n 1 momentin 3 kohdassa edellytetään, että kaupallista tuontilupaa haettaessa hakemuksessa on mainittava Suomeennu tuotavien ampuma-aseiden tiedossa olevat sarjanumerot. Tämä tieto on merkittävä myös ampuma-aseasetuksen 22 §:n 3 kohdan nojalla annettavaan kaupallista tuon-

tilupaa koskevaan todistukseen. Kun ampuma-aselakiin lisättäisiin yllä selostetun mukainen säännös maahan tuottujen ampuma-aseiden merkitsemisestä tarvittaessa aseennu yksilöivällä tunnisteteella, aseennu maahan tuottavan ase-elinkeinonharjoittajan olisi siten myös merkittävä tunniste pitämäänsä tiedostoon.

Artiklan c kohdassa edellytettävien merkintöjen osalta valtion omistuksessa olevia aseita luovutettaessa valtion viranomaisen olisi varmistettava, että luovutettava ampuma-ase on asianmukaisesti merkitty. Käytännössä kohdan velvoite tulisi täytetyksi siten, että kun valtion viranomainen luovuttaa valtion omistaman ampuma-aseennu eteenpäin, se varmistaa asianmukaisten merkintöjen olemassa olon aseennu sekä tarvittaessa merkitsevät aseennu ennen luovutusta. Valtion omistukseen siirryneiden ampuma-aseiden ja tarvikkeiden käsittelystä annettun sisäasiainministeriön asetuksen 4 §:n 2 momentin mukaan arpajais- ja asehallintoyksikkö voi asettaa ampuma-aseiden edelleen luovuttamista koskevia ehtoja luovuttamiensa ampuma-aseiden osalta. Artiklan c kohdan toteutumis- ta varmistaa myös ampuma-aseasetuksen 1 a §, jossa edellytetään, että ampuma-aseennu on merkittyinä aseennu yksilöivä sarja- tai tunnistenumero ennen kuin aseennu hallussapitootaan annetaan lupa.

Kuten yllä on jo todettu, artikla kuuluu yhteisön toimivaltaan. Yhteisön toimivaltaan kuuluvat sopimusmääräykset eivät tule eduskunnan hyväksyttäviksi.

9 artikla. *Ampuma-aseiden ampumakelvottomaksi tekeminen.* Artiklassa määrätään sopimusvaltiot, jotka eivät kansallisen lainsäädäntönsä perusteella pidä deaktivoitua ampuma-asetta ampuma-aseena, ryhtymään tarvittaviin toimenpiteisiin, mukaan luettuna tiettyjen rikosten säätäminen rangaistaviksi teoiksi, ehkäistäkseen deaktivoitujen ampuma-aseiden muuntamisen uudelleen ampumakelpoisiksi, seuraavien yleisten deaktivoitua koskevien periaatteiden mukaisesti:

a) kaikki deaktivoitun ampuma-aseennu toiminnan kannalta olennaiset osat tulee tehdä pysyvästi toimintakelvottomiksi siten, ettei niitä voida poistaa, asentaa uudelleen tai muuttaa tarkoituksena tehdä ampuma-aseesta uudelleen ampumakelpoinen;

b) tarvittaessa tulee ottaa käyttöön järjestelmä, jonka mukaisesti toimivaltaiset viranomaiset varmentavat ampuma-aseiden ampumakelvottomuuden sen varmistamiseksi, että ampuma-ase on siihen tehtyjen muutosten seurauksena pysyvästi ampumakelvoton;

c) toimivaltaisten viranomaisten suorittaman varmentamisen yhteydessä annetaan todistus tai tehdään rekisterimerkintä siitä, että ampuma-ase on tehty ampumakelvottomaksi, tai tehdään aseeseen sitä tarkoittava selvästi näkyvä merkintä.

Ampuma-aselain 2 §:n 3 momentissa säädetään, että ampuma-aseen tekemisestä pysyvästi ampumakelvottomaksi säädetään asetuksella. Ampuma-asetuksen 2 §:ssä säädetään, että ampuma-asetta pidetään pysyvästi ampumakelvottomana, kun se on romutettu tai deaktivoitu. Romutettuna pidetään ampuma-asetta, jota ei enää voida muuttaa ampumakelpoiseksi eli ase on siinä määrin tuhouttu, ettei siitä saa enää tehtyä ampuma-asetta. Deaktivoituna pidetään ampuma-asetta, jonka iskupohjan sisältävä sulkulaitteen osa, patruunapesä tai sitä vastaava osa sekä piippu tai putki on muutettu siten, että aseella ampuminen on pysyvästi estetty. Edellä mainitut osat on määritelty ampuma-aselain 3 §:ssä aseiden osiksi, mikä määritelmä vastaa asedirektiivin aseiden osien määritelmää. Ampuma-asetta ei pidetä deaktivoituna, jos se on ilman erityistietoja ja -taitoja muutettavissa uudelleen ampumakelpoiseksi. Deaktivoitu ampuma-ase on siten yllä mainitun määritelmän mukaisesti vielä erityistiedoin ja -taidoin muutettavissa toimivaksi ampuma-aseeksi lähinnä sellaisin toimenpitein, mitä yleensäkin edellytetään uuden ampuma-aseen valmistamiseksi. Tämän periaatteen mukaisesti on laadittu myös sisäasiainministeriön voimassa oleva ohje ampuma-aseiden pysyvästi ampumakelvottomiksi ja aseiden osien pysyvästi toimintakelvottomiksi tekemisestä (jäljempänä deaktivointiohje), joka on annettu ampuma-aselain 119 §:n 3 momentin nojalla. Deaktivointiohjeessa noudatetun periaatteen mukaisesti deaktivoidun ampuma-aseen toimintakelvottomiksi tehtyjen osien saavat olla myös irrotettavissa aseiden rungosta. Tältä osin ohje ei täytä artiklan a kohdan määräystä. Asedirektiivin muuttamisesta annetulla direktiivillä on annettu

yhteiset säännökset deaktivoinnin tekemisestä. Ampuma-aselakiin ehdotetaan otettavaksi deaktivointia koskevat säännökset ja valtuussäännökset, jolloin ampuma-aselainsäädäntö täyttäisi sekä tuliasepöytäkirjan että direktiivin vaatimukset.

Viitaten artiklan b kohtaan ampuma-aselain 112 ja 112 a §:ssä säädetään jo velvollisuudesta esittää poliisille deaktivoitu ampuma-ase ja toimintakelvottomaksi tehty aseiden osa 30 päivän kuluessa toimenpiteestä tai esineiden siirrosta tai tuonnista Suomeen, jotta poliisi voi tarkastaa tehtyjen toimenpiteiden asianmukaisuuden. Esittämisvelvollisuuden laiminlyönti on säädetty rangaistavaksi ampuma-aserikoksena tai rikkomuksena. Deaktivointiohjeen mukaan poliisiin on lisäksi tehtävä pitämäänsä aserekisteriin asianmukainen rekisterimerkintä ampuma-aseen deaktivoinnista ja aseiden osien toimintakelvottomaksi tekemisestä sekä esinettä että sen omistajaa koskeviin tietoihin. Poliisiin on myös pyynnöstä annettava kirjallinen todistus esineen deaktivoinnista esineen omistajalle. Siten Suomen ampuma-aselainsäädäntö täyttää jo artiklan b ja c kohdan määräykset. Ampuma-aselain 119 §:n 3 momentin muuttoksella ehdotetaan annettavaksi valtuussäännös, jonka mukaan sisäasiainministeriön asetuksella annettaisiin säännöksiä muun muassa deaktivoinnin hyväksymistä koskevasta merkinnästä ja siitä annettavasta todistuksesta. Ampuma-aselainsäädäntö täyttäisi jatkossakin b ja c kohdan määräykset.

Artikla kuuluu yhteisön toimivaltaan. Yhteisön toimivaltaan kuuluvat sopimusmääräykset eivät tule eduskunnan hyväksyttäväksi.

10 artikla. *Ampuma-aseiden vientiin, tuontiin ja kauttakuljetukseen liittyviä lupajärjestelmiä koskevat yleiset vaatimukset.* Artiklan 1 kohdassa edellytetään sopimusvaltioiden ottavan käyttöön tehokkaan ampuma-aseiden vientiin ja tuontiin sekä niiden muiden valtioiden kautta tapahtuviin kuljetuksiin liittyvän lupajärjestelmän taikka pitävän yllä sellaista järjestelmää ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden siirtoa varten. Lisäksi artiklan 2 kohdassa edellytetään, että ennen vientiluvan myöntämistä ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden kulje-

tusta varten kukin sopimusvaltio varmistaa, että:

a) määrää on myöntänyt tuontiluvan, ja

b) kauttakuljetusvaltiot ovat antaneet ennen kuljetusta vähintään kirjallisen ilmoituksen siitä, etteivät ne vastusta kauttakuljetusta, tämän rajoittamatta kuitenkaan sisämaavaltioiden oikeudet turvaavien kahden- tai monenvälisen sopimusten tai järjestelyjen soveltamista.

Artiklan 2 b kohta mahdollistaa muun muassa EU:n alueella voimassa olevan ja asedirektiivin määräyksiin perustuvan ampumaseiden, aseiden osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten EU-jäsenvaltioiden välisiä siirtoa koskevan oman itsenäisen lupa- ja ilmoitusjärjestelmän säilyttämisen.

Artiklan 3 kohdassa määrätään, että vienti- ja tuontilupien tai niiden liitteenä olevien asiakirjojen tulee sisältää vähintään tiedot luvan myöntämispaikasta ja -ajankohdasta, luvan viimeisestä voimassaolopäivästä, lähtömaasta, määräämäästä, loppukäyttäjistä sekä ampumaseiden, niiden osien ja komponenttien ja ampumatarvikkeiden tyypistä ja määrästä sekä kauttakuljetusvaltioista. Tuontilupiin sisältyvät tiedot tulee toimittaa ennakolta kauttakuljetusvaltioille. Lisäksi artiklan 4 kohdassa esineiden viennin määräämäästä oleva sopimusvaltio määrätään pyynnöstä ilmoittamaan lähtömaana olevalle sopimusvaltiolle, kun se on vastaanottanut ampumaseita, niiden osia ja komponentteja tai ampumatarvikkeita sisältävän kuljetuksen.

Artiklan 5 kohdassa kutakin sopimusvaltiota kehoitetaan ryhtymään käytettävissä olevin keinoin tarvittaviin toimenpiteisiin varmistukseen lupamenettelyjen varmuuden sekä lupa-asiakirjojen oikeellisuuden ja pätevyyden. Tämä tarkoittaa muun muassa sitä, että sopimusvaltioiden tulee kiinnittää huomiota lupatodistuksia koskevien mahdollisten vääräennösten paljastamiseen ja pyrkiä estämään mahdollista vääräennettyjen lupatodistusten käyttöä valvonnan tehokkuutta lisäämällä. Lisäksi tulee kiinnittää huomiota annettavien lupatodistusten turvatekijöihin lupien vääräntämisen vaikeuttamiseksi.

Artiklan 6 kohdassa annetaan sopimusvaltioille mahdollisuus ottaa käyttöön yksinkertaistettuja menettelyjä ampumaseiden, nii-

den osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden väliaikaiselle viennille, tuonnille ja kauttakuljetukselle valvottua laillista käyttötarkoitusta kuten metsästystä, urheilua, arvonmäärittystä, asenäyttelyä tai korjausta varten. Tämä mahdollistaa muun muassa EU:n alueella jo käytössä olevan Euroopan ampuma-asepassin käytön jatkossakin. Euroopan ampuma-asepassin käyttö perustuu asedirektiivin säännöksiin ja sen tarkoituksena on pyrkiä toteuttamaan esineiden ja ihmisten vapaata liikkumista EU:n alueella laillisessa tarkoituksessa.

Suomessa on jo käytössä ampuma-ase lain ja -asetuksen yksityiskohtaisten säännösten nojalla pidettävä ja artiklan 1 kohdan ehdot täyttävä ampuma-aseiden, aseiden osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten vientiä, tuontia, siirtoa ja kauttakuljetusta koskeva poliisin ylläpitämä lupajärjestelmä. Ampuma-aseasetuksen kaupallista tuontia, vientiä, siirtoa ja kauttakuljetusta koskevien 21–28 §:n nojalla luvanhakijaa voidaan vaatia esittämään luvan antamisen edellytyksiä koskevia selvityksiä ja lupaviranomaisena toimiva sisäasiainministeriö voi asettaa lupiin lupaehtoja. Ampuma-ase lain kaupallista vientilupaa ja kaupallista kauttakuljetuslupaa koskevan 36 §:n 2 momentin mukaan sisäasiainministeriö voi vaatia hakijaa esittämään loppukäyttäjätodistuksen tai muun luotettavan selvityksen siitä, ettei luvan antamiselle ole estettä. Lisäksi kaupallista siirtolupaa koskevan 35 §:n 2 momentissa säädetään, että luvan antamisen edellytyksenä on siirron määräämään viranomaisen antama ilmoitus siitä, ettei esineiden siirrolle ole estettä ja että siirto-olosuhteet ovat turvalliset. Sisäasiainministeriö voi siten asettaa kaupallisen vientiluvan, kaupallisen kauttakuljetusluvan ja kaupallisen siirtoluvan antamisen edellytykseksi jo nyt artiklan 2 a ja b kohdan mukaisesti, että määräämää on antanut esineille tuontiluvan ja että kauttakuljetusvaltiot ovat antaneet ennen kuljetusta ilmoituksen siitä, etteivät ne vastusta kauttakuljetusta.

Sisäasiainministeriön antamat kaupalliset vienti-, tuonti- ja siirtoluvat sisältävät artiklan 3 kohdan mukaisesti tiedon luvan antajasta, luvan antamisajankohdasta ja -paikasta, luvan voimassaoloajasta, esineiden lähtö- ja määräämäästä sekä tiedot luvan kohteena ole-

vista esineistä tyyppineen ja määrineen ja tarvittaessa tiedon loppukäyttäjistä ja kauttakuljetusvaltioista. Artiklan 3 kohdan mukainen velvoite ilmoittaa vientilupiin sisältyvistä tiedoista ennakolta kauttakuljetusvaltioille ja kohdan 4 mukaiset mahdolliset pyynnöstä annettavat ilmoitukset esineiden lähtömaan viranomaiselle esineiden vastaanottamisesta määrärahaan voidaan täyttää sisäasianministeriön lupakäytäntöä koskevalla sisäisellä käytänneohjeistuksella suoraan pöytäkirjan määräysten perusteella ilman tarvittavia säädösmuutoksia ampuma-aselakiin tai –asetukseen.

Artiklan 5 kohdan perusteella sisäasiainministeriön tulisi kiinnittää huomiota antamiensa lupatodistusten turvatekijöihin ja lupatietojen oikeellisuuden tarkistamiseen mahdollisten väärennetyjen tai vääriä tietoja sisältävien lupatodistusten käytön estämiseksi.

Puolustustarvikkeiksi luokiteltujen ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden viennistä, kauttakuljetuksesta ja välityksestä säädetään puolustustarvikkeiden maastaviennistä ja kauttakuljetuksesta annetussa laissa (242/1990) ja sen nojalla annetussa asetuksessa (1000/2002). Lain piiriin kuuluvat puolustustarvikkeet on säännelty lakia täydentävässä puolustusministeriön päätöksessä (192/1997), jossa on kansallisin arviointiperustein määriteltävä yksinomaan sotilaalliseen käyttöön tarkoitetut tai soveltuvat ampuma-aseet ja muut puolustustarvikkeet.

Ampuma-asepöytäkirjan 10 artiklan 1 kohdassa mainittu ampuma-aseiden vientiä, tuontia ja muiden valtioiden kautta tapahtuvaa siirtoa koskeva lupajärjestelmä on Suomessa käytössä pöytäkirjan edellyttämällä tavalla myös puolustustarvikkeiden osalta. Edellä mainitun maastavientiä koskevan lain nojalla puolustusministeriö on pitänyt artiklan 2 a kohdan mukaista määrärahaan viranomaisen myöntämää ampuma-aseiden ja -tarvikkeiden tuontilisenssiä tai -lupaa puolustustarvikkeiden maastavientiluvan myöntämisen edellytyksenä. Tuontilupana on voitu pitää myös määrärahaan viranomaisen antama asealan toimilupaa. Kaikissa puolustustarvikkeiden vientienneissä on lisäksi edellytetty hakijalta selvitystä tavarantoimittajan lopullisesta käyttäjä-

tä, loppukäytöstä sekä tavarantoimittajan päättymisestä ilmoitettuun määrärahaan.

Maastavientiä koskevan lain 4 §:n 1 kohdan mukaan puolustusministeriö voi pyytää hakijalta lupahakemuksen käsittelyä varten tarpeellisia lisäselvityksiä. Ampuma-asepöytäkirjan voimaantulon myötä puolustusministeriö voi edellyttää luvan hakijalta määrärahaan viranomaisen myöntämää ampuma-aseiden ja -tarvikkeiden tuontilisenssiä tai -lupaa pöytäkirjan soveltamisalaan kuuluvissa vientienneissä ja kauttakuljetuksissa.

Ampuma-asepöytäkirjan 10 artiklan 2 b kohdan mukaista kauttakuljetusvaltioilta saatavaa ilmoitusta puolustustarvikkeiden kauttakuljetuksen esteettömyydestä ei ole voimassa olevan lainsäädännön mukaan edellytetty. Kauttakulun esteettömyyden varmistaminen kauttakulkumaan viranomaisilta on ollut luvan hakijan vastuulla. Maastavientiä koskevan lain 4 §:n 1 kohdan perusteella myös puolustustarvikkeiksi luokiteltujen ampuma-aseiden ja -tarvikkeiden vienti-, välitys- tai kauttakuljetuslupan hakijalta voidaan jatkossa edellyttää ampuma-asepöytäkirjan edellyttämää kirjallista selvitystä siitä, etteivät kauttakulkumaat vastusta aiottua kauttakuljetusta.

Artiklan 3 kohdassa esitetty vientiluvan sisältämät tiedot mainitaan Suomessa käytössä olevissa puolustustarvikkeiden vientilupapäätöksissä. Kauttakulkua koskevien tietojen toimittaminen kauttakuljetusvaltioille ennakolta voidaan toteuttaa puolustusministeriön sisäisellä käytänneohjeistuksella ilman säädösmuutoksia.

Artiklan 4 kohdan mukaista ilmoitusvelvollisuutta voidaan jatkossa noudattaa myös puolustustarvikkeiksi luokiteltavien ampuma-aseiden ja -tarvikkeiden osalta. Artiklan 5 ja 6 kohdat eivät edellytä erityisiä puolustustarvikkeiden maastavientiin liittyviä toimenpiteitä pöytäkirjan voimaansattamisen yhteydessä.

Artikla kuuluu yhteisön toimivaltaan lukuun ottamatta puolustustarvikkeita. Komissio on valmistelemassa ehdotustaan 10 artiklaa koskevaksi neuvoston asetukseksi. Yhteisön toimivaltaan kuuluvat sopimusmääräykset eivät tule eduskunnan hyväksyttäväksi.

11 artikla. *Varmuustoimenpiteet ja ehkäisevät toimenpiteet.* Artiklassa määrätään sopimusvaltiot ryhtymään tarvittaviin toimen-

piteisiin, jotta ne voisivat havaita ja torjua ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden varkauksia, katoamisia sekä laitonta muuntamista, valmistusta ja kauppaa. Artiklan a kohdan mukaan ampuma-aseisiin, niiden osiin ja komponentteihin sekä ampumatarvikkeisiin tulee kohdistaa varmuustoimenpiteitä niiden valmistuksen, tuonnin, viennin ja sopimusvaltion kautta tapahtuvan kuljetuksen aikana. Artiklan b kohdan mukaan sopimusvaltioiden tulee lisätä viennin, tuonnin ja kauttakuljetuksen valvontaa sekä tarvittaessa rajavalvonnan, poliisin ja tulliviranomaisten rajojen yli tapahtuvan yhteistyön tehokkuutta.

Ampuma-aselain 115 §:n mukaan ampuma-aselain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamista valvovat poliisi, rajavartiolaitos ja tullilaitos. Ampuma-aselain 117 §:n nojalla ampuma-aseita, aseiden osia, patruunoita ja erityisen vaarallisia ammuksia koskevat lupatodistukset mukaan lukien muun muassa valmistamis-, tuonti-, vienti- ja kauttakuljetusluvut sekä niiden nojalla hallussa pidetyt esineet on pyynnöstä esitettävä poliisille sekä rajavartio- ja tulliviranomaisille, mikä mahdollistaa tarvittavien tarkastusten tekemisen. Lisäksi poliisin on ampuma-aselain 117 §:n mukaan tarkastettava vuosittain aseelinkeinonharjoittajien ampuma-aseita, aseiden osia, patruunoita ja erityisen vaarallisia ammuksia koskevat tiedotot sekä kirjanpito, varastot ja säilytystilat. Suomessa poliisi, rajavartio- ja tulliviranomaiset tekevät jatkuvaa säännönmukaista rikostorjuntaa ja valvontaa koskevaa yhteistyötä, josta on sovittu kyseisten viranomaisten välillä. Asiasta on myös annettu valtioneuvoston asetus poliisi-, tulli- ja rajavartioviranomaisten yhteistoiminnasta (257/2001), joka velvoittaa asianomaiset viranomaiset yhteistyöhön päällekkäisten tehtävien koordinoitun hoitamisen takaamiseksi. Mainitut viranomaiset tekevät myös lähialueyhteistyötä muun muassa rikostorjunnan osa-alueella Venäjän, Baltian maiden ja muiden pohjoismaiden kanssa. Myös EU:n jäsenvaltioiden kesken on tiivistä rikostorjuntaa ja rikostiedustelua koskevaa yhteistyötä. Artiklan määräykset lisäävät perusteita yllä mainitun yhteistyön kehittämiseksi ja toimintojen painottamiselle.

12 artikla. Tietojenvaihto. Artiklan 1 kohdassa edellytetään sopimusvaltioiden vaihtavan keskenään kansallisten oikeus- ja hallintojärjestelmien mukaisesti tietoja, jotka koskevat muun muassa ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden valmistajia, välittäjiä, tuojia, viejiä ja mahdollisuuksien mukaan myös rahdinkuljettajia tämän kuitenkin rajoittamatta yleissopimuksen 27 ja 28 artiklan soveltamista. Yleissopimuksen 27 artiklassa määrätään sopimusvaltioiden lainvalvontaviranomaisten välisestä yhteistyöstä ja 28 artiklassa järjestäytyneen rikollisuuden luonnetta koskevien tietojen keräämisestä, vaihtamisesta ja analysoinnista pöytäkirjan 12 artiklaa yleisemmällä ja laajemmalla tasolla. Yllä mainitut yleissopimuksen artiklat eivät ole ristiriidassa pöytäkirjan 12 artiklan määräysten kanssa.

Artiklan 2 kohdassa edellytetään yleissopimuksen 27 ja 28 artiklan soveltamista rajoittamatta, että sopimusvaltiot vaihtavat keskenään kansallisten oikeus- ja hallintojärjestelmiensä mukaisesti tietoja:

a) järjestäytyneistä rikollisryhmistä, joiden tiedetään tai epäillään olevan osallisina ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden laittomaan valmistukseen tai kauppaan;

b) ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden laittomassa valmistuksessa tai kaupassa käytettyistä kätkemismenetelmistä ja keinoista havaita niitä;

c) ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden laittomaan kauppaan osallistuvien järjestäytyneiden rikollisryhmien tavallisesti käyttämistä keinoista ja menetelmistä sekä esineiden lähtö- ja määräpaikoista ja käytetyistä kuljetusreiteistä;

d) sopimusvaltioiden viranomaisten lain-säädännöllisistä kokemuksista, käytännöistä ja toimenpiteistä ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden laittoman valmistamisen ja kaupan torjumisessa.

Artiklan 3 kohdassa sopimusvaltiot määrätään tarvittaessa toimittamaan toisilleen tai jakamaan keskenään tieteellisiä ja teknologisia tietoja, jotka ovat hyödyllisiä lainvalvontaviranomaisille, edistääkseen toistensa val-

miutta torjua, havaita ja tutkia ampumaseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden laiton valmistamista ja kauppaa sekä edistääkseen valmiutta tällaiseen toimintaan osallisina olevia henkilöitä koskeviin syytetoimiin. Lisäksi 4 kohdan mukaan sopimusvaltioiden edellytetään tekemään yhteistyötä jäljittääkseen mahdollisesti laittomasti valmistettuja tai kaupattuja ampumaseita, niiden osia ja komponentteja sekä ampumatarvikkeita, ja vastaavan viipymättä mainittuja tekoja koskeviin virkapöytäkirjoihin. Lopuksi artiklan 5 kohdassa kukin sopimusvaltio sitoutuu takaamaan toiselta sopimusvaltiolta tämän artiklan nojalla saamiensa tietojen salassapidon ja noudattaa tietojen käyttöön mahdollisesti liitettyjä rajoituksia mukaan lukien liiketoimiin liittyviä omistuksia koskevat tiedot, jos tiedot antava sopimusvaltio sitä pyytää ja jos sopimusvaltion oikeusjärjestelmän peruskäsitteistä tai kansainvälisistä sopimuksista ei muuta johdu. Jos tietojen salassapito ei ole mahdollista, siitä on ilmoitettava tiedot antaneelle sopimusvaltiolle ennen tietojen paljastamista.

Artiklassa tarkoitettua tietojen vaihtoa säännellään henkilötietojen käsittelystä poliisitoimissa annetussa laissa, jonka säännökset mahdollistavat tietojen keruun ja tietojenvaihdon artiklan edellyttämässä laajuudessa. Mainitun lain 37 §:ssä säädetään tilanteista, kun tietoja luovutetaan EU:n jäsenvaltioihin tai Euroopan talousalueeseen kuuluviin valtioihin. Lain 40 §:ssä säädetään siitä, milloin tietoja voidaan luovuttaa muihin kuin 37 §:ssä tarkoitettuihin valtioihin. Sekä 37 §:ssä että 40 §:ssä pääsääntönä on, että tietojen luovuttamisen tulee olla välttämätöntä niiden tehtävien suorittamiselle, joita varten tiedot on kerätty ja talletettu. Tiedot voidaan luovuttaa sellaiselle toisen valtion viranomaiselle, jonka tehtävänä on muun muassa rikosten estäminen, selvittäminen ja syyteharkintaan saattaminen. Lisäksi 40 §:n 3 momentin mukaan ampumaseiden, aseiden osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten hankkimista, hallussapitoa, siirtoa, tuontia ja vientiä koskevia tietoja voidaan luovuttaa toisen valtion asevalvonnasta vastaavalle viranomaiselle, jos tietojen luovuttaminen on asevalvonnan kannalta välttämätöntä. Pöytäkirjan yhteistyötä koskevan 13 artiklan 2

kohdan mukaan kunkin sopimusvaltion on nimettävä kansallinen organisaatio tai yhteyshenkilö, joka toimii yhteyspisteenä pöytäkirjan soveltamisalaan liittyvissä asioissa.

Tietojen luovuttamisen on siten katsottava olevan mahdollista myös tällaiselle toisen valtion 13 artiklan 2 kohdan nojalla nimeämälle viranomaiselle.

Lisäksi EU:ssa Euroopan poliisivirasto analysoi vuosittain järjestäytyneen rikollisuuden tilaa yhdessä jäsenvaltioiden kanssa. Osana tätä toimintaa keskusrikospoliisi analysoi vuosittain järjestäytyneen rikollisuuden tilaa ja kehitystä Suomessa. Analyysien säännöllinen tekeminen tuottaa hyödyllistä tietoa, jota voidaan vaihtaa 12 artiklan mukaisesti. Artiklan määräykset mahdollistavat sopimusvaltioiden välisen yhteistyön ja tietojen vaihdon tiivistämisen sekä antavat tukea yhteistyön kehittämiseksi ja parantamiselle jatkossa entisestään, koska artikla velvoittaa sopimusvaltioiden viranomaiset ryhtymään aktiiviseen toimintaan artiklan määräysten mukaisesti. Sisäasiainministeriön poliisiosaston arpajais- ja asehallintoyksikön perustaminen valtakunnalliseksi asevalvontaviranomaiseksi on edistänyt myös aseasioita koskevan kansainvälisen yhteistyön, tietojen vaihdon ja tietotaidon kehittämistä artiklassa mainituin tavoin.

13 artikla. Yhteistyö. Artiklan 1 kohdan mukaan sopimusvaltiot tekevät kahdensivulista, alueellista ja kansainvälistä yhteistyötä ampumaseiden, aseiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden laittoman valmistuksen ja kaupan torjumiseksi, vastustamiseksi ja lopettamiseksi. Artiklan 2 kohdan mukaan kukin sopimusvaltio nimeää kansallisen organisaation tai yksittäisen yhteyshenkilön, joka toimii sen ja muiden sopimusvaltioiden välisenä yhteyspisteenä tämän pöytäkirjan soveltamisalaan liittyvissä asioissa, tämän kuitenkin rajoittamatta yleissopimuksen 18 artiklan 13 kappaleen soveltamista. Yleissopimuksen 18 artiklan 13 kappale velvoittaa sopimusvaltiota nimeämään keskusviranomaisen, jonka tehtävänä on ottaa vastaan oikeusapupyynnöt ja joko panemaan ne täytäntöön tai välittämään ne edelleen toimivaltaisille viranomaisille täytäntöönpanoa varten. Ampumasepöytäkirjan 13 artiklan 2 kohdan velvoite

on siten yleissopimuksen 18 artiklan 13 kappaletta täydentävä, mikä mahdollistaa erityisen ampuma-asepöytäkirjan soveltamisalaan kuuluvia asioita hoitavan yhteysviranomaisen nimeämisen yleissopimuksen 18 artiklan 13 kohdassa tarkoitetun keskusviranomaisen lisäksi. Artiklan 3 kohdassa määrätään sopimusvaltiot pyrkimään saamaan tukea ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden valmistajilta, kauppiailta, tuojilta, viejiltä, välittäjiltä sekä kaupallista toimintaa harjoittavilta rahdinkuljettajilta ja toimimaan näiden kanssa yhteistyössä torjuakseen ja havaitakseen artiklan 1 kohdassa tarkoitettua laitonta toimintaa.

Artiklan 1 kohdassa tarkoitettua yhteistyötä tehdään jo tiiviisti EU:n jäsenvaltioiden kesken. Yhteistyönä on toteutettu muun muassa ampuma-aseiden laitonta liikkumista torjuva projekti Euroopan poliisiviraston avustuksella. Suomi on myös tehnyt kahdenkeskisiä rikostorjuntasopimuksia muun muassa Venäjän, Viron, Latvian, Liettuan, Puolan ja Unkarin kanssa. Lisäksi pohjoismaista yhteistyötä tehdään säännöllisesti järjestettävissä Suomen ja muiden pohjoismaiden välisissä aseasioita koskevilla kokouksilla. Suomen osalta yhteysviranomaisena ampuma-asepöytäkirjan soveltamisalaan kuuluvissa asioissa toimisi arpajais- ja asehallintoyksikön asehallinto, joka tulisi nimetä artiklan 2 kohdassa tarkoitetuksi yhteysviranomaiseksi. Sen yhteydessä toimisi myös ampuma-aselautakunta, jossa ovat edustettuina keskeiset aseasioiden kanssa tekemisissä olevat viranomaiset ja yksityisoikeudelliset asidosryhmät kuten esim. ase-elinkeinonharjoittajat ja aseharrastajat. Ampuma-aselautakunnasta säädetään ampuma-aselain 117 a §:ssä ja ampuma-aseasetuksen 65 a §:ssä. Ampuma-aselautakunnan toiminnan avulla pystytään myös toteuttamaan käytännön tasolla artiklan 3 kohdassa määrättyä yhteistyötä.

14 artikla. Koulutus ja tekninen apu. Sopimusvaltioita kehoitetaan toimimaan tarvittaessa yhteistyössä keskenään ja toimivaltaisten kansainvälisten järjestöjen kanssa varmistakseen, että sopimusvaltiot voivat pyynnöstä saada tarvittavaa koulutusta ja teknistä apua, jonka avulla ne voivat lisätä valmiuttaan torjua ja vastustaa ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampuma-

tarvikkeiden laitonta valmistusta ja kauppaa. Artiklan mukaan tähän kuuluvat muun muassa tekninen, taloudellinen ja aineellinen apu yleissopimuksen 29 ja 30 artiklan mukaisia tarkoituksia varten. Yleissopimuksen 29 artiklassa määrätään koulutuksesta ja teknisestä avusta erityisesti sopimusvaltioiden lainvalvontaviranomaisia koskien sekä 30 artiklassa muista toimenpiteistä yleissopimuksen täytäntöönpanemiseksi taloudellisen kehityksen ja teknisen avun kautta, joka sisältää erityisesti kehitysyhteistyötä koskevaa apua kehitysvaltiolle, jotta nämä voisivat torjua ja vastustaa kansainvälistä järjestäytyneitä rikollisuutta.

Suomi osallistuu EU:n, YK:n ja muiden kansainvälisten järjestöjen puitteissa kehitysapuyhteistyöhön ja muun ohella järjestäytyneen sekä muun rikollisuuden, mukaanlukien ampuma-aserikollisuus, vastustamiseksi tehtäviin teknisen avun ja koulutuksen ohjelmiin. Vastaavanlaista yhteistyötä on myös bilateraalilla pohjalla ja lähialueyhteistyön puitteissa. Suomi on esimerkiksi lähettänyt aseasiantuntijoita avustamaan kriisialueille konfliktien jälkeisissä luvattomien aseiden aiheuttamien ongelmien vähentämisessä. Eri-laiset aseellisten konfliktien ja levottomuuksien jälkeiset kriisitilanteet ovat omiaan edistämään aseiden laitonta kauppaa ja liikkumista näiltä alueilta kansainvälisille laittomien aseiden markkinoille osaksi kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden toimintaa, minkä vuoksi näille kriisialueille kohdistuva apu ja yhteistyö ampuma-asepöytäkirjan ja yleissopimuksen artiklojen mukaisesti on erityisen tärkeää.

15 artikla. Asevälittäjät ja aseiden välitys. Artiklan 1 kohdassa sopimusvaltioita kehoitetaan harkitsemaan asevälitykseen osallistuvien henkilöiden toimintaa sääntelevän järjestelmän käyttöönottoa torjuakseen ja vastustakseen ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden laitonta valmistusta ja kauppaa. Tällainen järjestelmä voisi artiklan 1 kohdan mukaan käsittää yhden tai useamman toimenpiteen kuten:

- a) sopimusvaltion alueella toimivien asevälittäjien rekisteröitymisen vaatimisen;
- b) asevälitystoiminnan luvanvaraistamisen tai muun auktorisoinnin; tai

c) asekauppaan osallistuneiden asevälittäjien nimien ja toimipaikkojen paljastamisen edellyttäminen asekauppoja koskevista tuonti- ja vientiluvissa tai niiden liiteasiakirjoissa.

Artiklan 2 kohdassa tällaisen järjestelmän käyttöönottoaneita sopimusvaltioita kannustetaan vaihtamaan tietoja asevälittäjistä ja asevälitystoiminnasta tämän pöytäkirjan 12 artiklan mukaisen tietojenvaihdon yhteydessä sekä säilyttämään asevälittäjiä ja asevälitystoimintaa koskevia tietoja tämän pöytäkirjan 7 artiklan mukaisesti.

Ampuma-asepöytäkirjassa ei määritellä asevälitystä tarkemmin, mutta vakiintuneen käsityksen mukaan asevälitys tarkoittaa toimintaa, jossa sopijapuolet saatetaan kosketuksiin toistensa kanssa kolmansien valtioiden välillä tapahtuvaa ampuma-aseiden, niiden osien tai ampumatarvikkeiden siirtoa koskevan sopimuksen aikaansaamiseksi. Artiklan 1 kohdan mukaan sopimusvaltioiden tulisi siten harkita mainitun toiminnan sääntämistä luvan- tai ilmoituksenvaraiseksi. Jos toimintaa säännellään sopimusvaltioissa, kehoitetaan niitä myös samanlaiseen tietojenvaihtoon ja toimintaa koskevien tietojen säilyttämiseen asevälitystoiminnan osalta kuin pöytäkirjassa edellytetään asekaupan ja -valmistuksen osalta.

Puolustustarvikkeiden maastaviennistä ja kauttakuljetuksesta annetussa laissa puolustustarvikkeita koskeva asevälitystoiminta on jo säädetty luvanvaraiseksi. Siviiliaseita ja -ampumatarvikkeita koskevassa ampuma-aselaissa asevälitystoiminnasta ei ole vielä säädetty mitään, koska myöskään voimassa olevassa asedirektiivissä ei ole määräyksiä asevälitystoiminnasta. Asedirektiivin muuttamisesta annetun direktiivin 1 artiklan 3 kohdassa on sisällöltään tuliasepöytäkirjan määräyksiä vastaava asevälityksen sääntelyä koskeva suositus. Asedirektiivi ei koske sen 2 artiklan 2 kohdan mukaan sota-aseiden ja -tarvikkeiden kaupallisia siirtoja. Siviiliaseiden ja -ampumatarvikkeiden osalta asevälitystoiminta onkin yhteisölainsäädännön alaan kuuluvaa elinkeinotoimintaa kuten muukin niitä koskeva ase-elinkeinonharjoittaminen. Artikla kuuluu yhteisön toimivaltaan. Yhteisön toimivaltaan kuuluvat sopimusmääräykset eivät tule eduskunnan hyväksyttäväksi.

16 artikla. *Erimielisyyksien ratkaiseminen.*

Artiklan 1 kohdan mukaan sopimusvaltioiden on pyrittävä ratkaisemaan ampuma-asepöytäkirjan tulkintaa tai soveltamista koskevat erimielisyydet neuvottelemalla.

Artiklan 2 kohta sisältää määräyksen, jonka mukaan kahden tai useamman sopimusvaltion välinen ampuma-asepöytäkirjan tulkintaa tai soveltamista koskeva erimielisyys, jota ei voida ratkaista kohtuullisessa ajassa neuvottelemalla, saatetaan yhden sopimusvaltion sitä vaatiessa välimiesmenettelyyn. Jos sopimusvaltiot eivät ole pystyneet sopimaan välimiesmenettelyn järjestämisestä kuuden kuukauden kuluessa välimiesmenettelyä koskevan pyynnön esittämisestä, sopimusvaltio voi siirtää erimielisyyden Kansainvälisen tuomioistuimen ratkaistavaksi esittämällä sitä koskevan pyynnön tuomioistuimen peruskirjan mukaisesti.

Artiklan 3 kohdassa sallitaan se, että sopimusvaltio voi ampuma-asepöytäkirjan allekirjoittaessaan, ratifioidessaan, hyväksyessään tai siihen liittyessään selittää, ettei artiklan 2 kohdassa tarkoitettu menettely sido sitä. Tällöin artiklan 2 kohta ei sido muita sopimusvaltioita tällaisen varauman tehneeseen sopimusvaltioon nähden.

Artiklan 4 kohdan mukaan sopimusvaltio, joka on tehnyt artiklan 3 kohdan mukaisen varauman voi milloin tahansa peruuttaa sen ilmoittamalla asiasta YK:n pääsihteerille.

Artikla ei aiheuta Suomelle uusia lisävelvoitteita, koska Suomi jo on Kansainvälisen tuomioistuimen jäsen. Suomella ei ole tarkoitus tehdä artiklassa mainittua varaumaa.

17 artikla. *Allekirjoitus, ratifiointi, hyväksyminen ja liittyminen.* Artiklan 1 kohdassa määrätään, missä ja milloin ampuma-asepöytäkirjan voi allekirjoittaa.

Artiklan 2 kohdan mukaan ampuma-asepöytäkirja on myös avoinna alueellisten taloudellisen yhdentymisen järjestöjen allekirjoitettavaksi sillä ehdolla, että vähintään yksi sellaisen järjestön jäsenvaltio on allekirjoittanut pöytäkirjan artiklan 1 kohdan mukaisesti. Määräys otettiin pöytäkirjaan EY:n aloitteesta päämääränä EY:n tuleminen mukaan sopimuspuoleksi pöytäkirjaan. EY allekirjoitti omalta osaltaan yleissopimuksen 12 päivänä joulukuuta 2000 ja ampuma-asepöytäkirjan 16 päivänä tammikuuta 2002.

Artiklan 3 kohdan mukaan ampuma-asepöytäkirja on ratifioitava tai hyväksyttävä. Ratifioimis- tai hyväksymiskirjat on talletettava YK:n pääsihteerin huostaan. Alueellinen taloudellisen yhdentymisen järjestö voi tallettaa ratifioimis- tai hyväksymiskirjansa, jos vähintään yksi sen jäsenvaltioista on tehnyt samoin. Kyseisessä ratifioimis- tai hyväksymiskirjassaan alueellisen taloudellisen yhdentymisen järjestön on ilmaistava, mikä sen toimivalta on pöytäkirjan alaisissa kysymyksissä. Järjestön on myös ilmoitettava tallettajalle mahdollisista muutoksista toimivaltansa laajuudessa. EY ei ole vielä liittynyt ampuma-asepöytäkirjaan. EU:n neuvosto ei ole myöskään vielä tehnyt EY:n liittymistä koskevaa päätöstä.

Artiklan 4 kohta sisältää artiklan 3 kohtaa vastaavat määräykset ampuma-asepöytäkirjaan liittymisestä.

Lisäksi on otettava huomioon yleissopimuksen 37 artikla, jossa todetaan, että yleissopimuksen pöytäkirjoihin voi liittyä sellainen valtio tai alueellisen taloudellisen yhdentymisen järjestö, joka on myös yleissopimuksen sopijapuoli. Ampuma-asepöytäkirjaan ei siten voi liittyä, ellei ole ensin liittynyt itse yleissopimukseen. Samoin artiklassa määrätään, ettei pöytäkirja sido yleissopimuksen sopijapuolta ellei tämä tule pöytäkirjan sopijapuoleksi pöytäkirjan määräysten mukaisesti.

18 artikla. Voimaantulo. Artiklan 1 kohdassa määrätään, että ampuma-asepöytäkirja tulee voimaan yhdeksäntenäkymmenentenä päivänä siitä päivästä, jona neljäskymmenes sopijapuoli on tallettanut ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirjansa. Pöytäkirja ei kuitenkaan voi tulla voimaan ennen kuin yleissopimus on tullut voimaan. Lisäksi 1 kohdassa todetaan, ettei alueellisen taloudellisen yhdentymisen järjestön tallettamaa asiakirjaa lasketa erikseen talletettujen asiakirjojen joukkoon kyseisen järjestön jäsenvaltioiden tallettamien asiakirjojen lisäksi.

Artiklan 2 kohdan mukaan jokaisen valtion tai alueellisen taloudellisen yhdentymisen järjestön osalta, joka ratifioi tai hyväksyy ampuma-asepöytäkirjan tai liittyy siihen sen jälkeen, kun neljäskymmenes sitä tarkoittava asiakirja on talletettu, pöytäkirja tulee voimaan kolmantenäkymmenentenä päivänä siitä päivästä,

jona kyseinen valtio tai järjestö on tallettanut asianmukaisen asiakirjan taikka sinä päivänä, jona pöytäkirja tulee artiklan 1 kohdan mukaisesti voimaan, riippuen siitä kumpi ajankohdista on myöhempi.

Yleissopimuksen ja sen pöytäkirjojen suhteesta johtuu, ettei ampuma-asepöytäkirja siis voi tulla voimaan sopimusvaltiossa ennen kuin itse yleissopimus on tullut voimaan. Yleissopimus ja sen pöytäkirjat tai osa niistä voivat kylläkin tulla voimaan sopimusvaltiossa samanaikaisesti.

19 artikla. Ampuma-asepöytäkirjan muuttaminen. Artikla sisältää määräykset ampuma-asepöytäkirjan muuttamisesta. Artiklan 1 kohdan mukaan mikä tahansa sopimusvaltio voi ehdottaa pöytäkirjan muuttamista YK:n pääsihteerille tehtävällä ilmoituksella sen jälkeen, kun pöytäkirjan voimaantulosta on kulunut viisi vuotta. Tämän jälkeen pääsihteerin antaa ehdotetun muutoksen tiedoksi sopimusvaltioille ja yleissopimuksen sopijapuolten konferenssille ehdotuksen käsittelyä ja päätöksen tekemistä varten. Sopijapuolten konferenssi pyrkii yksimielisyyteen jokaisesta muutoksesta. Jos yksimielisyyttä ei saavuteta, muutoksen hyväksyminen edellyttää viime kädessä sopijapuolten konferenssin kokouksessa läsnä olevien ja äänestävien sopimusvaltioiden kahden kolmasosan äänten enemmistöä.

Artiklan 2 kohdassa ovat määräykset alueellisen taloudellisen yhdentymisen järjestön äänioikeudesta ja -määristä. Järjestöt käyttävät äänioikeuttaan toimivaltaansa kuuluvissa asioissa äänimäärällä, joka vastaa niiden ampuma-asepöytäkirjan sopijapuolina olevien jäsenvaltioiden määrää. Järjestöt eivät voi käyttää äänioikeuttaan, jos niiden jäsenvaltiot käyttävät omaa äänioikeuttaan ja päinvastoin.

Artiklan 3-5 kohdassa määrätään velvollisuudesta ratifioida tai hyväksyä muutos sekä muutoksen voimaantulosta ja sitovuudesta. Artiklan 1 kohdan mukaisesti hyväksytty muutos edellyttää sopimusvaltioiden ratifiointia tai hyväksymistä. Muutos tulee sopimusvaltion osalta voimaan yhdeksänkymmenen päivän kuluttua siitä päivästä, jona sopimusvaltio on tallettanut muutosta koskevan ratifioimis- tai hyväksymiskirjan YK:n pääsihteerin huostaan. Kun muutos tulee voimaan, se sitoo niitä sopimusvaltioita, jotka

ovat ilmoittaneet suostumuksensa tulla sen sitomaksi. Muita sopimusvaltioita sitovat edelleen ampuma-asepöytäkirjan määräykset sekä niiden mahdollisesti aikaisemmin ratifioimat tai hyväksymät muutokset.

20 artikla. *Irtisanominen.* Artikla sisältää määräykset ampuma-asepöytäkirjan irtisanomisesta. Artiklan 1 kohdan mukaan sopimusvaltio voi irtisanoa pöytäkirjan ilmoittamalla siitä kirjallisesti YK:n pääsihteerille. Irtisanominen tulee voimaan vuoden kuluttua siitä päivästä, jona pääsihteeri on vastaanottanut ilmoituksen. Irtisanomista ei tarvitse perustella.

Artiklan 2 kohdan mukaan alueellisen taloudellisen yhdentymisen järjestö lakkaa olemasta ampuma-asepöytäkirjan sopijapuoli silloin, kun kaikki sen jäsenvaltiot ovat irtisanoneet pöytäkirjan.

Yleissopimuksen osalta on otettava huomioon, että yleissopimuksen irtisanominen tarkoittaa samalla myös sen pöytäkirjojen irtisanomista. Tämä johtuu siitä, että yleissopimuksen ja sen pöytäkirjoja tulkitaan yleissopimuksen 37 artiklan mukaan yhdessä ottaen huomioon kunkin pöytäkirjan tarkoitus. Toisaalta kukin pöytäkirja voidaan irtisanoa irtisanomatta yleissopimusta tai sen muita lisäpöytäkirjoja.

21 artikla. *Tallettaja ja kielet.* Artiklan mukaan YK:n pääsihteeri toimii ampuma-asepöytäkirjan tallettajana. Artiklassa määrätään myös, että pöytäkirjan alkuperäiskappaleen arabian-, kiinan-, englannin-, ranskan-, venäjän- ja espanjankieliset tekstit ovat yhtä todistusvoimaisia. Alkuperäiskappale on tallettuna YK:n pääsihteerin huostassa.

2.1 Laki kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimuksen ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden laittoman valmistuksen ja kaupan torjumista koskevan lisäpöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

1 §. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset olisivat lakina voimassa sellaisi-

na kuin Suomi on niihin sitoutunut. Suomen tarkoituksena ei ole tehdä varauksia pöytäkirjaan.

2 §. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että lain voimaantulosta säädettäisiin tasavallan presidentin asetuksella.

3 Voimaantulo

Ampuma-asepöytäkirja on tullut voimaan 3 heinäkuuta 2005. Yleissopimus on tullut kansainvälisesti voimaan 29 päivänä syyskuuta 2003 sekä Suomen osalta 11 päivänä maaliskuuta 2004.

Kunkin sellaisen valtion osalta, joka ratifioi tai hyväksyy ampuma-asepöytäkirjan tai liittyy siihen sen jälkeen, kun neljäskymmenes ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirja on talletettu, pöytäkirja tulee voimaan kolmantenakymmenentenä päivänä siitä päivästä lukien, jona kyseinen valtio on tallettanut asianmukaisen asiakirjan.

Ehdotetun ampuma-asepöytäkirjan voimaansaattamista koskevan lain voimaantulosta säädettäisiin tasavallan presidentin asetuksella. Laki on tarkoitus säätää tulemaan voimaan samanaikaisesti, kun ampuma-asepöytäkirja tulee voimaan Suomen osalta.

Muut ehdotetut lait on tarkoitus saattaa voimaan mahdollisimman nopeasti, aikaisintaan 1.3.2010.

4 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Terveystieteiden ammattihenkilön oikeus ilmoittaa ampuma-aseen hallussapitoon sopimattomasta henkilöstä

Esityksessä ehdotetaan terveydenhuollon ammattihenkilölle oikeutta tehdä poliisille ilmoitus henkilöstä, joka saattaa olla sopimaton pitämään hallussaan ampuma-aseita, aseiden osia, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia.

Ampuma-aselain 45 §:n mukaan lupa ampuma-aseen tai aseiden osien hankkimiseen voidaan antaa vain sellaiselle henkilölle, jota terveydentilansa ja käyttäytymisensä puolesta on pidettävä sopivana pitämään hallussaan ampuma-aseita tai aseiden osia. Ampuma-aselain 67 §:n 2 momentin 4 kohdan mukaan

lupaviranomainen voi peruuttaa ampumaseen, aseiden osan, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hankkimiseen tai hallussapitoon oikeuttavan luvan, jos luvanhaltijaa on hänen terveydentilansa taikka omaa tai toisen turvallisuutta vaarantavan elämäntapansa tai käyttäytymisensä vuoksi pidettävä sopimattomana pitämään hallussa ampumaseita, aseiden osia, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia. Ampumaseelaki (HE 183/1997 vp.) koskevassa hallituksen esityksessä on todettu, että sellainen mielisairaus tai muu mielenterveyden ongelma, johon liittyy vaara vahingoittaa itseään tai muita, olisi ehdoton este luvan saamiselle.

Poliisilla on jo voimassaolevan poliisilain 35 §:n 2 momentin perusteella oikeus saada luvanhaltijasta perustellusta pyynnöstä hänen terveydentilaansa koskevia tietoja.

Mielisairaus tai mielenterveyden ongelma ei kaikissa tapauksissa tarkoita kohonnutta itsemurhan tai väkivallan riskiä. Kuitenkin esimerkiksi masennukseen liittyy kohonnut itsemurhariski ja persoonallisuushäiriöihin kohonnut väkivaltariski. Edellä mainituista syistä ei esitettäisi ilmoitusvelvollisuutta, vaan tapauskohtaiseen harkintaan perustuvaa ilmoitusoikeutta. Ilmoitusoikeutta ehdotetaan säädettäväksi terveydenhuollon ammattihenkilöille. Lääkärin lisäksi luvanhaltijan sopivuutta koskevia tietoja voi olla esimerkiksi muulla sairaalahenkilökunnalla tai kouluterveydenhoitajilla. Ottaen huomioon suojattavan intressin eli perustuslain 7 §:ssä turvatun jokaisen oikeuden elämään sekä henkilökohlaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen on välttämätöntä, että ilmoitusoikeus on kaikilla sellaisilla terveydenhuollon ammattihenkilöillä, joilla voi olla tämän oikeuden suojaamiseen tarvittavaa tietoa.

Perustuslain 10 §:ssä säädetään yksityiselämän suojasta, joka sisältää potilastietojen suojan. Näiden salassapitovelvollisuus on terveydenhuollossa pääsääntö. Lisäksi terveydenhuollon ammattihenkilön salassapitovelvollisuudesta säädetään terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (559/1994) 17 §:ssä. Potilaan asemasta ja oikeuksista (785/1992) annetun lain 13 §:n mukaan tietoja saa antaa vain jos tiedon antamisesta tai oikeudesta tiedon saamiseen on laissa erik-

seen nimenomaisesti säädetty. Näitä erikseen nimenomaisesti säädettyjä tilanteita antaa tietoja salassapitovelvollisuuden estämättä ovat muun muassa laissa yksilöidyn säännöksen perusteella pyynnöstä velvollisuus antaa tietoja esimerkiksi terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle tai poliisilain nojalla tietoja pyytävälle poliisille. Muita poikkeuksia lääkärin salassapitovelvollisuuteen ovat muun muassa seuraavat:

- Laki henkilötietojen käsittelystä rangaistuksen täytäntöönpanossa (422/2002) sisältää säännöksen lääkärin oikeudesta antaa rangaistuslaitoksen johtajalle tietoa vangin vakavasta tarttuvasta taudista

- Työterveyshuoltolaki (1383/2001) sisältää säännöksen lääkärin oikeudesta luovuttaa eteenpäin eräitä salassa pidettäviä tietoja.

- Holhoustoimesta annetun lain (442/1999) mukaan edunvalvonnan tarpeesta ilmeisesti olevasta henkilöstä on oikeus ilmoittaa holhousviranomaiselle.

Rikoslain 3 luvun 5 §:n mukaan muun kuin luvun 4 §:ssä tarkoitetun, oikeudellisesti suojattua etua uhkaavan välittömän ja pakottavan vaaran torjumiseksi tarpeellinen teko on pakkotilatekona sallittu, jos teko on kokonaisuutena arvioiden puolustettava, kun otetaan huomioon pelastettavan edun ja teolla aiheutetun vahingon ja haitan laatu ja suuruus, vaaran alkuperä sekä muut olosuhteet. Jos tekoa ei ole edellä mainitun perusteella pidettävä sallittuna, tekijä on kuitenkin rangaistusvastuusta vapaa, jos tekijältä ei kohtuudella olisi voinut vaatia muunlaista suhtautumista, kun otetaan huomioon pelastettavan edun tärkeys, tilanteen yllätyksellisyys ja pakottavuus sekä muut seikat. Pakkotila edellyttää säännöksen mukaan välitöntä ja pakottavaa vaaraa. Ilmoituksen tekeminen poliisille ase-luvanhaltijaksi sopimattomasta henkilöstä olisi tarpeen pääsääntöisesti tilanteessa, jossa itsemurhan tai väkivallan uhka ei ole välitön. Kun ilmoitusoikeus olisi erillisellä säännöksellä selkeästi säädetty, ei ilmoituksen tekijä joutuisi arvioimaan ilmoituksen tekemisen lainmukaisuutta jokaisessa yksittäistapauksessa pakkotilasäännösten soveltamisen kautta.

Yksityiselämän suojaa koskevaa perusoikeutta rajoitettaisiin, jotta voitaisiin turvata toista perusoikeutta, jokaisen oikeutta elä-

mään sekä henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen. Tätä perusoikeutta ei voida lailla rajoittaa. Rajoitusperuste on siten hyväksyttävä ja painavan yhteiskunnallisen tarpeen vaatima. Muut lupaviranomaiselle esitettävät terveystietojen tiedonsaantioikeutta koskevat säännökset koskisivat tilannetta, jossa lupaviranomainen tiedustelee tietoja. Lupaviranomaisen tiedonsaantimahdollisuutta ei silloin, kun lupaviranomaisella ei ole tietoa mahdollisista ongelmista, voi turvata muulla tavalla. Koska poliisille ei ilmoitettaisi potilaan yksilöityä diagnoositietoja vaan ainoastaan arvio siitä, onko henkilö itselleen tai toiselle vaarallinen, olisi rajoitus suhteellisuusvaatimuksen mukainen eikä sillä kajottaisi perusoikeuden ytimeen.

Ehdotus velvollisuudesta olla yhdistyslain 4 §:n mukaisen luvan saaneen yhdistyksen jäsen yhdistymisvapauden kannalta

Perustuslain 13 §:ssä on turvattu kokoon-tumis- ja yhdistymisvapaus. Sen 2 momentin mukaan jokaisella on yhdistymisvapaus. Yhdistymisvapauteen kuuluu oikeus kuulua tai olla kuulumatta yhdistykseen. Perustuslaissa on siis turvattu myös negatiivinen yhdistymisvapaus, oikeus olla liittymättä yhdistykseen. Pykälän 3 momentin mukaan tarkempia säännöksiä kokoon-tumisvapauden ja yhdistymisvapauden käyttämisestä annetaan lailla.

Ampuma-asetlain 43 §:n 1 momentin 2 kohdassa on ampuma-aseen hyväksyttäväksi käyttötarkoitukseksi säädetty ampumaurheilu ja -harrastus. Hallituksen esityksen (183/1997) perustelujen mukaan säännöksessä ei edellytettäisi, että luvan saaminen olisi mahdollista vain varsinaisen kilpa-ammunnan perusteella. Riittävänä olisi pidettävä jonkin kilpa-ammunnan lajin aktiivista harrastamista, vaikka luvanhakijalla ei olisi tarkoitus osallistua kilpailuihin. Satunnaista maaliinammuntaa ei hallituksen esityksen perustelujen mukaan voitaisi pitää laissa tarkoitettuna ampumaurheiluna ja -harrastuksena, vaan ampumaurheilun ja -harrastuksen tulisi käsittää jonkin sellaisen lajin aktiivista harrastamista, jossa järjestetään kilpailuja. Ampuma-asetlain lähtökohtana on siten ollut toisaalta aktiivinen harrastaminen ja toisaalta

jonkun nimenomaisen ampumaurheilulajin harrastaminen. Laissa ei ole edellytetty luvanhakijalta ampumaseuraan kuulumista. Hallituksen esityksen mukaan sen antamisajankohtana voimassa olleen hallitusmuodon 10 a §:ssä turvatus yhdistymisvapauden vuoksi luvan hakijalta ei voitaisi edellyttää ampuma- tai metsästysseuran jäsenyyttä.

Ampuma-asetlain 45 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaan haettaessa lupaa ampumaurheilua ja -harrastusta varten hakijan on esitettävä harrastuksestaan luotettava selvitys.

Ampuma-asetlaki siis edellyttää hakijalta aktiivista harrastusta ennen hankkimisluvan antamista. Luvanhakijan on esitettävä harrastuksestaan luotettava selvitys. Sellaisen luvanhakijan, joka ei kuulu mihinkään ampumaseuraan, on usein käytännössä mahdotonta harrastaa aktiivisesti ampumaurheilua tai -harrastusta ennen luvan saamista. Toisaalta hänen on hyvin vaikeata luotettavasti selvittää tämän harrastuksen aktiivisuutta ja lajinomaisuutta. Vaikka kenelläkään ei ole subjektiivista oikeutta ampuma-aseen hankkimis- ja hallussapitoluvan saamiseen, on lupaviranomaisen perusteltava kielteinen päätöksensä. Koska ampumaseuraan kuulumattomien luvanhaltijoiden osalta on ollut käytännössä vaikeaa edellyttää lajinomaisen aktiivisen ampumaharrastuksen olemassaoloa ja sen osoittamista luotettavasti, ei lupaviranomaisella ole käytännössä aina ollut mahdollisuutta perustella kielteistä päätöstä tällaisen näytön puuttumisella. Hallussapitoluvan voimassaoloaika koskevan 53 §:n perusteluissa onkin todettu, että luvan antaminen määräaikaikaisena olisi säännöksessä tarkoitettuna erityisen syyn mukaista ja perusteltua tapauksissa, joissa luvan hakijan antama selvitys aseharrastuksestaan ei täysin tyydyttäisi lupaviranomaista. Tällainen menettelytapa on yleisen järjestyksen ja turvallisuuden kannalta ongelmallinen siksi, että harrastuneisuus jätetään lopullisesti todettavaksi jälkikäteksi. Tällöin luvanhakija on jo saanut ampuma-aseen käyttöönsä.

Ampumaurheilu ja -harrastus -perusteella hankkimislupaa annettaessa ainoa tapa valvoa luotettavasti sitä, että luvanhakija on harrastanut aktiivisesti jo ennen henkilökohtaisen hankkimisluvan hakemista, on harrastuk-

sen sitominen ampumaseuran tai muun yhdistyksen jäsenyyteen. Toisaalta tällainen yhdistys on ainoa taho, jolta voi säännönmukaisesti saada luotettavan todistuksen tietyn ampumaurheilulajin aktiivisesta harrastamisesta.

Ampuma-aseen hankkiminen ja hallussapito ei ole perusoikeus. Kenelläkään ei ole ehdotonta oikeutta ampuma-aseen hankkimis- ja hallussapitoluvan saamiseen. Ampumaseleissa on lupaviranomaiselle jätetty laaja harkintavalta luvan antamiseen. Tämä ilmenee muun muassa ampumaselelain 18 §:n 2 momentista, jossa todetaan, että lupa voidaan antaa 1 momentissa tarkoitettuun toimintaan.

Ampumaurheilu ja -harrastus -perusteella tapahtuvassa ammunnan harjoittamisessa on kyse vapaaehtoisesta harrastustoiminnasta. Tämä harrastaminen on jo monin tavoin säänneltyä. Ehdotetun 45 §:n 1 momentin mukainen harrastuksen sitominen yhdistyksen lain (503/1989) 4 §:n mukaisen luvan saaneen seuran jäsenyyteen ei olisi perustuslain 13 §:ssä säädetyn negatiivisen yhdistymisvapauden rajoittamisesta siten, että luvan hakemisesta seuraisi automaattinen pakkojäsenyys jossakin yhdistyksessä. Yhdistyksen lain 4 §:n mukaisen luvan saaneen yhdistyksen jäsenyys olisi luvan saamisen edellytys, mutta henkilö ratkaisisi aina itse sen, liittyisikö hän jonkin tällaisen yhdistyksen jäseneksi. Vain yhdistykseen kuuluva henkilö voisi saada ampuma-aseen hankkimisluvan. Ehdotus rajoittaisi siis välillisesti oikeutta olla kuulumatta yhdistykseen. Harrastusta ei sidottaisi minkään tietyn yhdistyksen jäsenyyteen, vaan luvanhakija voisi liittyä mihin tahansa sellaiseen yhdistykseen, jossa hänen harrastamaansa lajia harrastetaan. Toisaalta etenkin syrjäseuduilla tällaisia yhdistyksiä on niin vähän, että valinnanvara on vähäinen.

Henkilö, joka haluaa kilpailla jossain ampumaurheilulajissa, joutuu liittymään johonkin seuraan päästäkseen osallistumaan lajiliittojen järjestämiin kilpailuihin. Urheilijana kehittyminen edellyttää pääsääntöisesti ammattitaitoisesta valmennuksesta saamista. Valmennuksen saaminen edellyttää pääsääntöisesti ampumaseuraan liittymistä.

Hallituksen esityksessä eduskunnalle perustuslakien perusoikeussäännösten muutta-

misesta (HE 309/1993 vp.) todetaan: ”Perustuslain turvaamana yhdistymisvapaus koskee ensisijaisesti yhdistyksen (503/89) tarkoittamia niin sanottuja aatteellisia yhdistyksiä. Ehdotus ei estäisi vastaisuudessa perustamasta nykyiseen tapaan lainsäädäntöteitse julkisoikeudellisia yhdistyksiä julkista tehtävää varten. Myös jäsenyydestä tällaisessa yhdistyksessä voitaisiin edelleen säätää laissa (ks. esim. PeVL 12/1957 vp, PeVL 4/1963 vp, PeVL 3/1990 vp), mutta yhdistymisvapautta turvaavan perustuslainsäädännön voidaan tällöinkin katsoa puoltavan pidättyvää suhtautumista pakkojäsenyyteen. Yhdistyslaissa on saatettu luvanvaraiseksi yhdistykset, joiden toimintaan kuuluu harjoittaminen ampumaseiden käyttöön ja jotka eivät ole yksinomaan metsästystä varten (4 §).” Edellä mainitun hallituksen esityksen mukaan huolimatta siitä, että nämä säännökset merkitsevät poikkeusta yhdistymisvapautta koskevasta pääsäännöstä, voidaan tällaisia suppeiksi rajattuja lailla säädettyjä yhdistymisvapauden rajoituksia kuitenkin pitää hyväksyttävänä kansanvaltaisessa yhteiskunnassa. Yhdistymisvapautta on siis jo katsottu voitavan rajoittaa ampumaseiden käytön osalta tällä tavoin.

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan 74/2002 vp todennut seuraavaa:

”[Ammattikorkeakoulun] Opiskelijakunnan pakkojäsenyyteen perustuvaa ehdotusta on arvioitava perustuslaissa turvatun yhdistymisvapauden kannalta. Yhdistymisvapauden sisältyy perustuslain 13 §:n 2 momentin mukaan oikeus ilman lupaa perustaa yhdistys, kuulua tai olla kuulumatta yhdistykseen ja osallistua yhdistyksen toimintaan. Perustuslain säännöksellä on siten nimenomaisesti turvattu myös negatiivinen yhdistymisvapaus eli oikeus olla kuulumatta yhdistykseen. Tästä huolimatta säännös ei sen esitöiden mukaan (HE 309/1993 vp, s. 60) ehdottomasti estä perustamasta lainsäädäntöteitse julkisoikeudellisia yhdistyksiä julkista tehtävää varten eikä säätämästä lailla jäsenyydestä tällaisessa yhdistyksessä. Toisaalta esitöissä todetaan yhdistymisvapautta turvaavan perustuslainsäädännön tällöinkin puoltavan pidättyvää suhtautumista pakkojäsenyyteen.

Valiokunta on perustuslain yhdistymisvapauslainsäädäntöä tulkinneen (PeVL 1/1998 vp,

s. 2/II) lähtenyt siitä, ettei yhdistyksen jäsenyyden yleisenä periaatteena voi olla automaattinen, suoraan lain säännösten perusteella määräytyvä jäsenyys. Yhdistymisvapauden lähtökohtana tulee olla vapaaehtoinen ja nimenomaiseen tahdonilmaisuun perustuva liittyminen yhdistykseen. Näistä lähtökohdista voidaan poiketa vain, jos poikkeamiselle on olemassa erityiset yhdistymisvapauden kannalta hyväksyttävät perusteet, kuten perusteltu tarve järjestää yhdistys lailla julkista tehtävää varten.

Ylioppilaskunnan pakkojäsenyyttä arvioi valtiokunta (PeVL 3/1997 vp, s. 3/II) katsoi, että tämän tyyppisissä tilanteissa tulisi lähtökohtaisesti etsiä perustuslain sanamuotoon selvästi soveltuvia ratkaisumalleja eli järjestelyjä, jotka eivät rakennu pakkojäsenyyden varaan. Perustuslain yhdistymisvapauslainsäätöä esitöihin viitaten valtiokunta kuitenkin arvioi ylioppilaskunnan pakkojäsenyyden olevan sinänsä hyväksyttävissä perustuslain kannalta etenkin, kun ylioppilaskuntaa oli vanhastaan pidettävä osana itsehallinnon omaavaa yliopistoa ja koska sillä oli merkittävä osuus yliopiston hallinnossa. Tästä huolimatta valtiokunta asetti tavallisen lainsäätämisyksikön käyttämisen edellytykseksi lakiehdotuksen täydentämisen ylioppilaskunnan julkiset tehtävät osoittavilla maininnoilla. - Valtiokunta on sittemmin huomauttanut, ettei yliopistolaki nyky muodossaan asianmukaisella tavalla täytä valtiokunnan edellä mainitussa lausunnossa asetettuja vaatimuksia (PeVL 74/2002 vp, s. 4/I viite 1).

Vaalin järjestäminen opiskelijoiden edustajien valitsemiseksi ammattikorkeakoulun hallitukseen ja monijäsenisiin toimielimiin on sinänsä opiskelijakunnalle soveltuva julkinen tehtävä. Sen hoitaminen ei kuitenkaan edellytä, että jäsenyyden opiskelijakunnassa tulisi olla pakollista. Vaalin järjestäminen voidaan lailla säätää opiskelijakunnan tehtäväksi, vaikka jäsenyys siinä perustuisi yhdistymisvapauden lähtökohtien mukaisesti vapaaehtoisuuteen. Esimerkiksi ammattikorkeakoulun hallituksessa edustettuina olevien muiden ryhmien vaaleja varten ei ole järjestetty pakkojäsenyyteen perustuvia yhdistyksiä. Ehdotettu negatiivisen yhdistymisvapauden rajoitus ei valtiokunnan mielestä täytä perusoike-

usrajoituksiin kohdistuvaa oikeasuhtaisuuden vaatimusta, koska sinänsä hyväksyttävä päämäärä - opiskelijaedustajien valitseminen - on saavutettavissa perusoikeuteen vähemmän puuttuvin keinoin. Säännös pakkojäsenyydestä 42 a §:n 1 momentissa on näin ollen vastoin perustuslaissa turvattua yhdistymisvapautta. Sääntelyä on siksi tarkistettava niin, että jäsenyys opiskelijakunnassa on ammattikorkeakoulun opiskelijalle vapaaehtoista. Tämä on edellytys lakiehdotuksen käsittelemiselle tavallisen lain säätämisyksikössä.

Perustuslakivaliokunta on työehtosopimuksen yleissitovuutta tarkastellessaan todennut, että yleissitovuus ei sinänsä merkitse järjestäytymisvelvollisuutta. Valtiokunta on pitänyt kuitenkin tarpeellisena arvioida asiaa siitä näkökulmasta, voidaanko perusoikeussuojan kannalta hyväksyä, että yhdistykseen kuulumiseen tai sen ulkopuolella olemiseen liittyisi merkittäviä epäedullisia seuraamuksia. Valtiokunta piti sääntelyn arvioinnissa merkittävänä tekijänä muun muassa sääntelyn hyväksyttävää tavoitetta eli perustuslain 18 §:n 1 momentissa julkiselle vallalle osoitettua velvollisuutta huolehtia työvoiman suojelusta (PeVL 41/2000 vp).

Ehdotuksen sisältämä vaatimus yhdistyslain 4 §:n mukaisen luvan saaneen seuran jäsenyydestä luvan saamisen edellytyksenä ei aiheuttaisi pakkojäsenyyttä. Kyse olisi yhdistykseen kuulumattomuuteen liittyvistä välillisistä tai epäedullisista seuraamuksista. Se olisi siten enintään vain vähäinen rajoitus yhdistymisvapauteen. Se olisi rajoituksena välttämätön, koska aktiivista, määrääjän jatkunutta harrastamista toisen henkilön tai yhteisön aseella ei voitaisi muutoin asettaa luvansaannin säännönmukaiseksi edellytykseksi. Toisaalta luotettavaa selvitystä harrastuksen lajinomaisuudesta ja aktiivisuudesta ei voi säännönmukaisesti edellyttää saatavaksi muulta kuin lajin tuntevalta auktorisoidulta ulkopuoliselta taholta. Tällainen olisi sisäasiainministeriön nimeämä, yhdistyksen esittämä ampuma-asekouluttaja, josta säädettäisiin ehdotetussa ampuma-aselain 45 d §:ssä. Rajoitus olisi toisaalta oikeasuhtainen, koska sillä turvattaisiin perustuslain 7 §:ssä tarkoitettua jokaisen oikeutta elämään ja henkilökohtaiseen turvallisuuteen tehostamalla lupa-

järjestelmän toimintaa ja ehkäisemällä ampuma-aseiden väärinkäyttöä. Tätä perusoikeutta ei voida lailla rajoittaa. Luvanhakijoiden jo olemassa olevan aktiivisen harrastuksen valvontaa ei voitaisi muulla tavoin tehokkaasti toteuttaa. Rajoitus ei puuttuisi yhdistymisvapauden ytimeen.

Poliisin oikeus tarkastaa ampuma-aseen säilytys kotirauhan suojan kannalta

Ampuma-aselain 106 b §:ssä ehdotettaisiin poliisille oikeutta tarkastaa ampuma-aseen hallussapitoon oikeuttavan luvan haltijan ampuma-aseiden säilytys. Ehdotuksen perusteita aseturvallisuuden kannalta on tarkasteltu yksityiskohtaisesti kyseistä pykäläehdotusta koskevissa perusteluissa. Ehdotus tarkoittaisi puuttumista perustuslain 10 §:ssä turvattuun kotirauhan suojaan. Perustuslain 10 §:n 3 momentin mukaan lailla voidaan säätää perusoikeuksien turvaamiseksi tai rikosten selvittämiseksi välttämättömistä kotirauhan piiriin ulottuvista toimista. Perustuslaissa turvattu kotirauhan piiri kattaa lähtökohtaisesti kaikenlaiset pysyväisluonteiseen asumiseen tarkoitetut tilat (PeVL 16/2004 vp, Pe VL 39/2005 vp).

Perustuslakivaliokunta on käytännössään katsonut kotirauhan piiriin ulottuvan toimen olevan hyväksyttävä "rikosten selvittämiseksi", jos toimi sidotaan siihen, että on olemassa konkreettinen ja yksilöity syy epäillä lakia rikotun tai rikottavan (PeVL 44/2002 vp). Sääntelyn oikeasuhtaisuuden näkökulmasta valiokunnan lähtökohtana on ollut, ettei kotirauhan suojaan tule puuttua enimmillään sakolla rangaistavien, moitittavuudeltaan vähäisten rikkomusten selvittämiseksi (PeVL 40/2002 vp). Valiokunta on toisaalta pitänyt kotirauhan piiriin ulottuvaa tarkastusta julkisista varoista myönnettyjen tukien ja avustusten asianmukaisen käytön valvomiseksi hyväksyttävänä sellaisiakin rangaistavaksi säädettyjä rikkomuksia koskevien perusteltujen epäilyjen johdosta, joista voi enimmillään seurata sakkorangaistus (PeVL 69/2002 vp). Tarkastusoikeus on tavallisella lailla voitu kytkeä myös rangaistusluonteisella maksulla sanktioituun käyttäytymiseen (PeVL 7/2004 vp, PeVL 8/2006 vp).

Lailla voidaan säätää kotirauhan piiriin ulottuvista toimenpiteistä myös, jos tarkastuksia voidaan pitää perustuslain 10 §:n 3 momentin tarkoittamassa mielessä välttämättöminä perusoikeuksien turvaamiseksi. Perustuslakivaliokunnan käytännössä kotirauhan piiriin ulottuvat toimenpiteillä on voitu turvata esimerkiksi oikeutta elämään ja turvallisuuteen (PeVL 31/1998 vp, PeVL 42/2005 vp), oikeutta omaisuuden suojaan (PeVL 31/1998 vp) ja oikeutta terveelliseen ympäristöön (PeVL 39/2005 vp). Sääntelyssä on tällöinkin otettava huomioon vaatimukset sääntelyn oikeasuhtaisuudesta ja tarkkarajaisuudesta (PeVL 39/2005 vp).

Ampuma-aselain 103 §:n mukaan se, joka säilyttää ampuma-asetta lain vastaisesti, on tuomittava ampuma-aserikkomuksesta. Koska seuraamuksena rikkomuksesta tulee kyseeseen ainoastaan sakko, ei tällaisen rikoksen selvittämiseksi voida puuttua kotirauhan suojaan.

Ehdotetun sääntelyn valtiosääntöoikeudellisen arvioinnin kannalta on merkityksellistä, voidaanko 106 b §:ään perustuvia tarkastuksia pitää perustuslain 10 §:n 3 momentin tarkoittamassa mielessä välttämättöminä perusoikeuksien turvaamiseksi. Ampuma-aseiden säilyttämistä koskevan sääntelyn tarkoituksena on varmistaa, ettei ampuma-aseista aiheutuvia vaaratilanteita synny. Tällaisia voivat olla sekä aseiden anastukset että ampuma-aseiden väärinkäyttö luvanhaltijan tai muun säilytystiloissa oleskelevan henkilön toimesta. Sääntelyllä pyritään turvaamaan perustuslain 7 §:ssä tarkoitettua jokaisen oikeutta elämään ja henkilökohtaiseen turvallisuuteen. Muun kuin luvanhaltijan käsiin päätyneen ampuma-aseen osalta väärinkäytön riski on olennaisesti suurempi kuin luvanhaltijalla. Anastetut ampuma-aseet päätyvät pääsääntöisesti rikolliseen käyttöön. Väärin säilytetty ampuma-ase voi myös päätyä muun asunnossa oleskelevan henkilön käsiin. Erityisesti lapsilta puuttuvat ampuma-aseen turvalliseen käsittelyyn tarvittavat taidot ja kyky arvioida käsittelystä aiheutuvaa vaaraa.

Sääntelyssä on näin ollen perimmiltään kysymys perusoikeuksien turvaamisesta. Sääntelyn oikeasuhtaisuuden kannalta on huomionarvoista, ettei ampuma-aseiden säilyt-

tämisen asianmukaisuutta ole mahdollista valvoa muuten kuin tekemällä tarkastus niiden säilytyspaikassa. Tarkastuttamisvelvollisuudesta on voimassaolevassa ampumaseleissa säännöksiä, joiden sisältöä on tarkemmin selvitetty 106 b §:n perusteluissa. Luvanhaltijat säilyttävät aseitaan lähes poikkeuksetta kotonaan. Näin ollen tarkastusoikeuden ulottaminen myös kotirauhan piiriin kuuluviin tiloihin on välttämätöntä ampumaseleiden säilyttämisen asianmukaisuuden valvomiseksi.

Lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Hallitus pitää tarkoituksenmukaisena perustuslakivaliokunnan lausunnon pyytämistä esityksestä.

4.1 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys

Perustuslain 94 §:n 1 momentin mukaan eduskunta hyväksyy muun muassa sellaiset valtiosopimukset ja muut kansainväliset velvoitteet, jotka sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä. Eduskunnan hyväksyminen voi kuitenkin koskea vain sellaisia sopimusvelvoitteita, jotka kuuluvat jäsenvaltioiden toimivaltaan (PeVL 6/2001 vp.).

Kuten edellä ampuma-asepöytäkirjan sisältöä ja sen suhdetta Suomen lainsäädäntöön käsittelevässä jaksossa on artiklojen 7—10 ja 15 kohdalla todettu, ne koskevat yhteisön toimivallan piiriin kuuluvia asioita. Kyseisten artiklojen osalta sopimusneuvottelut on käyty EY:n komission johdolla sen EU:n neuvostolta saamien yksityiskohtaisten neuvottelumandaattien nojalla.

Eduskunnan perustuslakivaliokunnan mukaan perustuslain 94 §:n 1 momentin mukainen eduskunnan hyväksymistoimivalta kattaa kaikki aineelliselta luonteeltaan lainsäädännön alaan kuuluvat kansainvälisen velvoitteen määräykset. Valtiosopimuksen tai muun kansainvälisen velvoitteen määräys on perustuslakivaliokunnan kannan mukaan luettava lainsäädännön alaan kuuluvaksi, jos esimerkiksi määräyksen tarkoittamasta asiasta on voimassa lain säännöksiä tai jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on perustuslain mukaan säädettävä lailla. Perustuslakivaliokunnan mukaan kansainvälisen velvoitteen määräys kuuluu näiden perusteiden mukaan lain-

säädännön alaan siitä riippumatta, onko määräys ristiriidassa vai sopusoinnussa Suomessa lailla annetun säännöksen kanssa (PeVL 11/2000 vp, 12/2000 vp, 31/2001 vp ja 38/2001 vp).

Perustuslain 8 §:n mukaan rikoksina rangaistavat teot on määriteltävä laissa. Jos Suomi sitoutuu kansainvälisen velvoitteen nojalla kriminalisoimaan jonkin teon, asia kuuluu lainsäädännön alaan. Ampuma-asepöytäkirjan rikosten säätämistä rangaistaviksi teoiksi koskeva 5 artikla velvoittaa Suomea kriminalisoimaan muun muassa ampuma-aseen merkintöjen väärentämisen taikka niiden laittoman hävittämisen, poistamisen tai muuttamisen, jota ei ole voimassa olevan lain mukaan säädetty rangaistavaksi teoksi. Näin ollen artikla kuuluu lainsäädännön alaan.

Ampuma-asepöytäkirjan käsitteiden käyttöä koskevassa 3 artiklassa määritellään pöytäkirjassa käytettävien käsitteiden merkitys ja sisältö. Artikla sisältää muun muassa ”ampuma-aseen”, ”osien ja komponenttien” ja ”ampumatarvikkeiden” määritelmät. Perustuslakivaliokunta on tulkintakäytännössään katsonut, että jos sopimuksessa määritellyt käsitteet koskevat lainsäädännön alaan kuuluvia asioita, määritelmät vaikuttavat välillisesti näiden lainsäädännön alaan kuuluvien aineellisten määräysten sisältöön ja kuuluvat siksi itsekin lainsäädännön alaan (PeVL 6/2001 vp ja PeVL 24/2001 vp). Myös kansainvälisten sopimusten soveltamisalaan liittyvät määräykset voivat kuulua lainsäädännön alaan tällä perusteella. Soveltamisalasta määrätään pöytäkirjan 4 artiklassa. Pöytäkirjan 3 ja 4 artikla kuuluvat siten lainsäädännön alaan. Pöytäkirjan 6 artikla sisältää määräyksiä esineiden menetetyksi tuomitsemisesta, takavarikosta ja omaisuuden käytöstä, jota vastaavia säännöksiä on rikoslain 10 luvussa. Perustuslain 15 §:n 1 momentin mukaan jokaisen omaisuus on turvattu. Artikla kuuluu siten lainsäädännön alaan. Pöytäkirjan 12 artikla sisältää määräyksiä tietojenvaihdosta. Perustuslain 10 §:n mukaan henkilötietojen suojasta säädetään lailla. Artiklan määräyksistä on säännöksiä henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetussa laissa. Artikla kuuluu siten lainsäädännön alaan. Yllä mainitut ampuma-asepöytäkirjan artiklat

sisältävät siten määräyksiä, joista on perustuslain mukaan säädettävä lailla, jotka vaikuttavat välillisesti sopimusmääräysten tulkintaan ja soveltamiseen sekä joiden tarkoitusta asioista on voimassa lain säännöksiä Suomen lainsäädännössä. Ampuma-asepöytäkirjan hyväksyminen edellyttää eduskunnan suostumusta.

Ampuma-asepöytäkirja sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan.

Ampuma-asepöytäkirjan Suomen toimivaltaan kuuluvat artiklat, jotka ovat käsittelyjärjestyksen kannalta merkityksellisiä, koskevat rikoksina rangaistavia tekoja, omaisuuden menetetyksi tuomitsemista ja takavarikkoa sekä viranomaisten välistä tietojen vaihtoa ja erinäistä yhteistyötä.

Perustuslain 8 §:n rikosoikeudellinen laillisuusperiaate edellyttää, että ketään ei saa pitää syyllisenä rikokseen eikä tuomita rangaistukseen sellaisen teon perusteella, jota ei tekohetkellä ole laissa säädetty rangaistavaksi. Suomen toimivaltaan kuuluvat ampuma-asepöytäkirjan rikoksiksi määräämät teot on jo Suomen rikoslaisissa säädetty rangaistaviksi lukuun ottamatta ampuma-aseen merkintöjen väärentämistä taikka merkintöjen laitonta hävittämistä, poistamista tai muuntamista, joka esityksessä ehdotetaan säädettäväksi rangaistavaksi rikoslakiin tehtävällä muutoksella. Siinä vaiheessa kun pöytäkirja tulisi Suomessa voimaan, kaikista pöytäkirjan tällöin rikoksina rangaistaviksi edellyttämistä teoista olisi säädetty lain tasolla, mikä tässä suhteessa täyttäisi perustuslain vaatimukset.

Perustuslain 15 §:n 1 momentissa säädetään, että jokaisen omaisuus on turvattu. Tämän ei ole kuitenkaan katsottu estävän sellaisen omaisuuden takavarikoimista ja menetetyksi tuomitsemista, jota on käytetty rikoksen tekemiseen tai joka on rikoksella valmistettu tai aikaansaatu, jos asiasta on säädetty lain tasolla. Rikoslain 10 luku sisältää säännökset omaisuuden menetetyksi tuomitsemisesta ja takavarikosta. Nämä säännökset jo täyttävät ampuma-asepöytäkirjan edellyttämät 6 artiklan määräykset omaisuuden menetetyksi tuomitsemisesta ja takavarikosta.

Perustuslain 1 §:n 3 momentin mukaan Suomi osallistuu kansainväliseen yhteistyöhön rauhan ja ihmisoikeuksien turvaamiseksi sekä yhteiskunnan kehittämiseksi. Ampuma-asepöytäkirjankin määräysten edellyttämä kansainvälinen yhteistyö rikosten estämisessä, tutkinnassa ja selvittämisessä on omiaan edistämään yhteiskunnan kehittämistä siinä merkityksessä kuin perustuslain 1 §:n 3 momentissa tarkoitetaan.

Perustuslain 10 §:n 1 momentissa säädetään, että henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Ampuma-asepöytäkirjan edellyttämästä tietojen vaihdosta sopimusvaltioiden viranomaisten välillä on säädetty henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetussa laissa riittävän kattavasti ja siis lain tasolla.

Siten pöytäkirjan edellyttämästä tietojenvaihdosta on jo voimassa lain tasoiset säännökset Suomessa eikä pöytäkirjan hyväksyminen aiheuta uusia ongelmia tai tulkintatilanteita henkilötietojen käsittelyä koskien.

Sopimukseen ei voida katsoa sisältyvän sellaisia määräyksiä, jotka koskisivat perustuslakia sen 94 §:n 2 momentissa ja 95 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla. Hallituksen näkemyksen mukaan sopimus voitaisiin näin ollen hyväksyä äänten enemmistöllä ja ehdotus sen lainsäädännön alaan kuuluvien sopimusmääräysten voimaansaattamiseksi tavalisen lain säätämisyjärjestyksessä. Tämän vuoksi esitetään,

että Eduskunta hyväksyisi New Yorkissa 31 päivänä toukokuuta 2001 tehdyn kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimuksen ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden laittoman valmistuksen ja kaupan torjumista koskevan lisäpöytäkirjan siltä osin kuin pöytäkirja kuuluu Suomen toimivaltaan.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**ampuma-aselain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 9 päivänä tammikuuta 1998 annetun ampuma-aselain (1/1998) 1 §:n 2 momentti, 2 §:n 1 ja 3 momentti, 3 §, 17 §:n 1 momentin 6 ja 8 kohta, 25 §, 27 §:n 3 momentti, 43 §:n 1 momentin 7 kohta, 44 §:n 1 momentti, 45 §, 45 b §:n 2 momentti, 50 §:n 2 momentti, 53 §, 54 §:n 2 momentti, 55 §:n 1 momentti, 66 §:n 2 momentti, 67 §:n 2 momentin 4 ja 5 kohta, 69 ja 89 §, 103 §:n 9 kohta, 119 §:n 1 momentin 3 ja 7 kohta sekä 3 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 1 §:n 2 momentti, 27 §:n 3 momentti, 43 §:n 1 momentin 7 kohta, 45 b §:n 2 momentti, 50 §:n 2 momentti, 54 §:n 2 momentti, 69 ja 89 § sekä 119 §:n 1 momentin 7 kohta sekä 3 momentti laissa 601/2001, 25, 45 ja 53 § osaksi mainitussa laissa 601/2001 ja 103 §:n 9 kohta laissa 532/2007,

lisätään 19 §:n 1 momenttiin uusi 2 a kohta, lakiin uusi 19 a §, 43 §:n 1 momenttiin siitä mainitulla lailla 601/2001 kumotun 8 kohdan tilalle uusi 8 kohta, lakiin uusi 45 c ja d §, 46 §:ään uusi 3 momentti, lakiin uusi 53 a, 67 b, 106 b, 110 a—c, 112 b ja lakiin siitä mainitulla lailla 601/2001 kumotun 114 §:n tilalle uusi 114 § seuraavasti:

1 §

Soveltamisala

Mitä tässä laissa säädetään ampuma-aseista, koskee myös ohjus- ja raketinheitinjärjestelmiä ja kaasusumuttimia. Kaasusumuttimiin ei kuitenkaan sovelleta 2—10, 12, 15, 31—33, 35, 35 a, 36, 42—45, 45 a, 45 b, 45 d, 46—53, 53 a, 54, 55 ja 56—59 §:ää, 59 a §:ää, 60—63 §:ää, 66 §:n 1 momentin 1 ja 3 kohtaa, 67 b, 68, 70—72, 74—77, 80—82, 89, 90, 106 b, 110, 110 a—c, 112, 112 a ja 112 b §:ää. Muista soveltamisalaa koskevista poikkeuksista säädetään 17 §:ssä.

2 §

Ampuma-ase

Ampuma-aseella tarkoitetaan välinettä, jolla ruutikaasunpaineen, nallimassan räjähdyspaineen tai muun räjähdyspaineen avulla voidaan ampua luoteja, hauleja tai muita ammuksia taikka lamaannuttavia aineita siten, että siitä voi aiheutua vaaraa ihmiselle. Ampuma-aseeksi katsotaan myös sellainen esine, joka muistuttaa ampuma-asetta ja joka

rakenteensa tai valmistusmateriaalinsa puolesta on ilman erityistietoja ja -taitoja muunnettavissa toimivaksi ampuma-aseeksi.

Pysyvästi ampumakelvottomaksi tehtyä ampuma-asetta ei pidetä 1 momentissa tarkoitettuna esineenä.

3 §

Aseen osa

Aseen osalla tarkoitetaan ampuma-aseesta irrallisena olevaa aseiden runkoa, piippua, patruunapesää, sulkulaitetta ja sen runkoa, sulkukappaletta, äänenvaimenninta sekä niitä toiminnallisesti vastaavia osia.

17 §

Soveltamisalaa koskevat poikkeukset

Tämä laki ei koske:

6) ampuma-aseiden, aseiden osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten valmistamista valtion laitoksissa 110 b §:n 1

momentissa säädettyä velvollisuutta tehdä merkintä lukuun ottamatta;

8) valtion käytöstään poistamien ampuma-aseiden, aseiden osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten luovuttamista 110 b §:n 1 momentissa säädettyä velvollisuutta tehdä merkintä lukuunottamatta;

19 §

Poikkeukset luvanvaraisuudesta

Tämän lain mukaan luvanvaraista ei ole:

2 a) äänenvaimentimen hankkiminen, hallussapito ja luovuttaminen, jos henkilöllä on ampuma-aseen hallussapitoon oikeuttava lupa;

19 a §

Kielto valmistaa ampuma-ase laittomista osista

Ampuma-asetta ei saa valmistaa laittomasti Suomeen maahantuoduista tai siirretyistä taikka Suomessa laittomasti kaupatuista aseiden osista.

25 §

Velvollisuus tiedoston pitämiseen

Tässä laissa säädettyä asealan elinkeinon harjoittamisen valvontaa varten on kaupan harjoittamiseen, valmistamiseen, korjaamiseen tai muuntamiseen oikeutetun aseelinkeinoharjoittajan pidettävä tiedostoa ampuma-aseista, aseiden osista, patruunoista ja erityisen vaarallisista ammuksista. Tiedostoon on merkittävä myös esineen luovuttajan ja luovutuksensaajan sekä esineen korjaamista tai muuntamista koskevan toimeksiannon antajan nimi. Tiedostoon sisältyvien henkilötietojen luovuttaminen on sallittua vain 115 §:ssä tarkoitettulle valvontaviranomaiselle

valvontatehtävää varten. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä tiedoston pitämisestä.

Ase-elinkeinoharjoittajan on vaadittaessa esitettävä tiedosto poliisille sekä luovutettava se lupaviranomaiselle, kun asealan elinkeinolupa raukeaa tai jos se peruutetaan. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin tiedoston esittämisestä ja luovuttamisesta.

Tiedosto on säilytettävä vähintään kaksikymmentä vuotta siihen viimeksi tehdyn merkinnän jälkeen.

27 §

Aseenkäsittelylupa

Aseenkäsittelylupa voidaan antaa 18 vuotta täyttäneelle henkilölle, jota terveydentilansa ja käyttäytymisensä perusteella on pidettävä sopivana käsittelemään ampuma-aseita, aseiden osia, patruunoita ja erityisen vaarallisia ammuksia. Alle 20-vuotiaalle annettavaan aseenkäsittelylupaan on lupaviranomaisen asetettava ehto, jonka mukaan lupa ei oikeuta käsittelemään 6 §:n 2 momentin 4–7 kohdassa tarkoitettuja ampuma-aseita ennen kuin luvanhaltija on täyttänyt 20 vuotta. Lupahakemuksen käsittelyn edellytyksenä olevan soveltuvuustestin suorittamisesta on voimassa, mitä 45 c §:ssä ja sen nojalla säädetään.

43 §

Hyväksyttävät käyttötarkoitukset

Hankkimislupa voidaan antaa seuraaviin käyttötarkoituksiin:

7) merkinanto;

8) 15 vuotta vaan ei 18 vuotta täyttäneen, luvanhaltijan huollettavana olevan henkilön hallussapidettäväksi tarkoitettun haulikon, kiväärin, pienoiskiväärin tai yhdistelmäaseen säilyttäminen ja kuljettaminen.

44 §

Hankittavaa ampuma-asetta ja aseiden osaa koskevat edellytykset

Hankkimislupa voidaan antaa vain sellaista ampuma-asetta tai aseiden osaa varten, joka ei lippaan patruunamäärän, kaliiperin tai muiden ominaisuuksien perusteella ole hakijan ilmoittamaan käyttötarkoitukseen nähden tarpeettoman tulivoimainen ja tehokas sekä joka soveltuu hyvin hakijan ilmoittamaan käyttötarkoitukseen. Jos hakijan ilmoittama käyttötarkoitus on metsästyslainsäädännön mukaan sallittu eläinten ampuminen, ampuma-aseen soveltuvuutta arvioitaessa noudatetaan lisäksi, mitä metsästyslaissa (615/1993) ja sen nojalla säädetään. Metsästyslainsäädännön mukaan sallittua eläinten ampumista varten hankkimislupaa ei voida antaa muuta ampuma-asetta 6 §:n 2 momentin 4—7 kohdassa tarkoitettua ampuma-asetta kuin kertatulitoimista pienoispistoolia taikka pienoisrevolveria varten.

45 §

Hankkimisluvan saajaa koskevat edellytykset luonnolliselle henkilölle

Hankkimislupa voidaan antaa sellaiselle 18 vuotta täyttäneelle henkilölle, jota terveydentilansa ja käyttäytymisensä perusteella on pidettävä sopivana pitämään hallussaan ampuma-aseita ja aseiden osia. Lupa voidaan antaa vain, jos lupahakija on antanut suostumuksensa siihen, että poliisilla on oikeus saada hänestä sellainen lääketieteellinen arvio, jonka avulla lupaviranomainen voi arvioida hänen sopivuuttaan ampuma-aseiden hallussapitoon. Asevelvollisen on esitettävä selvitys suoritetusta varusmies- tai siviilipalveluksesta. Jos palvelusta ei ole suoritettu, asevelvollisen on esitettävä määräys aloittaa palvelus taikka päätös palveluksesta vapauttamisesta, palvelusajankohdan siirrosta tai palveluksen keskeyttämisestä syineen. Hankkimislupa pistoolia, pienoispistoolia, revolveria tai pienoisrevolveria taikka niiden osaa varten voidaan antaa vain 20 vuotta täyttäneelle henkilölle. Hankkimislupa ampumaurheilussa ja -

harrastuksessa käytettävää 6 §:n 2 momentin 4—7 kohdassa tarkoitettua ampuma-asetta varten voidaan antaa luonnolliselle henkilölle vain, jos tämä on yhdistyslain (503/1989) 4 §:ssä tarkoitettun luvan saaneen yhdistyksen jäsen ja esittää yhdistyksen ampuma-asekouluttajan antaman todistuksen harrastuksestaan, jonka on oltava jatkunut aktiivisesti vähintään kaksi vuotta.

Haettaessa lupaa:

1) metsästyslainsäädännön mukaan sallittua eläinten ampumista varten hakijan on esitettävä harrastuksestaan luotettava selvitys ja, jos hakemus koskee lupaa 6 §:n 2 momentin 5 tai 7 kohdassa tarkoitettua ampuma-asetta varten, lisäksi riistanhoitoyhdistyksen antama todistus aktiivisesta harrastuksestaan;

2) ampumaurheilua ja -harrastusta varten hakijan on esitettävä harrastuksestaan luotettava selvitys;

3) työtä varten hakijan on esitettävä selvitys siitä, että hän on koulutuksessaan tai muuten riittävästi perehtynyt ampuma-aseen turvalliseen käsittelemiseen ja että hänellä on hyväksyttävä peruste ampuma-aseen kantamiseen työssään.

Lupa museossa tai kokoelmassa pitämiseen voidaan antaa vain asekeräilijälle, jolla on sisäasiainministeriön hyväksyntä ampuma-aseiden tai aseiden osien keräilyyn ja jonka ampuma-aseiden ja aseiden osien säilytystilat säilytystilojen sijaintipaikan poliisilaitos on hyväksynyt. Lupa 43 §:n 1 momentin 8 kohdan perusteella voidaan antaa, kun huollettava henkilö on jättänyt rinnakkaislupaa koskevan lupahakemuksensa ja lupaviranomainen on tutkinut, että rinnakkaisluvan antamiseen on 54 §:ssä säädetty edellytykset.

Edellä 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettua harrastusta voidaan pitää aktiivisena, jos eläinten ampuminen 6 §:n 2 momentin 5 tai 7 kohdassa tarkoitettua ampuma-aseella on metsästyskausittain säännönmukaisesti jatkuvaa pyyntiä, johon muu kuin mainituissa lainkohdissa tarkoitettu ampuma-ase ei hyvin sovellu. Eläinten ampumisella tarkoitetaan luolassa, loukussa tai muutoin vastaavissa olosuhteissa olevan eläimen metsästyksen liittyvää lopettamista. Ampumaurheilu ja -harrastus on aktiivista, jos kyseessä on jonkin ampumaurheilulajin harjoittelu, kilpaileminen, kilpailun toimihenkilönä toimiminen,

valmentaminen tai kouluttaminen ampumaseen käyttöön.

45 b §

Yhteisön ja säätiön asevastaava

Asevastaavan hyväksyy ja hyväksynnän peruuttaa yhteisön tai säätiön kotipaikan poliisilaitos. Poliisilaitos voi vaatia, että asevastaavia on useampia kuin yksi, jos se yhteisön tai säätiön toiminta huomioon ottaen on tarpeen. Asevastaavaksi voidaan hyväksyä sellainen 18 vuotta täyttänyt henkilö, jota terveydentilansa, käyttäytymisensä ja perehtyneisyytensä perusteella on pidettävä sopivana pitämään hallussaan ampumaseita ja aseosia. Jos asevastaava huolehtii yhteisön 6 §:n 2 momentin 4—7 kohdassa tarkoitetuista ampumaseista, asevastaavaksi voidaan hyväksyä vain 20 vuotta täyttänyt henkilö. Asevastaavaksi hyväksymistä koskevan hakemuksen käsittelyn edellytyksenä olevan soveltuvuustestin suorittamisesta on voimassa, mitä 45 c §:ssä ja sen nojalla säädetään.

45 c §

Soveltuvuustesti

Hankkimislupaa koskevan hakemuksen käsittelyn edellytyksenä on, että luvanhakija suorittaa lupaviranomaisen järjestämän hänen henkilökohtaista sopivuuttaan ampumaseen, aseosien, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hallussapitoon selvittävän soveltuvuustestin. Testin tulosta ei voida käyttää kielteisen lupapäätöksen perusteena. Testin tulosta saadaan käyttää vain luvanhakijan henkilökohtaista sopivuutta koskevassa arvioinnissa.

Sen lisäksi, mitä testin salassapidosta säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:n 1 momentin 29 kohdassa, muulla asianosaisella kuin testin suorittajalla ei ole oikeutta saada tietoja testistä. Testin suorittaneella on tarkastusoikeus vain testin tulokseen. Tulosta koskeva tieto on hävitettävä, kun hakemukseen, johon

testin suorittaminen liittyy, annettu päätös on lainvoimainen.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin testin sisällöstä sekä soveltuvuustestin suorittamisvelvollisuutta koskevista poikkeuksista tapauksissa, joissa testin suorittaminen ei ole tarpeen aiemmasta testistä kulu- neen lyhyen ajan vuoksi tai joissa luvanhakijan henkilökohtainen soveltuvuus on muulla tavoin tullut luotettavasti selvitettyksi.

45 d §

Ampuma-asekouluttajaksi hyväksyminen

Ampuma-asekouluttajaksi voidaan hyväksyä se, joka:

- 1) on täyttänyt 20 vuotta ja suostuu tehtävään;
- 2) on ampumaseen hallussapitoon oikeut- tavan luvan haltija;
- 3) on yhdistyslain 4 §:ssä tarkoitetun yhdis- tyksen jäsen tai sen palveluksessa; sekä
- 4) on hyväksytysti suorittanut sisäasiain- ministeriön määrittämät vaatimukset täyttä- vän, poliisin järjestämän koulutuksen (am- puma-asekouluttajakoulutus), joka sisältää ainakin ampumaseita koskevan lainsäädäntöön, niiden turvalliseen käsittelyyn ja säilyttämiseen, ampuma-asekouluttajan oike- uksiin ja velvollisuuksiin sekä kouluttajana toimimiseen liittyvät opetusaiheet.

Ampuma-asekouluttajaksi hyväksyminen on voimassa enintään 10 vuotta.

Ampuma-asekouluttajaksi hyväksyy yhdis- tyksen tekemästä hakemuksesta sisäasiain- ministeriö, joka myös muuttaa hyväksymi- seen liitettyjä ehtoja ja rajoituksia. Sisäasi- ainministeriö voi hakemuksesta hyväksyä 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetuksi koulutuk- seksi myös muun vastaavat edellytykset täyt- tävän koulutuksen.

Sisäasiainministeriön on ilmoitettava am- puma-asekouluttajaksi hyväksymisestä sekä muuttamistaan ehdoista ja rajoituksista am- puma-asekouluttajan kotikunnan poliisilai- tokselle.

46 §

Hankkimisluvan voimassaoloaika ja lupaehdot

—————
Lupaviranomaisen on sisällytettävä 43 §:n 1 momentin 8 kohdan perusteella annettavaan lupaan ehto, jonka mukaan luvanhaltija ei saa ampua aseella.

50 §

Yksityinen valmistamislupa

—————
Lupa voidaan antaa 45 tai 45 a sekä 45 c §:ssä säädetyin edellytyksin noudattaen soveltuvien osin, mitä 42 §:n 2 ja 3 momentissa sekä 43 ja 44 §:ssä säädetään.

53 §

Hallussapitoluvan voimassaoloaika ja lupaehdot

Hallussapitolupa annetaan toistaiseksi, jollei sitä erityisestä syystä ole annettava määräajaksi. Ensimmäinen hallussapitolupa metsästyslainsäädännön mukaan sallittua eläinten ampumista, ampumaurheilua ja -harrastusta taikka näytöstä, kuvausta tai muuta vastaavaa esitystä varten annetaan luonnolliselle henkilölle 6 §:n 2 momentin 4—7 kohdassa mainituista asetyypeistä koostuvaan ryhmään kuuluvaan ampuma-aseeseen enintään viiden vuoden määräajaksi. Kaikki luvanhaltijalle tämän määräaikaisen luvan voimassaoloaikana samaan aseryhmään kuuluviin ampuma-aseisiin annetut hallussapitoluvat annetaan määräajaksi, joka päättyy viimeistään samanaikaisesti ensimmäisen määräaikaisen luvan päättymisen kanssa. Sellaista työtä varten, jossa ampuma-ase on välttämätön, lupa annetaan kuitenkin enintään viideksi vuodeksi kerrallaan. Hallussapitolupa 15 vuotta vaan ei 18 vuotta täyttäneen, luvanhaltijan huollettavana olevan henkilön hallussapidettäväksi tarkoitetun haulikon,

yhdistelmäaseen, kiväärin tai pienoiskiväärin säilyttämistä ja kuljettamista varten annetaan määräajaksi, joka päättyy viimeistään nuorimman rinnakkaisluvanhaltijan täyttäessä 19 vuotta.

Lupaviranomainen voi sisällyttää lupaan ehdon, jonka mukaan keräilykokoelmaan kuuluvalla ampuma-aseella ei saa ampua. Sellaista työtä varten annettuun lupaan, jossa ase on välttämätön, on sisällytettävä ehto, jonka mukaan lupa on voimassa vain niin kauan kuin luvansaaaja toimii kyseisessä työtehtävässä. Hallussapitolupaan, joka on annettu 15 vuotta vaan ei 18 vuotta täyttäneen, luvanhaltijan huollettavana olevan henkilön haulikon, yhdistelmäaseen, kiväärin tai pienoiskiväärin säilyttämistä ja kuljettamista varten, on lupaviranomaisen asetettava ehto, jonka mukaan luvanhaltija ei saa ampua aseella.

53 a §

Harrastuksen jatkumisen osoittaminen

Luonnollisen henkilön, jolla on metsästyslainsäädännön mukaan sallittua eläinten ampumista, ampumaurheilua ja -harrastusta taikka näytöstä, kuvausta tai muuta vastaavaa esitystä varten 6 §:n 2 momentin 4—7 kohdassa tarkoitetun ampuma-aseen toistaiseksi voimassa oleva hallussapitolupa, on viiden vuoden kuluttua luvan antamisesta ja tämän jälkeen viiden vuoden välein toimitettava lupaviranomaiselle:

1) ampuma-asekouluttajan antama todistus ampumaurheilun ja -harrastuksen aktiivisesta harrastamisesta;

2) riistanhoitoyhdistyksen antama todistus loukku- tai luolapyynnin aktiivisesta harjoittamisesta; taikka

3) luotettava selvitys ampuma-aseen käytöstä näytökseen, kuvaukseen tai muuhun vastaavaan esitykseen.

Lupaviranomainen voi tarvittaessa vaatia luvanhaltijaa esittämään harrastuksestaan muitakin selvityksiä.

54 §

Rinnakkaislupa

Lupa voidaan antaa 45 ja 45 c §:ssä säädettyin edellytyksin noudattaen soveltuvin osin, mitä 42 §:n 2 ja 3 momentissa sekä 43 ja 44 §:ssä säädetään. Huoltajien suostumuksella lupa haulikkoon, kivääriin, pienoiskivääriin tai yhdistelmäaseeseen voidaan kuitenkin antaa metsästyslainsäädännön mukaan sallittua eläinten ampumista taikka ampumaurheilua ja -harrastusta varten myös 15 vuotta vaan ei 18 vuotta täyttäneelle henkilölle, joka muuten täyttää luvan saajaa koskevat edellytykset.

55 §

Rinnakkaisluvan voimassaoloaika ja lupaehdot

Rinnakkaislupa annetaan hallussapitoluvan voimassaoloajaksi, jollei sitä erityisestä syystä ole annettava lyhyemmäksi ajaksi. Lupa 6 §:n 2 momentin 4—7 kohdassa tarkoitettuun ampuma-aseeseen annetaan kuitenkin enintään viideksi ja muuhun ampuma-aseeseen enintään kymmeneksi vuodeksi. Jos henkilöllä on 53 §:n 1 momentissa tarkoitettu viiden vuoden määräajaksi annettu hallussapitolupa, annetaan rinnakkaislupa 6 §:n 2 momentin 4—7 kohdassa tarkoitettuun ampuma-aseeseen määräajaksi, joka päättyy viimeistään hallussapitoluvan päättymispäivänä.

66 §

Lupien ja suostumuksen raukeaminen

Rinnakkaislupa raukeaa, kun hallussapitolupa raukeaa tai peruutetaan. Hallussapitolupa, joka on annettu 15 vuotta vaan ei 18 vuotta täyttäneen, huollettavana olevan henkilön hallussapidettäväksi tarkoitetun haulikon, kiväärin, pienoiskiväärin tai yhdistelmäaseen säilyttämistä ja kuljettamista varten,

raukeaa, kun rinnakkaislupien voimassaolo päättyy.

67 §

Lupien peruuttaminen

Ampuma-aseen, aseiden osan, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten hankkimiseen tai hallussapitoon oikeuttava lupa voidaan peruuttaa, jos:

4) luvanhaltijaa on hänen terveydentilansa taikka omaa tai toisen turvallisuutta vaarantavan elämäntapansa tai käyttäytymisensä vuoksi pidettävä sopimattomana hankkimaan tai pitämään hallussa ampuma-aseita, aseiden osia, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia taikka luvanhaltija ei lupaviranomaisen perustellusta pyynnöstä anna poliisilain (493/1995) 35 §:n 3 momentissa tarkoitettua suostumusta;

5) luvanhaltija on muuten kuin tilapäisesti lopettanut ampuma-aseen kantamisen, luonnollinen henkilö luvanhaltijana ei ole 53 a §:ssä tarkoitetulla tavalla osoittanut käyttävänsä 6 §:n 1 momentin 4—7 kohdassa tarkoitettua ampuma-asetta 43 §:n 1 momentin 1, 2 tai 4 kohdassa mainittuun hyväksyttävään käyttötarkoitukseen tai ampuma-aseen hallussapito ei enää ole työn vuoksi välttämättömyyksiä; taikka

67 b §

Ampuma-asekouluttajalle annetun hyväksynnän raukeaminen ja peruuttaminen

Ampuma-asekouluttajalle annettu hyväksyntä raukeaa, kun ampuma-asekouluttaja kuolee tai hyväksyntää hakenut yhdistys lakkaa.

Ampuma-asekouluttajalle annettu hyväksyntä on peruutettava, jos yhdistys tai ampuma-asekouluttaja sitä pyytää.

Ampuma-asekouluttajalle annettu hyväksyntä voidaan peruuttaa 67 §:n 2 momentin 1—4 kohdassa tarkoitetuin perustein. Hyväksyntä voidaan peruuttaa myös, jos ampuma-asekouluttaja olennaisesti rikkoo hyväksymispäätökseen liitettyjä ehtoja ja rajoituksia taikka jos hän ei enää ole yhdistyslain 4 §:ssä tarkoitetun yhdistyksen jäsen tai sen palveluksessa. Sisäasiainministeriön on ilmoitettava ampuma-asekouluttajaksi hyväksynnän peruuttamisesta ampuma-asekouluttajan kotikunnan poliisilaitokselle ja kouluttajaksi hyväksyntää hakeneelle yhdistykselle.

69 §

Varoitus

Lupaviranomainen ja asevastaavalle, asekeräilijälle tai ampuma-asekouluttajalle hyväksynnän antanut viranomainen voi ampuma-aseen, aseosan, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hankkimiseen tai hallussapitoon oikeuttavan luvan taikka hyväksynnän peruuttamisen sijasta antaa varoituksen, jos luvan tai hyväksynnän peruuttaminen olisi olosuhteisiin nähden kohtuutonta.

Sisäasiainministeriön on ilmoitettava ampuma-asekouluttajalle annetusta varoituksesta ampuma-asekouluttajan kotikunnan poliisilaitokselle ja kouluttajaksi hyväksyntää hakeneelle yhdistykselle.

89 §

Luovutusilmoitus

Sen, joka luovuttaa pysyvästi toiselle ampuma-aseen tai aseosan, on tehtävä 30 päivän kuluessa luovuttamisesta asiasta ilmoitus (*luovutusilmoitus*) ampuma-aseen tai aseosan hankkimiseen oikeuttaneen luvan antaneelle tai muulle poliisilaitokselle. Äänenvaimentimen luovutuksesta on ilmoitettava vain, jos luovutuksensaajan oikeus hankkia äänenvaimennin perustui äänenvaimentimelle annettuun hankkimislupaan tai jos luovuttajan hallussapito-oikeus perustuu äänenvaimentimelle annettuun hallussapito- tai

rinnakkaislupaan. Ilmoitusvelvollisuus ei koske ampuma-aseiden tai aseosan osien kaupan harjoittamiseen tai valmistamiseen luvan saaneiden ase-elinkeinonharjoittajien välisiä luovutuksia, joissa luovutuksen kohteena on ampuma-ase tai aseosa, jolle ei ole annettu hallussapitolupaa. Ilmoituksessa on mainittava valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädettävät tiedot.

103 §

Ampuma-aserikkomus

Joka tämän lain vastaisesti tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta

9) tekee ampuma-aseen pysyvästi ampumakelvottomaksi tai aseosan pysyvästi toimintakelvottomaksi taikka laiminlyö 108 §:n 1 momentin 3 kohdassa tai 112 §:ssä säädetyn velvollisuuden esittää pysyvästi ampumakelvottomaksi tehty ampuma-ase tai pysyvästi toimintakelvottomaksi tehty aseosa poliisille,

on tuomittava ampuma-aserikkomuksesta sakkoon.

106 b §

Säilyttämisen tarkastaminen

Poliisilla on oikeus tarkastaa, noudattaako ampuma-aseen hallussapitoon oikeuttavan luvan haltija tässä laissa olevia ja sen nojalla annettuja säännöksiä ampuma-aseen säilyttämisestä. Luvanhaltijan on päästettävä tarkastuksen tekijä tiloihin, joihin pääsyä tarkastuksen tekeminen edellyttää. Tarkastuksen saa tehdä myös pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävissä tiloissa, jos se on tarkastuksen kohteena olevan asian selvittämiseksi välttämätöntä. Tarkastuksen tekemiseksi ei saa käyttää voimakeinoja.

Tarkastuksen tekemisestä päättää päällystöön kuuluva poliisimies. Tarkastuksesta on ilmoitettava luvanhaltijalle vähintään kaksi viikkoa ennen sen tekemistä. Luvanhaltijalla on oikeus siirtää tarkastusta enintään kahdel-

la viikolla ilmoittamalla siitä kirjallisesti ennen poliisin ilmoittamaa tarkastusajankohtaa.

Tarkastuksesta laaditaan pöytäkirja, joka annetaan tiedoksi luvanhaltijalle. Pöytäkirjan laatimisesta ja sisällöstä annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

110 a §

Sarja- ja tunnistenumero sekä merkinnät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *sarjanumerolla* numeroista taikka numeroista ja kirjaamista koostuvaa, sarjaan kuuluvista osoittavaa juoksevaa tunnistetta, jolla esine voidaan erottaa muista samanlaisista esineistä;

2) *tunnistenumera* numeroista taikka numeroista ja kirjaamista koostuvaa muuta kuin 1 kohdassa tarkoitettua tunnistetta, jolla esine voidaan erottaa muista samanlaisista esineistä;

3) *valmistusmerkinnällä* ampuma-aseeseen näkyvään paikkaan pysyvästi tehtyä yksilöivää merkintää, joka koostuu valmistajan nimestä, valmistuspaikasta tai -maasta sekä sarjanumerosta;

4) *täydennysmerkinnällä* ampuma-aseeseen näkyvään paikkaan pysyvästi tehtyä yksilöivää merkintää, joka koostuu tuojan, siirtäjän tai luovuttavan viranomaisen nimestä, Suomen maatumuksesta ja tunnistenumera-

5) *tuontimerkinnällä* ampuma-aseeseen näkyvään paikkaan pysyvästi tehtyä Suomen maatumuksesta ja tuontivuodesta koostuvaa merkintää;

6) *pakkausmerkinnällä* valmistajan nimestä, valmistuserän numerosta ja patruunoiden kaliiperista koostuvaa patruunoiden pienimmässä myyntipakkauksessa olevaa merkintää.

110 b §

Merkintöjen tekeminen

Ampuma-aseen valmistajan on valmistuksen yhteydessä tehtävä ampuma-aseeseen valmistusmerkintä. Valtion viranomaisen, joka luovuttaa pysyvästi yksityiseen käyttöön ampuma-aseen, jossa ei ole valmistusmerkintä,

on ennen luovutusta tehtävä siihen täydennysmerkintä.

Asealan elinkeinonharjoittajan, joka tuo tai siirtää pysyvästi Suomeen ampuma-aseen, jossa ei ole valmistusmerkintää, on ennen asean kauppiaan laskemista tai luovuttamista tehtävä siihen täydennysmerkintä. Muun kuin asealan elinkeinonharjoittajan on toimitettava tällainen ampuma-ase ennen hallussapitoon oikeuttavan luvan hakemista sisäasiainministeriölle täydennysmerkinnän tekemistä varten.

Asealan elinkeinonharjoittajan, joka tuo Suomeen pysyvästi ampuma-aseen, on ennen asean kauppiaan laskemista tai luovuttamista tehtävä aseeseen tuontimerkintä. Muun kuin asealan elinkeinonharjoittajan on ennen hallussapitoon oikeuttavan luvan hakemista toimitettava pysyvästi Suomeen tuotu ampuma-ase sisäasiainministeriölle tuontimerkinnän tekemistä varten.

Patruunoita kaupallisessa tarkoituksessa valmistavan on tehtävä pakkausmerkintä patruunoiden pakkaamisen yhteydessä.

Sisäasiainministeriö voi antaa luvan poiketa velvollisuudesta tehdä merkintä, jos merkintä alentaisi keräilyllisesti arvokkaan ampuma-aseen arvoa.

110 c §

Merkintöjen poistaminen tai muuttaminen

Ampuma-aseen sarja- tai tunnistenumeroa sekä valmistus-, täydennys-, tuonti- ja pakkausmerkintää ei saa poistaa eikä muuttaa ilman sisäasiainministeriön merkinnän selvittämiseksi tai parantamiseksi antamaa lupaa.

112 b §

Pysyvästi ampumakelvottomaksi tai toimintakelvottomaksi tekeminen

Ampuma-aseen saa tehdä pysyvästi ampumakelvottomaksi tai ase-
osan pysyvästi toimintakelvottomaksi vain ase-
elinkeinoharjoittaja, jolla on 20 §:n 2 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitettu lupa ampuma-aseiden kaupallisessa tarkoituksessa tapahtuvaan valmistamiseen taikka korjaami-

seen ja muuntamiseen. Elinkeinoharjoittajan on annettava pysyvästi ampumakelvottomaksi tai toimintakelvottomaksi tekemisestä todistus.

114 §

Ilmoitusoikeus ampuma-aseen hallussapitoon sopimattomasta henkilöstä

Lääkärillä ja muulla terveydenhuollon ammattihenkilöllä on perustellusta syystä oikeus salassapitosäännösten estämättä tehdä poliisille ilmoitus henkilöstä, joka saattaa olla sopimaton pitämään hallussaan ampuma-asetta, aseiden osaa, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia.

Muita kuin ampuma-aseiden, aseiden osien, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hallussapitoon oikeuttavan luvan taikka tässä laissa tarkoitetun hyväksynnän saaneita henkilöitä koskevat ilmoitukset on viivytyksettä hävitettävä. Ilmoitukset, jotka koskevat luvan tai hyväksynnän saaneita henkilöitä, on toimitettava asianomaisen lupaviranomaisen käsiteltäviksi.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa säännöksiä ilmoitusmenettelystä, ilmoitusten sisällöstä sekä ilmoitusten käsittelyyn oikeutetusta poliisin henkilöstöstä.

119 §

Tarkemmat säännökset

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä:

3) lupien, ennakkosuostumusten, suostumuksen, asekeräilijälle annettavan hyväksynnän ja Euroopan ampuma-asepassin hakemisessa noudatettavasta menettelystä, hakemuksen sisällöstä, asioiden ratkaisemiseksi tarpeellisista selvityksistä sekä 45 §:n 4 momentissa tarkoitetusta aktiivisesta harrastuksesta;

7) ampuma-aseiden, aseiden osien ja patruunapakkausten merkitsemisestä sekä ampuma-aseiden toimittamisesta viranomaiselle merkinnän tekemistä varten.

Ampuma-aseiden pysyvästi ampumakelvottomaksi ja aseiden osien pysyvästi toimintakelvottomaksi tekemisestä annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Sisäasiainministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ampuma-aseiden ampumakelvottomaksi tai aseiden osien toimintakelvottomaksi tekemiseen liittyvistä teknisistä vaatimuksista, ampuma- tai toimintakelvottomaksi hyväksymistä tarkoittavasta merkinnästä ja siitä annettavasta todistuksesta sekä ampumakelvottomaksi tehdyn ampuma-aseen tai toimintakelvottomaksi tehdyn aseiden osien toimittamisesta tarkastettavaksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olevat ampuma-aseisiin, aseiden osiin sekä patruunoihin ja erityisen vaarallisiin ammuksiin liittyvät luvat, ennakkosuostumukset, aseelinkeinoluvat sekä asekeräilijälle annetut hyväksynnit jäävät ehtoineen voimaan. Edellä 53 a §:ssä tarkoitettu velvollisuus esittää todistus harrastuksesta ei koske luvanhaltijoita, joiden hallussapitolupaa koskeva hakemus on jätetty ennen tämän lain voimaantuloa. Velvollisuutta esittää edellä tarkoitettu todistus ei ole myöskään niillä luvanhaltijoilla, jotka hakevat uutta hallussapitolupaa ennen määräaikaisen hallussapitoluvan voimaantulon päättymistä, jos se päättyy kahden vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

Ennen tämän lain voimaantuloa sellaisen aseiden osien hankkimisen, jonka hallussapito ei lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaan edellyttänyt lupaa, on vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta hankittava lupa aseiden osien hallussapitoon. Lupa annetaan maksutta ja ilman 45 §:ssä säädettyä luvan antamisen edellytysten arviointia. Luvan hankkimisen sijasta:

1) asekeräilijä voi pitää hankkimistaan osista 60 §:ssä tarkoitettua tiedostoa;

2) se, jolla on oikeus 19 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetuista vastaavista aseiden osista kootun ampuma-aseiden hallussapitoon, voi tehdä 70 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen kotikuntansa poliisilaitokselle;

3) se, jolla on ampuma-aseiden hallussapitoon oikeuttava lupa, voi pitää äänenvaimen-

ninta hallussaan ilman erillistä lupaa tai ilmoitusvelvollisuutta.

Aseen osa on esitettävä 3 momentissa tarkoitettua lupaa haettaessa, jollei lupaviranomainen katso sitä tarpeettomaksi. Luvan hankkimisen sijasta aseensa osa voidaan luovuttaa sille, jolla on oikeus sen hankkimiseen. Aseen osa voidaan myös luovuttaa poliisille, jolloin se siirtyy lunastuksetta valtion omistukseen.

Sen, joka tämän lain voimaan tullessa kaupallisessa tarkoituksessa harjoittaa 14 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdassa tarkoitettua asealan elinkeinoa aseensa osilla, jotka eivät ole tämän lain voimaantullessa voimassa olleiden säännösten mukaan lain soveltamisalaa kuuluvia, ja jolla ei ole tähän toi-

mintaan tarvittavaa asealan elinkeinolupaa, on hankittava toiminnan harjoittamiseen oikeuttava asealan elinkeinolupa vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta. Lupa annetaan maksutta.

Ampuma-aseita, aseensa osia, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia koskevaan lupa- tai valitusasiaan taikka asekeräilijälle annettavaa hyväksyntää koskevaan hakemusasiaan, joka on vireillä tämän lain voimaan tullessa, sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2.

Laki**rikoslain 41 luvun 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 19 päivänä joulukuuta 1889 annetun rikoslain (39/1889) 41 luvun 1 §:n 1 momentin 5 ja 6 kohta, sellaisina kuin ne ovat laissa 531/2007, sekä
lisätään 41 luvun 1 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 531/2007, uusi 7 ja 8 kohta seuraavasti:

41 luku

Aserikoksista

1 §

Ampuma-aserikos

Joka ampuma-aselain (1/1998) vastaisesti

5) laiminlyö ampuma-aselain 110 §:n 1 momentissa säädetyn velvollisuuden tarkastuttaa myyntiä varten valmistetut, korjatut, Suomeen siirretyt tai tuodut ampuma-aseet tai patruunat,

6) laiminlyö ampuma-aselain 112 a §:ssä säädetyn velvollisuuden esittää Suomeen siirretty tai tuotu pysyvästi ampumakelvottomaksi tehty ampuma-ase tai pysyvästi toi-

mintakelvottomaksi tehty aseeseen osa poliisilaitokselle,

7) laiminlyö ampuma-aselain 110 b §:ssä säädetyn velvollisuuden tehdä valmistus-, täydennys-, tuonti- tai pakkausmerkinnän taikka toimittaa ampuma-ase sisäasiainministeriölle merkinnän tekemistä varten, taikka

8) tekee väärän valmistus-, täydennys-, tuonti- tai pakkausmerkinnän taikka poistaa tai muuttaa tällaisen merkinnän taikka sarja- tai tunnistenumeron,

on tuomittava *ampuma-aserikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki**poliisilain 35 ja 36 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 7 päivänä huhtikuuta 1995 annetun poliisilain (493/1995) 35 § ja 36 §:n 3 momentti seuraavasti:

35 §

Tietojen saanti viranomaiselta

Poliisilla on oikeus saada viranomaiselta ja julkista tehtävää hoitamaan asetetulta yhteisöltä virkatehtävän suorittamiseksi tarpeelliset tiedot ja asiakirjat maksutta ja salassapitovelvollisuuden estämättä, jollei sellaisen tiedon tai asiakirjan antamista poliisille tai tietojen käyttöä todisteena ole laissa kielletty tai rajoitettu.

Poliisilla on sen estämättä, mitä tietojen salassapidosta säädetään, oikeus perustellusta pyynnöstä saada viranomaiselta sellaisia luvanhaltijan terveydentilaan, päihteiden käyttöön ja väkivaltaiseen käyttäytymiseen liittyviä tietoja, jotka ovat välttämättömiä ajo-oikeuden tai muun sellaisen luvan voimassaolon harkitsemiseksi, jos on syytä epäillä, että luvanhaltija ei enää täytä luvan saannin edellytyksiä.

Poliisilla on oikeus salassapitovelvollisuuden estämättä saada ampuma-aselain (1/1998) mukaisen luvan hakijan ja haltijan sekä hyväksynnän saajaksi haettavan ja hyväksynnän saaneen henkilön henkilökohtaisen sopivuuden arviointia varten välttämättömiä tietoja asevelvollisen palveluksesta ja palveluskelpoisuudesta sekä muita 2 momentissa tarkoitettuja tietoja kuin terveystietoja.

Poliisilla on lisäksi oikeus edellä mainitun henkilön suostumuksella saada tätä koskevia terveystietoja.

Päätöksen salassa pidettävien tietojen hankkimisesta 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa tekee päälylystään kuuluva poliisimies.

Poliisi saa käyttää 2 ja 3 momentin perusteella saatuja salassa pidettäviä tietoja vain luvanhakijan tai -haltijan taikka hyväksynnän saajaksi esitettävän tai sen saaneen luotettavuuden tai sopivuuden, luvan tai hyväksynnän voimassaolon muun edellytyksen taikka lupaan tai hyväksyntään sisältyvän ehdon täyttymisen arvioimiseksi.

36 §

Tietojen saanti yksityiseltä yhteisöltä tai henkilöltä

Poliisilla on oikeus saada tietoja lupahallintoa varten yksityiseltä yhteisöltä ja henkilöltä siten kuin 35 §:n 2—5 momentissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki**asevelvollisuuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään 28 päivänä joulukuuta 2007 annettuun asevelvollisuuslakiin (1438/2007) uusi
97 a § seuraavasti:

97 a §

Tietojen luovuttaminen ampuma-aselain mukaisen luvan hakijoista ja haltijoista sekä hyväksynnän saajaksi haettavasta ja hyväksynnän saaneesta

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään, asevelvollisrekisteristä voidaan salassapito-velvollisuuden estämättä antaa välttämättömiä tietoja ampuma-aselain (1/1998) mukaisen luvan hakijan ja haltijan sekä hyväksynnän saajaksi haettavan ja hyväksynnän saaneen henkilökohtaisen sopivuuden arviointia varten asevelvollisen palveluksesta ja palveluskelpoisuudesta.

Sotilasviranomaisen saa antaa tiedon poliisille myös oma-aloitteisesti, jos sotilasviranomaisen arvion mukaan on perusteltua syytä epäillä, että asevelvollinen on sopimaton pitämään hallussa ampuma-asetta, aseensa osaa, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia. Poliisin on hävitettävä sotilasviranomaisen oma-aloitteisesti luovuttama tieto välittömästi, jos tietoa ei käytetä ampumaseleissa tarkoitetun luvan tai hyväksynnän peruuttamista koskevaan harkintaan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

5.**Laki**

kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimuksen ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden laittoman valmistuksen ja kaupan torjumista koskevan lisäpöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §
Kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimuksen ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden laittoman valmistuksen ja kaupan torjumista koskevan New Yorkissa 31 päivänä toukokuuta 2001 tehdyn lisäpöytäkirjan lain-

säädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §
Tämän lain voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella.

Helsingissä 26 päivänä kesäkuuta 2009

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Sisäasiainministeri *Anne Holmlund*

*Liitteet
Rinnakkaistekstit*

1.

Laki

ampuma-asetlain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 9 päivänä tammikuuta 1998 annetun ampuma-asetlain (1/1998) 1 §:n 2 momentti, 2 §:n 1 ja 3 momentti, 3 §, 17 §:n 1 momentin 6 ja 8 kohta, 25 §, 27 §:n 3 momentti, 43 §:n 1 momentin 7 kohta, 44 §:n 1 momentti, 45 §, 45 b §:n 2 momentti, 50 §:n 2 momentti, 53 §, 54 §:n 2 momentti, 55 §:n 1 momentti, 66 §:n 2 momentti, 67 §:n 2 momentin 4 ja 5 kohta, 69 ja 89 §, 103 §:n 9 kohta, 119 §:n 1 momentin 3 ja 7 kohta sekä 3 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 1 §:n 2 momentti, 27 §:n 3 momentti, 43 §:n 1 momentin 7 kohta, 45 b §:n 2 momentti, 50 §:n 2 momentti, 54 §:n 2 momentti, 69 ja 89 § sekä 119 §:n 1 momentin 7 kohta sekä 3 momentti laissa 601/2001, 25, 45 ja 53 § osaksi mainitussa laissa 601/2001 ja 103 §:n 9 kohta laissa 532/2007,

lisätään 19 §:n 1 momenttiin uusi 2 a kohta, lakiin uusi 19 a §, 43 §:n 1 momenttiin siitä mainitulla lailla 601/2001 kumotun 8 kohdan tilalle uusi 8 kohta, lakiin uusi 45 c ja d §, 46 §:ään uusi 3 momentti, lakiin uusi 53 a, 67 b, 106 b, 110 a—c, 112 b ja lakiin siitä mainitulla lailla 601/2001 kumotun 114 §:n tilalle uusi 114 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

1 §

Soveltamisala

Soveltamisala

Mitä tässä laissa säädetään ampuma-aseista, koskee myös ohjus- ja raketinheitinjärjestelmiä ja kaasusumuttimia. Kaasusumuttimiin ei kuitenkaan sovelleta 2—10, 12, 15, 31—33, 35, 35 a, 36, 42—45, 45 a, 45 b, 46—55 ja 56—63 §:ää, 66 §:n 1 momentin 1 ja 3 kohtaa eikä 68, 70—72, 74—77, 80—82, 89, 90, 110, 112 ja 112 a §:ää. Muista soveltamisalaa koskevista poikkeuksista säädetään 17 §:ssä.

Mitä tässä laissa säädetään ampuma-aseista, koskee myös ohjus- ja raketinheitinjärjestelmiä ja kaasusumuttimia. Kaasusumuttimiin ei kuitenkaan sovelleta 2—10, 12, 15, 31—33, 35, 35 a, 36, 42—45, 45 a, 45 b, 45 d, 46—53, 53 a, 54, 55 ja 56—59 §:ää, 59 a §:ää, 60—63 §:ää, 66 §:n 1 momentin 1 ja 3 kohtaa, 67 b, 68, 70—72, 74—77, 80—82, 89, 90, 106 b, 110, 110 a—c, 112, 112 a ja 112 b §:ää. Muista soveltamisalaa koskevista poikkeuksista säädetään 17 §:ssä.

2 §

2 §

Ampuma-ase

Ampuma-ase

Ampuma-aseella tarkoitetaan välinettä, jolla ruutikaasunpaineen, nallimassan räjähdyspaineen tai muun räjähdyspaineen avulla voi-

Ampuma-aseella tarkoitetaan välinettä, jolla ruutikaasunpaineen, nallimassan räjähdyspaineen tai muun räjähdyspaineen avulla voi-

daan ampua luoteja, hauleja tai muita ammuksia taikka lamaanuttavia aineita siten, että siitä voi aiheutua vaaraa ihmiselle.

voidaan ampua luoteja, hauleja tai muita ammuksia taikka lamaanuttavia aineita siten, että siitä voi aiheutua vaaraa ihmiselle. *Ampuma-aseeksi katsotaan myös sellainen esine, joka muistuttaa ampuma-asetta ja joka rakenteensa tai valmistusmateriaalinsa puolesta on ilman erityistietoja ja -taitoja muunnettavissa toimivaksi ampuma-aseeksi.*

Ampuma-aseen tekemisestä pysyvästi ampumakelvottomaksi säädetään asetuksella.

Pysyvästi ampumakelvottomaksi tehtyä ampuma-asetta ei pidetä 1 momentissa tarkoitettuna esineenä.

3 §

Aseen osa

Aseen osalla tarkoitetaan ampuma-aseesta irrallisena olevaa patruunapesää ja sitä vastaavaa osaa, piippua ja putkea sekä sulkulaitetta.

Aseen osan tekemisestä pysyvästi toimintakelvottomaksi säädetään asetuksella.

3 §

Aseen osa

Aseen osalla tarkoitetaan ampuma-aseesta irrallisena olevaa *aseen runkoa, piippua, patruunapesää, sulkulaitetta ja sen runkoa, sulkukappaletta, äänenvaimenninta sekä niitä toiminnallisesti vastaavia osia.*

17 §

Soveltamisalaa koskevat poikkeukset

Tämä laki ei koske:

6) ampuma-aseiden, aseiden osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten valmistamista valtion laitoksissa;

8) valtion käytöstään poistamien ampuma-aseiden, aseiden osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten luovuttamista;

17 §

Soveltamisalaa koskevat poikkeukset

Tämä laki ei koske:

6) ampuma-aseiden, aseiden osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten valmistamista valtion laitoksissa *110 b §:n 1 momentissa säädettyä velvollisuutta tehdä merkintä lukuun ottamatta;*

8) valtion käytöstään poistamien ampuma-aseiden, aseiden osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten luovuttamista *110 b §:n 1 momentissa säädettyä velvollisuutta tehdä merkintä lukuunottamatta;*

19 §

Poikkeukset luvanvaraisuudesta

Tämän lain mukaan luvanvaraista ei ole:

19 §

Poikkeukset luvanvaraisuudesta

Tämän lain mukaan luvanvaraista ei ole:

2 a) äänenvaimentimen hankkiminen, hallussapito ja luovuttaminen, jos henkilöllä on ampuma-aseen hallussapitoon oikeuttava lupa;

19 a §

Kielto valmistaa ampuma-ase laittomista osista

Ampuma-asetta ei saa valmistaa laittomasti Suomeen maahantuoduista tai siirretyistä taikka Suomessa laittomasti kaupatuista aseiden osista.

25 §

Velvollisuus tiedoston pitämiseen

Kaupan harjoittamiseen, valmistamiseen, korjaamiseen tai muuntamiseen oikeutetun ase-elinkeinonharjoittajan on pidettävä tiedostoa ampuma-aseista, aseiden osista, patruunoista ja erityisen vaarallisista ammuksista siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään.

Ase-elinkeinonharjoittajan on, siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään, vaadittaessa esitettävä tiedosto poliisille sekä luovutettava se lupaviranomaiselle, kun asealan elinkeinolupa raukeaa tai jos se peruutetaan.

25 §

Velvollisuus tiedoston pitämiseen

Tässä laissa säädettyä asealan elinkeinon harjoittamisen valvontaa varten on kaupan harjoittamiseen, valmistamiseen, korjaamiseen tai muuntamiseen oikeutetun ase-elinkeinonharjoittajan pidettävä tiedostoa ampuma-aseista, aseiden osista, patruunoista ja erityisen vaarallisista ammuksista. Tiedostoon on merkittävä myös esineen luovuttajan ja luovutuksensaajan sekä esineen korjaamista tai muuntamista koskevan toimeksiantajan nimi. Tiedostoon sisältyvien henkilötietojen luovuttaminen on sallittua vain 115 §:ssä tarkoitettulle valvontaviranomaiselle valvontatehtävää varten. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä tiedoston pitämisestä.

Ase-elinkeinonharjoittajan on vaadittaessa esitettävä tiedosto poliisille sekä luovutettava se lupaviranomaiselle, kun asealan elinkeinolupa raukeaa tai jos se peruutetaan. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin tiedoston esittämisestä ja luovuttamisesta.

Tiedosto on säilytettävä vähintään kymmenen vuotta siihen viimeksi tehdyn merkinnän jälkeen.

Tiedosto on säilytettävä vähintään kaksi-kymmentä vuotta siihen viimeksi tehdyn merkinnän jälkeen.

27 §

Aseenkäsittelylupa

Aseenkäsittelylupa voidaan antaa 18 vuotta täyttäneelle henkilölle, jota terveydentilansa ja käyttäytymisensä perusteella on pidettävä sopivana käsittelemään ampuma-aseita, aseosia, patruunoita ja erityisen vaarallisia ammuksia.

27 §

Aseenkäsittelylupa

Aseenkäsittelylupa voidaan antaa 18 vuotta täyttäneelle henkilölle, jota terveydentilansa ja käyttäytymisensä perusteella on pidettävä sopivana käsittelemään ampuma-aseita, aseosia, patruunoita ja erityisen vaarallisia ammuksia. *Alle 20-vuotiaalle annettavaan aseenkäsittelylupa on lupaviranomaisen asetettava ehto, jonka mukaan lupa ei oikeuta käsittelemään 6 §:n 2 momentin 4—7 kohdassa tarkoitettuja ampuma-aseita ennen kuin luvanhaltija on täyttänyt 20 vuotta. Lupahakemuksen käsittelyn edellytyksenä olevan soveltuvuustestin suorittamisesta on voimassa, mitä 45 c §:ssä ja sen nojalla säädetään.*

43 §

Hyväksyttävät käyttötarkoitukset

Hankkimislupa voidaan antaa seuraaviin käyttötarkoituksiin:

7) merkinanto.

43 §

Hyväksyttävät käyttötarkoitukset

Hankkimislupa voidaan antaa seuraaviin käyttötarkoituksiin:

7) merkinanto;

8) 15 vuotta vaan ei 18 vuotta täyttäneen, luvanhaltijan huollettavana olevan henkilön hallussapidettäväksi tarkoitetun haulikon, kiväärin, pienoiskiväärin tai yhdistelmäaseen säilyttäminen ja kuljettaminen.

44 §

Hankittavaa ampuma-asetta ja aseiden osaa koskevat edellytykset

Hankkimislupa voidaan antaa vain sellaista ampuma-asetta tai aseiden osaa varten, joka ei lippaan patruunamäärän, kaliiperin tai muiden ominaisuuksien perusteella ole hakijan ilmoittamaan käyttötarkoitukseen nähden tarpeettoman tulivoimainen ja tehokas sekä joka soveltuu hyvin hakijan ilmoittamaan käyttötarkoitukseen. Jos hakijan ilmoittama käyttötarkoitus on metsästyslainsäädännön mukaan sallittu eläinten ampuminen, ampuma-aseiden soveltuvuutta arvioitaessa noudatetaan lisäksi, mitä metsästyslaissa (615/1993) ja sen nojalla säädetään.

44 §

Hankittavaa ampuma-asetta ja aseiden osaa koskevat edellytykset

Hankkimislupa voidaan antaa vain sellaista ampuma-asetta tai aseiden osaa varten, joka ei lippaan patruunamäärän, kaliiperin tai muiden ominaisuuksien perusteella ole hakijan ilmoittamaan käyttötarkoitukseen nähden tarpeettoman tulivoimainen ja tehokas sekä joka soveltuu hyvin hakijan ilmoittamaan käyttötarkoitukseen. Jos hakijan ilmoittama käyttötarkoitus on metsästyslainsäädännön mukaan sallittu eläinten ampuminen, ampuma-aseiden soveltuvuutta arvioitaessa noudatetaan lisäksi, mitä metsästyslaissa (615/1993) ja sen nojalla säädetään. *Metsästyslainsäädännön mukaan sallittua eläinten ampumista varten hankkimislupaa ei voida antaa muuta ampuma-aselain 6 §:n 2 momentin 4—7 kohdassa tarkoitettua ampuma-asetta kuin kertatuli-toimista pienoispistoolia taikka pienoisrevolveria varten.*

45 §

Hankkimisluvan saajaa koskevat edellytykset luonnolliselle henkilölle

Hankkimislupa voidaan antaa sellaiselle 18 vuotta täyttäneelle henkilölle, jota terveydentilansa ja käyttäytymisensä perusteella on pidettävä sopivana pitämään hallussa ampuma-aseita ja aseiden osia. Huoltajien suostumuksella lupa voidaan kuitenkin antaa metsästyslainsäädännön mukaan sallittua eläinten ampumista taikka ampumaurheilua tai harrastusta varten alle 18-vuotiaallekin mutta 15 vuotta täyttäneelle henkilölle, joka muuten täyttää hankkimisluvan saajaa koskevat edellytykset.

45 §

Hankkimisluvan saajaa koskevat edellytykset luonnolliselle henkilölle

Hankkimislupa voidaan antaa sellaiselle 18 vuotta täyttäneelle henkilölle, jota terveydentilansa ja käyttäytymisensä perusteella on pidettävä sopivana pitämään hallussaan ampuma-aseita ja aseiden osia. *Lupa voidaan antaa vain, jos lupanhakija on antanut suostumuksensa siihen, että poliisilla on oikeus saada hänestä sellainen lääketieteellinen arvio, jonka avulla lupaviranomainen voi arvioida hänen sopivuuttaan ampuma-aseiden hallussapitoon. Asevelvollisen on esitettävä selvitys suoritetusta varusmies- tai siviilipalveluksesta. Jos palvelusta ei ole suoritettu, asevelvollisen on esitettävä määräys aloittaa palvelus taikka päätös palveluksesta vapauttamisesta, palvelusajankohdan siirrosta tai palveluksen keskeyttämisestä syineen. Hankkimislupa pistoolia, pienoispistoolia, revol-*

veria tai pienoisrevolveria taikka niiden osaa varten voidaan antaa vain 20 vuotta täyttäneelle henkilölle. Hankkimislupa ampumaurheilussa ja -harrastuksessa käytettävää 6 §:n 2 momentin 4—7 kohdassa tarkoitettua ampuma-asetta varten voidaan antaa luonnolliselle henkilölle vain, jos tämä on yhdistyslain (503/1989) 4 §:ssä tarkoitetun luvan saaneen yhdistyksen jäsen ja esittää yhdistyksen ampuma-asekouluttajan antaman todistuksen harrastuksestaan, jonka on oltava jatkunut aktiivisesti vähintään kaksi vuotta.

Haettaessa lupaa:

1) metsästyslainsäädännön mukaan sallittua eläinten ampumista *taikka ampumaurheilua tai -harrastusta* varten hakijan on esitettävä harrastuksestaan luotettava selvitys;

Haettaessa lupaa:

1) metsästyslainsäädännön mukaan sallittua eläinten ampumista varten hakijan on esitettävä harrastuksestaan luotettava selvitys ja, jos hakemus koskee lupaa 6 §:n 2 momentin 5 tai 7 kohdassa tarkoitettua ampuma-asetta varten, lisäksi riistanhoitoyhdistyksen antama todistus aktiivisesta harrastuksestaan;

2) työtä varten hakijan on esitettävä selvitys siitä, että hän on koulutuksessaan tai muuten riittävästi perehtynyt ampuma-aseen turvalliseen käsittelemiseen ja että hänellä on hyväksyttävä peruste ampuma-aseen kantamiseen työssään.

2) *ampumaurheilua ja -harrastusta* varten hakijan on esitettävä harrastuksestaan luotettava selvitys;

3) työtä varten hakijan on esitettävä selvitys siitä, että hän on koulutuksessaan tai muuten riittävästi perehtynyt ampuma-aseen turvalliseen käsittelemiseen ja että hänellä on hyväksyttävä peruste ampuma-aseen kantamiseen työssään.

Lupa museossa tai kokoelmassa pitämiseen voidaan antaa vain asekeräilijälle, jolla on sisäasiainministeriön hyväksyntä ampuma-aseiden tai aseiden osien keräilyyn ja jonka ampuma-aseiden ja aseiden osien säilytystilat säilytystilojen sijaintipaikan poliisilaitos on hyväksynyt.

Lupa museossa tai kokoelmassa pitämiseen voidaan antaa vain asekeräilijälle, jolla on sisäasiainministeriön hyväksyntä ampuma-aseiden tai aseiden osien keräilyyn ja jonka ampuma-aseiden ja aseiden osien säilytystilat säilytystilojen sijaintipaikan poliisilaitos on hyväksynyt. Lupa 43 §:n 1 momentin 8 kohdan perusteella voidaan antaa, kun huollettava henkilö on jättänyt rinnakkaislupaa koskevan lupahakemuksensa ja lupaviranomainen on tutkinut, että rinnakkaisluvan antamiseen on 54 §:ssä säädetty edellytykset.

Edellä 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettua harrastusta voidaan pitää aktiivisena, jos eläinten ampuminen 6 §:n 2 momentin 5 tai 7 kohdassa tarkoitettulla ampuma-aseella on metsästyskausittain säännönmukaisesti jatkuvaa pyyntiä, johon muu kuin mainitussa lainkohdissa tarkoitettu ampuma-ase ei hyvin sovelly. Eläinten ampumisella tarkoitetaan

luolassa, loukussa tai muutoin vastaavissa olosuhteissa olevan eläimen metsästyksen liittyvää lopettamista. Ampumaurheilu ja -harrastus on aktiivista, jos kyseessä on jonkin ampumaurheilulajin harjoittelu, kilpaileminen, kilpailun toimihenkilönä toimiminen, valmentaminen tai kouluttaminen ampuma-aseen käyttöön.

45 b §

Yhteisön ja säätiön asevastaava

Asevastaavan hyväksyy ja hyväksynnän peruuttaa yhteisön tai säätiön kotipaikan poliisilaitos. Poliisilaitos voi vaatia, että asevastaavia on useampia kuin yksi, jos se yhteisön tai säätiön toiminta huomioon ottaen on tarpeen. Asevastaavaksi voidaan hyväksyä sellainen 18 vuotta täyttänyt henkilö, jota terveydentilansa, käyttäytymisensä ja perehtyneisyytensä perusteella on pidettävä sopivana pitämään hallussa ampuma-aseita ja aseiden osia.

45 b §

Yhteisön ja säätiön asevastaava

Asevastaavan hyväksyy ja hyväksynnän peruuttaa yhteisön tai säätiön kotipaikan poliisilaitos. Poliisilaitos voi vaatia, että asevastaavia on useampia kuin yksi, jos se yhteisön tai säätiön toiminta huomioon ottaen on tarpeen. Asevastaavaksi voidaan hyväksyä sellainen 18 vuotta täyttänyt henkilö, jota terveydentilansa, käyttäytymisensä ja perehtyneisyytensä perusteella on pidettävä sopivana pitämään hallussaan ampuma-aseita ja aseiden osia. Jos asevastaava huolehtii yhteisön 6 §:n 2 momentin 4–7 kohdassa tarkoitetuista yhteisön ampuma-aseista, asevastaavaksi voidaan hyväksyä vain 20 vuotta täyttänyt henkilö. Asevastaavaksi hyväksymistä koskevan hakemuksen käsittelyn edellytyksenä olevan soveltuvuustestin suorittamisesta on voimassa, mitä 45 c §:ssä ja sen nojalla säädetään.

45 c §

Soveltuvuustesti

Hankkimislupaa koskevan hakemuksen käsittelyn edellytyksenä on, että luvanhakija suorittaa lupaviranomaisen järjestämän hänen henkilökohtaista sopivuuttaan ampuma-aseen, aseiden osien, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hallussapitoon selvittävän soveltuvuustestin. Testin tulosta ei voida käyttää kielteisen lupapäätöksen perusteena. Testin tulosta saadaan käyttää vain luvanhakijan henkilökohtaista sopivuutta

koskevassa arvioinnissa.

Sen lisäksi, mitä testin salassapidosta säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:n 1 momentin 29 kohdassa muulla asianosaisella kuin testin suorittajalla ei ole oikeutta saada tietoa testistä. Testin suorittaneella on tarkastusoikeus vain testin tulokseen. Tulosta koskeva tieto on hävitettävä, kun hakemukseen, johon testin suorittaminen liittyy, annettu päätös on lainvoimainen.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin testin sisällöstä sekä soveltuvuustestin suorittamisvelvollisuutta koskevista poikkeuksista tapauksissa, joissa testin suorittaminen ei ole tarpeen aiemmasta testistä kulueneen lyhyen ajan vuoksi tai joissa luvanhakijan henkilökohtainen soveltuvuus on muulla tavoin tullut luotettavasti selvitetyn.

45 d §

Ampuma-asekouluttajaksi hyväksyminen

Ampuma-asekouluttajaksi voidaan hyväksyä se, joka:

- 1) on täyttänyt 20 vuotta ja suostuu tehtävään;
- 2) on ampuma-aseen hallussapitoon oikeuttavan luvan haltija;
- 3) on yhdistyslain 4 §:ssä tarkoitetun yhdistyksen jäsen tai sen palveluksessa; sekä
- 4) on hyväksytysti suorittanut sisäasiainministeriön määrittämät vaatimukset täyttävän, poliisin järjestämän koulutuksen (ampuma-asekouluttajakoulutus), joka sisältää ainakin ampuma-aseita koskevaan lainsäädäntöön, niiden turvalliseen käsittelyyn ja säilyttämiseen, ampuma-asekouluttajan oikeuksiin ja velvollisuuksiin sekä kouluttajana toimimiseen liittyvät opetusaiheet.

Ampuma-asekouluttajaksi hyväksyminen on voimassa enintään 10 vuotta.

Ampuma-asekouluttajaksi hyväksyy yhdistyksen tekemästä hakemuksesta sisäasiainministeriö, joka myös muuttaa hyväksymiseen liitettyjä ehtoja ja rajoituksia. Sisäasiainministeriö voi hakemuksesta hyväksyä 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetuksi koulutukseksi myös muun vastaavat edellytykset täyt-

tävän koulutuksen.

Sisäasiainministeriön on ilmoitettava ampuma-asekouluttajaksi hyväksymisestä sekä muuttamistaan ehdoista ja rajoituksista ampuma-asekouluttajan kotikunnan poliisilaitokselle.

46 §

Hankkimisluvan voimassaoloaika ja lupaehdot

46 §

Hankkimisluvan voimassaoloaika ja lupaehdot

Lupaviranomaisen on sisällytettävä 43 §:n 1 momentin 8 kohdan perusteella annettavaan lupaan ehto, jonka mukaan luvanhaltija ei saa ampuu aseella.

50 §

Yksityinen valmistamislupa

50 §

Yksityinen valmistamislupa

Lupa voidaan antaa 45 tai 45 a §:ssä säädettyin edellytyksin noudattaen soveltuvien osien, mitä 42 §:n 2 ja 3 momentissa sekä 43 ja 44 §:ssä säädetään.

Lupa voidaan antaa 45 tai 45 a sekä 45 c §:ssä säädettyin edellytyksin noudattaen soveltuvien osien, mitä 42 §:n 2 ja 3 momentissa sekä 43 ja 44 §:ssä säädetään.

53 §

Hallussapitoluvan voimassaoloaika ja lupaehdot

Hallussapitolupa annetaan toistaiseksi, jollei sitä erityisestä syystä ole annettava määräajaksi. Sellaista työtä varten, jossa ampumase on välttämätön, lupa annetaan kuitenkin enintään viideksi vuodeksi kerrallaan.

53 §

Hallussapitoluvan voimassaoloaika ja lupaehdot

Hallussapitolupa annetaan toistaiseksi, jollei sitä erityisestä syystä ole annettava määräajaksi. *Ensimmäinen hallussapitolupa metsästyslainsäädännön mukaan sallittua eläinten ampumista, ampumaurheilua ja -harrastusta taikka näytöstä, kuvausta tai*

Lupaviranomainen voi sisällyttää lupaan ehdon, jonka mukaan keräilykokoelmaan kuuluvalla ampuma-aseella ei saa ampua. Sellaista työtä varten annettuun lupaan, jossa ase on välttämätön, on sisällytettävä ehto, jonka mukaan lupa on voimassa vain niin kauan kuin luvansaaaja toimii kyseisessä työtehtävässä.

muuta vastaavaa esitystä varten annetaan luonnolliselle henkilölle 6 §:n 2 momentin 4—7 kohdassa mainituista asetyypeistä koostuvaan ryhmään kuuluvaan ampuma-aseeseen enintään viiden vuoden määräajaksi. Kaikki luvanhaltijalle tämän määräaikaisen luvan voimassaoloaikana samaan ase-ryhmään kuuluviin ampuma-aseisiin annetut hallussapitoluvat annetaan määräajaksi, joka päättyy viimeistään samanaikaisesti ensimmäisen määräaikaisen luvan päättymisen kanssa. Sellaista työtä varten, jossa ampuma-ase on välttämätön, lupa annetaan kuitenkin enintään viideksi vuodeksi kerrallaan. Hallussapitolupa 15 vuotta vaan ei 18 vuotta täyttäneen, luvanhaltijan huollettavana olevan henkilön hallussapidettäväksi tarkoitetun haulikon, yhdistelmäaseen, kiväärin tai pienoiskiväärin säilyttämistä ja kuljettamista varten, annetaan määräajaksi, joka päättyy viimeistään nuorimman rinnakkaislupanhaltijan täyttäessä 19 vuotta.

Lupaviranomainen voi sisällyttää lupaan ehdon, jonka mukaan keräilykokoelmaan kuuluvalla ampuma-aseella ei saa ampua. Sellaista työtä varten annettuun lupaan, jossa ase on välttämätön, on sisällytettävä ehto, jonka mukaan lupa on voimassa vain niin kauan kuin luvansaaaja toimii kyseisessä työtehtävässä. Hallussapitolupa, joka on annettu 15 vuotta vaan ei 18 vuotta täyttäneen, huollettavana olevan henkilön haulikon, yhdistelmäaseen, kiväärin tai pienoiskiväärin säilyttämistä ja kuljettamista varten, on lupaviranomaisen asetettava ehto, jonka mukaan luvanhaltija ei saa ampua aseella.

53 a §

Harrastuksen jatkumisen osoittaminen

Luonnollisen henkilön, jolla on metsästyslainsäädännön mukaan sallittua eläinten ampumista, ampumaurheilua ja -harrastusta taikka näytöstä, kuvausta tai muuta vastaavaa esitystä varten 6 §:n 2 momentin 4—7 kohdassa tarkoitetun ampuma-aseen toistaiseksi voimassa oleva hallussapitolupa, on viiden vuoden kuluttua luvan antamisesta ja tämän jälkeen viiden vuoden välein toimitettava lupaviranomaiselle:

- 1) ampuma-asekouluttajan antama todistus

ampumaurheilun ja -harrastuksen aktiivisesta harrastamisesta;

2) riistanhoitoyhdistyksen antama todistus loukku- tai luolapyynnin aktiivisesta harjoittamisesta; taikka

3) luotettava selvitys ampuma-aseen käytöstä näytökseen, kuvaukseen tai muuhun vastaavaan esitykseen.

Lupaviranomainen voi tarvittaessa vaatia luvanhaltijaa esittämään harrastuksestaan muitakin selvityksiä.

54 §

Rinnakkaislupa

Lupa voidaan antaa 45 §:ssä säädetyin edellytyksin noudattaen soveltuvin osin, mitä 42 §:n 2 ja 3 momentissa sekä 43 ja 44 §:ssä säädetään.

54 §

Rinnakkaislupa

Lupa voidaan antaa 45 ja 45 c §:ssä säädetyin edellytyksin noudattaen soveltuvin osin, mitä 42 §:n 2 ja 3 momentissa sekä 43 ja 44 §:ssä säädetään. *Huoltajien suostumuksella lupa haulikkoon, kivääriin, pienoiskivääriin tai yhdistelmäaseeseen voidaan kuitenkin antaa metsästyslainsäädännön mukaan sallittua eläinten ampumista taikka ampumaurheilua ja -harrastusta varten myös 15 vuotta vaan ei 18 vuotta täyttäneelle henkilölle, joka muuten täyttää luvan saajaa koskevat edellytykset.*

55 §

Rinnakkaisluvan voimassaoloaika ja lupaehdot

Rinnakkaislupa annetaan hallussapitoluvan voimassaoloajaksi, jollei sitä erityisestä syystä ole annettava lyhyemmäksi ajaksi. Lupa annetaan kuitenkin enintään kymmeneksi vuodeksi.

55 §

Rinnakkaisluvan voimassaoloaika ja lupaehdot

Rinnakkaislupa annetaan hallussapitoluvan voimassaoloajaksi, jollei sitä erityisestä syystä ole annettava lyhyemmäksi ajaksi. Lupa 6 §:n 2 momentin 4—7 kohdassa tarkoitettuun ampuma-aseeseen annetaan kuitenkin enintään viideksi ja muuhun ampuma-aseeseen enintään kymmeneksi vuodeksi. Jos henkilöllä on 53 §:n 1 momentissa tarkoitettu viiden vuoden määräajaksi annettu hallussapitolupa, annetaan rinnakkaislupa 6 §:n 2 momentin 4—7 kohdassa tarkoitettuun ampuma-

aseeseen määräajaksi, joka päättyy viimeistään hallussapitoluvan päättymispäivänä.

66 §

Lupien ja suostumuksen raukeaminen

Rinnakkaislupa raukeaa, kun hallussapitolupa raukeaa tai jos se peruutetaan.

66 §

Lupien ja suostumuksen raukeaminen

Rinnakkaislupa raukeaa, kun hallussapitolupa raukeaa tai peruutetaan. Hallussapitolupa, joka on annettu 15 vuotta vaan ei 18 vuotta täyttäneen, huollettavana olevan henkilön hallussapidettäväksi tarkoitetun haulikon, kiväärin, pienoiskiväärin tai yhdistelmäaseen säilyttämistä ja kuljettamista varten, raukeaa, kun rinnakkaislupien voimasaolo päättyy.

67 §

Lupien peruuttaminen

Ampuma-aseen, aseiden osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten hankkimiseen tai hallussapitoon oikeuttava lupa voidaan peruuttaa, jos:

4) luvanhaltijaa on hänen terveydentilansa taikka omaa tai toisen turvallisuutta vaarantavan elämäntapansa tai käyttäytymisensä vuoksi pidettävä sopimattomana hankkimaan tai pitämään hallussa ampuma-aseita, aseiden osia, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia;

5) ampuma-aseen hallussapito ei enää ole työn vuoksi välttämätöntä; taikka

67 §

Lupien peruuttaminen

Ampuma-aseen, aseiden osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten hankkimiseen tai hallussapitoon oikeuttava lupa voidaan peruuttaa, jos:

4) luvanhaltijaa on hänen terveydentilansa taikka omaa tai toisen turvallisuutta vaarantavan elämäntapansa tai käyttäytymisensä vuoksi pidettävä sopimattomana hankkimaan tai pitämään hallussa ampuma-aseita, aseiden osia, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia taikka luvanhaltija ei lupaviranomaisen perustellusta pyynnöstä anna poliisilain (493/1995) 35 §:n 3 momentissa tarkoitettua suostumusta;

5) luvanhaltija on muuten kuin tilapäisesti lopettanut ampuma-aseen kantamisen, luonnollinen henkilö luvanhaltijana ei ole 53 a §:ssä tarkoitettulla tavalla osoittanut käyttävänsä 6 §:n 1 momentin 4–7 kohdassa tarkoitettua ampuma-asetta 43 §:n 1 momentin 1, 2 tai 4 kohdassa mainittuun hyväksyttävään käyttötarkoitukseen tai ampuma-aseen

hallussapito ei enää ole työn vuoksi välttämätöntä; taikka

67 b §

Ampuma-asekouluttajalle annetun hyväksynnän raukeaminen ja peruuttaminen

Ampuma-asekouluttajalle annettu hyväksyntä raukeaa, kun ampuma-asekouluttaja kuolee, tai hyväksyntää hakenut yhdistys lakkaa.

Ampuma-asekouluttajalle annettu hyväksyntä on peruutettava, jos yhdistys tai ampuma-asekouluttaja sitä pyytää.

Ampuma-asekouluttajalle annettu hyväksyntä voidaan peruuttaa 67 §:n 2 momentin 1—4 kohdassa tarkoitetuin perustein. Hyväksyntä voidaan peruuttaa myös, jos ampuma-asekouluttaja olennaisesti rikkoo hyväksymispäätökseen liitettyjä ehtoja ja rajoituksia taikka jos hän ei enää ole yhdistyslain 4 §:ssä tarkoitetun yhdistyksen jäsen tai sen palveluksessa. Sisäasiainministeriön on ilmoitettava ampuma-asekouluttajaksi hyväksynnän peruuttamisesta ampuma-asekouluttajan kotikunnan poliisilaitokselle ja kouluttajaksi hyväksyntää hakeneelle yhdistykselle.

69 §

Varoitus

Lupaviranomainen taikka asevastaavalle tai asekeräilijälle hyväksynnän antanut viranomainen voi ampuma-aseen, aseosien, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hankkimiseen tai hallussapitoon oikeuttavan luvan tai hyväksynnän peruuttamisen sijasta antaa varoituksen, jos luvan tai hyväksynnän peruuttaminen olisi olosuhteisiin nähden kohtuutonta.

69 §

Varoitus

Lupaviranomainen ja asevastaavalle, asekeräilijälle tai ampuma-asekouluttajalle hyväksynnän antanut viranomainen voi ampuma-aseen, aseosien, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hankkimiseen tai hallussapitoon oikeuttavan luvan taikka hyväksynnän peruuttamisen sijasta antaa varoituksen, jos luvan tai hyväksynnän peruuttaminen olisi olosuhteisiin nähden kohtuutonta.

Sisäasiainministeriön on ilmoitettava ampuma-asekouluttajalle annetusta varoituksesta ampuma-asekouluttajan kotikunnan poliisilaitokselle.

silaitokselle ja kouluttajaksi hyväksyntää hakeneelle yhdistykselle.

89 §

Luovutusilmoitus

Sen, joka luovuttaa pysyvästi toiselle ampuma-aseen tai aseiden osan, on tehtävä 30 päivän kuluessa luovuttamisesta asiasta ilmoitus (*luovutusilmoitus*) ampuma-aseen tai aseiden osan hankkimiseen oikeuttaneen luvan antaneelle tai muulle poliisilaitokselle. Ilmoitusvelvollisuus ei koske ampuma-aseiden tai aseiden osien kaupan harjoittamiseen tai valmistamiseen luvan saaneiden ase-elinkeinonharjoittajien välisiä luovutuksia, joissa luovutuksen kohteena on ampuma-ase tai aseiden osa, jolle ei ole annettu hallussapitolupaa. Ilmoituksessa on mainittava valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädettävät tiedot.

89 §

Luovutusilmoitus

Sen, joka luovuttaa pysyvästi toiselle ampuma-aseen tai aseiden osan, on tehtävä 30 päivän kuluessa luovuttamisesta asiasta ilmoitus (*luovutusilmoitus*) ampuma-aseen tai aseiden osan hankkimiseen oikeuttaneen luvan antaneelle tai muulle poliisilaitokselle. *Äänenvaimentimen luovutuksesta on ilmoitettava vain, jos luovutuksensaajan oikeus hankkia äänenvaimennin perustuu äänenvaimentimelle annettuun hankkimislupaan tai jos luovuttajan hallussapito-oikeus perustuu äänenvaimentimelle annettuun hallussapito- tai rinnakkaishupaan.* Ilmoitusvelvollisuus ei koske ampuma-aseiden tai aseiden osien kaupan harjoittamiseen tai valmistamiseen luvan saaneiden ase-elinkeinonharjoittajien välisiä luovutuksia, joissa luovutuksen kohteena on ampuma-ase tai aseiden osa, jolle ei ole annettu hallussapitolupaa. Ilmoituksessa on mainittava valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädettävät tiedot.

103 §

Ampuma-aserikkomus

Joka tämän lain vastaisesti tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta

9) laiminlyö 108 §:n 1 momentin 3 kohdassa tai 112 §:ssä säädetyn velvollisuuden esittää pysyvästi ampumakelvottomaksi tehty ampuma-ase tai pysyvästi toimintakelvottomaksi tehty aseiden osa poliisille,

on tuomittava *ampuma-aserikkomuksesta* sakkoon

103 §

Ampuma-aserikkomus

Joka tämän lain vastaisesti tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta

9) *tekee ampuma-aseen pysyvästi ampumakelvottomaksi tai aseiden osan pysyvästi toimintakelvottomaksi taikka laiminlyö 108 §:n 1 momentin 3 kohdassa tai 112 §:ssä säädetyn velvollisuuden esittää pysyvästi ampumakelvottomaksi tehty ampuma-ase tai pysyvästi toimintakelvottomaksi tehty aseiden osa poliisille,*

on tuomittava *ampuma-aserikkomuksesta* sakkoon.

106 b §

Säilyttämisen tarkastaminen

Poliisilla on oikeus tarkastaa, noudattaako ampuma-aseen hallussapitoon oikeuttavan luvan haltija tässä laissa olevia ja sen nojalla annettuja säännöksiä ampuma-aseen säilyttämisestä. Luvanhaltijan on päästettävä tarkastuksen tekijä tiloihin, joihin pääsyä tarkastuksen tekeminen edellyttää. Tarkastuksen saa tehdä myös pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävissä tiloissa, jos se on tarkastuksen kohteena olevan asian selvittämiseksi välttämätöntä. Tarkastuksen tekemiseksi ei saa käyttää voimakeinoja.

Tarkastuksen tekemisestä päättää päällystöön kuuluva poliisimies. Tarkastuksesta on ilmoitettava luvanhaltijalle vähintään kaksi viikkoa ennen sen tekemistä. Luvanhaltijalla on oikeus siirtää tarkastusta enintään kahdella viikolla ilmoittamalla siitä kirjallisesti ennen poliisin ilmoittamaa tarkastusajankohdtaa.

Tarkastuksesta laaditaan pöytäkirja, joka annetaan tiedoksi luvanhaltijalle. Pöytäkirjan laatimisesta ja sisällöstä annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

110 a §

Sarja- ja tunnistenumero sekä merkinnät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) sarjanumerolla numeroista taikka numeroista ja kirjaimista koostuvaa, sarjaan kuulumista osoittavaa juoksevaa tunnistetta, jolla esine voidaan erottaa muista samanlaisista esineistä;

2) tunnistenumeron numeroista taikka numeroista ja kirjaimista koostuvaa muuta kuin 1 kohdassa tarkoitettua tunnistetta, jolla esine voidaan erottaa muista samanlaisista esineistä;

3) valmistusmerkinnällä ampuma-aseeseen näkyvään paikkaan pysyvästi tehtyä yksilöivää merkintää, joka koostuu valmistajan nimestä, valmistuspaikasta tai -maasta sekä sarjanumerosta;

4) täydennysmerkinnällä ampuma-aseeseen näkyvään paikkaan pysyvästi tehtyä yksilöivää merkintää, joka koostuu tuojan, siirtäjän tai luovuttavan viranomaisen nimestä, Suomen maatunnuksesta ja tunnistenumeroista;

5) tuontimerkinnällä ampuma-aseeseen näkyvään paikkaan pysyvästi tehtyä Suomen maatunnuksesta ja tuontivuodesta koostuvaa merkintää;

6) pakkausmerkinnällä valmistajan nimestä, valmistuserän numerosta ja patruunoiden kaliiperista koostuvaa patruunoiden pienimmässä myyntipakkauksessa olevaa merkintää.

110 b §

Merkintöjen tekeminen

Ampuma-aseen valmistajan on valmistuksen yhteydessä tehtävä ampuma-aseeseen valmistusmerkintä. Valtion viranomaisen, joka luovuttaa pysyvästi yksityiseen käyttöön ampuma-aseen, jossa ei ole valmistusmerkintää, on ennen luovutusta tehtävä siihen täydennysmerkintä.

Asealan elinkeinonharjoittajan, joka tuo tai siirtää pysyvästi Suomeen ampuma-aseen, jossa ei ole valmistusmerkintää, on ennen asean kaupan laskemista tai luovuttamista tehtävä siihen täydennysmerkintä. Muun kuin asealan elinkeinonharjoittajan on toimitettava tällainen ampuma-ase ennen hallussapitoon oikeuttavan luvan hakemista sisäasiainministeriölle täydennysmerkinnän tekemistä varten.

Asealan elinkeinonharjoittajan, joka tuo Suomeen pysyvästi ampuma-aseen, on ennen asean kaupan laskemista tai luovuttamista tehtävä aseeseen tuontimerkintä. Muun kuin asealan elinkeinonharjoittajan on ennen hallussapitoon oikeuttavan luvan hakemista toimitettava pysyvästi Suomeen tuotu ampuma-ase sisäasiainministeriölle tuontimerkinnän tekemistä varten.

Patruunoita kaupallisessa tarkoituksessa valmistavan on tehtävä pakkausmerkintä patruunoiden pakkaamisen yhteydessä.

Sisäasiainministeriö voi antaa luvan poiketa velvollisuudesta tehdä merkintä, jos mer-

kintä alentaisi keräilyllisesti arvokkaan ampuma-aseen arvoa.

110 c §

Merkintöjen poistaminen tai muuttaminen

Ampuma-aseen sarja- tai tunnistenumeroa sekä valmistus-, täydennys-, tuonti- ja pakkausmerkintää ei saa poistaa eikä muuttaa ilman sisäasiainministeriön merkinnän selvittämiseksi tai parantamiseksi antamaa lupaa.

112 b §

Pysyvästi ampumakelvottomaksi tai toimintakelvottomaksi tekeminen

Ampuma-aseen saa tehdä pysyvästi ampumakelvottomaksi tai ase osan pysyvästi toimintakelvottomaksi vain aseelinkeinonharjoittaja, jolla on 20 §:n 2 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitettu lupa ampuma-aseiden kaupallisessa tarkoituksessa tapahtuvaan valmistamiseen taikka korjaamiseen ja muuntamiseen. Elinkeinonharjoittajan on annettava pysyvästi ampumakelvottomaksi tai toimintakelvottomaksi tekemisestä todistus.

114 §

Ilmoitusoikeus ampuma-aseen hallussapitoon sopimattomasta henkilöstä

Lääkärillä ja muulla terveydenhuollon ammattihenkilöllä on perustellusta syystä oikeus salassapitosäännösten estämättä tehdä poliisille ilmoitus henkilöstä, joka saattaa olla sopimaton pitämään hallussaan ampumaasetta, ase osaa, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia.

Muita kuin ampuma-aseen, ase osan, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hallussapitoon oikeuttavan luvan

taikka tässä laissa tarkoitetun hyväksynnän saaneita henkilöitä koskevat ilmoitukset on viivytyksettä hävitettävä. Ilmoitukset, jotka koskevat luvan tai hyväksynnän saaneita henkilöitä, on toimitettava asianomaisen lupaviranomaisen käsiteltäviksi.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa säännöksiä ilmoitusmenettelystä, ilmoitusten sisällöstä sekä ilmoitusten käsittelyyn oikeutetusta poliisin henkilöstöstä.

119 §

Tarkemmat säännökset

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä:

3) lupien, ennakkosuostumusten, suostumuksen, asekeräilijälle annettavan hyväksynnän ja Euroopan ampuma-asepassin hakemisessa noudatettavasta menettelystä, hakemuksen sisällöstä sekä asioiden ratkaisemiseksi tarpeellisista selvityksistä;

7) ampuma-aseiden ja aseiden osien merkitsemisestä sarjanumerolla tai muulla vastaavalla esineen yksilöintiin soveltuvalla merkinnällä;

Sisäasiainministeriö antaa tarvittaessa tarkempia ohjeita ampuma-aseiden pysyvästi ampumakelvottomiksi ja aseiden osien pysyvästi toimintakelvottomiksi tekemiseen liittyvistä teknisistä seikoista sekä 112 a §:ssä säädettyssä esittämisessä noudatettavasta menettelystä.

119 §

Tarkemmat säännökset

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä:

3) lupien, ennakkosuostumusten, suostumuksen, asekeräilijälle annettavan hyväksynnän ja Euroopan ampuma-asepassin hakemisessa noudatettavasta menettelystä, hakemuksen sisällöstä, asioiden ratkaisemiseksi tarpeellisista selvityksistä sekä 45 §:n 4 momentissa tarkoitetusta aktiivisesta harrastuksesta;

7) ampuma-aseiden, aseiden osien ja patruunapakkausten merkitsemisestä sekä ampuma-aseen toimittamisesta viranomaiselle merkinnän tekemistä varten.

Ampuma-aseen pysyvästi ampumakelvottomaksi ja aseiden osien pysyvästi toimintakelvottomaksi tekemisestä annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Sisäasiainministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ampuma-aseen ampumakelvottomaksi tai aseiden osien toimintakelvottomaksi tekemiseen liittyvistä teknisistä vaatimuksista, ampuma- tai toimintakelvottomaksi hyväksymistä tarkoittavasta merkinnästä ja siitä annettavasta todistuksesta sekä ampumakelvottomaksi tehdyn ampuma-aseen tai toimintakelvottomaksi tehdyn aseiden osien toimittamisesta tarkastettavaksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olevat ampuma-aseisiin, aseiden osiin sekä patruunoihin ja erityisen vaarallisiin ammuksiin liittyvät luvat, ennakkosuostumukset, aseelinkeinoluvat sekä asekeräilijälle annetut hyväksynnit jäävät ehtoineen voimaan. Edellä 53 a §:ssä tarkoitettu velvollisuus esittää todistus harrastuksesta ei koske luvanhaltijoita, joiden hallussapitolupaa koskeva hakemus on jätetty ennen tämän lain voimaantuloa. Velvollisuutta esittää edellä tarkoitettu todistus ei ole myöskään niillä luvanhaltijoilla, jotka hakevat uutta hallussapitolupaa ennen määräaikaisen hallussapitoluvan voimassaolon päättymistä, jos se päättyy kahden vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

Ennen tämän lain voimaantuloa sellaisen aseiden osan hankkineen, jonka hallussapito ei lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaan edellyttänyt lupaa, on vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta hankittava lupa aseiden osan hallussapitoon. Lupa annetaan maksutta ja ilman 45 §:ssä säädettyä luvan antamisen edellytysten arviointia. Luvan hankkimisen sijasta:

1) asekeräilijä voi pitää hankkimistaan osista 60 §:ssä tarkoitettua tiedostoa;

2) se, jolla on oikeus 19 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetuista vastaavista aseiden osista kootun ampuma-aseiden hallussapitoon, voi tehdä 70 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen kotikuntansa poliisilaitokselle;

3) se, jolla on ampuma-aseiden hallussapitoon oikeuttava lupa, voi pitää äänenvaimenninta hallussaan ilman erillistä lupaa tai ilmoitusvelvollisuutta.

Aseiden osa on esitettävä 3 momentissa tarkoitettua lupaa haettaessa, jollei lupaviranomainen katso sitä tarpeettomaksi. Luvan hankkimisen sijasta aseiden osa voidaan luovuttaa sille, jolla on oikeus sen hankkimiseen. Aseiden osa voidaan myös luovuttaa poliisille, jolloin se siirtyy lunastuksetta valtion omistukseen.

Sen, joka tämän lain voimaan tullessa kaupallisessa tarkoituksessa harjoittaa 14 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdassa tarkoitettua asealan elinkeinoa aseiden osilla, jotka eivät ole tämän lain voimaantullessa voimassa ol-

leiden säännösten mukaan lain soveltamisalaan kuuluvia, ja jolla ei ole tähän toimintaan tarvittavaa asealan elinkeinolupaa, on hankittava toiminnan harjoittamiseen oikeuttava asealan elinkeinolupa vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta. Lupa annetaan maksutta.

Ampuma-aseita, aseiden osia, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia koskevaan lupa- tai valitusasiaan taikka asekeräilijälle annettavaa hyväksyntää koskevaan hakemusasiain, joka on vireillä tämän lain voimaan tullessa, sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2.

Laki**rikoslain 41 luvun 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 19 päivänä joulukuuta 1889 annetun rikoslain (39/1889) 41 luvun 1 §:n 1 momentin 5 ja 6 kohta, sellaisina kuin ne ovat laissa 531/2007, sekä
lisätään 41 luvun 1 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 531/2007, uusi 7 ja 8 kohta seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

41 luku

41 luku

Aserikoksista**Aserikoksista**

1 §

1 §

*Ampuma-aserikos**Ampuma-aserikos*

Joka ampuma-aselain (1/1998) vastaisesti

Joka ampuma-aselain (1/1998) vastaisesti

5) laiminlyö ampuma-aselain 110 §:n 1 momentissa säädetyn velvollisuuden tarkastuttaa myyntiä varten valmistetut, korjatut, Suomeen siirretyt tai tuodut ampuma-aseet tai patruunat *taikka*

5) laiminlyö ampuma-aselain 110 §:n 1 momentissa säädetyn velvollisuuden tarkastuttaa myyntiä varten valmistetut, korjatut, Suomeen siirretyt tai tuodut ampuma-aseet tai patruunat,

6) laiminlyö ampuma-aselain 112 a §:ssä säädetyn velvollisuuden esittää pysyvästi ampumakelvottomaksi tehty ampuma-ase tai pysyvästi toimintakelvottomaksi tehty ase osaksi poliisilaitokselle,

6) laiminlyö ampuma-aselain 112 a §:ssä säädetyn velvollisuuden esittää Suomeen siirretty tai tuotu pysyvästi ampumakelvottomaksi tehty ampuma-ase tai pysyvästi toimintakelvottomaksi tehty ase osaksi poliisilaitokselle,

on tuomittava ampuma-aserikoksesta sakoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

7) laiminlyö ampuma-aselain 110 b §:ssä säädetyn velvollisuuden tehdä valmistus-, täydennys-, tuonti- tai pakkausmerkinnän taikka toimittaa ampuma-ase sisäasiainministeriölle merkinnän tekemistä varten, *taikka*

8) *tekee väärän valmistus-, täydennys-, tuonti- tai pakkausmerkinnän taikka poistaa tai muuttaa tällaisen merkinnän taikka sarja- tai tunnistenumeron,*

*on tuomittava ampuma-aserikoksesta sak-
koon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuo-
deksi.*

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .*

3.

Laki

poliisilain 35 ja 36 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 7 päivänä huhtikuuta 1995 annetun poliisilain (493/1995) 35 § ja 36 §:n 3 mo-
mentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

35 §

Tietojen saanti viranomaiselta

Poliisilla on oikeus saada viranomaiselta ja julkista tehtävää hoitamaan asetetulta yhteisöltä virkatehtävän suorittamiseksi tarpeelliset tiedot ja asiakirjat maksutta ja salassapitovelvollisuuden estämättä, jollei sellaisen tiedon tai asiakirjan antamista poliisille tai tietojen käyttöä todisteena ole laissa kielletty tai rajoitettu.

Ajo-oikeuden, ampuma-aseluvan tai muun sellaisen luvan voimassaolon harkitsemiseksi poliisilla on oikeus saada perustellusta pyynnöstä luvanhaltijan terveydentilaan, päihteiden käyttöön tai väkivaltaiseen käyttäytymiseen liittyviä tietoja salassapitovelvollisuuden estämättä, jos on syytä epäillä, että luvanhaltija ei enää täytä luvan saannin edellytyksiä.

35 §

Tietojen saanti viranomaiselta

Poliisilla on oikeus saada viranomaiselta ja julkista tehtävää hoitamaan asetetulta yhteisöltä virkatehtävän suorittamiseksi tarpeelliset tiedot ja asiakirjat maksutta ja salassapitovelvollisuuden estämättä, jollei sellaisen tiedon tai asiakirjan antamista poliisille tai tietojen käyttöä todisteena ole laissa kielletty tai rajoitettu.

Poliisilla on sen estämättä, mitä tietojen salassapidosta säädetään, oikeus perustellusta pyynnöstä saada viranomaiselta sellaisia luvanhaltijan terveydentilaan, päihteiden käyttöön, tai väkivaltaiseen käyttäytymiseen liittyviä tietoja, jotka ovat välttämättömiä ajo-oikeuden tai muun sellaisen luvan voimassaolon harkitsemiseksi, jos on syytä epäillä, että luvanhaltija ei enää täytä luvan saannin edellytyksiä.

Poliisilla on oikeus salassapitovelvollisuuden estämättä saada ampuma-aselain (1/1998) mukaisen luvan hakijan ja haltijan sekä hyväksynnän saajaksi haettavan ja hyväksynnän saaneen henkilön henkilökohtaisen sopivuuden arviointia varten välttämättömiä tietoja asevelvollisen palveluksesta ja palveluskelpoisuudesta sekä muita 2 momen-

Päätöksen salassa pidettävien tietojen hankkimisesta 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa tekee päälylystään kuuluva poliisimies.

Edellä 2 momentin perusteella saatuja salassa pidettäviä tietoja poliisi saa käyttää vain luvanhaltijan luotettavuuden, sopivuuden taikka luvan voimassaolon muun edellytyksen tai lupaan sisältyvän ehdon täyttymisen arvioimiseksi.

tissa tarkoitettuja tietoja kuin terveystietoja. Poliisilla on lisäksi oikeus edellä mainitun henkilön suostumuksella saada tätä koskevia terveystietoja.

Päätöksen salassa pidettävien tietojen hankkimisesta 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa tekee päälylystään kuuluva poliisimies.

Poliisi saa käyttää 2 ja 3 momentin perusteella saatuja salassa pidettäviä tietoja vain luvanhaltijan tai -haltijan taikka hyväksynnän saajaksi esitettävän tai sen saaneen luotettavuuden tai sopivuuden, luvan tai hyväksynnän voimassaolon muun edellytyksen taikka lupaan tai hyväksyntään sisältyvän ehdon täyttymisen arvioimiseksi.

36 §

Tietojen saanti yksityiseltä yhteisöltä tai henkilöltä

Poliisilla on oikeus saada tietoja lupahallintoa varten yksityiseltä yhteisöltä ja henkilöltä siten kuin 35 §:n 2—4 momentissa säädetään.

36 §

Tietojen saanti yksityiseltä yhteisöltä tai henkilöltä

Poliisilla on oikeus saada tietoja lupahallintoa varten yksityiseltä yhteisöltä ja henkilöltä siten kuin 35 §:n 2—5 momentissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Sopimusteksti

(suomi – englanti)

KANSAINVÄLISEN JÄRJESTÄYTYNEEN RIKOLLISUUDEN VASTAISEN YHDISTYNEIDEN KANSAKUNTIEN YLEISSOPIMUKSEN AMPUMA-ASEIDEN, NIIDEN OSIEN JA KOMPONENTTIENTEN SEKÄ AMPUMATARVIKKEIDEN LAITTOAMAN VALMISTUKSEN JA KAUPAN TORJUMISTA KOSKEVA LISÄPÖYTÄKIRJA

Johdanto

Tämän pöytäkirjan sopimusvaltiot, jotka

ovat tietoisia kiireellisestä tarpeesta torjua ja vastustaa ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden laittoa valmistusta ja kauppaa, koska tällaisella laittomalla toiminnalla on haitallisia vaikutuksia jokaisen valtion ja alueen sekä koko maailman turvallisuuteen, ja se vaarantaa kansojen hyvinvoinnin, sosiaalisen ja taloudellisen kehityksen ja oikeuden elää rauhassa,

ovat sen vuoksi vakuuttuneita siitä, että kaikkien valtioiden on välttämätöntä ryhtyä kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin tätä tarkoitusta varten, mukaan lukien kansainvälinen yhteistyö ja muut alueelliset ja maailmanlaajuiset toimenpiteet,

palauttavat mieleen 9 päivänä joulukuuta 1998 annetun yleiskokouksen päätöslauselman 53/111, jossa yleiskokous päätti perustaa määräämättömäksi ajaksi tilapäisen hallitustenvälisen komitean, jonka tehtävänä oli laatia laaja-alainen kansainvälinen järjestäytyneen rikollisuuden vastainen yleissopimus sekä keskustella muun muassa ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden laitto-

PROTOCOL AGAINST THE ILLICIT MANUFACTURING OF AND TRAFFICKING IN FIREARMS, THEIR PARTS AND COMPONENTS AND AMMUNITION, SUPPLEMENTING THE UNITED NATIONS CONVENTION AGAINST TRANSNATIONAL ORGANIZED CRIME

Preamble

The States Parties to this Protocol,

Aware of the urgent need to prevent, combat and eradicate the illicit manufacturing of and trafficking in firearms, their parts and components and ammunition, owing to the harmful effects of those activities on the security of each State, region and the world as a whole, endangering the well-being of peoples, their social and economic development and their right to live in peace,

Convinced, therefore, of the necessity for all States to take all appropriate measures to this end, including international cooperation and other measures at the regional and global levels,

Recalling General Assembly resolution 53/111 of 9 December 1998, in which the Assembly decided to establish an open-ended intergovernmental ad hoc committee for the purpose of elaborating a comprehensive international convention against transnational organized crime and of discussing the elaboration of, inter alia, an international instrument combating the illicit manufacturing of and trafficking in fire-

man valmistuksen ja kaupan torjumista koskevan kansainvälisen asiakirjan laatimisesta,

pitävät mielessä kansojen yhtäläisten oikeuksien ja itsemääräämisoikeuden periaatteen, joka sisältyy Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjaan ja julistukseen kansainvälisen oikeuden periaatteista, jotka koskevat valtioiden ystävällisiä suhteita ja yhteistyötä Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan mukaisesti,

ovat vakuuttuneita siitä, että kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimuksen täydentäminen ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden laittoman valmistuksen ja kaupan torjumista koskevalla asiakirjalla on hyödyksi näiden rikosten torjunnalle ja vastustamiselle,

ovat sopineet seuraavasta:

arms, their parts and components and ammunition,

Bearing in mind the principle of equal rights and self-determination of peoples, as enshrined in the Charter of the United Nations and the Declaration on Principles of International Law concerning Friendly Relations and Cooperation among States in accordance with the Charter of the United Nations,

Convinced that supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized Crime with an international instrument against the illicit manufacturing of and trafficking in firearms, their parts and components and ammunition will be useful in preventing and combating those crimes,

Have agreed as follows:

I. YLEISET MÄÄRÄYKSET

1 artikla

Suhde kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaiseen Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimukseen

1. Tämä pöytäkirja täydentää kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaista Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimusta. Pöytäkirjaa tulkitaan yhdessä yleissopimuksen kanssa.

2. Yleissopimuksen määräyksiä sovelletaan tarvittavin muutoksin tähän pöytäkirjaan, jollei tässä pöytäkirjassa toisin määrätä.

3. Tämän pöytäkirjan 5 artiklan mukaisesti rangaistaviksi säädetyt teot katsotaan yleissopimuksen mukaisiksi rikoksiksi.

I. GENERAL PROVISIONS

Article 1

Relation with the United Nations Convention against Transnational Organized Crime

1. This Protocol supplements the United Nations Convention against Transnational Organized Crime. It shall be interpreted together with the Convention.

2. The provisions of the Convention shall apply, mutatis mutandis, to this Protocol unless otherwise provided herein.

3. The offences established in accordance with article 5 of this Protocol shall be regarded as offences established in accordance with the Convention.

2 artikla

Tarkoitus

Tämän pöytäkirjan tarkoituksena on edistää, helpottaa ja vahvistaa sopimusvaltioiden välistä yhteistyötä ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampu-matarvikkeiden laittoman valmistuksen ja kaupan torjumiseksi, vastustamiseksi ja lopettamiseksi.

Article 2

Statement of purpose

The purpose of this Protocol is to promote, facilitate and strengthen cooperation among States Parties in order to prevent, combat and eradicate the illicit manufacturing of and trafficking in firearms, their parts and components and ammunition.

3 artikla

Käsitteiden käyttö

Tässä pöytäkirjassa:

a) ”ampuma-ase” tarkoittaa kannettavaa piipulla varustettua asetta, jolla voidaan räjähdyspaineen avulla ampua hauleja, luoteja tai muita ammuksia, ja joka on tarkoitettu niiden ampumiseen tai joka voidaan muuntaa ampumakelpoiseksi, mutta ei kuitenkaan asehistoriallisesti arvokkaita vanhoja ampuma-aseita tai niiden jäljitelmiä. Asehistoriallisesti arvokkaat vanhat ampuma-aseet ja niiden jäljitelmät määritellään kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Asehistoriallisesti arvokkailla vanhoilla ampuma-aseilla ei missään tapauksessa kuitenkaan tarkoiteta ampuma-aseita, jotka on valmistettu vuoden 1899 jälkeen;

b) ”osat ja komponentit” tarkoittavat mitä tahansa osia tai varaosia, jotka on tarkoitettu nimenomaan ampuma-aseeseen ja ovat oleellisia sen toiminnan kannalta, mukaan luettuina piiput, lukon kehykset tai rungot, luistit tai sylinterit ja lukot tai sulkukapalleet sekä laitteet, jotka on tarkoitettu vaimentamaan ampuma-aseen laukaus tai on muunnettu vaimentajaksi;

c) ”ampumatarvikkeet” tarkoittavat kokonaisia patruunoita tai niiden osia, mukaan luettuina hylsy, nallit, ruuti, luodit ja muut ammuksot, joita käytetään ampuma-aseissa edellyttäen kuitenkin, että näitä komponent-

Article 3

Use of terms

For the purposes of this Protocol:

(a) Firearm” shall mean any portable barrelled weapon that expels, is designed to expel or may be readily converted to expel a shot, bullet or projectile by the action of an explosive, excluding antique firearms or their replicas. Antique firearms and their replicas shall be defined in accordance with domestic law. In no case, however, shall antique firearms include firearms manufactured after 1899;

(b) “Parts and components” shall mean any element or replacement element specifically designed for a firearm and essential to its operation, including a barrel, frame or receiver, slide or cylinder, bolt or breech block, and any device designed or adapted to diminish the sound caused by firing a firearm;

(c) Ammunition” shall mean the complete round or its components, including cartridge cases, primers, propellant powder, bullets or projectiles, that are used in a firearm, provided that those components are

teja varten vaaditaan erillinen lupa sopimusvaltiossa;

d) ”laiton valmistaminen” tarkoittaa ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien tai ampumatarvikkeiden valmistamista tai kokoamista:

i) sellaisista osista ja komponenteista, jotka on kaupattu laittomasti;

ii) ilman sen sopimusvaltion toimivaltaisen viranomaisen myöntämää lupaa, jossa ne valmistetaan tai kootaan;

iii) ilman että ampuma-aseet merkitään niiden valmistusajankohtana tämän pöytäkirjan 8 artiklan mukaisesti.

Ampuma-aseiden osien ja komponenttien valmistamiseen tarvittavat luvat myönnetään kansallisen lainsäädännön mukaisesti;

e) ”laiton kauppa” tarkoittaa ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden tuontia, vientiä, hankintaa, myyntiä, toimitusta, kuljetusta tai siirtoa yhden sopimusvaltion alueelta tai sen kautta toisen sopimusvaltion alueelle, jos joku asianomaisista sopimusvaltioista ei ole antanut siihen lupaa tämän pöytäkirjan määräysten mukaisesti taikka jos ampuma-aseita ei ole merkitty tämän pöytäkirjan 8 artiklan mukaisesti;

f) ”jäljittäminen” tarkoittaa valmistajalta ostajalle päätyvien ampuma-aseiden ja mahdollisuuksien mukaan niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden järjestelmällistä jäljittämistä tarkoituksessa avustaa sopimusvaltioiden toimivaltaisia viranomaisia esineiden laittoman valmistuksen ja kaupan havaitsemisessa, tutkinnassa ja analysoinnissa.

themselves subject to authorization in the respective State Party;

(d) “Illicit manufacturing” shall mean the manufacturing or assembly of firearms, their parts and components or ammunition:

(i) From parts and components illicitly trafficked;

(ii) Without a licence or authorization from a competent authority of the State Party where the manufacture or assembly takes place; or

(iii) Without marking the firearms at the time of manufacture, in accordance with article 8 of this Protocol;

Licensing or authorization of the manufacture of parts and components shall be in accordance with domestic law;

(e) “Illicit trafficking” shall mean the import, export, acquisition, sale, delivery, movement or transfer of firearms, their parts and components and ammunition from or across the territory of one State Party to that of another State Party if any one of the States Parties concerned does not authorize it in accordance with the terms of this Protocol or if the firearms are not marked in accordance with article 8 of this Protocol;

f) “Tracing” shall mean the systematic tracking of firearms and, where possible, their parts and components and ammunition from manufacturer to purchaser for the purpose of assisting the competent authorities of States Parties in detecting, investigating and analysing illicit manufacturing and illicit trafficking.

4 artikla

Soveltamisala

1. Jollei tässä pöytäkirjassa toisin määrätä, pöytäkirjaa sovelletaan ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden laittoman valmistuksen ja kaupan torjumiseen sekä tämän pöytäkirjan 5 artiklan mukaisesti rangaistaviksi säädettyjen rikosten tutkintaan ja niitä koskeisiin syytetoimiin silloin kun rikos on

Article 4

Scope of application

1. This Protocol shall apply, except as otherwise stated herein, to the prevention of illicit manufacturing of and trafficking in firearms, their parts and components and ammunition and to the investigation and prosecution of offences established in accordance with article 5 of this Protocol where those offences are transnational in

luonteeltaan kansainvälinen ja siihen on osallisena järjestäytynyt rikollisryhmä.

2. Tätä pöytäkirjaa ei sovelleta valtioiden välisiin asekauppoihin tai aseiden siirtoihin silloin kun sen soveltaminen haittaisi sopimusvaltion oikeutta ryhtyä toimenpiteisiin kansallisen turvallisuuden ylläpitämiseksi Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan mukaisesti.

5 artikla

Rikosten säätäminen rangaistaviksi teoiksi

1. Kukin sopimuspuoli ryhtyy tarvittaviin lainsäädännöllisiin ja muihin toimenpiteisiin säätääkseen seuraavan toiminnan rangaistavaksi, kun se on tahallista:

a) ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden laitton valmistaminen;

b) ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden laitton kauppa;

c) tämän pöytäkirjan 8 artiklan edellyttämien merkintöjen väärentäminen tai laitton hävittäminen, poistaminen tai muuttaminen.

2. Kukin sopimusvaltio ryhtyy myös tarvittaviin lainsäädännöllisiin ja muihin toimenpiteisiin säätääkseen seuraavan toiminnan rangaistavaksi:

a) tämän artiklan 1 kohdan mukaisesti rangaistavaksi teoksi säädetyn rikoksen yrityksen ja osallisuuden sellaisen rikoksen tekemiseen rikoskumppanina, jollei kyseisen sopimusvaltion oikeusjärjestelmän peruskäsitteistä muuta johdu; ja

b) tämän artiklan 1 kohdan mukaisesti rangaistavaksi teoksi säädetyn rikoksen järjestäminen, ohjaaminen, avustaminen, edistäminen, helpottaminen tai neuvominen.

6 artikla

Menetetyksi tuomitseminen, takavarikko ja omaisuuden käytöstä määrääminen

1. Sopimusvaltiot ryhtyvät, niin suuressa määrin kuin se on niiden kansallisten oikeusjärjestelmien mukaan mahdollista, tarvit-

nature and involve an organized criminal group.

2. This Protocol shall not apply to state-to-state transactions or to state transfers in cases where the application of the Protocol would prejudice the right of a State Party to take action in the interest of national security consistent with the Charter of the United Nations.

Article 5

Criminalization

1. Each State Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences the following conduct, when committed intentionally:

(a) Illicit manufacturing of firearms, their parts and components and ammunition;

(b) Illicit trafficking in firearms, their parts and components and ammunition;

(c) Falsifying or illicitly obliterating, removing or altering the marking(s) on firearms required by article 8 of this Protocol.

2. Each State Party shall also adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences the following conduct:

(a) Subject to the basic concepts of its legal system, attempting to commit or participating as an accomplice in an offence established in accordance with paragraph 1 of this article; and

(b) Organizing, directing, aiding, abetting, facilitating or counselling the commission of an offence established in accordance with paragraph 1 of this article.

Article 6

Confiscation, seizure and disposal

1. Without prejudice to article 12 of the Convention, States Parties shall adopt, to the greatest extent possible within their do-

taviin toimenpiteisiin mahdollistaakseen laittomasti valmistettujen tai kaupattujen ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden menetyksi tuomitsemisen, sanotun kuitenkin rajoittamatta yleissopimuksen 12 artiklan soveltamista.

2. Sopimusvaltiot ryhtyvät kansallisten oikeusjärjestelmiensä mukaisesti tarvittaviin toimenpiteisiin estääkseen laittomasti valmistettujen ja kaupattujen ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden joutumisen sellaisten henkilöiden käsiin, joilla ei ole lupaa niiden hallussapitoon, takavarikoimalla ja tuhoamalla tällaisia ampuma-aseita, niiden osia ja komponentteja ja ampumatarvikkeita, jollei niiden muuhun käyttötarkoitukseen ole annettu virallista lupaa edellyttäen kuitenkin, että ampuma-aseet on merkitty ja näiden aseiden ja ampumatarvikkeiden käyttötarkoitus on ennalta rekisteröity.

mestic legal systems, such measures as may be necessary to enable confiscation of firearms, their parts and components and ammunition that have been illicitly manufactured or trafficked.

2. States Parties shall adopt, within their domestic legal systems, such measures as may be necessary to prevent illicitly manufactured and trafficked firearms, parts and components and ammunition from falling into the hands of unauthorized persons by seizing and destroying such firearms, their parts and components and ammunition unless other disposal has been officially authorized, provided that the firearms have been marked and the methods of disposal of those firearms and ammunition have been recorded

II. EHKÄISEVÄT TOIMENPITEET

7 artikla

Tietojen säilyttäminen

Kukin sopimusvaltio varmistaa, että ampuma-aseisiin sekä mahdollisuuksien mukaan tarvittaessa niiden osiin ja komponentteihin ja ampumatarvikkeisiin liittyvät tiedot, jotka ovat tarpeen laittomasti valmistettujen tai kaupattujen esineiden jäljittämiseksi ja tunnistamiseksi sekä niiden laittoman valmistuksen ja kaupan torjumiseksi ja havaitsemiseksi, säilytetään vähintään kymmenen vuoden ajan. Säilytettävien tietojen tulee sisältää:

a) tämän pöytäkirjan 8 artiklan edellyttämät asianmukaiset merkinnät;

b) ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden kansainvälisessä kaupassa vaadittavien lupien myöntämispäivä ja voimassaolon päättämispäivä, esineiden lähtö- ja määräämä, kauttakuljetusmaat ja tarvittaessa loppukäyttäjä sekä esineiden kuvaus ja määrä.

II. PREVENTION

Article 7

Record-keeping

Each State Party shall ensure the maintenance, for not less than ten years, of information in relation to firearms and, where appropriate and feasible, their parts and components and ammunition that is necessary to trace and identify those firearms and, where appropriate and feasible, their parts and components and ammunition which are illicitly manufactured or trafficked and to prevent and detect such activities. Such information shall include:

(a) The appropriate markings required by article 8 of this Protocol;

(b) In cases involving international transactions in firearms, their parts and components and ammunition, the issuance and expiration dates of the appropriate licences or authorizations, the country of export, the country of import, the transit countries, where appropriate, and the final recipient and the description and quantity of the articles.

8 artikla

Ampuma-aseiden merkitseminen

1. Kunkin ampuma-aseen tunnistamista ja jäljittämistä varten sopimusvaltiot:

a) vaativat kyseisen ampuma-aseen valmistusajankohtana joko aseeseen yksilöivän merkinnän, josta ilmenee valmistajan nimi, valmistusmaa tai -paikka ja aseeseen sarjanumero, tai käyttävät vaihtoehtoisesti aseeseen yksilöivää käyttäjäystävällistä merkintätapaa, joka koostuu yksinkertaisista geometrisista symboleista ja numero- tai kirjainkoodista, siten, että aseeseen valmistusmaa on kaikkien valtioiden tunnistettavissa;

b) vaativat maahan tuotuihin ampuma-aseisiin merkinnän, josta ilmenee aseeseen maahan tuonut sopimusvaltio ja mahdollisuuksien mukaan aseeseen tuontivuosi ja aseeseen yksilöivä tunniste, jos aseeseen ei ennestään ole sitä yksilöivää tunnistemerkintää, ja joiden merkintöjen avulla sopimusvaltion viranomaiset pystyvät jäljittämään kyseisen ampuma-aseen, edellä mainitun kuitenkin koskematta ampuma-aseiden väliaikaista tuontia valvottua laillista käyttötarkoitusta varten;

c) varmistavat silloin, kun ampuma-aseita siirretään valtion varastoista pysyvää yksityistä käyttötarkoitusta varten, että aseet on merkitty asianmukaisella yksilöivällä tavalla, jonka avulla sopimusvaltio on tunnistettavissa.

2. Sopimusvaltiot kannustavat ampuma-aseteollisuutta kehittämään menetelmiä, joilla estetään merkintöjen poistaminen tai muuttaminen.

9 artikla

Ampuma-aseiden ampumakelvottomaksi tekeminen

Sopimusvaltio, joka ei kansallisen lain-

Article 8

Marking of firearms

1. For the purpose of identifying and tracing each firearm, States Parties shall:

(a) At the time of manufacture of each firearm, either require unique marking providing the name of the manufacturer, the country or place of manufacture and the serial number, or maintain any alternative unique user-friendly marking with simple geometric symbols in combination with a numeric and/or alphanumeric code, permitting ready identification by all States of the country of manufacture;

(b) Require appropriate simple marking on each imported firearm, permitting identification of the country of import and, where possible, the year of import and enabling the competent authorities of that country to trace the firearm, and a unique marking, if the firearm does not bear such a marking. The requirements of this subparagraph need not be applied to temporary imports of firearms for verifiable lawful purposes;

(c) Ensure, at the time of transfer of a firearm from government stocks to permanent civilian use, the appropriate unique marking permitting identification by all States Parties of the transferring country.

2. States Parties shall encourage the firearms manufacturing industry to develop measures against the removal or alteration of markings

Article 9

Deactivation of firearms

A State Party that does not recognize a

säädäntönsä mukaan pitää deaktivoitua ampuma-asetta ampuma-aseena, ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin, mukaan luettuna tarvittaessa tiettyjen rikosten säätäminen rangaistaviksi teoiksi, ehkäistäkseen deaktivoitujen ampuma-aseiden muuntamisen uudelleen ampumakelpoisiksi, seuraavien yleisten deaktivointia koskevien periaatteiden mukaisesti:

a) kaikki deaktivoitujen ampuma-aseiden toiminnan kannalta oleelliset osat tulee tehdä pysyvästi toimintakelvottomiksi siten, ettei niitä voida poistaa, asentaa uudelleen tai muuttaa tarkoituksena tehdä ampuma-aseesta uudelleen ampumakelpoinen;

b) tarvittaessa tulee ottaa käyttöön järjestelmä, jonka mukaisesti toimivaltaiset viranomaiset varmentavat ampuma-aseiden ampumakelvottomuuden sen varmistamiseksi, että ampuma-ase on siihen tehtyjen muutosten seurauksena pysyvästi ampumakelvoton;

c) toimivaltaisten viranomaisten suorittaman varmentamisen yhteydessä annetaan todistus tai tehdään rekisterimerkintä siitä, että ampuma-ase on tehty ampumakelvottomaksi, tai tehdään aseeseen sitä tarkoittava selvästi näkyvä merkintä.

deactivated firearm as a firearm in accordance with its domestic law shall take the necessary measures, including the establishment of specific offences if appropriate, to prevent the illicit reactivation of deactivated firearms, consistent with the following general principles of deactivation:

(a) All essential parts of a deactivated firearm are to be rendered permanently inoperable and incapable of removal, replacement or modification in a manner that would permit the firearm to be reactivated in any way;

(b) Arrangements are to be made for deactivation measures to be verified, where appropriate, by a competent authority to ensure that the modifications made to a firearm render it permanently inoperable;

(c) Verification by a competent authority is to include a certificate or record attesting to the deactivation of the firearm or a clearly visible mark to that effect stamped on the firearm.

10 artikla

Ampuma-aseiden vientiin, tuontiin ja kauttakuljetukseen liittyviä lupajärjestelmiä koskevat yleiset vaatimukset

1. Kukin sopimusvaltio ottaa käyttöön tehokkaan ampuma-aseiden vientiin ja tuontiin sekä niiden muiden valtioiden kautta tapahtuviin kuljetuksiin liittyvän lupajärjestelmän tai pitää yllä sellaista järjestelmää ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden siirtoa varten.

2. Ennen vientiluvan myöntämistä ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden kuljetusta varten kukin sopimusvaltio varmistaa, että:

a) määrämaa on myöntänyt tuontiluvan, ja

b) kauttakuljetusvaltiot ovat antaneet en-

Article 10

General requirements for export, import and transit licensing or authorization systems

1. Each State Party shall establish or maintain an effective system of export and import licensing or authorization, as well as of measures on international transit, for the transfer of firearms, their parts and components and ammunition.

2. Before issuing export licences or authorizations for shipments of firearms, their parts and components and ammunition, each State Party shall verify:

(a) That the importing States have issued import licences or authorizations; and

(b) That, without prejudice to bilateral or

nen kuljetusta vähintään kirjallisen ilmoituksen siit, etteivät ne vastusta kauttakuljetusta, tämän rajoittamatta kuitenkaan sisämaavaltioiden oikeudet turvaavien kahden- tai monenvälisen sopimusten tai järjestelyjen soveltamista.

3. Vienti- ja tuontilupien tai niiden liitteenä olevien asiakirjojen tulee sisältää vähintään tiedot luvan myöntämispaikasta ja –ajankohdasta, luvan viimeisestä voimassaolopäivästä, lähtömaasta, määrämaasta, loppukäyttäjistä sekä ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien ja ampumatarvikkeiden tyypistä ja määrästä sekä kauttakuljetuksen osalta kauttakuljetusvaltioista. Tuontilupiin sisältyvät tiedot tulee toimittaa ennakoita kauttakuljetusvaltioille.

4. Esineiden viennin määrämaana oleva sopimusvaltio ilmoittaa pyynnöstä lähtömaana olevalle sopimusvaltiolle, kun se on vastaanottanut ampuma-aseita, niiden osia ja komponentteja sekä ampumatarvikkeita sisältävän kuljetuksen.

5. Kukin sopimusvaltio ryhtyy käytettävissä olevin keinoin tarvittaviin toimenpiteisiin varmistaa lupamenettelyjen varmuuden sekä lupa-asiakirjojen oikeellisuuden ja pätevyyden.

6. Sopimusvaltiot voivat ottaa käyttöön yksinkertaistettuja menettelyjä ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden väliaikaiselle viennille, tuonnille ja kauttakuljetukselle valvottua laillista käyttötarkoitusta kuten metsästystä, urheiluammuntaa, arvonmäärittäystä, asenäyttelyä tai korjausta varten.

11 artikla

Varmuustoimenpiteet ja ehkäisevät toimenpiteet

Pyrkiäkseen havaitsemaan ja torjumaan ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden varkauksia, katoamisia sekä laitonta muuntamista, valmistusta ja kauppaa, kukin sopimusvaltio ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin:

multilateral agreements or arrangements favouring landlocked States, the transit States have, at a minimum, given notice in writing, prior to shipment, that they have no objection to the transit.

3. The export and import licence or authorization and accompanying documentation together shall contain information that, at a minimum, shall include the place and the date of issuance, the date of expiration, the country of export, the country of import, the final recipient, a description and the quantity of the firearms, their parts and components and ammunition and, whenever there is transit, the countries of transit. The information contained in the import licence must be provided in advance to the transit States.

4. The importing State Party shall, upon request, inform the exporting State Party of the receipt of the dispatched shipment of firearms, their parts and components or ammunition.

5. Each State Party shall, within available means, take such measures as may be necessary to ensure that licensing or authorization procedures are secure and that the authenticity of licensing or authorization documents can be verified or validated.

6. States Parties may adopt simplified procedures for the temporary import and export and the transit of firearms, their parts and components and ammunition for verifiable lawful purposes such as hunting, sport shooting, evaluation, exhibitions or repairs.

Article 11

Security and preventive measures

In an effort to detect, prevent and eliminate the theft, loss or diversion of, as well as the illicit manufacturing of and trafficking in, firearms, their parts and components and ammunition, each State Party shall take appropriate measures:

a) vaatiakseen, että ampuma-aseisiin, niiden osiin ja komponentteihin sekä ampumatarvikkeisiin kohdistetaan varmuustoimenpiteitä niiden valmistuksen, tuonnin, viennin ja sopimusvaltion kautta tapahtuvan kuljetuksen aikana; ja

b) lisätäkseen viennin, tuonnin ja kauttakuljetuksen valvonnan ja tarvittaessa raja-valvonnan tehokkuutta sekä poliisi- ja tulliviranomaisten rajan yli tapahtuvan yhteistyön tehokkuutta.

(a) To require the security of firearms, their parts and components and ammunition at the time of manufacture, import, export and transit through its territory; and

(b) To increase the effectiveness of import, export and transit controls, including, where appropriate, border controls, and of police and customs transborder cooperation

12 artikla

Tietojenvaihto

1. Rajoittamatta yleissopimuksen 27 ja 28 artiklan soveltamista, sopimusvaltiot vaihtavat keskenään kansallisten oikeus- ja hallintojärjestelmien mukaisesti asiaan liittyviä tapauskohtaisia tietoja, jotka koskevat muun muassa ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden luvan nojalla toimintaa harjoittavia valmistajia, välittäjiä, tuojia, viejiä ja mahdollisuuksien mukaan rahdinkuljettajia.

2. Rajoittamatta yleissopimuksen 27 ja 28 artiklan soveltamista, sopimusvaltiot vaihtavat keskenään kansallisten oikeus- ja hallintojärjestelmiensä mukaisesti muun muassa seuraaviin asioihin liittyviä tietoja:

a) järjestäytyneet rikollisryhmät, joiden tiedetään tai epäillään olevan osallisina ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden laittomaan valmistukseen tai kauppaan;

b) ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden laittomassa valmistuksessa tai kaupassa käytetyt kätkemismenetelmät sekä niiden havaitsemiskeinot;

c) keinot ja menetelmät, lähtö- ja määräpaikat sekä kuljetusreitit, joita ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden laittomaan kauppaan osallistuvat järjestäytyneet rikollisryhmät tavallisesti käyttävät; ja

d) ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden laittoman valmistuksen ja kaupan torjumiseen liittyvät lainsäädännölliset kokemukset,

Article 12

Information

1. Without prejudice to articles 27 and 28 of the Convention, States Parties shall exchange among themselves, consistent with their respective domestic legal and administrative systems, relevant case-specific information on matters such as authorized producers, dealers, importers, exporters and, whenever possible, carriers of firearms, their parts and components and ammunition.

2. Without prejudice to articles 27 and 28 of the Convention, States Parties shall exchange among themselves, consistent with their respective domestic legal and administrative systems, relevant information on matters such as:

(a) Organized criminal groups known to take part or suspected of taking part in the illicit manufacturing of or trafficking in firearms, their parts and components and ammunition;

(b) The means of concealment used in the illicit manufacturing of or trafficking in firearms, their parts and components and ammunition and ways of detecting them;

(c) Methods and means, points of dispatch and destination and routes customarily used by organized criminal groups engaged in illicit trafficking in firearms, their parts and components and ammunition; and

(d) Legislative experiences and practices and measures to prevent, combat and eradicate the illicit manufacturing of and trafficking in firearms, their parts and components and ammunition.

käytännöt ja toimenpiteet.

3. Sopimusvaltiot toimittavat tarvittaessa toisilleen tai jakavat keskenään asiaan liittyviä tieteellisiä ja teknologisia tietoja, jotka ovat hyödyllisiä lainvalvontaviranomaisille, edistääkseen toistensa valmiutta torjua, havaita ja tutkia ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden laitonta valmistusta ja kauppaa sekä valmiutta ryhtyä tällaiseen laittomaan toimintaan osallisena olevia henkilöitä koskeviin syytetoimiin.

4. Sopimusvaltiot tekevät yhteistyötä jäljittääkseen mahdollisesti laittomasti valmistettuja tai kaupattuja ampuma-aseita, niiden osia ja komponentteja sekä ampumatarvikkeita, ja vastaavat tällaisen yhteistyön puitteissa viipymättä virka-apupyyntöihin, jotka koskevat laittomasti valmistettujen tai kaupattujen ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden jäljittämistä.

5. Kukin sopimuspuoli takaa toiselta sopimusvaltiolta tämän artiklan mukaisesti vastaanottamiensa tietojen salassapidon ja noudattaa niiden käyttöön mahdollisesti liittyviä rajoituksia, mukaan lukien liiketoimiin liittyvät omistusta koskevat tiedot, jos tiedot antava sopimusvaltio sitä pyytää, ja jollei sen oikeusjärjestelmän peruskäsitteistä tai kansainvälisistä sopimuksista muuta johdu. Jos tietojen salassapito ei ole mahdollista, tiedot toimittaneelle sopimusvaltiolle ilmoitetaan tästä ennen tietojen paljastamista.

13 artikla

Yhteistyö

1. Sopimusvaltiot tekevät kahdenvälistä, alueellista ja kansainvälistä yhteistyötä ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden laittoman valmistuksen ja kaupan torjumiseksi, vastustamiseksi ja lopettamiseksi.

2. Kukin sopimusvaltio nimeää kansallisen organisaation tai yksittäisen yhteyshenkilön, joka toimii sen ja muiden sopimusvaltioiden välisenä yhteyspisteenä tämän pöytäkirjan soveltamisalaan liittyvissä asioissa, sanotun kuitenkin rajoittamatta

3. States Parties shall provide to or share with each other, as appropriate, relevant scientific and technological information useful to law enforcement authorities in order to enhance each other's abilities to prevent, detect and investigate the illicit manufacturing of and trafficking in firearms, their parts and components and ammunition and to prosecute the persons involved in those illicit activities.

4. States Parties shall cooperate in the tracing of firearms, their parts and components and ammunition that may have been illicitly manufactured or trafficked. Such cooperation shall include the provision of prompt responses to requests for assistance in tracing such firearms, their parts and components and ammunition, within available means.

5. Subject to the basic concepts of its legal system or any international agreements, each State Party shall guarantee the confidentiality of and comply with any restrictions on the use of information that it receives from another State Party pursuant to this article, including proprietary information pertaining to commercial transactions, if requested to do so by the State Party providing the information. If such confidentiality cannot be maintained, the State Party that provided the information shall be notified prior to its disclosure.

Article 13

Cooperation

1. States Parties shall cooperate at the bilateral, regional and international levels to prevent, combat and eradicate the illicit manufacturing of and trafficking in firearms, their parts and components and ammunition.

2. Without prejudice to article 18, paragraph 13, of the Convention, each State Party shall identify a national body or a single point of contact to act as liaison between it and other States Parties on matters relating to this Protocol.

yleissopimuksen 18 artiklan 13 kappaleen soveltamista.

3. Sopimusvaltiot pyrkivät saamaan tukea ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden valmistajilta, kauppiailta, tuojilta, viejiltä, välittäjiltä sekä kaupallista toimintaa harjoittavilta rahdinkuljettajilta, ja toimimaan näiden kanssa yhteistyössä torjuakseen ja havaitakseen tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitettua laitonta toimintaa.

14 artikla

Koulutus ja tekninen apu

Sopimusvaltiot toimivat tarvittaessa yhteistyössä keskenään ja toimivaltaisten kansainvälisten järjestöjen kanssa varmistaakseen, että sopimusvaltiot voivat pyynnöstä saada tarvittavaa koulutusta ja teknistä apua, jonka avulla ne voivat lisätä valmiuttaan torjua ja vastustaa ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden laitonta valmistusta ja kauppaa, mukaan luettuina tekninen, taloudellinen ja aineellinen apu yleissopimuksen 29 ja 30 artiklan mukaisia tarkoituksia varten.

15 artikla

Asevälittäjät ja aseiden välitys

1. Torjuakseen ja vastustaakseen ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden laitonta valmistusta ja kauppaa, sopimusvaltiot harkitsevat asevälitykseen osallistuvien henkilöiden toimintaa sääntelevän järjestelmän käyttöönottoa, jos niillä ei vielä ole sellaista. Tällainen järjestelmä voisi sisältää esimerkiksi yhden tai useamman seuraavista toimenpiteistä:

- a) sopimusvaltion alueella toimivien asevälittäjien rekisteröitymisen vaatiminen;
- b) asevälitystoiminnan luvanvaraistaminen tai muu auktorisointi; tai
- c) asekauppaan osallistuneiden asevälittä-

3. States Parties shall seek the support and cooperation of manufacturers, dealers, importers, exporters, brokers and commercial carriers of firearms, their parts and components and ammunition to prevent and detect the illicit activities referred to in paragraph 1 of this article.

Article 14

Training and technical assistance

States Parties shall cooperate with each other and with relevant international organizations, as appropriate, so that States Parties may receive, upon request, the training and technical assistance necessary to enhance their ability to prevent, combat and eradicate the illicit manufacturing of and trafficking in firearms, their parts and components and ammunition, including technical, financial and material assistance in those matters identified in articles 29 and 30 of the Convention.

Article 15

Brokers and brokering

1. With a view to preventing and combating illicit manufacturing of and trafficking in firearms, their parts and components and ammunition, States Parties that have not yet done so shall consider establishing a system for regulating the activities of those who engage in brokering. Such a system could include one or more measures such as:

- (a) Requiring registration of brokers operating within their territory;
- (b) Requiring licensing or authorization of brokering; or
- (c) Requiring disclosure on import and

jien nimien ja toimipaikkojen paljastamisen edellyttäminen asekauppoja koskevissa tuonti- ja vientiluvissa tai niiden liiteasiakirjoissa.

2. Sopimusvaltioita, jotka ovat ottaneet käyttöön tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitettua asevälityksen lupajärjestelmän, kannustetaan vaihtamaan tietoja asevälittäjistä ja aseiden välitystoiminnasta tämän pöytäkirjan 12 artiklan mukaisen tietojenvaihdon yhteydessä ja säilyttämään tietoja asevälittäjistä ja aseiden välitystoiminnasta tämän pöytäkirjan 7 artiklan mukaisesti.

export licences or authorizations, or accompanying documents, of the names and locations of brokers involved in the transaction.

2. States Parties that have established a system of authorization regarding brokering as set forth in paragraph 1 of this article are encouraged to include information on brokers and brokering in their exchanges of information under article 12 of this Protocol and to retain records regarding brokers and brokering in accordance with article 7 of this Protocol.

III. LOPPUMÄÄRÄYKSET

16 artikla

Erimielisyyksien ratkaiseminen

1. Sopimusvaltiot pyrkivät ratkaisemaan tämän pöytäkirjan tulkintaa tai soveltamista koskevat riidat neuvottelemalla.

2. Kahden tai useamman sopimusvaltion välinen tämän pöytäkirjan tulkintaa tai soveltamista koskeva riita, jota ei voida ratkaista neuvottelemalla kohtuullisessa ajassa, saatetaan yhden tällaisen sopimusvaltion pyynnöstä välimiesmenettelyyn. Jos sopimusvaltiot eivät ole onnistuneet sopimaan välimiesmenettelyn järjestämisestä kuuden kuukauden kuluttua välimiesmenettelyä koskevan pyynnön esittämisestä, mikä tahansa näistä sopimusvaltioista voi saattaa riidan Kansainvälisen tuomioistuimen ratkaistavaksi esittämällä sitä koskevan pyynnön tuomioistuimen perussäännön mukaisesti.

3. Kukin sopimusvaltio voi allekirjoittaessaan, ratifioidessaan tai hyväksyessään tämän pöytäkirjan tai liittyessään siihen selittää, ettei se katso tämän artiklan 2 kohdan sitovan itseään. Tämän artiklan 2 kohta ei sido muita sopimusvaltioita tällaisen varauksen tehneisiin sopimusvaltioihin nähden.

4. Sopimusvaltio, joka on tehnyt tämän artiklan 3 kohdan mukaisen varauksen, voi

III.FINAL PROVISIONS

Article 16

Settlement of disputes

1. States Parties shall endeavour to settle disputes concerning the interpretation or application of this Protocol through negotiation.

2. Any dispute between two or more States Parties concerning the interpretation or application of this Protocol that cannot be settled through negotiation within a reasonable time shall, at the request of one of those States Parties, be submitted to arbitration. If, six months after the date of the request for arbitration, those States Parties are unable to agree on the organization of the arbitration, any one of those States Parties may refer the dispute to the International Court of Justice by request in accordance with the Statute of the Court.

3. Each State Party may, at the time of signature, ratification, acceptance or approval of or accession to this Protocol, declare that it does not consider itself bound by paragraph 2 of this article. The other States Parties shall not be bound by paragraph 2 of this article with respect to any State Party that has made such a reservation.

4. Any State Party that has made a reservation in accordance with paragraph 3 of

peruuttaa sen milloin tahansa ilmoittamalla asiasta Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerille.

this article may at any time withdraw that reservation by notification to the Secretary-General of the United Nations.

17 artikla

Article 17

*Allekirjoitus, ratifiointi, hyväksyminen ja liittyminen**Signature, ratification, acceptance, approval and accession*

1. Tämä pöytäkirja on avoinna allekirjoitusta varten kaikille valtioille Yhdistyneiden Kansakuntien päämajassa New Yorkissa sen yleiskokouksessa tapahtuvaa hyväksymistä seuraavasta kolmannestakymmenennestä päivästä alkaen 12 päivään joulukuuta 2002 saakka.

1. This Protocol shall be open to all States for signature at United Nations Headquarters in New York from the thirtieth day after its adoption by the General Assembly until 12 December 2002.

2. Tämä pöytäkirja on myös avoinna allekirjoitusta varten alueellisille taloudellisen yhdentymisen järjestöille edellyttäen kuitenkin, että vähintään yksi tällaisen järjestön jäsenvaltio on allekirjoittanut tämän pöytäkirjan tämän artiklan 1 kohdan mukaisesti.

2. This Protocol shall also be open for signature by regional economic integration organizations provided that at least one member State of such organization has signed this Protocol in accordance with paragraph 1 of this article.

3. Tämä pöytäkirja on ratifioitava tai hyväksyttävä. Ratifioimis- tai hyväksymisasiakirjat talletetaan Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerin huostaan. Alueellinen taloudellisen yhdentymisen järjestö voi tallettaa ratifioimis- tai hyväksymisasiakirjansa, jos vähintään yksi sen jäsenvaltioista on tehnyt samoin. Kyseisessä ratifioimis- tai hyväksymisasiakirjassa alueellinen taloudellisen yhdentymisen järjestö antaa selityksen, josta ilmenee sen toimivalta tämän pöytäkirjan soveltamisalaan kuuluvissa asioissa. Kyseinen järjestö ilmoittaa tallettajalle myös kaikista oleellisista muutoksista toimivaltansa laajuudessa.

3. This Protocol is subject to ratification, acceptance or approval. Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations. A regional economic integration organization may deposit its instrument of ratification, acceptance or approval if at least one of its member States has done likewise. In that instrument of ratification, acceptance or approval, such organization shall declare the extent of its competence with respect to the matters governed by this Protocol. Such organization shall also inform the depositary of any relevant modification in the extent of its competence.

4. Tämä pöytäkirja on avoinna liittymistä varten valtioille ja sellaisille alueellisille taloudellisen yhdentymisen järjestöille, joiden jäsenvaltioista vähintään yksi on tämän pöytäkirjan sopimusvaltio. Liittymisasiakirjat talletetaan Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerin huostaan. Liittyessään pöytäkirjaan alueellinen taloudellisen yhdentymisen järjestö antaa selityksen, josta ilmenee sen toimivalta tämän pöytäkirjan soveltamisalaan kuuluvissa asioissa. Kyseinen järjestö ilmoittaa tallettajalle myös kaikista

4. This Protocol is open for accession by any State or any regional economic integration organization of which at least one member State is a Party to this Protocol. Instruments of accession shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations. At the time of its accession, a regional economic integration organization shall declare the extent of its competence with respect to matters governed by this Protocol. Such organization shall also inform the depositary of any relevant modifi-

oleellisista muutoksista toimivaltansa laajuudessa.

18 artikla

Voimaantulo

1. Tämä pöytäkirja tulee voimaan yhdeksäntenäkymmenentenä päivänä sen päivän jälkeen, jona neljäskymmenes ratifiomis-, hyväksymis- tai liittymisasiakirja on talletettu, kuitenkin siten, että pöytäkirja ei tule voimaan ennen yleissopimuksen voimaantuloa. Tämän kappaleen soveltamista varten alueellisen taloudellisen yhdentymisen järjestön tallettamaa asiakirjaa ei lasketa erikseen kyseisen järjestön jäsenvaltioiden tallettamien asiakirjojen lisäksi.

2. Kunkin sellaisen valtion tai alueellisen taloudellisen yhdentymisen järjestön osalta, joka ratifioi tai hyväksyy tämän pöytäkirjan tai liittyy siihen sen jälkeen, kun neljäskymmenes sitä tarkoittava asiakirja on talletettu, tämä pöytäkirja tulee voimaan kolmantenäkymmenentenä päivänä sen päivän jälkeen, jona kyseinen valtio tai järjestö on tallettanut asiakirjansa, tai sinä päivänä, jona tämä pöytäkirja tulee tämän artiklan 1 kohdan mukaisesti voimaan, sen mukaan kumpi ajankohdista on myöhempi.

19 artikla

Ampuma-asepöytäkirjan muuttaminen

1. Sen jälkeen kun tämän pöytäkirjan voimaantulosta on kulunut viisi vuotta, pöytäkirjan sopimusvaltio voi ehdottaa muutosta ja toimittaa sen Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerille, joka antaa ehdotetun muutoksen tiedoksi sopimusvaltioille ja yleissopimuksen sopimuspuolten konferenssille ehdotuksen käsittelyä ja päätöksen tekemistä varten. Tämän pöytäkirjan sopimusvaltiot, jotka kokoontuvat sopimuspuolten konferenssissa, tekevät kaikkensa päästäkseen yksimielisyyteen jokaisesta muutoksesta. Jos kaikki yritykset yksimielisyyden saavut-

cation in the extent of its competence.

Article 18

Entry into force

1. This Protocol shall enter into force on the ninetieth day after the date of deposit of the fortieth instrument of ratification, acceptance, approval or accession, except that it shall not enter into force before the entry into force of the Convention. For the purpose of this paragraph, any instrument deposited by a regional economic integration organization shall not be counted as additional to those deposited by member States of such organization.

2. For each State or regional economic integration organization ratifying, accepting, approving or acceding to this Protocol after the deposit of the fortieth instrument of such action, this Protocol shall enter into force on the thirtieth day after the date of deposit by such State or organization of the relevant instrument or on the date this Protocol enters into force pursuant to paragraph 1 of this article, whichever is the later.

Article 19

Amendment

1. After the expiry of five years from the entry into force of this Protocol, a State Party to the Protocol may propose an amendment and file it with the Secretary-General of the United Nations, who shall thereupon communicate the proposed amendment to the States Parties and to the Conference of the Parties to the Convention for the purpose of considering and deciding on the proposal. The States Parties to this Protocol meeting at the Conference of the Parties shall make every effort to achieve consensus on each amendment. If all efforts

tamiseksi epäonnistuvat eikä sopimukseen päästä, muutoksen hyväksyminen edellyttää viime kädessä sopimuspuolten konferenssin kokouksessa läsnäolevien ja äänestävien tämän pöytäkirjan sopimusvaltioiden kahden kolmasosan äänten enemmistöä.

2. Alueelliset taloudellisen yhdentymisen järjestöt käyttävät tämän artiklan mukaista äänioikeuttaan toimivaltaansa kuuluvissa asioissa äänimäärällä, joka vastaa niiden tämän pöytäkirjan sopimuspuolina olevien jäsenvaltioiden määrää. Sellaiset järjestöt eivät käytä äänioikeuttaan, joiden jäsenvaltiot käyttävät omaa äänioikeuttaan ja päinvastoin.

3. Tämän artiklan 1 kohdan mukaisesti hyväksytty muutos edellyttää sopimusvaltioiden ratifiointia tai hyväksymistä.

4. Tämän artiklan 1 kohdan mukaisesti hyväksytty muutos tulee sopimusvaltion osalta voimaan yhdeksänkymmenen päivän kuluttua siitä päivästä, jona sopimusvaltio on tallettanut muutosta koskevan ratifioimis- tai hyväksymisasiakirjan Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerin huostaan.

5. Kun muutos tulee voimaan, se sitoo niitä sopimusvaltioita, jotka ovat ilmaisseet suostumuksensa tulla sen sitomaksi. Muita sopimusvaltioita sitovat edelleen tämän pöytäkirjan määräykset sekä niiden mahdollisesti aikaisemmin ratifioimat tai hyväksymät muutokset

at consensus have been exhausted and no agreement has been reached, the amendment shall, as a last resort, require for its adoption a two-thirds majority vote of the States Parties to this Protocol present and voting at the meeting of the Conference of the Parties.

2. Regional economic integration organizations, in matters within their competence, shall exercise their right to vote under this article with a number of votes equal to the number of their member States that are Parties to this Protocol. Such organizations shall not exercise their right to vote if their member States exercise theirs and vice versa.

3. An amendment adopted in accordance with paragraph 1 of this article is subject to ratification, acceptance or approval by States Parties.

4. An amendment adopted in accordance with paragraph 1 of this article shall enter into force in respect of a State Party ninety days after the date of the deposit with the Secretary-General of the United Nations of an instrument of ratification, acceptance or approval of such amendment.

5. When an amendment enters into force, it shall be binding on those States Parties which have expressed their consent to be bound by it. Other States Parties shall still be bound by the provisions of this Protocol and any earlier amendments that they have ratified, accepted or approved.

20 artikla

Irtisanominen

1. Sopimusvaltio voi irtisanoa tämän pöytäkirjan ilmoittamalla siitä kirjallisesti Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerille. Irtisanominen tulee voimaan vuoden kuluttua siitä päivästä, jona pääsihteeri on vastaanottanut ilmoituksen.

2. Alueellinen taloudellisen yhdentymisen järjestö lakkaa olemasta tämän pöytäkirjan sopimuspuoli, kun kaikki sen jäsenvaltiot ovat irtisanoneet pöytäkirjan.

Article 20

Denunciation

1. A State Party may denounce this Protocol by written notification to the Secretary-General of the United Nations. Such denunciation shall become effective one year after the date of receipt of the notification by the Secretary-General.

2. A regional economic integration organization shall cease to be a Party to this Protocol when all of its member States have denounced it.

21 artikla

Tallettaja ja kielet

1. Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerin toimii tämän pöytäkirjan tallettajana.

2. Tämän pöytäkirjan alkuperäiskappale, jonka arabian-, englannin-, espanjan-, kiin-
nan-, ranskan- ja venäjänkieliset tekstit ovat
yhtä todistusvoimaiset, talletetaan Yhdisty-
neiden Kansakuntien pääsihteerin huostaan.

TÄMÄN VAKUUDEKSI allekirjoitta-
neet täysivaltaiset edustajat, siihen asian-
mukaisesti hallitustensa valtuuttamina, ovat
allekirjoittaneet tämän pöytäkirjan.

Article 21

Depositary and languages

1. The Secretary-General of the United Na-
tions is designated depositary of this Proto-
col.

2. The original of this Protocol, of which
the Arabic, Chinese, English, French, Rus-
sian and Spanish texts are equally authentic,
shall be deposited with the Secretary-
General of the United Nations.

IN WITNESS WHEREOF, the under-
signed plenipotentiaries, being duly author-
ized thereto by their respective Govern-
ments, have signed this Protocol